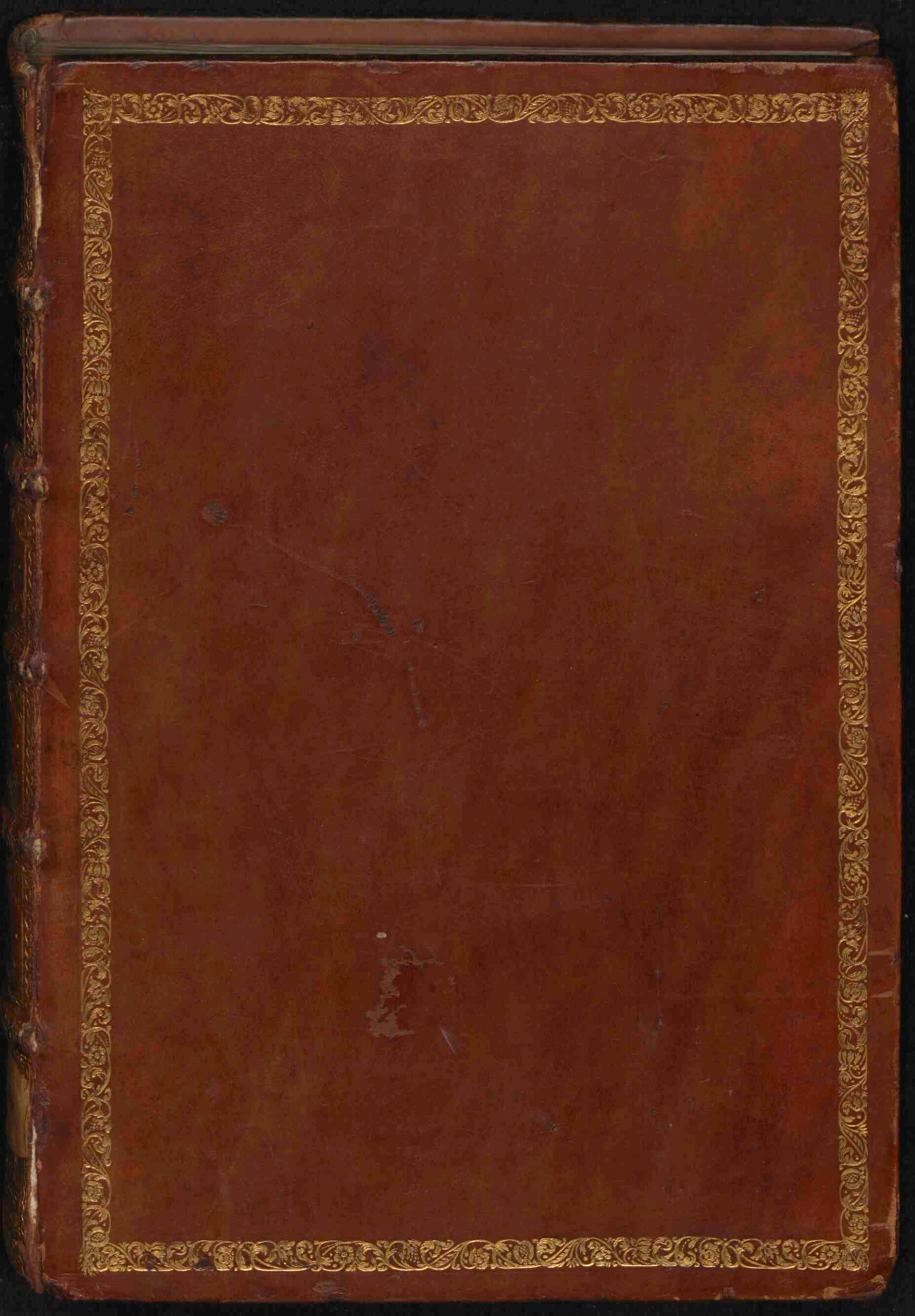

De bello civili

<https://hdl.handle.net/1874/319170>

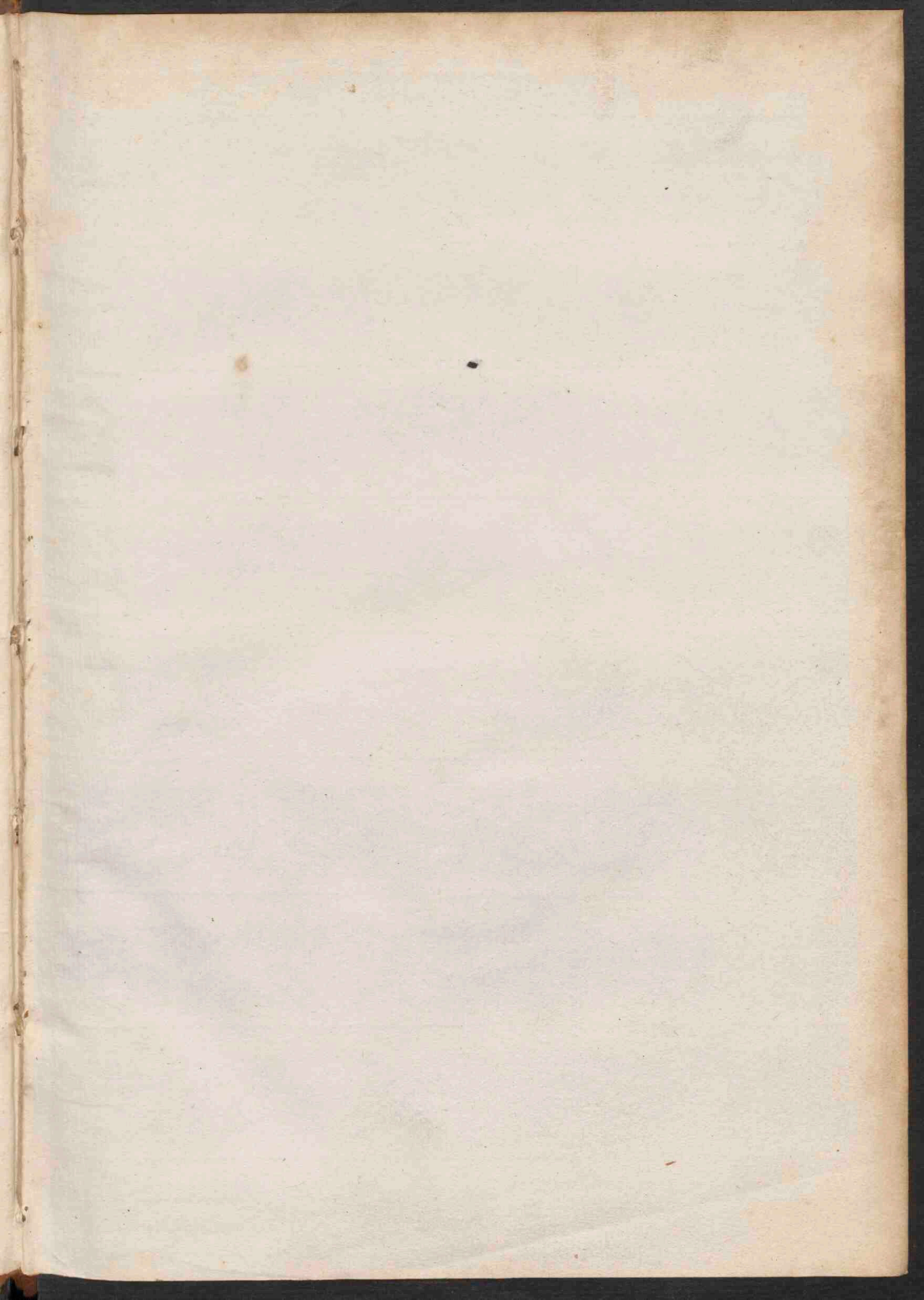
Cod. Lat. 815
L. 5.

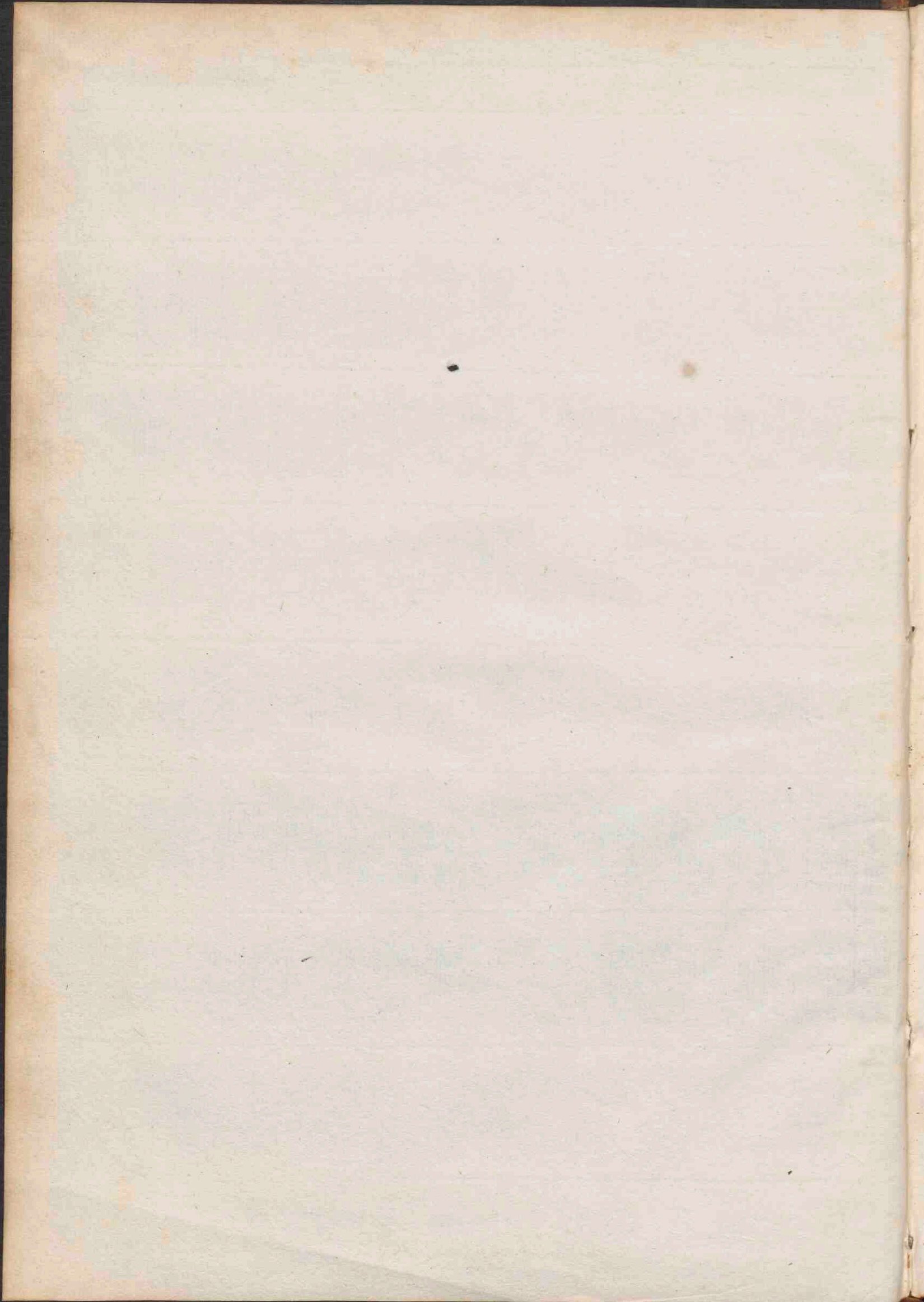
Aevum vetus.
Scriptores latini.
N° 5

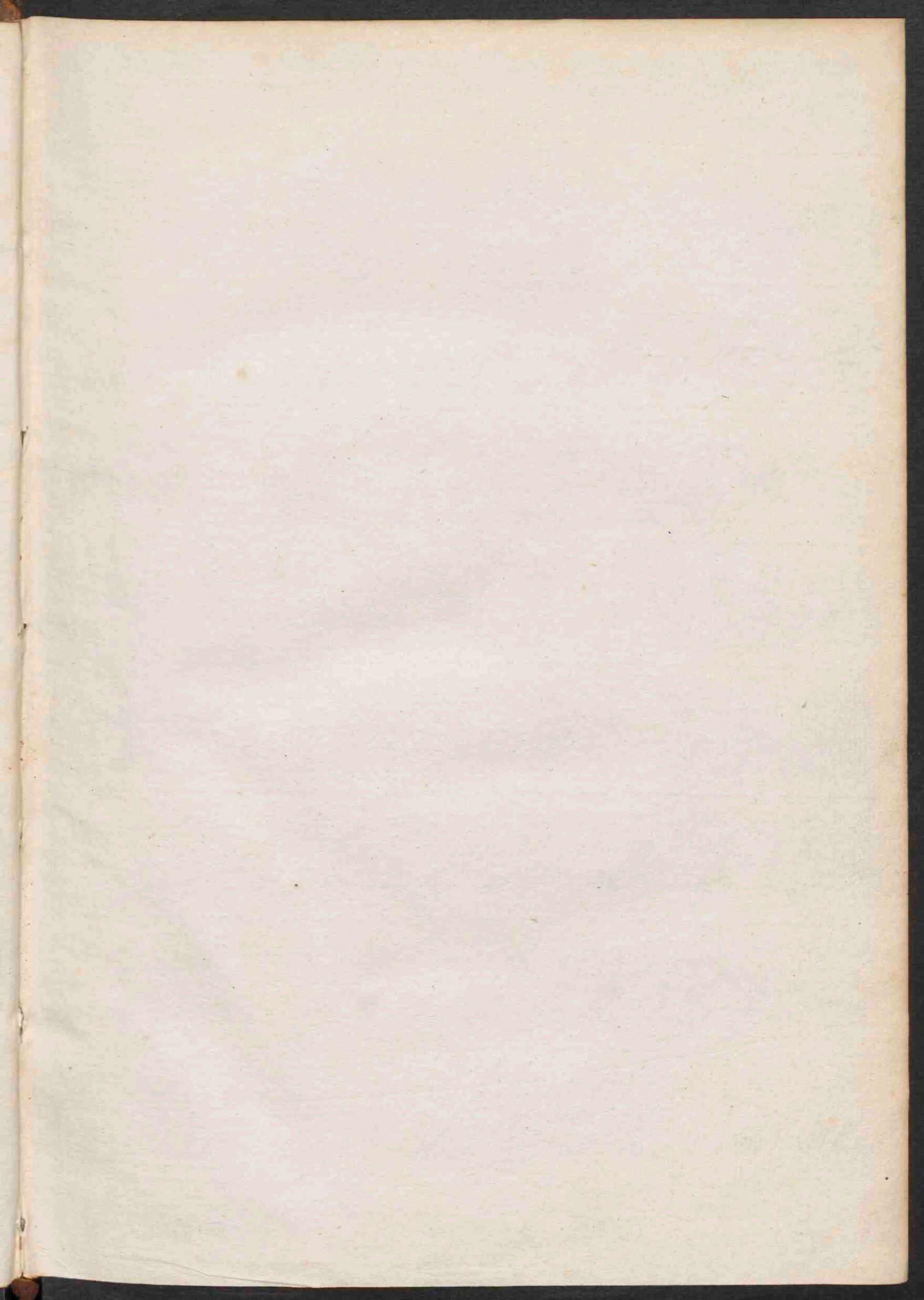
Hs. I
P. E. N. 28
T. 815.

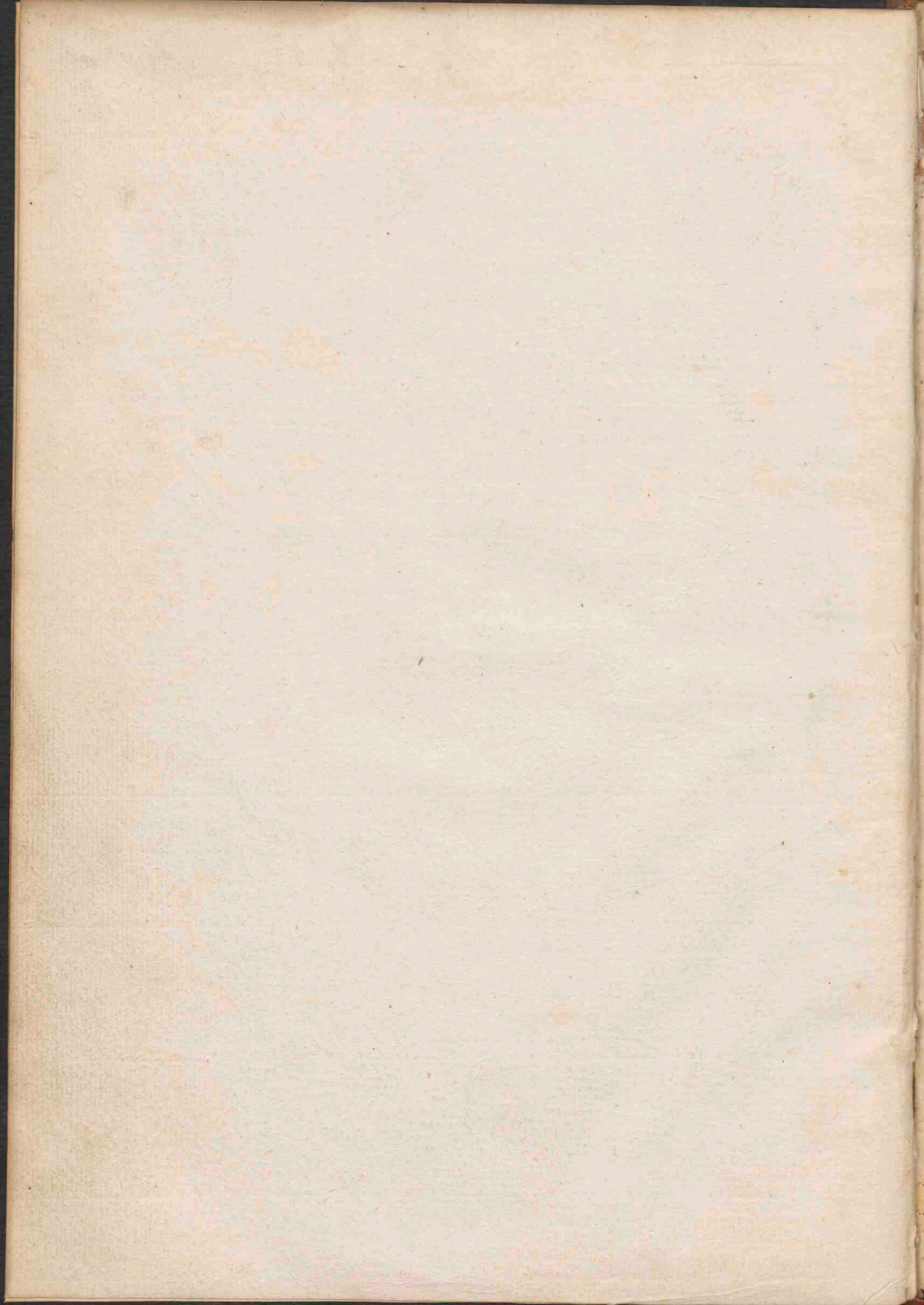
815 (Lat. 5.) Membr. fol. 146 ff., initial. pict. et deaur. Saec. XV.
M. Annaeus Lucanus, Pharsalia.
Fol. 1a. Corduba me genuit, cet. Fol. 140a. Isti uersus competunt primo libro
lucani, cet. Fol. 142a. Cum in lucani expositione potius turbet, cet. Fol. 146a
(in fine:) . . . nam ipse lucanus multis usus est digressionibus.

Hs.
1 E 28

Orduba me genuit. rapuit Nero. proelia dicit
 Que gessere pares hinc socer inde gener.
 Continuo nunq̄ dixerit carmina ductu
 Quae trictim seruant. plus in coma placet.

Etia per amathios plusq̄
 euulia campos
 Ius que datum sceleti
 canimus. p̄ptum que
 potentem
 In sua uictici conuer-
 sum uiscera dextra
 Cognatas que acies
 & rupto foedere regni
 Certatum totis conuul-
 si uribus orbis
 Incomune neptas. m-

festis que obitu signis
 Signa. pares aquilas. & pila mimantia pilis.
 Quis furor o cives que tanta licentia feru-
 entibus inuisis latium prebere cruorem.
 Cumque superba foret babilon spolianda trophais
 Ausoniis: umbra que erraret Erastus multa:
 Bella geri placuit nullos habitura triumphos.
 Heu quantum terre potuit pellagi que parati
 Hoc quem ciuiles hauserunt sanguine dextre.
 Unde uenit titan. et nox ubi sidera conchit.
 Quae que dies meclius flagrantibus estuat oris.
 Et qua bruma rigens ac nescia uere remitti

A stringit sythicum glaciali frigore pontum.
 S ub iuga iam seres iam barbarus isset Haralles.
 E t gens si qua iacet nascenti conscia nullo.
 T unc sitantus amor belli tibi roma nefandi:
 T otum sub latias leges cum miseris orbem.
 I nte uerte manus. nondum tibi defuit hostis.
 A t nunc semirutis pendent quod moenia tectis
 V rbibus italie. lapsis que ingentia muris
 S axa iacent. nullo que domus custode tenetur.
 R arus & antiquis habitator in urbibus errat.
 H orrida quod dumis multos que inarata p annos
 H esperia est. defunt que manus poscentibus aruis.
 N on tu pure feror: nec tantis cladibus auctor
 P enus erit. nulli penitus disemdere ferro
 C ontigit. alta sedent ciuilis uulnera dextre.
 Q uod si non aliam uenturo fata Neroni
 I niuere uiam: magno que eterna parantur
 S i egna deis. celum que suo seruire tonanti:
 N on nisi seuorum potuit post bella gigantum:
 I am nihil o superi querimur. scelera ipsa neplus que
 H ac mercede placent. diros pharsilia campos
 I mpleat. & peni saturentur sanguine manes.
 V ltima funesta concurrant proelia monda.
 H is cesar: perusina fames: mutine que labores
 A ccedant fatis. & quas premit aspera classes
 L eucas. & ardenti seruilia bella sub ethna.
 M ultum roma tamen debes ciuilibus armis
 Q uod tibi res acta est. tecum statione peracta
 A stra petes serus: prelati regi celi

E xcipiet gaudente polo. seu sceptra tenere /
 S eu te flammigeros phoebi conscendere currus /
 T ellurem que nihil mutato sole timentem
 I gne uago lustrare iuuat: tibi numme ab omni
 L edetur. iui que tuo natura reliquet
 Q uis deus esse uelis. ubi regnum ponere mundi.
 S ed neq; in arthoo sedem tibi legeris orbe:
 N ec polus aduersi calidus qua uertitur austru:
 V nde tuam uideas obliquo sidere romam.
 A etheris immensi partem si presseris immam /
 S entiet axis onus. librati pondera celi
 O rbe tene medio. pars etheris illa sereni
 T ota uacet. nullę que obstant a caesare nubes.
 T unc genus humanum positis sibi consulat armis.
 I n que uicem gens omnis amet. pax missa per orbem
 F errea belligeri compescat limina tanti.
 S ed mihi iam munus. nec site pectore uates
 A ceptam: circa uelut secreta mouentem
 S olicitare deum. baculum que auertere nulla.
 T u satis aduices romana in carmina claudas.
 C. F ert animus causas tantarum expromere rerum.
 I mmentum que aperitur opus. quid in arma furentem
 I mpulerit populum. quid pacem excusserit orbem
 I niuida fatorum series. sumis que negatum
 S tare diu. nimio que graues sub pondere lapsus.
 N ec se roma ferens. sic cum compage soluta
 S ecula tot mundi supprema coegerit hora
 A ntiquum repetens iterum chaos. omnia mixtis
 S idera sideribus concurrent. ignei pontum

Astra petent. tellus extendere littora nollet.
 Excutiet que fretum. fratri contraria phoebe
 Ibit. et obliquum bigas agitare per orbem
 Indignata diem poscet sibi. tota que discors
 Machina diuulsi turbabit foedera mundi.
 In se magna ruunt. Letis hunc nimia rebus
 Crescendi posuere modum. nec gentibus ullis
 Commodat in populam terre pelagi que potentem
 Inuidiam fortuna suam. tu causa malorum.
 Facta tribus dominis communis roma. nec unquam
 Inturbam misli feralia foedera regni.
 O male concordēs nimia que cupidine cecidi
 Quid miscere iuuat iures. orbem que tenere
 In medio. dum terra fretum: terram que leuabit
 Aer: & longi uoluent titana labores:
 Nox que diem celo totidem per signa sequetur:
 Nulla fides regni sociis. omnis que potestas
 Impatiens consortis erit. nec gentibus ullis
 Crede: nec longe fatorum exempla petantur:
 Fraternali p̄mi maduerunt sanguine muri.
 Nec precium tanti tellus pontus que furoris
 Tunc erat: exiguum dominos comisit asillum.
 Temporis angusti mansit concordia discors.
 Pace que fuit non sponte ducium. nam sola futuri
 Crassus erat belli mediū mora. qualiter undas
 Quiescat & geminum gracilis mare separat hyfmos.
 Nec patitur conferre fretum. si terra recedat
 Ionium. egro franget mare. sic ubi leua
 Arma ducium ducimens miserando fime Trullus

A srias latro macularunt sanguine carras,
 P arthica romanos soluerunt clamma furores.
 P lus illi uobis acie q̄ creditis actum est
 A rsiade. bellum uictis ciuile dedistis.
 D uicitur ferro regnum. populi que potentis
 Q uis mare que terras que totum possidet orbem
 N on coepit fortuna duos. nam pignora iuncti
 S anguinis & duro ferales omne tedas
 A bstulit ad manes parcauis iulia seua
 I ntercepta manu. quod si tibi fata dedissent
 M aiores in luce moris: tu sola firentem
 I nde uirum poteris atque hinc retinere parentem.
 A rmatas que manus excusso iungere ferro:
 V t generos soceris meche iungere sibi me.
 M orte tua discussa fides. bellum que mouere
 P ermissum est ducibus. stimulos dedit emula uirtus.
 T u noua ne ueteres obseuerent facta triumphos
 E t uictis cecidit piratica laurea gallis.
 M agne times. te iam series usus que labor
 E rigit. impatiens que loci fortuna secundi
 N ee quenq̄ iam ferre pot. cecar ue porum
 P ompenius ue parem. quis iustus induit arma
 S ere nephas. magno se iudice quisq̄ tuerur.
 V icteris causa diis: placuit sed uicta citoni.
 N ee coiere pares. alter uergentibus annis
 I nsenium: longo que toge tranquilior usui
 D edidit iam pace ducem fame que petitor
 M ulta dare in uulgis. totus pplaribus auris
 I mpelli: plausu que singuclere theatri.

Nec reparare nouas uires. multum que priori
 Credere fortune. Stat magni nominis umbra
 Qualis frugifero quercus sublimis in agro:
 Exuias ueteres populi sacrata que gestans
 Dona ducum: nec iam ualidis radicibus herens
 Pondere fixa suo est: nudos que per aera ramos
 Effundens / trunco non frondibus efficit umbram.
 Et quis primo nutet castra sub euro /
 Tot circum silue firmo se robore tollant /
 Solatamen colitur. Sed non in caesare tantum
 Nomen erat: nec fama ducis. sed nescia uirtus
 Stare loco. solus que pudor non uincere bello.
 Acer & indomitus quo spes quo que ira uocasset
 Ferre manum. & nunquam temerando parcere ferro.
 Successus urgere suos. instare fauori
 Numis. impellens quicquid sibi summa petenti
 Obstaret. gaudens que uiam fecisse ruina.
 Qualiter expressum uentis per nubila fulmen
 Aetheris impulsu sonitu mundi que fragore /
 Emeuit. rupit que diem. pptos que pauentes
 Terruit. obliqua perstringens lumina flamma
 In sua templa furit. nulla que exire uetante
 Materia / magnam que cadens magna que reuertens
 Dat stragem late. sparsos que recoligit ignes.
 Hæc ducibus cause suberant. sed publica belli
 Semina: que populos semper miserere potentes.
 Namque ut opes nimias mundo fortuna subacto
 Intulit: et mores rebus cessere secundis:
 Preda que et hostiles luxum suasere rapinae:

Non auro tectis que modus. mensas que priores
 Aspernata fames. cultus gestare decoros
 Vix nubibus rapuere mares. fecunda uirorum
 Paupertas fugitur. totoque acerfitur orbe
 Quo gens queq; perit. tunc longos iungere fines
 Agrorum. & quondam duro sulcata Camilli
 Vomere. & antiquos curionum passa ligones
 Longa sub ignotis extendere rura colonis.
Con erat is populus quem pax tranquilla iuuaret.
 Quem sua libertas imotis pasceret armis.
 Inde nefaciles. & quod suafisset egestas
 Vile nefas. magnum que decus ferro que petendum
 Plus patria potuisse sua. mensura que iuris
 Viserat. hinc leges & plebiscita coactę.
 Et cum consulibus turbantes iura tribuni.
 Hinc rapti fasces precio. sector que fauoris
 Ipse sui populus. letalis que ambitus urbi
 Amma uenali referens certamina campo.
 Hinc usura uorax. auudum que in tempore foenus.
 Et concussa fides. et multis utile bellum.
Ingelidas cesar cursu superauerat alpes.
 Ingentes que animo motus bellum que futurę
 Coeperat. ut uentum est parui rubiconis ad iunctis.
 Ingens uisa duci patrię trepidandę imago.
 Larę per obscuram uultu moestissima noctem.
 Turrigero canos effundens uertice crines.
 Cesare lacera. nudis que astare lacertis.
 Et gemitu permixta loqui. Quo tenchitis ultra.
 Quo fertis mea signa uiri. si iure uenitis

Si ciues huic usq; licet. itum percudit horror
 Membra ducis. riguere comae. gressum que coercens
 Langor in extrema tenuit uestigia ripae.
 Mor aut omagne qui moenia prospicit urbis
 Tarpeia de rupe tonans: pbrigi que penates
 Sentis iulee: et rapti secreta quirini:
 Et residens celsa latialis iupiter alba:
 Vestales que foci: sumi que o numis instar
 Roma faue coeptis. non te furialibus armis
 Prosequor. en adsum uictor terra que mari que
 Caesar ubiq; tuus. liceat modo nunc quoq; miles.
 Ille erit ille nocens quime tibi fecerit hostem.
 Inde moras soluit belli. tumidum que per annum
 Signat ulit propere. Sicut squalentibus aruis
 Aestifere lybies, uisoleo comminus hoste
 Subsedit dubius totam dum colligit iram.
 Mor ubi se seue stimulauit uerberare caude:
 Erexit que iuliam. & uisito graue murmur hyatu
 Infremuit: tum torta leuis si lancea mauri
 Hesperit: aut latum subeant uenabula pectus:
 Per ferrum tanti securus uulneris erexit.
 Fonte cecidit mocheo paruis que impellitur unctis
 Puniceus rubicon: cum feruida cinduit aestis.
 Per que imas serpit ualles. & gallica certus
 Limes ab auseniis disternit arua colonis.
 Tunc uires prebebat hymens. atque auerant undas
 Tertia iam grauido pluuias cithua cornu.
 Et madidis eni resolute flatibus alpes.
 Primus in obliquum sonipes opponitur annum

E xcepturus aquas. molli tum cetera rumpit
 T urba uado, faciles iam fracti flumīs undas.
 C elare ut aduersam superato gurgite ripam
 A ttigit: hesperie uetitis & constitit aruis.
 H ic ait hic pacem temerata que iura relinquo.
 T e fortuna sequor. procul hinc iam foedera sumto.
 C rechidimus fatis. utendum est iudice bello.
 S ic fatus. noctis tenebris rapit agmīa ductor
 I mpiger. & torto balearis uerberare funde
 O cior: & parthi missa post terga sagitti:
 V icinam que minax inuadit Ariminum. & ignes
 S olis lucifero fugiebant astra relicto.
 I am que dies p̄mos belli usinatur tumultus
 E xoritur. seu sponte deum: seu turbidus auster
 I mpulerit: moestum tenuerunt nubila lucem.
 C onstitit ut capto iussus deponere miles
 S igna forō: stridor lituum clangor que tubarū
 N on pia conemuit cum uulco classica cornu.
 R upta quies populi. stans que excita iuuentus
 D iripiunt sacris affrica penatibus arma:
 Q ue parte longuclabat. nudam exite fluentes
 I nuclunt clipeos. curuata que cuspi de pila.
 E t scabros nigre morsu rubiginis enses.
 V t note fullere. iquile: romana que signa:
 E t celsus medio conspectus in agmine caesar
 D irigueret metu. gelidos pauor occupat artus.
 E t tacito mutos uoluunt in pectore questus.
 O male uicinis hęc moenia condita gallis.
 O tristi dānata loco. par̄ alta per omnes

Et tranquilla quies pplos. nos preda furentum
 Prima que castra sumus. melius fortuna dedisses
 Orbe sub eoo sedem. gelida que sub aretho.
 Errantes que domos. latius q̄ claustra tueri.
 Nos primi senonum motus. Cymbrum que furentem
 Vidimus. & martem libies. cursum que furoris
 Teuthonici. quotiens romam fortuna laceffit
 Haec iter est bellis. gemitu sic quisq̄ latenti
 Non ausus timuisse palam. uoce nulla dolori
 Credita. sed quantum uolueres cum bruma cohercet
 Rura silent: mediis que iacet sine murmure pontus
 Tanta quies. noctis gelidas lux soluerat umbras.
 Ecce faces belli dubie que in proelia menti
 Vergentes addunt stimulos. cunctas que pudoris
 Rumpunt fata moras. iustos fortuna laborat
 Esse ducis motus. & causas inuenit armis.
 Expulit ancipiti discordes urbe tribunos
 Victo iure minax iactatis curia gachis.
 Hos iam mora ducis ueniam que signa petentes
 Audax uenali comitatur Eurio lingua.
 Vox quondam populi. libertatē que tueri
 Ausus. & armatos plebi miscere potentes.
 Utque ducem uarias uoluentem pectore curas
 Conspexit: dum uoce tue potuere iuuari
 Cæsar ait partes. quis nolente senatu
 Tacimus imperium: tunc cum mihi rostra tenere
 Ius erat. & dubios in te transferre quiritas.
 Sed postq̄ bello leges siluere coactæ
 Pellimur e patriis laribus. patimur que nolentes

E xilium. tua nos faciet victoria uices.
 D um trepidant nullo firmate robore partes
 T olle moras. semper nocuit differre paratis.
 P ar labor atque metus precio maiore petuntur.
 B ellantem geminis tenuit te gallia lustris
 P ars quota terrarum: facili si proelia pauca
 S esseris euentu tibi roma subegerit orbem.
 N une neq; te longi remeantem pompa triumphi
 E xcepit. aut sacus poscunt capitolia lauros.
 L iuor edax tibi cuncta negat. gentes que subactas
 V ix impune feres. socerum depellere regno
 D ecretum est genero. partiri non potes orbem
 S olus h're potes. Sic post q; fatus: & ipi
 I n bellum prono tantum tamen addidit ire.
 A ccēdit que ducem. quantum clamore iuuatur
 E leus sonipes. q; iam carcere clauso
 I mmineat foribus promissis que repagula laxet.
C onuocat armatos extemplo ad signa maniplos.
 V tque sitis trepidum turba coeunte tumultum
 C omposuit: iultu dextra que silentia iussit:
 B elloz socii qui mille pericula martis
 M ecum ait experti decimo iam uincitis anno.
 H oc cruor arboris meruit diffusus in aruis.
 V ulnera que: & mortes. hyemes que sub alpibus actas.
 N on secus ingenti belloz roma tumultu
 E oncutitur: q; si penus transcenderet alpes
 A nimbal. implentur ualido tyrone cohortes.
 I n classem cecidit omne nemus. terra que mari que
 I ussus cesar agi. quid si tibi signa uicerent

M arte sub aduersor: uerent que in terga feroces
 E allorum ppli. nunc cum fortuna secundis
 M ecum rebus agut: superi que ad summa uocantes:
 T emptamur. ueniat longa diu pace solutus
 M ilite cum subito. partes que in bella togite.
 M arcellus que loquar. et nomina uana Latonis.
 S ilicet extremi pompeum emptique clientes
 C ontinuo per tot sacubunt tempora regno.
 I lle reget euerus nunc dum patientibus annis.
 I lle semel raptos nunq̄ dimittet honores.
 Q uid iam rura querit totum suppressa per orbem
 H anc iustam seruire famem: quis castra timenti
 N escit mixta foro: gladii cum triste minantes
 I udicium insolita trepidum circumcere corona:
 A tque auso medias perumpere milite leges
 P ompeiana reum clauserunt signa uilonem.
 N unc quoq̄ ne lassum teneat priuata senectus
 B ella nefandi parat: suctus euilibus armis
 E t docilis Sillam scelerum uicisse magistrum.
 V tque fere tigres nunq̄ posuere furorem:
 Q uas nemore hyrcano matrum dū lustra sequuntur
 A ltus cesorum paut erior armentoz:
 S ic et sillanum solito tibi lambere ferrum
 D urat magne sitis. nullus semel ore receptus
 P ollutas patitur sanguis mansuescē fauces.
 Q uem tamen inueniet tam longa finem.
 Q uis scelerum modus est: ex hoc iam te improbe regno
 I lle tuus saltem doceat descendere Silla.
 P ost cithas ne uagos & lapsi proelia regis

Pontica barbarico uirg consumata ueneno
 Vltima pompeio dabitur prouincia cesar
 Quod non uictrices aquilas deponere iussus
 Paruerim: imbi si merces crepta laboris est
 His saltem longi non cum duce proemia belli
 Reddantur: miles sub quolibet iste triumphet.
 Conferet exanguis quo se post bella senectus:
 Que sedes erit emeritis: que rura dabuntur
 Que noster ueteranus aret: que moenia fessis
 An melius fient piratæ magne coloni:
 Tollite iam pridem uictoria tollite signa.
 Viribus utendum est quis fecimus: arma tenenti
 Omnia dat qui iusta negat: nec numina desunt.
 Nam nec preclameis nec regnum queritur armis.
 Detrahimus dominos: urbi seruire parate.
 Dixerat. At dubium non clauo murmure uulgus
 Secum incerta fremit: pietas patrii que penates
 Quæ cede feras mentes animos que tumentes
 Frangunt: sed clauo ferri reuocantur amore.
 Ductoris que metu: Sumi tunc munera pili
 Lelius emeriti que gerens insignia doni
 Seruati ciuis referentem premia quercum:
 Siliet exclamat: Romani o maxime rector
 Nominis: & uis est ueuis expromere uoces:
 Quod tam lenta tuas tenuit patientia uires
 Conquerimur: decuit ne tibi fiducia nri
 Dum mouet hec calidus spiritantia corpora sanguis
 Et dum pila ualent fortes torqueri lacerti
 Degenerem patiére togam: regnum que senatus.

Vsq̄ue adeo miserum est ciuili uincere bello.
 Dūc age per sitie p̄ptos per inhospita syrtis
 Littora. per calidas lybie sitientis harenas.
 Hęc manus ut uictum post terga relinqueret orbem
 Oceani tumidas remo compescuit undas.
 Fregit & arethoo spumantem uertice renum.
 Iussa sequi tam posse mihi q̄ uelle necesse est.
 Nec ciuis meus est in quem tua classica cęsar
 Audiero. per signa decem foelicia castris
 Per que tuos uiro quocūq; ex hoste triumphos
 Pectore si fratris gladium iugulo que parentis
 Condere me iubeas: plene que in uiscera partu
 Coniugis: inuita peragam tamen om̄ia dextra.
 Si spoliare deosignem que imittere templis
 Numina miscebit castrensis flāma monet̄.
 Lustra super tusci si ponere tybrichis undas:
 Hesperios audax ueniam metator in agros.
 Tu quoscūq; uoles in planum effundere muros:
 His aries actus disperget saxa lacertis.
 Illa licet penitus tolli quam iusseris urbem
 Roma sit. His cunctę simul assensere cohortes.
 Elatas que alte que cūq; ad bella uocaret
 Promisere manus. it tantus in æthera clamor
 Quantus nubiferę boreas cum traciis ossę
 Rupibus incubuit. curuato robore presse
 Fit sonus: & rursus redeuntis in æthera siluę.
 Cęsar ut acceptum tam prono milite bellum
 Fata que ferre uidet: ne quo langore moretur
 Fortunam: sparsas per gallica rura cohortes

E uocat. & romam motis petit undique signis.
 D eferuere cauo temptoria fixa lemano.
 C astra que uogesi curuam super ardua ripam
 P ugnaces pictis cobibebāt ligones armis.
 H i uada liquerunt hysare. qui gurgite ductus
 P er tam multa suo fame maioris in amnem
 L apsius ad aequioreas nomen non pertulit undas.
 S oluuntur flau longa statione rutenni.
 M itis atax gaudet latias non ferre carinas.
 F mis & hesperie pro moto milite uarus.
 Q uaque sub herculeo sacratius nomine portus
 V rget rupe caua pelagus. non eborus in illum
 F us habet. aut zephrus. solus sua littora turbat
 C ircius. et tuta prohibet statione meneti.
 Q uaque iacet litus dubium. quod terra fretū que
 V endicat alternis uicibus: cum funditur ingens
 O ceanus: uelcum refugis se fluctibus aufert.
 V entus ab extremo pelagus sic arce uolitet:
 D estituat que ferens: an sidere moti secundo
 T ethidos unda uagae lunariibus aestuat horis:
 F lamiger antitan ut alentes hauriat undas
 E rigit oceanum fluctus que ad sidera tollit:
 Q uerite quos agitat mundi labor. at mihi semp
 T u quaecumq; moues tam crebros cā meatus
 V t superi uolueret late. Tunc rura menetis
 Q ui tenet: & ripas satiri: qua littore curuo
 M olliter admissum claudit tarbellicus. equor:
 S igna mouet. gaudet que amoto santhonis hoste.
 E t bituri. longis que leues santhones in armis.

O ptimus excusso leuens remis que lacerto.
 O ptima gens flexis in girum sequama frenis.
 E t docilis rector monstrati belga couinui.
 A luerni que ausi latios se iungere fratres.
 S anguine ab iliaco populi. nimum que rebellis
 N eruus: & celi pollutus sanguine coetlae.
 E t qui te laxis imitantur sarmata buichis.
 V angiones. bactani que truces: quos are recuruo
 S tridentes acueretube. qua emga pereriat
 S urgite. qua roclanus raptum ue locibus undis
 I n mare fert Ararim. qua montibus archu sumis
 G ens habitat cuna pendendetes rupe grebenas.
 T u quoque letitus conuerti procha treur.
 E t nunc tonse ligur quondam per colla clecora
 C rimibus effusis toti prelate comate.
 E t quibus imitis plicatur sanguine chwo
 T heutates. horrens que feris altaribus hesus.
 E t tharans sithnae non mitior ara diane.
 V os quoque qui fortes bello. animas que pemptas
 L auchibus in longum uates dimittitis. euum
 P lurima securi fudistis carmia bardu.
 E t uos barbaricos ritus morem que sinu etru
 S acroy chriate positus repetistis abarmis.
 S olis nosce deos & celi numia uobis
 A ut solis nescire datum e nemora alta remotis
 I ncolitis lucis. uobis auctoribus umbrae
 N on tacitas herebi sedes ditis que profundi.
 P allida regna petunt. regit idem sps. utus
 O rbe alio. longe canitis si cogta uiti
 M ors media e. certe populi quos despiciat arethos

Felices errore suo. quos ille timor um
 Mox ceimus haud iugret leti metus. inde ruendi
 In ferrum mens prona uiris. anime que capaces
 Mortis. & ignatum rediturae parcere uite.
 Et uos criminiferos bellis arcē capthos
 Oppositi petitis romam. rem que feroces
 Deseritis ripas. et apertum gentibus orbem.
Celare ut timense collecto robore uires
 Audendi maiora fidem fecerit. per omnia
 Spargitur italiam. uicina que moenia complet.
 Vana quoque ad ueros accessit fama timores.
 Irrupit que animos populi. cladem que futuram
 Intulit. & uelox properantis nuntia belli
 Innumeras soluit falli in preconiā linguas.
 Est qui tauriferis ubi se in uania campis
 Explicat. audaces ruere in certamina uiros
 Afferat. et quam arx tyberino allabitur amni
 Barbaricas seu discurrere cesaris alas.
 Insum omnes aquilas collecta que signa ferentem
 Agmine non uno densis incedere castris.
 Nec qualem meminerit uident. maior que ferore que illis
 Mentibus occurrit. uicto que in amor hoste.
 Tunc inter rerum populos alpes que iacentes
 Fimbriis arethois patria que a sede reuulsos
 Pone sequi. nullam que feris agentibus urbem
 Romano spectante rari. sic quisque pauendo
 Dat uires fame. nullo que auctore malorum
 Que fixere timent. nec solum uulgus inani
 Percussum terrore pauet. sed curia & ipsi

L

S edibus exilire patres. iniussa que belli
 C onsulibus fugiens mandat decreta senatus.
 T unc que tuta petant et que metuenda relinquat
 † ncerti. quo quenque fugre tulit impetus urget
 P recipitem populum. serie que herentia longa
 A gmina prorumpunt. credas aut tecta nefandas
 C orripuisse faces. aut iam quatiente ruina
 N utantes pendere domos. Sic turba per urbem
 P recipiti limphata gradu. uelut unica rebus
 S pes forit afflictis patrios excedere muros
 † nconsulta ruit. qualis cum turbidus auster.
 R epulit a libicis imensum syrtibus æquor:
 F racta que uelliferi sonuerunt pondera mali:
 D esilit in fluctus deserta puppe magister.
 N auita que. & nonclum sparsa compage carine
 N aufragium sibi quisq; facit. sic urbe relicta
 I n bellum fugitur. nullum iam languidus æuo
 E ualuit reuocare parens. coniunx ue maritū /
 F letibus. haud patrii dubig dum uota salutis
 C onciperent tenuere lares. nec limine quisq;
 H esit. & extremo tunc forsitan urbis armate
 P lenus abit uisu. ruit irreuocabile uulgus.
 O faciles dare sūma deos: eadem que tueri
 D ifficiles. urbem populis uictis que frequentem
 S entibus: & generis coheat si turba capacem
 H umani: facilem uenturo caesare predam
 † gnaua lique re manus. cum pressus ab hoste
 C lauditur externis miles romanus in oris /
 E ffugit exiguo nocturna pericula uallo.

Et subitus capti munimine cespitis agger
 Prebet securus inter temptoria somnos.
 Tu tantum audito bellorum nomine roma
 Desereris. nox una tuus non credita muris.
 Danda tamen uenia est tantorum danda pauorū
 Pompeio fugiente timent. Tim ne qua futuri
 Spes saltem trepidas mentes leuet: addita fati
 Peioris manifesta fides. superi que minaces
 Prodigiis terras implerunt ethera pontum.
 Ignota obscure uiderunt sidera noctes.
 Ardentem que polium flāmis. celo que uolantes
 Obliquas per mare faces. crimem que timendi
 Sideris. & terris mutantem regna cometem.
 Fulgura fallaci micuerunt crebra sereno.
 Et uarias ignis denso dedit aere formas.
 Nunc iaculum longo nunc sparso lumīe lampas.
 Emicuit caelo. tacitum sine nubibus ullis
 Fulmen: & arcthois rapiens de partibus ignem
 Percussit latiale caput. stelle que minores
 Per uacuum solite noctis decurrere tempus
 In medium uenere diem. cornu que coacto
 Tam phoebe toto fratrem cum redderet orbe
 Terrarum subita percussa expuluit umbra.
 Ipse caput medio titan cum ferret olimpo
 Condidit ardentem atra caligine curruis.
 Inuoluit que orbem tenebris. gentes que coegit
 Desperare diem. qualem fugiente per ortus
 Sole treste noctem duxere micens.
 Ora ferox sicule laxauit mulciber ethne.

Nectulit in celum flamas. sed uertice prono
 Ignis in hesperium cecidit latus. atra curibedis
 Sanguineum fundo torfit mare. flebile seui
 Latrauere canes. uestali raptus ab ara
 Ignis: & ostendens confectas flama latinis
 Scinditur in partes. gemino que cacumie surgit
 Thebanos imitata rogos. tunc cardine tellus
 Subsecit. ueterem que iugis nitantibus alpes
 Discussere niuem. thetis maioribus undis
 Hesperiam calpem sumum que impleuit atlanti.
 Indigites fleuisse deos: urbis que laborem
 Testatos sudore lares: delapsa que templis
 Dona suis: chris que diem foedasse uolucres:
 Accipimus. filius que feras sub nocte relictis
 Audaces media posuisse cubilia roma.
 Tunc pecudum faciles humana ad murmura lingue.
 Monstruosi que hominum partus: numero que modo que
 Embroz. matrem que suus conterruit infans.
 Dura que per populum eumang carmina uatis
 Vulgantur. tunc quos sectis bellona lacertis
 Scua mouet eccinere deos. crimem que rotantes
 Sanguineum populis ulularunt tristia galli.
 Compositis plene gemuerunt ossibus urne.
 Tunc fragor armorum magnae que per aera uoces
 Audite nemor. iuuenientes cominus umbrae.
 Qui que colunt iunctos extremis moenibus agros
 Diffugiunt. ingens urbem cingebat hermis:
 Excitans puam flagranti uertice pium.
 Stridentes que comas. thebanam qualis aganem

Impulit.

Impulit: aut seu contorsit tella ligurgi
 Heumens. aut iussu qualem iunonis miqve
 Horruit alcides usquam dite megeram.
 Insonere tube. & quanto clamore cohortes
 Mifcentur: tantum nox atra silentibus umbris
 Edidit. & medio iussi consurgere campo
 Tristia fillani cecidere ora iacula manes.
 Tollentem que caput gellidas amenis ad undas
 Agricole fracto marium uidere sepulcro.
 Hec propter placuit tuicos de more uetusto
 Acciri uates. quorum qui maximus. euo
 Arons incoluit deserte moenia luce
 Fulminis edoctus motus: uenas que calentes
 Fibearum. & monitus errantis in aera penne
 Monstra iubet p̄mum que nullo semine discors
 Protulerat natura rari. sterili que nefandos
 Ex utero foetus infauis iurare flūmis.
 Mox iubet & totam paucis ac iuibz urbem
 Ambiri. & festo pugnantes moenia lustro
 Longa per extremos pomeria cingē fines
 Pontifices sacri quibus est permissa potas
 Turbaminor ritu sequitur succinta gabino.
 Vestalem que chorum clucit iuttata sacerdos
 Troianam soli cui fas uelisse minervam.
 Tum qui fata deum secreti que carmina seruant
 Et lotam paruo reuocant almone cybellem.
 Et doctus uolucres iugur seruare simxtras
 Septem uir que epulis festus treu que sodales.
 Et salus leto portans ancilia collo.

Et tollens apicem generoso uertice flamen.
 Cumque illi effusam longis anfractibus urbem
 Circueunt: arons dispersos fulmīs ignes
 Colligit. et terre moesto cum murmure condit.
 Datque locis nomen. Sacris tunc admouet aris
 Electa ceruice marem. iam fundere bachiū
 Coeperat. obliquo que molas inducere cultro.
 Impatiens que diu non grati uictima sacri
 Deposito collum prebebat poplite uictum.
 Nec cruor emicuit solitus: sed uulnere laxo
 Diffusum rutilo nigrum pro sanguine uirus.
 Palluit attonitus sacris feralibus arons.
 Atque uiam superum raptis que fuit in extis.
 Terruit ipse color uatem. nam pallida tētris
 Viscera tincta notis gelido que infecta cruore
 Plurimus asperso uariabat sanguine liuor.
 Cernit tabe iecur madidum. uenas que minaces
 Hostili de parte uidet. pulmonis anelli
 Fibra latet. paruus que secat uitalia limes.
 Cor iacet. & saniem per hyantes uiscera uenas rimas
 E mittunt. produnt que suas omenta latebras.
 Quod que nefas nullis impune apparuit extis
 Ecce uidet capiti fibrarū increscē molem,
 Alterius capitis. pars egra & marcida pendent.
 Pars micat. & celeri uenas mouet improba pulsu.
 Hic ubi concepit magnorū fata malorū
 Exclamat: uix fas superi que ecūq; mouetis
 Proclere me pp̄tis. neque em̄ tibi sūme litauī
 Iupiter hoc sacrum. cesi que in pectora tauri

I nferni uenere dei. non fanda timeamus:
 S ed uenient maiora metu. dii uisa secum dent.
 E t fibris sit nulla fides. sed conchitor artis
 F inxerit ista tages. flexa sic omnia tuscus
 I nuiuens multa que tegens ambage canebat.
 A t Figulus cui cura deos secreta que celi
 N osce fuit. quem non stellarum egyptia memphis
 A equaret uisu numeris que mouentibus astra.
 A ut hic errat ait sine ulla lege per euum
 M undus: & incerto discurrunt sidera motu:
 A ut si fata mouent: urbi g'm que paratur
 H umano matralues. terre ne debiscant:
 S ubsidant que urbes: an tollet feruidus aer
 T emperiem. segetes tellus infida negabit.
 O mnis an infusus miscebitur unda uenenis.
 Q uod cladis genus o superi. qua peste paratis
 S euiciam. extremi multorum tempus in unum
 C onuenere dies. summo si frigida celo
 S tella nocens nigros saturni accenderet ignes
 D euchalioneos fudisset aquarius imbres.
 T ota que diffuso latuisset in aequore tellus.
 S i seuum radiis nemeum phoebe leonem
 N unc premeres: toto fluerent incendia mundo.
 S uccensus que tuus flagrasset ignibus aether.
 H i cessant ignes. tu qui flagrante minacem
 S corpion incendis cauda chelas que peruris
 Q uid tantum grauiue paras: nam mitis ab alto
 I upiter occasu premitur. ueneris que salubra
 S idus hebet. motu que celer cylenius heret.

Et celum mars solus habet. cur signa meatus
 Deseruere suos: inundo que obscura feruntur.
 Eniferi nimum fulget latus orionis.
 Imminet armorum rabies. ferri que pottas
 Confundet ius omne manus. secleri que nefando
 Nomen erit uirtus. multos que exhibit in annos
 Hic furor. & superos quid prodest poscere finem.
 Cum domino pax ista uenit. duc roma malorum
 Continuum seriem. cladem que in tempora multa
 Extrahet: ciuili tantum iam libera bello.
 Terruerant satis haec pauca praesagia plebem.
 Sed maiora premunt. nam qualis uertice pincl
 Hecdonis oegigio decurrit plena lico.
 Talis et attonitam rapitur matrona per urbem
 Vocibus his prodens urgente pectora phoebum.
 Quo feror opean: quam super aethera raptam
 Constituis terra: uideo pangra niuosis
 Cana iugis. latos que heni sub rupe philippos.
 Quis furor hic o phoebe doce. quo tella manus que
 Romane miscent acies: bellum que sine hoste e.
 Quo diuersa feror. primos me ducis in ortus
 Quam mare laeae mutatur gurgite mili.
 Hunc ego fluminea deformis truncus laena
 Qui iacet ignosco. clubum super equora syrtim
 Arcentem que feror libiem. quo tristis hermis
 Transtulit amatnas acies. nunc desuper alpis
 Nubifere colles atque aeriam pyrennem
 Arripimus. patrie sedes remeamus in urbis.
 Impia que in mecho periguntur bella senati.

C onfurgunt partes iterum. totum que per orbem
 R uisus eo. noua clam cernere littora ponti.
 T ellurem que nouam. iudi iam phoebe philippos.
 H ec ait. & lasso iacuit deserta furore.
 E xplicit liber primus. Incipit secundus.

A iam que ire patuere deum. manifest
 ta que belli
 Signa dedit mundus. leges que &
 foedera rerum
 Presena monsteifero uertit natura
 tamulti.
 Indreit que nefas. cur hanc tibi rec
 tor olimpi
 Sollicitis uisum est mortalibus adde
 re curam

N oscant uenturas ut diui per omnia clades.
 S uue parens rerum cū p̄mum informia regna
 M ateriem que rudem flāma cedente recepit
 F inxit in aeternum causas: quae cuncta cohercet
 S e quoque lege tenens: & secula iussa ferentem
 F a torum immoto diuisit limite mundum:
 S uue nihil positum ē: sed fors incerta uagatur:
 F ert que refert que uices: & habent mortalia casum:
 S it subitum quocūq; parus. sit ceca futuri
 uens hominum. fati. liceat sperare timenti.
 E go ubi concipiunt quantis sit cladibus urbi
 C onstatura fides sup̄um. ferale per urbem
 I usticium. latuit plebeio tectus amictu
 O mis bonos. nullos comitata est purpura fasces.

Tunc questus tenuere suos. magnus que per omnes
 Errabat sine uoce dolor. sic funere primo
 Attonite tacuere domus. cum corpora nondum
 Conclamata iacent. nec mater crine soluto
 Exigit ad seuos famularum brachia planctus.
 Sed cum membra premunt fugiente rigentia uita
 Vultus que exanimis oculos que in morte minaces
 Nec dum est ille dolor. sed iam metus incubat amens.
 Miratur que malum. cultus matrona pueros
 Deposuit. moeste que tenent delubra caterue.
 Hæ lacrimis sparsere deos. hæ pectora duro
 Affixere solo. laceras que in limine sacro
 Attonite fuclere comas. uotis que uocari
 Assuetas crebris ferunt ululatibus huras.
 Nec cuncte sumi templo iacere tonantis
 Diuisere deos. & nullis defuit aris
 Inuidia factura parens. quarum una madentes
 Scissa genas planctu & luentes atra lacertos
 Nunc ait omifera contundite pectora matres.
 Nunc lamiate comas. ne ue hunc differte dolorem.
 Et sumis seruate malis. nunc flere pottas
 Dum pendet fortuna ducum. cum uicerit alter
 Siquidendum est. his se stimulis dolor ipse iacessit.
 Nec non bella uiri diuersa que castra petentes
 Effundunt iustas in numia seua querellas.
 O misera fortis. quid non in punica nati
 Tempora canarum fuimus. tribie qui uuentus.
 Non pacem petimus superi. date gentibus iras.
 Nunc urbes exerce feras. conuuret in armis

M undus. achamenis decurrant medici fufis
 A gma. massegetem fiticus non alliget hystor.
 F undat ab extremo flauos aquilone fuennos
 A lhis. et in domitum rem caput. omibus hostes
 R eddite nos populis. ciuile auertite bellum.
 H inc dacus premat. inde getes. occurat hyberis
 A lter. ad eas hic uertat signa pharetras.
 N ulla uacet tibi roma manus. uel perdere nomen
 S i placet besperium superi. collapsus in ignes
 P lurimus ad terram per fulmia decidat aer.
 S ueue parens utraq; simul partes que duces que
 D um non dum meruere feri. tanto ne nouor.
 P rouentu scelerum querunt: uter impet urbi.
 V te tanti fuerat ciuilia bella mouere
 V t neuter. Tales pietas peritura querellas
 E gerit. at miseros angit sua cura parentes.
 O clerunt que grauis inuata fata senectæ.
 S eruatos que iterum bellis ciuilibus annos.
 A t que aliquis magno querens exempla timori
 N on alios inquit motus tunc fata parabant
 C um post theutonicos uictor libicos que triumphos
 E xul limosa marius caput abdidit ulua.
 S tagna auidi texere soli laxæ que paludes
 D epositum fortunatum. mox uincula ferri
 E xedere senem. longus que in carcere pector.
 C onsul & euerfa moriturus foelix in urbe
 P oenas ante dabat scelerum. mors ipsa refugit
 S epe uirum. frustra que hosti concessa pottas
 S anguis inuisi. pmo qui cedis in ictu

D igrunt. ferrum que manu torpente remisit.
 V iderat imensam tenebroso in carcere lucem.
 T erribiles que deos scelerum. marium que futurū.
 A ucherā que pauens: fas hec contingere non ē
 C olla tibi. debet multas hic legibus. cui
 A nte suam mortes. uanum deponere furorē.
 S i libet ulcisci dilectę funera gentis
 H unc cimbrī seruate senem. non ille fauore
 N uminis: ingenti superum protectus ab ira est.
 V ir ferus. et romam cupienti perdere furo
 S ufficiens. iclem pelago delatus iniquo
 H ostilem in terram uacuis mapalibus actus
 N uida triumphati iacuit per regna iugurte.
 E t penos pressit cineres. solatia fati
 C artago marius que tulit. pariter que iacentes
 I gnouere deis. libicis ibi colligit iras.
 V t p̄mum fortuna redit: seruiliū soluit
 A g m̄a. conflato seuas ergastula ferro
 E xerue manus. nulli gestanda dabantur
 S igna ducis: nisi qui scelerum iam fecerat usum.
 A ttulerat que in castra nefas. prob fata quis ille
 Q uis fuit ille dies: marius quo moenia inctor
 C orripuit. quanto que gradu mors seuu eueurit.
 N obilitas eum plebe perit. late que uigatur
 E nsis. & a nullo reuocitū est pectore ferrum.
 S tat cruor in templis. multa que rubentia cede
 L ubricis s̄ra macdent. nulli sua profuit. etas.
 N on sens extremū piguit uergentibus annis
 P recipitisse diem. non p̄mo in limie uite

I nfantis miserā nascētia rumpere fata.
 C rimine quo parui cecidē potuere mereri.
 S ed satis est iam posse mori. trahit ipse furoris
 I mpetus. & iussum lenti quę sisse nocentem.
 I n numerum pars magna perit. rapuit que cruentus
 V ictor ab ignota uultus ceruice recisos.
 D um uacua pudet ire manu. spes una salutis
 O scula pollute si fuisse tremētia dextre.
 M ille licet gladii mortis noua signa sequantur
 D egener o populus. uix secula longa decorus
 S ic meruisse uiris. nedum breue dedecus. cui
 E t uitam dum silla rededit. cui funera uulgi
 F lere uacat. uix te sparsum per uiscera bebi
 I nnumeras inter carpentis membra coronę
 D iscepisse manus. aut te presige malorū
 A nthoni. cuius laceris pendentia canis
 O ra ferens miles feste roantia mense
 I mposuit. truncos lacerant fimbria crassos.
 S ua tribunitio maduerunt robora tabo.
 T e quoque neglectum uiolate sceuola dextre
 A nte ipsum penetrāle cleę. semper que calentes
 A ctauerē focos. parum sed fessa senectus
 S anguis effudit uigulo. flāmis que pepercit.
 S eptimus exequitur repetitis fascibus annis.
 I lle fuit uite mario modus. omnia passo
 Q ue peior fortuna pot. atque omnibus uso
 Q ue melior. mensō que homini quid fati parent.
 I am quot apud sacri cecidere caduēra portum
 A ut collinātulit stritas quot porta ceteruis.

Tunc cum pene caput mundi rerumque potestas
 Mutauit translata locum. romana que faminis
 Ultra caudinas sperauit uulnera furcas.
 Illa quoque imensis accessit clachibus ultor.
 Ille quod exiguum restabat sanguis urbi
 Haurit. dum que nimis iam putrida membra recidit
 Excessit medicina modum. nimium que secuta est
 Quia morbi duxere manus. periere nocentes.
 Sed cum iam possent soli superesse nocentes
 Tunc data libertas. oculis. resoluta que legum
 Frenis nauit. non uni cuncta dabantur
 Sed fecit sibi quisque nefas. semel omnia uictor
 Iusserit. infandum domini per uiscera ferrum
 Exegit famulus. nati machuere paterno
 Sanguine. certatum est cui ceruix cesa parentis
 Cecideret. in fratrum cecidere premia fratres.
 Buxta repleta fuga. permixta que uina sepultis
 Corpora. nec populum latebra coepere ferarum.
 Hic laqueo fauces elisa que guttura fregit.
 Hic se precipiti iaculatus pondere duri
 Desiluit percussus humo. mortis que cruento
 Victori rapuere suas. hic robora busti
 Extruit ipse sui. nam dum omni sanguine fuso
 Desiluit in flamas. & dum licet occupat ignes.
 Colla ducum pilo trepidam gestata per urbem
 Et medio congesta foro. cognoscitur illic
 Quicquid ubique iacet scelesti. non truci tantum
 Vidit histonii stabulis pendere tyranni.
 Postibus Anthei libye. nec grecia moerens

Tot laceros artus pisea fleuit in aula.
 Cum iam tabe fluunt confusa que tempore multo
 Admisere notas. miserorum dextra parentum
 Colligit. et pauulo subducit cognita furto.
 Me que ipsum memini cæsi deformia fratris
 Ora rogo cupidum uetitis que imponere flāmis;
 Omnia sillane lustrasse cadauera pacis.
 Per que omnes truncos cum qua ceruice recisum
 Conueniat que sisse caput. quid sanguine manes
 Placatos catuli referam. cum uictima tristis
 Inferias marius forsā nolentibus umbris
 Pendit in expleto non fanda piacula busto:
 Cum laceros artus æquata que uulnera in membris
 Vidimus. & toto quous in corpore cæso
 Nil anime letale datum ē. morem que nefande
 Dirum scuitie pereuntis parcere uita morti.
 Auulisse cecidere manus. exsecta que lingua
 Palpitat. & muto uacuum ferit æra motu.
 He aures: alius spiramina naribus adunce
 Amputat. ille cauis euoluit sechibus orbes
 Ultima que effundit spectatis lumina membris.
 Vix erit ulla fides. tam leui criminis unum
 Tot poenas coepisse caput. sic mole ruine
 Fracta subingenti miscentur pondere membra.
 Nec magis informes ueniunt ad littora trunci
 Qui medio periire freto. qui perdere fructum
 Tuunt. & uruilem marii confundere uultum
 Ut scelus hoc sille cedes que ostensa placeret
 Agnoscentis erit. uidit fortuna colonos

P renestina suos cunctos simul ense receptos
 V nius populum pereuntem tempore mortis.
 T unc flos hesperie latii iam sola iuuentus
 C oncidit. & misere maculauit ouilia romae.
 T ot simul infesto iuuenes succumbere Leto
 S epe fames pelagi que furor subite que ruinae
 A ut terre celi que lues aut bellicae clades
 N unq̄ poena fuit. densi uix amagmā uulgi
 I nter et exangues immissa morte ceteruas
 V ictores mouere manus. uix cecle pericla
 P rocumbunt. dubia que labant ceruice. sed illos
 M agna premit strages. peragunt que cadauera ptem
 C edis. uia graues elidunt corpora trunci.
 I ntrepidus tanti securus sedit ab alto
 S pectator sceleris. miseri tot milia uulgi
 N on piguit iussisse mori. congesta recepit
 O mnia tyrenus sillana cadauera gurgis.
 I n fluuium p̄mi cecidit corpora sumi.
 P recipites hesere rates. & strage cruenta
 I nterruptus aquis fluit prior amnis in equor.
 A d molem stetit unda sequens. nam sanguis alnus
 V is sibi fecit iter. campū que effusa per omne
 P recipiti que ruens tyberina in flumina riuo
 H erentes adiuunt aquas. nec iam alueus amne
 N ee retinent ripe. redclit que cadauera campo
 T andem tyrenas uix eluctatus in maclis
 S angume ceruleum torrenti diuidit equorū
 H is ne salus reris foelix his silla uocari
 H is meruit tumtilum medio sibi sibi surgere campo

Hæc rursus patienti manent. hoc ordine belli
 Ibitur. hic stabit ciuilibus exitus armis:
 Q̄ q̄ agitant grauiora metus. multum que colbitur
 Humani generis maiori in proelia damno.
 Excubiis mariis belloꝝ maxima merces
 Roma recepta fuit: nec plus uictoria sille
 Prestitit inuisas penitus q̄ tollere partes:
 Hos alio fortuna uocis. olim que potentes
 Concurreunt. neuter ciuilia bella moueret
 Contentus quo silla fuit. Sic moesta senectus
 Preteriti que memor flebat mōerens que futuri. *aliter metuens*
 A t non magnanimi percussit pectora bruti
 Terror. & in tanta pauidi formidie motus
 Pās populi lugentis erat: sed nocte sopora
 Parafis obliquos belice cū uerteret axes
 Atria cognati pulsat non ampla Citonis.
 Inuenit insomni uoluentem publica cura
 Fata urum. casus que urbis. cunctis que timentē
 Securum que sui. fari que his uocibus orsus.
 O mibus expulſe terris olim olim que fugate
 Virtutis iam sola fides. quam turbine nullo
 Excutiet fortuna tibi. tu mente labantē
 Dirige me dubium. certo tu robore firma.
 Nam que alii magnum uel cesaris arma sequuntur:
 Dure bruto Cato solus erit. pacem nctueris
 Inconcussa tenens dubio uestigia mundo.
 A n placuit ducibus scelerum populi q̄ furentis
 C lachibus immixtū ciuile absolue bellū.
 Q uēq̄ siue rapiunt sceleratam proelia cause.

H os polluta domus. leges que in pace timende.
 H os ferro fugienda fames. mundi que ruinae.
 P ermiscenda fides. nullum furor egit arma.
 C astra petunt uicti mercede. tibi uni
 P er se bella placent. quid tot durasse per annos
 P rofiunt munera corruptis moribus eui.
 H oc solum longae precium uirtutis habebis
 A ccipient alios facient te bella nocentem.
 N e tantū o superi liceat feralibus armis
 H as etiam mouisse manus. nec pila lacertis
 M issa tuus caeca tellorum in nube ferantur.
 N e tanta in cassum uirtus eat. ingeret oīs
 S e belli fortuna tibi. quis nollet ab isto
 E nse mori: quis alieno uulnere labens.
 E t scelus esse tuum: melius tranquilla sine armis
 O cia solus ages. sicut caelestia semper
 I nconcussa suo uoluntur sidera motu. alii lapsu.
 F ulminibus propior terre succenditur. aer.
 I ma que telluris uentos tractus q̄ coruscas
 F lāmaris accipiunt. nubes excedit olympus
 L ege deum. minimas rerum discordia turbat.
 P acem magna tenent. q̄ letę cesaris aures
 A ccipient tantum uenisse in proelia ciuem.
 N am prelata suis nunq̄ diuersa dolebit
 C astra ducis magni. nimum placet ip̄e catoni
 S i bellū ciuile placet. pars magna senatus
 E t duce puato gesturus proelia consul
 S olicitant proceres que alii. quibus adde catonē
 S ub iuga pompeii: toto iam liber in orbe

S olus cesar erit. quod si pro legibus arma
 F erre iuuat patriis: libertatem que tueri:
 N unc neque pompeii brutum neque cesaris arma hoste
 P ost bellum uictoris habes. Sic fatus. at illi
 A rebano sacras redidit cato pectore uoces.
 S ūmum brute nefas ciuilia bella fatemur:
 S ed quo fata trahunt uirtus secura sequetur.
 I rimen erit superis & me fecisse nocentē.
 S idera quis mundum que uelit spectare cadentē
 E xpens ipse metus: quis cum ruat ardius aether:
 T erra labet: mireto coheuntis pondere mundi:
 C ompressas tenuisse manus: gentes ne furorem
 H esperium ignote romana que bella sequentur:
 D educti que freto alio sub fidere reges:
 O cia solus agam: procul hūc arcete furorem
 O / superi: motura clachas ut clade getas que
 S ceuro me roma cadat. ceu morte parentem
 N atorum orbatum / longum producit fumus
 A d tumulum iubet ipse dolor. iuuat ignibus atris
 I nseruisse manus. constructo que aggere busti
 I psium atras tenuisse faces. non ante reuellar
 E xanimem q̄te complecter roma. tuum que
 N omen libertas. & inanem persequar umbram.
 S ic eat ūmites romana piacula diuini
 P lena ferant. nullo fraudemus sanguine bellum.
 O utinam celi que deis heredi que liberet
 H oc caput in cimetis damnatū exponē poenas:
 D euotum hostiles decum pressere caterue.
 M e gemē figant acies. me barbara telis

En: turba petat. cunctis ego peruius hastis
 Excipiam meclius totius uulnera uulgi. belli.
 Hic redimat sanguis populos. hac ce de luatur
 Quicquid romani meruerunt perdere mores.
 Ad iuga cur faciles populi: cur se uia uolentes
 Regna pati pereunt: me solum inuachite ferro
 Me frustra leges & inania iurat uentem.
 Hic dabit hic pacem iugulus finem que laborz.
 Sentibus hesperis post me regnare uolenti
 Non opus est bello. quin publica signa cluicem que
 Pompeium sequimur. nec si fortuna fauebit
 Hunc quoque totius sibi ius promittere mundi
 Non bene compertum ē. ideo me milite uincat
 Ne sibi se uicisse putet. Sic fat us. & aeres
 Irrarum mouit stimulos iuuenis que calorem.
 Interea phoebo gelidus pelente tenebras
 Pulsate sonuere fores. quas sancta relicto
 Hortensi moerens irrupit marcia busto.
 Quondā uirgo thoris melioris iuncta mariti.
 Mox ubi conubii precium merces que soluta ē
 Tertia iam soboles alios foecunda penates
 Impletura datur. geminas & sanguine matris
 Permixtura domos. sed postq̄ condidit urna
 Suppremos cineres: miserando concita uultu
 Effusas laniata comas: contusa que pectus
 Verberibus crebris: cineres que ingesta sepulchri
 Non aliter placitura uiro sic moesta profatur.
 Dū sanguis merat: dū uis materna peregi
 Iussa cato. geminos excepi foeta maritos

II

Visceribus lapsis partu que exhausta reuertor
 Iam nulli reddenda uiro. da foedera prisca
 Ilibata thori. da tantum nomen mane
 Conubii. liceat tumulto scripsisse catonis
 Marcia. nec dubium longo queuatur in aeuo
 Mutam pmas expulsa an tradita tedas.
 Non me letorum comitem rebus que secundis
 Accipis. in curas uenio partem que labori.
 Da mihi castra sequi. cur tuta in pace relinquar.
 Et sit ciuili propior Cornelia bello.
 Ha flexere uirum uoces. & tempora q̄q̄
 Smt aliena thori iam fato in bella uocante.
 Foedera sola tamen uana que carentia pompa
 Iura placent. sacris que deos admittere ritus.
 Festa coronato non pendent limie sorta.
 Infula que ingeminos discurrat candida postes.
 L egyptime que faces. gradibus que aeliuis eburnis
 S tat thoris. et picto uestes discriminat auro.
 Turrita que premens frontem matrona corona
 T ranslata uetat contingere limia planta.
 N on timidiū nupte leniter tectura pudorem
 L itea demissos uellarunt flamea uultus.
 B altheus haud flexos geminos astrinxit amictus.
 C olla monile decens. humeris que herentia pmas
 S uppara nudatos cingunt angusta lacertos.
 S icut erat seruans moesti lugubria uultus
 Q uoque modonatos sic ē amplexa maritū.
 O bsciti funerea celatur purpuratana.
 N on soliti lusere sales. nec more sabino

E xcepit tristis conuicia festa maritus.
 P ignora nulla domus. nulli cohiere propinqui.
 I unguntur taciti contenti que auspice bruto.
 I lle nec horrificam sancto dimouit ab ore
 C esariem. duro que admisit gaudia uultu.
 V t p̄mū tolli feralia uiderat arma:
 I ntonfos rigidam in frontem descendere canos
 P assus erat. moestam que gēnis increscē barbam.
 V ni quippe uacat studiis odiis que carenti
 H umanum lugere genus. nec foedera p̄sci
 S unt temptata thori. iusto quoque robur amori
 R estitit. Hi mores hęc duri imota catonis
 S ecta fuit. seruare modum. finem que tenere.
 N aturam que sequi. patrie que impendē uitam.
 N ee sibi sed toti genitū se credere mundo.
 H uic epule uicisse famem. magni que penates
 S ūmouisse hyemem tecto. preciosa que uestis
 H yrtam membra super romani more quiritis
 I nduxisse togam. ueneris huic maximus usus
 P rogenies. urbi pater ē. urbi que maritus.
 I usticie cultor. rigidi seruator honesti.
 I n cōmune bonis. nullos catonis inactus
 S urrepsit partem que tulit sibi nata uoluptas.
 C ūnterea trepido discedens agmīe magnus
 M oenia dardani tenuit campana coloni.
 H ec placuit belli sedes. huic sūma mouenti
 H ostis in occursum sparsas extendere sp̄artes.
 V mbrosis mediam qua collibus appenninus
 E rigit italiam. nullo qua uertice tellus

A ltius intumuit propius que accessit olimpo.
 M ons inter geminas melius se porrigit undas
 I nferni superi que maris: colles que coercent.
 H inc tyrena uado frangentes equora pisa.
 I llinc dalmaticis obnoxia fluctibus Anchon.
 F ontibus hic uastos imensos concipit amnes
 F lumina que in gemini spargit diuortia ponti.
 I n leuui cecidere latus uelox que methaurus
 E hrustinum que rapax. et uictus hysapis bysauro.
 S ceua que. & adriacas qui uerberat Anfidus undas.
 Q uo que magis nullum tellus se tollit in amne
 E ridanus. fractas deuoluit in equora siluas.
 H esperiam que exhaurit aquis. hunc fabula p̄mū
 P opuleas p̄m fluiuium ripas umbrasse corona.
 C um que diem pronum transuerso limite ducens
 S uecendit phoeton flagrantibus æthera loris:
 S urgitibus raptis penitus tellure perusta
 H unc habuisse pares phoebeis ignibus undas.
 N on minor hic nilo si non per plana iacentis
 A egypti libicas nilus stagnaret harenas.
 N on minor hic hystro: nisi quod dū p̄mcat orbem
 H yster casuros in quelibet equora fontes
 A ccipit. & siticas exit non solus in undas.
 D exteriora petens montis decliua tybrim
 V nda facit. rutibā que caui. delabitur inde
 V ulturnus que celer: nocturne que editor auge
 S arnus. & umbrose liris per regna maris
 F estinus impulsus aquis. radens que salerni
 C ulta sylet. nullas que uado qui macra moratur

A lnos: uenire procurrat in equora lunc.
 L ongius educto qua surgit in aera dorso
 S allica rura uidet. deuectas que aspicit alpes.
 T une umbris maris que ferax. domitus que sabello
 V omere. pinniferis amplexus rupibus omnes
 I ndigenas latii populos. non deserit ante
 H esperiam: q̄ cum silles clauditur undis.
 E xtendit que suas in templa lacini rupes.
 L ongius italia donec confinia pontus
 S oluerat incumbens terras que repelleret equor.
 A t postq̄ gemino tellus elisi profundo ē
 E xtremi siculo colles cessere peloro.

C aesar marma furens nullas nisi sanguine fuso
 S auidet bre uias. quod non terat hoste uacantes
 H esperie fines. uacuos que irumpat in agros.
 A t que ipsum non perclat iter. conferta que bellis
 B ella gerat. non tam portas intrare patentes
 Q̄ fregisse uiuat. nec tam patiente colono
 A rui premi: q̄ si ferro populentur & igne.
 C oncessa pudet ire uia. cuiem que uideri.
 T unc urbes latii dubie uario que fauore
 A ncipites: q̄uis p̄mo terrore ruentis
 C essure belli: densio tamen aggere firmant
 M oenia. & abrupto circundant undiq̄ uallo.
 S axoris que orbes & que supereminis hoste
 T ela petant altis murorum turribus aptant.
 P ronior in magnū populus. pugnat que minaci
 C um terrore fides. ut cum mare possidet iuster
 F latibus horrifonis hunc. equora tota sequuntur

S i cursus tellus pulsu laxata tridentis
 E olii tumidis imittat fluctibus eorum:
 Q uis ietanouo uentura tenuere porum
 A equora. nubifero que polus cū cesserit euro
 V endicat unda notuum. facilis sed uertere mentes
 T error erat. dubiam que fidem fortuna ferebat.
 S ens etrusca fuga trepidi nudata libonis
 I us que sui pulso iam perdidit umbria tymo.
 N ec gerit auspiciis eniua bella paternis
 C elaris aucto concursus nomine silla.
 V arus ut amote pulsarunt anreimon alle
 P er diuersa ruens neglecto moenia tergo
 Q ua silue qua saxa fugit. depellitur arce
 L entulus esulei. uictor cedentibus instat.
 D uertit que acies. solus que ex agmine tanto
 D ux fugit. & nullas ducentia cohortes.
 T u quoque nudatam comisse cleseris arcem
 S cipio lucerie. q̄q̄ firmissima pubes
 H is sedeat castris. iam prudem cesaris armis
 P arthoruz seducta metu: q̄ gallica clamma
 S uppleuit magnus. dum que ipse ad bella uocaret
 D onauit socero romani sanguis usum.
 A t te te corpbini ualchis circumclata muris
 T ecta tenent: pugnare domiti tua classica seruat
 O ppositus quondā polluto tyro miloni.
 V t preculimenlam campo consurgere nubem:
 A rdentes que acies percussis sole corusco
 C onspexit telis: socii decurrite dixit
 F lumis ad ripas. unde que immergite pontē.

E t tu montanis nūc totus fontibus exi
 A tque omnes trabe gurgres aquas. ut spū meus alnos
 D iscussa compage feras. hoc limite bellum
 H ereat. hac hostis lentus terat ocia ripa.
 P recipitem cohibete ducem. uictoria nobis
 H ic p̄mū stans cesar erit. nec plura locutus
 D euoluit rapidum nequeq̄ moenibus agmen.
 N am prior ecampis ut conspiciat amne soluto
 R umpi cesar iter: calida prolatus ab ira
 N on satis ē muris latebras que sisse pauori
 O bstruunt campos. fluuuis arcere paratis
 I gnau. nō si tumiclo me gurgite gangres
 S ūmoueat: stabit iam gurgite cesar in ullo / ^{atq̄ flumie.}
 P ost rubiconis aquas. equitum properate caterue.
 I te simul pedites: ruitururus ascendite pontem.
 H ac ubi dicta: leuis totas accepit habenas
 I n campū sonipes. crebro que simillima nimbo
 T rans ripam ualidi torserunt tela lacerti.
 I ngreditur pulsa fluumium statione uacantē
 C esar. & ad tutas hostis compellitur arces.
 E tiam moturas ingentia pondera turres
 E rigit. & mediis surrepsit uinea muris.
 E cce nefas belli reseratis agmīa portis
 C aptiuum traxere ducē. cuius que superbi
 C onstitit ante pedes. uultu tamen ante minaci
 N obilitas recta ferrū ceruice poposcit.
 S cit cesar poenam que peti ueniā que timeri.
 U ue licet nolis: & nostro munē dixit
 C erne diē. uictis iam spes bona partibus esto.

E xemplum que mei. uel si libet arma retenta.
 E t nihil hac uenia si uiceris ipse paciscor.
 F atur. & astrictis laxari uincula palmis/
 I mperat. heu quanto melius uel cede peracta
 P arcere romano potuit fortuna pudori.
 P oenarius extremū cui quod castra secutus
 S it patrie magnū que ducē totum que senatū
 I gnosci. premit ille graues interitus iras.
 E t secum: romā ne petes pacis que recessus
 D egener. in medios belli non ue furores
 I am dudum moriture paras. ruc certus. & omnes
 L ucis rumpe moras. & cesaris effuge munus.

O C N escius interea capti ducis arma parabat
 M agnus. ut imixto firmaret robore partes.
 I a que secuturo iussurus classica phoebo
 T emptandas que ratus moturi militis iras
 A lloquitur tacitas ueneranda uoce cohortes.
 O sceleris ultores meliora que signa secuti:
 O uere romana manus: quibus arma senatus
 N on puata dedit: uotis deposcite pugna.
 A rdent hesperii senus populatibus agri.
 G allica per gellicas rabies effunditur alpes.
 I am tetigit sanguis pollutos cesaris enses.
 D ii melius: belli tulimus quodclamna priores.
 C oeperit inde nefas. iam iam me paxsicle roma
 S upplicium poenam que petat. neque enī ista uocari
 P roelia iusta decent: patrie sed iudicis iram.
 N ec magis hoc bellum ē q̄ cū Chalybia parauit
 A rsuras in tecta faces. socius que furoris

L entulus. exerti que manus uelana Ceteri.
 O rabies miseranda ducis: cū fata camillis
 T e caesar magnis que uelint miscere metellis
 A d cynnas marios que uenis. sternere profecto
 V t catulo iacuit lepidus. n̄ras que seures
 P assus sicario tegitur qui carbo sepulchro.
 Q uin que feros mouit sertorius exul hyberos.
 Q ū si qua fides his te quoque iungere caesar
 I n uideo. n̄ras que manus quod roma firenti
 O pposit. parthor. utmā post proelia sospes
 E t siticis uetor crassus remeasset ab oris
 V t simili causa caederes qua sparticus hostis.
 T e quoque si superi titulis accedere n̄ris
 I uiserunt: ualet in torquendo dextera pilo.
 F eruidus hec iterum circa precordia sanguis
 I nealuit. discas non esse ad bella fugaces
 Q uo pacem potuere pati: licet ille solutū
 D efectum que uocet. nec uos mea terreat aetas:
 D uce in his castris senior / dum miles in illis.
 Q uo potuē eniem populus perducere liber
 A scendi. supra que nihil nisi regna reliqui.
 N on p̄uata cupit romana quisq̄s in urbe
 P ompeium transire parat. hinc consul uterq̄
 H inc acies statura ducū. caesar ne senatus
 V ictor erit? non tam ceco trahis oīa curiū
 T e que nihil fortuna pudet. multis ne rebellis
 S allia iam lustris aetas que impensa labori
 D ant animos. renigehdis quos fugit ab unclis
 T errita que sitis ostendit terga britannis.
 O ceanū que uocans incerti stagna profundi

A n uane tumuere tumuere mine: quod fama furoris
 E xpulit armatam patriis e sedibus urbem.
 H eu demens non te fugiunt: me cuncta sequuntur.
 Q ui cū signa tuli toto fulgentia ponto
 A nte bis exactum q̄ cinthia conderet orbem
 O mne fretū metuens pelagi pirata reliquit.
 A ngustam que domū terrarū in sede poposcit.
 † dem perlitici profugū diuortia ponti
 † ndomitū regem romana que fata morantē
 A d mortem silla foelictor ire coegi.
 P ars mihi nulla uacat mundi. sed tota tenetur
 T erria meis quocūq; iacet sub sole triumphis.
 H inc me uictorē gelidas ad phasides undas
 A rthos h̄t. calicā medius in cognitus axis
 A egipto. atque umbras nunq̄ flectente syene
 O ccasus mea uira timet. thetim que fugacem
 Q ui ferit hesperius post omnia flumina bethis.
 M e domitus cognouit arabs. me marie feroces
 A emochii. noti que erepto uellere colchi.
 C apadoces mea signa timent. & dedita sacris
 I ncerti iudea dei. molles que sophenne.
 A rmenios: cilicas que feros: tauros que subegi.
 Q uid socero bellum prater ciuile reliqui.
 V erba ducis nullo partes clamore sequuntur.
 N ec matura petunt promissæ classica pugne.
 S ensit & ipse metum magnus. placuit que referri
 S igna. nec in tante discrimina mittere intæ pugne.
 † am uictum fama nō uisi cælaris agmen.
 P ullus ut armentis p̄mo certamine taurus

S iluarum secreta petit: uacuos que per agros
 E xul in aduersis explorat cornua truncis.
 N ec redit in pastus nisi cū ceruice recepta
 E xeussi placuere thori. mox redchita uictor
 Q uoslibet in saltus comitantibus agmīa tauris
 I nuito pastore trahit. sic unibus impar
 T radidit hesperiam magnus: profugus que papularuna
 B rundusii tutas magnus conscendit in arces.
 U rbs est dictis olim possessa colonis
 Q uos certa profugos uexere per equora pupes
 C ecropie uictū mentis thesea uellis.
 H anc latus angustū iam se cogentis in artū
 H esperie tenuem producit in equora lingua.
 A driacas flexis claudit que cornibus unclas.
 N ectamen hoc artis immissis faucibus equor.
 P ortus erat. si nō uolentos insula choros
 E xciperet. sacris lateas que refunderet unclas.
 H inc illinc montes scopulose rupis aperto
 O ppositi natura mari. flatus que remouit
 U t tremulo starent contenta fime carine.
 H inc late patet omne fretū. seu uella ferantur
 I n portus corena tuos: seu leua petantur
 Y liris ionas uergens epidaunus in unclas
 H ue fuga nautarius. cum totas adria uires
 M ouit: et in nubes abiere ceraunia: cū que
 S pūmoso calaber perfunditur. equore samson.
 E rgo ubi nulla fides rebus post terga relictis.
 N ec licet ad chiros martem conuertē hyberos
 C um medix iacant imensis tractibus alpes

Tunc sobole e tanta natum cui firmior ætas
 Affatur. mundi iubeo temptare recessus
 Eufratem nilum que moue: quo nois usque
 Nostri fama uenit. quas e uulgata per urbes
 Post me roma ducē. sparsos per rura colonos
 Redde mari cilicas. pharios hinc concute reges.
 Tigranem que meū. nec pharnacis arma relinques
 Admoneo. nec tu populos utraq; uagantes
 Armenia. ponti que feras per littora gentes.
 Ripheas que manus. & quas tenet equore denso
 Pigna palus sitici patiens incotica plaustrū.
 Sed quid plura moror. totos mea nate per ortus
 Bella feres. toto que urbes agitabis in orbe.
 Perdomitas. omnes re deant in castria triumphū.
 Et uos qui latro signatis nomie fastos
 Primus in epirum boreas agat. inde per arua
 Sraiorū macedū que nouas acquirite uires.
 Dū pati dat tempus hyems. Sic fatum. & omēs
 Fussa gerunt. soluunt cauas a litore pupes.
Cat nunq; patiens segnis longē que quietis
 Armorū: ne quid fatis mutare liceret:
 Asequitur generi que premit uestigia cesar.
 Sufficerent aliis tot pmo moenia cursu
 Rapta: tot oppresse depulsis hostibus arcis:
 Ipsa caput mundi bellorū marcia merces
 Roma capi facilis: sed cesar in oia preceps
 Nil actum credens cū quid superesset agendū
 Instat atrox. & adhuc quis possederit omnem
 Italia: extremo se deat quod litore magnus

C omunem tamen esse dolet. nec rursus aperto
 V ult hostes errare freto. sed molibus undas
 O bstruit. et latum deiectis rupibus equor.
 C ecidit in imensum cassus labor. omnia pontus
 H ausit saxa uolare. montes imiscet harenis.
 V t maris egei medius si celsus in undas
 D epellatur herix: nulla tamen equore rupes
 F imineant. uel si conuulso uertice gaurus
 D ecidat in fundum penitus stagnantis auerni.
 E rgo ubi nulla uado tenuit sua pondera moles:
 T ime placuit cesis innectere uincula filius.
 R obora que imensis late religere catenas.
 T ales fama canit tumidum super equora xersem
 C onstruxisse uias. multum cum pontibus ausus
 E uropiam que asie sexon que admouit abido.
 I ncessit que fretum; rapidi super helesponti
 N on eurum zephirum que timens. cum uellarates que
 I n medium defert atton. sic ora profundi
 A rtantur casu nemorum. tunc aggere multo
 S urgit opus. longe que tremunt super equore filie turres.
 P ompus tellure noua compressa profundi
 O ra uidens: curis animum mordacibus angit.
 V t reseret pelagus. spargat que per equora bellum.
 S cepe noto plene tensis que rudentibus acta
 I psamaris per claustra rates fastigia molis
 D iscessere solo. spatium que cedere carinis.
 T orta que per tenebras ualidis balista lacertis
 M ultifidas iaculata faces. ut tempora tandem
 F ertuue placuere fugae: ne littora clamor

Nauticus exagitet: ne buccina diuidat horas:
 Ne tuba premonitos pducat ad equora nautas:
 Precepit sociis. iam coeperat ultima uirgo
 Proebum laturas ortu precedere chelas:
 Cum taciti soluere rates. non anchora uoces
 Mouit: dū spissis auellitur uncus harenis.
 Dū uirga curuantur mali. dū que ardua pinus
 Erigitur. pauci classis siluere magri.
 Stricta que pendent deducunt carbasa naute.
 Nec quatunt ualidos ne sibilet aura rudentes.
 Dūc etiam uotis hoete fortuna precatur:
 Quam retinere uetas liceat sibi perdere saltē
 Taliam. uire fata sinunt. nam murmure uasto
 Impulsam rostris sonuit mare. fluctuat unda.
 Tot que carmaris permixtis equora fuleis.
 Ergo hostes portis quas omnis soluerat urbis
 Cū fato conuersa fides. muris que recepti
 Precepti cursu flexi per cornua portus
 Ora petunt. pelagus que dolent contingere classes.
 Hec pudor exigua ē fugiens uictoria magnus.
 Angustus pupes mittebat in equora limes
 Artior euboica que colchida uerberat unda.
 Hic hesere rates gemme. classi que paratas
 Excepere manus. tracto que in littore bello.
 Hic p̄mū rubuit enili sanguine nereus.
 Cetera classis abit: sumis spoliata carinis.
 Ut pegusea ratis peteret cū phasidos undas
 Cianca tellus emisit in equora cautes.
 Rapta pupē minor subducta ē montibus argo.

Vana que percussit pontū simplex in inem.
 Et statura redit. iam phoebum urgere monebat
 Non idem eoi color ætheris. alba que nondū
 Lux rubet. & flāmas propioribus atripit astris.
 Et iam pleyas hebet. flexi iam plaustra boethe
 In faciem puri redeunt languentia celi.
 Maiores que latent stelle. calidū que refugit
 Lucifer ipse diem. pelagus iam magne tenebas
 Non ea fata ferens que cū super æquora tota
 Pædonem sequere maris. laxata triumphis
 Desituit fortuna tuis. cū coniuge supplex pulsus
 Et natis toros que trahens in bella penates
 Vadis adhuc ingens populis comitantibus exul.
 Queritur indignæ sedes longinqua ruinae.
 Non quia te superi patriæ priuare sepulchro
 Maluerint. pharig busto clamnantur harene.
 Pareitur hesperie: procul hoc ut in orbe remoto
 Abscondat fortuna nefas. romana que tellus
 Imaculata sui seruetur sanguine magni.

Exphat liber secundus. incipit tertius.

Ropulit ut classem uellis
 cedentibus auster
 Incubens: mediū que
 rates temere profūdū:
 Omnis in yonios spectabat
 nauita fluctus.
 Solus ab hesperia nō fle-
 xit lumina terra
 Magnus. dum patrios
 portus: dū littoia nūq̄

A d iussus reditura suos. tectumque cacumen
 N ubibus. & dubios cernit uanescere montes.
 I nde soporifero cesserunt languida somno
 M embra ducis. diritum plena horroris imago
 U isa caput mestū per hyantes iulia terras
 T ollere. & accenso furialis stare sepulchro.
 S edibus elisus campo que expulsa pioꝝ
 A d stignas inquit tenebras manes que nocentes
 P ost bellū ciuile trahor. uidi ipa tenentes
 H eumemidas quaterent quas uis limpadas armis.
 P reparat inumeras pupes acherontis adusti
 P ortitor. in multas laxantur tartara poenas.
 U ix operi cuncte dextra properante sorores
 S ufficiunt. lassant rūpentes stamia parcas.
 C onuige me letos duxisti magne triumphos.
 F ortuna ē mutata thoris. semper que potentes
 D etrahere in cladem fato damnata maritos
 E n nupsit tepido pellex cornelia busto.
 H ercat illa tuus per bella per equora signis
 D ū non securos liceat in rumpere somnos.
 E t nullum uīro uacūū sit tempus amori.
 S ed teneat cesar que dies & iulia noctes.
 M e nō letheæ coniūx obliua ripa
 I mmemore fecere tui. reges que silentū
 P ermiserē sequi. ueniā te bella gerente
 I n medias acies. nunq̄ tibi magne per umbras
 P er que meos manes generū non esse licebit.
 A bscindis frustra ferro tua pignora. bellū
 T e faciet ciuile meum. sic fata refugit

Vmbra per amplexus trepidi delapsa mariti.
 Ille dei quous cladem manes que mimentur
 Maior in arma ruit certa cum mente malorum.
 Et quid ait iam terremur imagine uisus.
 Aut nihil est sensus animis a morte relictum
 Aut mors ipsa nihil. titan iam pronus in undas
 Ibat. et igniferi tantum demerserat orbis
 Quantum deesse solet lune. seu plena futura est
 Seu iam plena fuit. tunc obtulit hospita tellus
 Pupibus accessus faciles. legere rudentes.
 Et posito remis petierunt littora malo.
 Caesar ut emissas uenti rapuere carinas:
 Abscondit que fretum classes. et littore solus
 Duris tentat hesperio: non illum gloria pulsi
 Letificat magni: queritur quod tuta per equos
 Terga ferant hostes. neque enim iam sufficit ulla
 Precipiti fortuna uiro. nec uincere tanti
 Ut bellum differret. tunc pectore cuius
 Expulit armorum. paci que intentus agebat.
 Quoque modo uanos populi concreta amores
 Sinarum. & uariis cas. & summa fauoris
 Annona momenta trahi. nam que assere urbes
 Sola famas: emittit que metus: cum seque potentes
 Vulgus alunt. nescit plebs & ieiuna timere.
 Curio sic anas iussus transcendere in urbes
 Quia mare tellurem subitis aut obrunt undas
 Aut semclit. & medius fecit sibi littora trās.
 Vis illic ingens pelagi. semper que laborant
 Aequora: ne rupti repetant confinia montes.

B ella que sardos etiam sparguntur in oras.
 U traque frugiferis est insula nobilis aruis.
 N ec plus hesperia longinquis messibus ulle
 N ec romana magis complerunt horrea terre.
 U bere uix glebe superant cessantibus austris
 C um medium nubes hora cogente sub arcem
 E ffusus magnum libye tulit imbris annu.
 H ec ubi sunt prouisa duci: tunc agmina uictor
 N on armata trahens sed pacis habentia uultu
 T ecta petit patrie. sprob si remeisset in urbem
 S allorum tantu ppls archo que subacta
 Q uam seriem rerum longa premitte pompa.
 Q uas belli potuit facies: ut uincula reno
 O ceano que claret. celsos ut gallia currus,
 N obilis: et flauis sequeretur micta britannis.
 P erdidit o qualem uincendo plura triumphu.
 N on illum letis uadentem cetibus urbes
 S ed tacite uideri metu. nec constitit usq
 O bua turba duci. gaudet tamen esse timori
 T am magno ppls. & se no malet amari.
 I am que & precipites superauerat. anxuris arces.
 E t qua pontinas uia diuidit ucla paludes.
 Q ua que iter est latius ad summa fascibus alba.
 Q ua sublime nemus: sitice qua regna diuane:
 E xcella de rupe prociul iam conspiciit urbe
 A rchoi toto non uisam tempore belli.
 M natus que siue sic fatur moenia roma.
 T e ne deum sedes no ullo Marte coacti
 D eseruere uiri: pro qua pugnabitur urbe:

D u melius: quod non latias eous in oras
 N unc furor incubuit: nec iuncto sarmata uelox
 P anomo: dacis que p̄etes admixtus: h̄nti
 T am pauclū tibi roma ducē. fortuna pepercit
 Q uod bellum ciuile fuit. Sic fatur. & urbem
 A ttonitā terrore subit. nam que ignibus atris
 C reditur ut capte rapturus moenia romae.
 S parsurus que deos. fuit hęc mensura timoris
 V elle putant quodcūq; p̄t. non omina festa
 N on fictas leto uoces simulare tumultu
 V ix odisse uacat. phebeia palatia complet
 T urba patrū: nullo cogendi iure senatus;
 E latebris educta suis. nō consule sacre
 F ulserunt sedes. non proxia lege pot̄tas
 P retor adest. uacuz que loco cessere curules.
 O mnia cesar erat. priuatz curia uocis
 T estis adest. sedere patres: censere pauati
 S i regnū si templa sibi iugulū que senatus
 E xilium que petat. melius quod plura iubere
 E rubuit q̄ roma pati: tamen exit in iram
 V iribus an possint obsistere iura: per unū
 L ibertis experta uirum. pugnax que Metellus
 V t uidet ingenti saturnia templa reuelli
 M ole rapit cursus. & cesars agmīa rumpens at̄ gressus
 A nte fores nonclū reserate constitit edis.
 V s que adeo solus ferrum mortē que timere
 A uri nescit amor. pereunt discrimine nullo
 A misse leges. sed pars uilissima rerz
 C ertamen mouistis opes. prohibens que rapina

Uictorem clara testatur uoce tribunus.
 Non nisi per nostrum uobis percussa patebunt
 Tempora latus. nullas que ferēs hī sanguine nro
 Sparsas raptor opes. certe uiolata potestas
 Inuenit ista deos. Crassum que in bella secute
 Seua tribunitie mouerunt proelia diuē.
 Detegere iam ferrum. neque enim tibi turba uerenda ē
 Spectatūre scelerum. deserta stamus in urbe.
 Non feret e nro sceleratus proemia miles.
 Sunt quos prosternas populi que moenia clones.
 Pacis ad exhaustę spoliū non cogit egestas.
 Bellum cesar habes. His magna uictor in ira
 Vocibus accensus. uanam spem mortis honestę
 Concipis. haud inquit iugulo se polluet isto
 Nra metelle manus. dignum te cesaris ira
 Nullus honor faciet. te uindice tuta relictā ē
 Libertas. non usque adeo permiscuit inuis
 Longus summa dies: ut non si uoce metelli
 Seruentur leges malint a cesare tolli.
 Dixerat. et nondū foribus cedente tribuno
 Acrior ira subit. senos circūspicit enses
 Oblitus simulare togā. tū cocta metellū
 Compulit audaci nimū desistere cepto.
 Libertas inquit populi que regna coherent
 Libertate perit. cuius seruaeris umbra
 Si quicquid iubeare uelis. tot rebus iniquis
 Paruimus uicti. uenia ē hec sola pudoris
 Degeneris que metus. nil iam potuisse negari.
 O cuius auertat diri mali semina belli

Danna mouent pptos si quos sua uina tuentur.
 Non sibi sed domino grauis e que seruit egestas.
 Protinus abducto patuerunt templa metello.
 Tunc rupes tarpeia sonat. magno que reclusas
 Testatur stridore fores. tum conditus imo
 Eruitur templo multis non tactus ab annis
 Romani census ppti. quem pumica bella
 Quem dederit perses que incti pceda philippi.
 Quod tibi roma fuga pirrus trepidante reliquit.
 Quod te fabritius regi non uendidit auro.
 Quicquid parcorum mores seruaistis auorum.
 Quod dices asie populi misere tributum.
 Victori que dedit mimoua creta metello.
 Quod cato longinqua uexit super equora cypro.
 Tunc orientis opes. captorum que ultima regum.
 Que pompeianis prelatat gaze triumphis
 Eruitur. tristi spoliantur templa rapina.
 Pauperior que fuit tunc pmu celare roma.
 Interea totum magni fortuna per orbem
 Scem casurus in proelia mouerat urbes.
 Procia uicino uires dat greca bello.
 Phocidas amphisa manus. scopulosa que cyria.
 Arnasus que iugo misit desertus utroque.
 Boetii cohiere duces. quos impiger ambit
 Fatidica cephalis aqua. cadmea que dycz.
 Pisee que manus. populis que per equora mittens
 Sicaniis alpheus aquas. tunc menala linquit
 Arctas. & hereulea miles trachinus oethem.
 Trespotii driopes que ruunt. quercus que silentes

C haonio ueteres liquerunt uertice selle.
 E xhaulit totas quibus delectus athenas.
 E xigue plebea tenent naualia pupes.
 T res que petunt crechi ueram salamina carine.
 t am dilecta ioui centhenus uenit in arma.
 C retha uetus populis. gnosas que agitare pharetias
 D octa. nec eois peior corthina sagittis.
 T unc qui clardania tenet orichon. & uagus altis
 D ispersus filius athamas. & nomine pisco
 E nchebe uersi stantes funera cadmi.
 C olebis & adriacas spumans amphiros in undas.
 P enei qui rura colunt. quorum que labore
 T hebalus hemonia uomer pronoscendit yoldxi.
 t nde lacessitu primo mare cum rudis argo
 M iscuit ignotas temerato littore gentes
 P rima que cum uentis pelagi que furentibus undis
 C omposuit mortale genus. fatis que per illa
 A ccessit mors una ratem. tunc linquitur hemus
 T racius. et populum pholoe mentita biforme.
 D eseritur strimon: tepido committere nilo
 B istonus consuetus aues. & barbara cone
 S armaticas ubi perclit aquas. sparsam que profundo
 M ultifidi peuceum unum caput abluunt hystri.
 M oesui que et gelido tellus perfusa chayco
 Y dals. & nummum glebis ecilis aristis.
 Q ui que colunt pyramē. & que tua munera pallas
 L ugent damnate phoebo uictore zelene
 Q ua celer et rectis descendens marsia ripis
 E riantem meandron adit. mixtus que refertur.

P alla que ab auriferis tellus exire metallis
 P aethalon. qua culta secat non uilior hermis.
 Y liace quoque signa manus peritura que castra
 O minibus petiere suis. nec fabula troie
 C ontinuit. phrygi que ferens se cesar yuli.
 A ccedunt syrie populi. desertus orontes.
 E t foelix sic fama ninos. uentosa clamasids.
 S aza que. & arbusto palmarum diues ydume.
 E t tyris instabilis. preciosa que murice sydon.
 H as ad bellarates non flexo limite ponti
 C ertior haud ullis dicit cynosura carinis.
 P hoenices p̄mi fame si creditur ausi
 M ansurā rucibus uocem signare figuris.
 N ondū fluminaeas memphis contexere billes
 N ouerat. & saxis tantū uolucres que feras que
 S culpta que seruabant magicas animalia linguas.
 D eseritur taurique nemus perseæ que tarsos.
 C orithium que patens excessis rupibus antrum.
 M alos & extreme resonant naualibus eox.
 I t que cylix iuxta iā non pirata carina.
 M out & eos belloꝝ fama recessus.
 Q ua collitur ganges. toto qui solus in orbe
 H ostia nascenti contraria soluere phoebo
 A udet. et aduersum fluctus compellit in eurum.
 H ic ubi pellens post thetidol equora ductor
 C onstitit. & magno unci se fassus ab orbe est. u
7.
 Q ua que ferens rapidū diuiso gurgite fonte
 V astis inclus aquis mixtū non sentit hydaspem.
 Q ui que bibunt tenera dulces ab harundine succos.

Et qui tingentes croceo medicamine crines
 Fluxa coloratis astringunt carbasa gemis.
 Quinque suas struxere pyras: uini que calentes
 Conscendere rogos. proh quanta est gloria genti
 necesse manum fatis. uita que repletos
 Quod superest donasse deis. uenere feroces
 Capadoces. duri populus non cultor amani.
 Armenius que tenens uoluentem saxa niphate.
 Aethera tangentes siluas liquere coactre.
 Ignotum uobis arabes uenistis in orbem:
 Umbra mirati nemouit non ire sinistra.
 Tunc furor extremos mouit romanus hostas
 Carmanos que duces. quorum iam flexus in austrum
 Aether: non totam mergi tamen aspicit archon.
 Lucet & exigua uelox ibi nocte boetes.
 Aethiopum que solum quod non premeretur ab ulla
 Signiferi regione poli: nisi poplite lapsa
 Ultima curuati procederet ungula tauri.
 Quia que caput rapido tollit cum tyride magnus
 Euphrates. quos non diuersis fontibus edit
 Persis. & incertum est si tellus miscet amnes
 Quod potius sit nomen aquis. sed sparsus in agros
 Fertilis eufrates pharie uice fungitur undae.
 At tygrim subito tellus absorbet hyatu.
 O cultos que tegit cursus. rursus que renatum
 Fonte nouo flumen pelagi non abnegat undis.
 Inter caesareas acies diuersa que signa
 Pugnaces dubium parthi tenuere fauorem.
 Contenti fecisse diuos. tinxere sagittas

Errantes populi sibi. quos gurgite lactos
 Includit gelido. uastis que italia filius.
 Hinc lacedemoni moto gens aspera freno
 Amochii. seuis que affinis sarmata molebis.
 Colchorum qua rura secat ditissima phasis.
 Quae chreso fatalis alis. qua uertice lapsus
 Ripheo thanais diuisi nomina mundi
 Imposuit ripis. asie que et terminus idem
 Europe: medie dirimens confinia terre.
 Nunc huc nunc illuc qua flectatur ampliat orbe.
 Quae que fretum torrens meotidas egerit undas
 Pontus. & herculeis aufertur gloria metis.
 Oceanum que negat solas admittere gaudes.
 Hinc & sidonie gentes. auro que ligatas
 Substringens arismape comas. hinc fortis
 Longa que sarmatici soluens ieiunia belli
 Massegetes. quo fugit equo uolucres que geloni.
 Non cum menoniis deducens agmina regnis
 Cyrus. & effusis numerato milite telis
 Descendit perses. fraterni que ultor amoris
 Aequora non tantis percussit classibus: unum
 Tot reges habuere ducem. cohibere nec unum
 Tam uarie cultu gentes. tam dissona uulgi
 Ora. tot in mensis comites misera ruina
 Exciuit populos: et dignas funere magni
 Exequias fortunatas dedit. non corrigera moni
 Mittere marmaricas cessauit in arma cateruas.
 Quaequid ab occiduis libie patet arriela mauris
 Usque pharetomas eoa ad littora sertes.

Acciperet.

Acciperet foelix ne non semel omnia caesar
 Vincendum pariter pharsalia prestitit orbem.
 Ille ubi deseruit trepidantis moenia rome
 Agmine nubiferam rapto supereuolat alpem.
 Cum que alii fame populi terrore pauerent
 Phocais in dubiis ausa est seruare iuuentus
 Non graua leuitate fidem. signata que iura
 Est caulis non fata sequi. tamen ante furorem
 Indomitum duram que iuri deflectere mentem
 Pacifico sermone parant. hostem que propinquum
 Orant: cecropie preclata fronde minerue.
 Semper in externis populo communia iuro
 Comprensensa est latis quecumque annalibus etas.
 Massiliam bellis testatur fata tulisse;
 Est nunc ignoto si quos petis orbe triumphos
 Accipe deuotas externa in proelia dextris.
 At si funestas acies si diua paratis
 Proelia discordes: lacrimas ciuilibus armis
 Secretum que clamus. tractentur uulnera nulla
 Sacra manu. si celicolis furor arma dedisset:
 Aut si terrigenae temptarent. astuta gigantes:
 Non tamen aunderet pietas humana uel armis
 Vel uotis prodesse ioui. sortis que deorum
 Ignarum mortale genus per fulmina tantum
 Seruet adhuc celo solum regnare tonantem.
 Adde quod innumere concurrunt undique gentes.
 Nec sic horret mers scelere contagia mundus
 Ut gladius egant ciuilia bella coactis.
 Sit mens ista quidem cunctis ut unam recusent

Fata. nec haec alius committat proelia miles.
 Cui non conspecto languabit dextra parente.
 Tela que diuersi prohibebunt spargere fratres.
 Fimis adest rerum si non committitis illis
 Arma quibus fas est. haec nobis summa precandi
 Terribiles aquilas infesta que signa reliquus
 Urbe procul. nris que uelis te credere muris.
 Excludi que finas admissis cesare bellum.
 Sit locus exceptus sceleri magno que tibi que
 Tutus. ut inuicta fatum si consulat urbi.
 Foedera si placeant: sit quo ueniamis inermes.
 Uelcum tanta uocent discrimina martis hyberni
 Quid rapidum deflectis iter. non pondera reu
 Nec momenti sumus. nunquam foelicibus armis
 Vsa manus. patrie primis a sedibus exul.
 Et post translatae exiisse phocidos arces
 Moenibus exiguis alieno in littore tuti.
 Illustrat quos sola fides. si claudere muros
 Oblitione paras: & ui perfringere postes:
 Excepisse faces tectis et tela parati.
 Undarum raptus auersis fontibus haustus
 Querere. & effossam sitientes lambere terram.
 Et si larga ceres desit: tunc horrida cerni
 Foeda que contingi maculato uiscera morsu. at corpora
 Nec pauet hic populus pro libertate subire
 Obsessum peno gessit quo Marte signatum.
 Pectoribus rapti matrum: frustra que trahentes
 Ubera sicca fame medios mittentur in ignes.
 Vxor & a caro poseet sibi fata marito.

V ulnera miscébunt fr̄es. bellum que coacti
 H oc potius euile gerent. Sic graia iuuentus
 F imierat: cum iam turbato prodita uultu
 I raducis. tandem testata ē uoce dolorem.
 V ana mouet graios n̄ri fiducia cursus.
 Q uis hesperium mundi properemus in arcem
 M assilia delere uacat. gaudente cohortes
 O buia prebentur fatorum munere bella.
 V entus ut amittit uires nisi robera dense
 O ccurrant silue spatio diffusis inani:
 V t que perit magnus nullis obstantibus ignis:
 S ic hostes mihi deesse nocet. damnū que putamus
 A rmorum: nisi qui uinei potuere rebellent.
 S ed si solus eam deimissis degener armis
 T ime mihi tecta patent. iam non excludere tantū
 I nclusisse uolunt. at enim contagia belli
 D ira fupant. dabitur poenas pro pace petita.
 E t nihil esse meo discitis tutius. euo
 Q duce me bellū. Sic postq̄ fatus: ad urbē
 H aud trepidam conuertit iter. tunc moenia clausa
 C onspicit. & densa iuuenū uallata corona.
 H aud procul a muris tumulus surgentis in altū
 T elluris: parū diffuso uertice campū
 E xplicat. hec patiens longo munimine cingi
 V isa duci, rupes: totis que aptissima castris.
 P roxima pars urbis celsam confurgit in arcem:
 P ar tumulo. medius que sedent conuallibus arua.
 T unc res imenso placent statura labore
 A ggere diuerso vastos cōmittere colles.

Sed prius ut totam qua terra cingitur urbem
 Clauderet: a summis perduxit ad. equora castris
 Longum celsis opus. fontes que et pabula campi
 Amplexus fossa. densis tollentia pimas
 Cespitibus: cruda que extruxit brachia terra.
 Tam satis hoc graue memorandū contigit urbi
 Aeternum que decus: quod non impulsā neque ipō
 Strata metu. tenuit flagrantis in omnia belli
 Precipitem cursum. raptis que a celsare cunctis
 Vincitur una mora. quantum ē quod fata tenentur.
 Quod que uirum properans toti imponere mundo
 Hos perdit fortuna dies. tunc omnia late
 Procumbunt nemora. & spoliantur robore silue.
 Ut cum terra leuis mediā uirgulta que molem
 Suspendant: structa laterum compage ligatam
 A rect humū: pressus ne cedat turribus agger.
 Lueus erat longo nunq̄ uolatus ab æuo:
 Obscurum cingens conexis æra ramis.
 Et gelidas altæ sūmotis solibus umbras.
 Hinc non ruricolæ panes nemorū que potentes
 Siluam nymphæ que tenent: sed barbara ritu
 Sacra deum: structe duris altibus arx.
 Omnis que humano lustrata cruoribus arbor.
 Si qua fidem meruit superos mirata uetustas
 Illis & uolucres metuunt insistere ramis.
 Et lustris recubare fere. nec uentus in illas
 Incubuit siluas. excussa que nubibus atris
 Fulgura. non ullis frondē præbentibus auris
 Arboribus sius horror inest. tum plurima nigris

Fontibus unda cadit. simulacra que moesta cleora
 Arte carent. celsis extant informia truncis.
 Ipse situs putri que facit iam robore pallor
 Attonitos. non uulgatis sacrata figuris
 Numina sic metuumt. tantum terroribus addit
 Quos timeant non nosce deos. iam fama ferebat
 Saepe cauas motu terre mugire cauernas.
 Et procumbentes iterum consurgere taxos.
 Et non ardentis fulgere incendia silue.
 Robora que amplexos circumfluxisse dracones.
 Non illum cultu populi propiore frequentant
 Sed cessere deis. medio cum phoebus in axe ē.
 Aut celum nox atra tenet. pauet ipse sacerdos
 Accessus. dominūque timet deprehendere luci.
 Hanc iubet imisso siluam procumbere ferro.
 Nam uicinia operi. bello que intacta priori
 Inter nudatos stabat densissima montes.
 Sed fortes tremuere manus. moti que uerenda
 Maestitate loci. si robora sacra ferrent
 In sua credebant reditura membra secures.
 Implicitas magno cesar terrore cohortes
 Ut uidit: primis raptam uibrare bipennē
 Ausus. & etherea ferro profcindere quercum.
 Effatur merso uiolata in robora ferro.
 Iam ne quis uirū dubitet subuertere siluā.
 Crechite me fecisse nefas. tunc paruit oīs
 Imperiis / non sublato secura pauore
 Turba: sed expensa superiorū & cesaris ira.
 Procumbunt omni. noclosa impellitur vlex.

S ilua que dodones. & fluctibus aptior alnus.
 E t non plebeios luctus testata cupressus/
 T unc p̄mum posuere comas. & fronde carentes
 A misere diem. propulsa que robore denso
 S ubsternuit se silua cadens. gremiuere uidentes at̄ tremuere
 S allorum ppli. muris sed clausa iuuentus
 E xultat. quis enim lesos impune putaret
 E sse deos. seruat multos fortuna nocentes.
 E t tantum miseris irasci numina possunt.
 V t que satis cęsi nemoris: quesita per agros
 P laustra ferunt. curuo que soli cessantis aratro
 A gricolę raptis annum fleuere iuuenis.
 D uix tamen impatiens hesuri ad moenia martis
 V ersus ad hispanias acies extrema que munchi
 I ussit bellageri. stellatis arcibus ager
 E rigitur. geminas que equantes moenia turres
 A ccipit. he nullo fixerunt robore terrā:
 S ed per iter longum cā respere latentī.
 C um tantum nutaret onus: telluris inanes
 C oncussisse sinus querentem erumpere uentū
 C redidit: & muros mirata ē stare in uentus.
 I llinc tela cadunt excelsis urbis in arces.
 S ed maior grauo romana in corpora ferro
 V is inerat. nec enī solis excussa lacertis
 L ancea: sed tenso baliste turbine rapta
 H aud unū contenta latus transire quiescit:
 S ed pandens per que arma uia per que ossa relictā
 M orte fugit. superest telo post uulnera cursus.
 A t saxum quotiens ingenti uerberis ictu

Excutitur. qualis rupes quam uertice montis
 Abscicit impulsu uentorum adiuta uetustas
 Frangit cuncta ruens. nec tantum corpora pressa
 Exanimat: totos sed sanguine discipat artus.
 Ut tñ hostiles densa testudine muros
 Tecta subit uirtus: armis in exa priores
 Arma ferunt. galeam que extensus protegit umbo.
 Que prius e longo nocuerunt missa recessu
 Iam post terga cadunt. nec grais flectere iactū
 Haud facilis labor est. longinqua ad tela parati
 Tormenti mutare modū: sed pondere solo
 Contenti nudis euoluunt saxa lacertis.
 Dū fuit armorum series ut grandine tecta
 Innocua percussa sonāt: sic oīa tela
 Respuit. at postq̄ uirtus incensā uirorū
 Perpetuā rupit defesso milite craterem.
 Singula continuis cesserunt ictibus arma.
 Tunc adoperta leui procedit uinea trā
 Sub cuius pluteis & tecta fronte latentes
 Moliri nunc una parant: & uertere ferro
 Moenia. nunc aries suspensio fortior ictu
 Ineussus densi compagem soluere mun
 Tempat. & impositis uiuum subducit saxis.
 Sed superet flāmis & magne fragmīa molis
 Et sudibus crebris & adusti roboris ictu
 Percussa cedunt crateres. frustra que labore
 Exhausto fessus reperit temporaria miles.
 Sūma fuit grais starent ut moenia uoti.
 Vltro acies inferre parant. armis que coruscās

N octurni texere faces. audax que iuuentus
 E rupit. non basta uiris non letifer arcus
 T elum flāma fuit. rapiens que incendia uentus
 P er romana tulit celeri munimina cursu.
 N ec quis uiridi luctetur robore lentis
 I gnus agit uires. recta sed raptus ab omī
 C onsequitur nigri spatiosa uolumina fumi.
 N ec solum siluas sed sacra ingentia soluit.
 E t crude patri fluxerunt puluere cautes.
 P rocubuit maior que iacens apparuit agger.
 S pes uictis telluris abit. placuit que profundo
 F ortunam temptare mari. non robore picto
 O rnatas decuit fulgens tutella carinas.
 S ed rudis & qualis procumbit montibus arbor
 C onseritur stabilis naualibus area bellis.
 E t iam turrigeram bruti comitata carinā
 U enerat in fluctus rodamī cū gurgite classis/
 S tecados aruatēnens. nec non et graia iuuentus
 O mne suum fati uoluit cōmittere robur.
 S randeuos que senes mixtis armauit ephēbis.
 A ccepit non sola uiros que stabat in undis
 C lassis. & emeritas repetunt naualibus alnos.
 U t matutinos spargens super æquora phoebus
 F regit aquis radios: & liber nubibus æther.
 E t posito borea pacem que tenentibus austris
 S eruatū bello iacuit mare: mouit ab omī
 Q uisq; suā statione ratem. paribus que lacertis
 C æsaris hinc pupes hinc graio remige classis
 T ollitur. impulle tonsis tremuere carine.

C rebra que sublimes conuellant uerbera pupes.
 C ornua romane classis ualide que triremes
 Q uas quater surgens extructi remigis ordo
 C ōmouet. & populos plures que mergunt equora pinus
 M ultiplices circere rates. hoc robur aperto
 O ppositum pelago. lunata classe recedunt
 O rdine contente gemino creuisse liburne.
 C elsius at cunctis bruti pretoria pupis
 Uerberibus seuis agitur. molē que profundo
 † nuelit. & sumis longę petit. equora remis.
 U t tantū mediū fuerat maris utraq; classis
 Q uod semel excussis posset transmittē transcurrere remis:
 † nnumere uasto miscentur in. eethere uoces.
 R emoruz que sonus premitur clamore. nec ulla
 A uidi potuere tube. tunc cerula uerrunt.
 A t que intransra caclūt & remis pectora pulsant.
 U t p̄mū rostris crepuerunt obuia rostra
 † n pupim rediere rates. emissa que tela
 A eri texerunt uacuum que cadentia pontū.
 E t iam deductis extendūt cornua propriis.
 D iuerse que rates laxata classe recepte.
 U t quotiens estus zephyris eurus que repugnat
 H uc abeunt fluctus illuc mare: sic ubi pupes
 S ulcatus uario duxerunt surgite tractus:
 Q uod tulit illa raris hec retulit equor. remis
 S ed grauis habiles pugna que lacessere pinus.
 E t temptare fuga nec longo frangere giro
 C ursum. n̄ tūc flectenti cedere clauo.
 A t romana ratis stabile prebere carina

C
 certior. & terre simile bellantibus usum.
 Tunc in signifera residenti puppe magno
 Brutus ait. pateris ne acies errare profundo.
 Artibus & certas pelagi. iam consere bellū.
 P hocaicis medias rostris oppone carinas.
 Parunt. obliquas & prebuit hostibus alnos.
 Tunc quecūq; ratis temptauit robora bruti
 Ictu uicta suo percussa & capta cohesit.
 Ast alias manice que ligant teretes que catēne.
 Se que tenent remis. tecto strit equore bellū.
 Iam non excussis torquentur tela lacertis.
 Non longinqua cadunt iaculato uulnere ferro.
 Miscentur que manus. nauali plurima bello
 Ensis agit. stat quisq; siue de robore pupis
 P ronus in aduersos ictus. multi que perempti
 I n ratis cecidere suis. cruor altus in undis
 S pumat. & obducti concreto sanguine fluctus.
 E t quas imissi traxerunt uincula ferri
 H as prohibent iungi conserta cadauera pupes.
 S emianimes alii uastū subiere profundū.
 A uixerunt que suo permixtū sanguine pontū.
 H i luctante animā lenta cū morte trahentes
 F ractaruz subita ratum periere ruina.
 I rrita tela suas peragunt in gurgite cedes.
 E t quodcūq; cadit frustrato pondere ferrū
 E xceptum mediis inuenit uulnus in undis.
 P hocaicis romana ratis uallata carinis
 R obore deducto dextrū leuū que tuetur
 A equo Marte latus. cuius dū pugnabat alta

P upe tagus: grauium que audax amplustre retentat:
 T erga simul pariter missis & pectora telis
 T ranstigitur. medio concurret pectore ferrum.
 E t stetit incertus flueret quo uulnere sanguis:
 D onec utrasq; simul largus cruor expulit hastas.
 D uisit que animā. sparsit que in uulnere letū.
 D irigit huc pupim miseri quoque dextra thelonis
 Q uā nullā melius pelago turbante carina
 A uduere manum. nec lux ē notior ulli
 C rastina: seu phoebū uideat seu cornua lune
 S emper uenturis componere carbasa uentis.
 H ic latig rostro compagem ruperat alni.
 T ela sed in medium uenere trementia pectus.
 A duertit queratē morientis dextra magni.
 D ū cupit in sociū gyareus erumpere pupim:
 E xcepit immissum suspensa per ylia ferrum.
 A ffixus que rati telo retinente pependit.
 S tant gemini frēs secunde gloriæ matris
 Q uos eadē uariis genuerunt uiscera fatis.
 D iscreuit mors sua uiros. unū que relictū
 A gnorunt miseri sub lato errore pentes.
 A eternis cām lacrimis tenet ille dolorem.
 S emp & amissum frēm lugentibus offert.
 Q uorū alter mixtis obliquo in pectore remis
 A usus romane graua de puppe carina
 I nnectare manū. sed eā grauius insuper ictus
 A mputat. illa tū nreū quo prehenderat besit.
 D irigit que tenens strictis imortua neruis.
 C reuit in aduersis uirtus. plus nobilis irē

T runcus habet. forti que instaurat proelia leua.
 R apturus que suam procumbit in aequora dextrā.
 H ec quoque cum toto manus ē abscissa lacerto:
 I am clipeo telis que carens. non conditus ~~manu~~.
 P upe sed expositus fraterna que pectora nudo
 A rma tegens crebra confixus cuspide perstat.
 T ela que multorum leto casura fuorū
 E merita iam morte tenet. tum uulnere multo
 E ffugientē animam lassos collegit in artus.
 M embra que contendit. toto quicūq; manebat
 S anguine & hostilem defectis robore neruis
 I nsiluit solo nociturus pondere pupim.
 S trage uirum cumulata ratis multo que cruore
 P lena per obliquum crebros latus accipit in ictus.
 A t postq̄ ruptis pelagius compagibus haussit
 A d sūmos repleta foros: descendit in undas
 U icinum inuoluens contorto uertice pontum.
 A equora discedunt mersa deducta carina.
 I n que locum pupis cecidit mare. multa que ponto
 P rebuit illa dies uarii miracula fati.
 F errea dum pupi rapidos manus inseriat uncas
 A ffrexit licidam. mersus foret ille profundo
 S ed prohibent socii: suspensa que crura retentant.
 S anditur auulsus. nec sicut uulnere sanguis
 E micuit: lentus ruptis cadit undique uenis.
 D iscurfus que animę diuersa in membra meantis
 I nterceptus aquis. nullius uitæ pempti
 E st tanta dimissa uia. pars ultima trunci
 T racidit in letum uacuos uitalibus artus.

A t tumidus qua pulmo iacet: qua viscera feruent:
 H eserunt ibi fata diu. nam sanguis alti luctata quem teū
 H accum parte uiri uix omnia membra tulerunt.
 D um nimum pugnat unius turba carine
 † neubiunt prono lateri uacuum que reliquit
 Q ua caret hoste ratem: congesto pondere pupis
 U ersa caua terit pelagus nautas que carina.
 B rachia nec licuit uasto iactare profundo.
 S ed clauso periere mari. tunc unica diri
 C onspecta lgti facies: cū forte natantem
 D iuerse rostris iuuenem fixere carinae:
 D iscessit mecum tam uastos pectus adactus.
 N ec prohibere ualent obrutis ossibus artus
 Q uo minus. era sonent eliso uentre per ora
 E iectat sanem. permittet usiscere sanguis.
 P ostq̄ inhibēt remi pupes ac rostra recedunt.
 D eiectum in pelagus perfosso pectore corpus
 U ulneribus transmisit aquas. pars maxcā turbe
 N aufraga iactatis morti obluetata lacertis
 P upis ad aureilium sociæ concurrir. at illi
 R obora cū uetitis prebentarent altius ulnis:
 N utaret que raris populo peritura recepto:
 † mpia turba super mechos ferit ense lacertos.
 B rachia linquentes graia pendentia pupe
 A mambus eccidere sius. non amplius unde
 S ubstinuere graues in sumo gurgite trunco.
 † am que omnis fuis nudato milite telis
 I nuent arma furor. remū contorsit in hostē
 A lter. at hec totum ualichs amplustre lacertis

A uulsas que rotat expulso remige sedes.
 I n pugnam fregere rates. sidentia pessum
 C orpora cęsa tenent. spoliant que cadauera ferro.
 M ulti inopes telis iaculum letale reuulsim
 U ulneribus traxere suis. & uiscera leua
 O ppressere manu: ualidos dum prebeat ictus.
 S anguius & hostilem cum torserit exeat hastam.
 N ulla tamen plures hoc edidit equore clades
 Q uę pelago diuersa lues. nam pinguis ignis
 A ffixus tedis & tecto sulphure uiuax
 S pargitur. at faciles prebere alimenta carine
 N unc pice nunc liquida rapuere incendia cera.
 N ec flamas superant undę. sparsis que per equor
 I am ratibus fragmenta ferus sibi uendicat ignis.
 H ic recipit fluctus extinguitur equore flamas.
 H i ne mergantur tabulis ardentibus herent.
 M ille modos inter leti mors una timori est;
 Q ua coepere mori. nec cessat naufragi uirtus.
 T ela legunt deiecta mari ratibus que ministrant.
 I ncertas que manus ictu languente per undas
 E xercent. nunc rara datur si copia ferri
 U tuntur pelago. seuius complectitur hoste
 H ostis. & implicitis gaudent subsidere membris.
 M ergentes que mori. pugna fuit unius in illa
 E ximus phocęus: animā seruare sub undis
 S erutari que fretum si quid merisset harenis
 E t nimis affixos unci conuellere morsus
 A dductum quotiens nō senserat anchora finē
 H ic ubi compressum penitus deduxerat hoste

Uictor & incolumis fumas remeabat in undas.
 Sed se per uacuos dum credit surgere fluctus
 Pupibus occurrit. tandem que sub equore mansit.
 Hi super hostiles iecerunt brachia remos.
 Et ratum tenuere fugā. non perdere letum
 Maxima cura fuit. multus sua uulnera pupi
 Affixit moriens. & rostris abstulit ictus.
 S tantē sublimi tyrenum culmīe prore
 Ligdamus excussa balearis tortor habena
 S lance petens solito fregit caua tempora plumbo.
 Sedibus expulsi postq̄ cruor omnia rupit
 Uincula procurrant oculi. stat lumīe rapto
 Attonitus. mortis que illas putat esse tenebras.
 At postq̄ membris sensit consistare uigorem.
 Uos ait o socii sicut tormenta soletis
 Me quoque mittendis rectum componite telis.
 Egere quod superest anime tyrene per omēs
 Bellorū casus. ingentem militis usum
 Hoc habet ex magna defunctū parte cadauer.
 Uuentis feriere loco. sic fatus in hostem
 Cæca tela manu sed non tamen irrita misit.
 Excipit hæc iuuenis g̃nōsi sanguis argus
 Quia iam non mediis descendit mylia uenter.
 Adiuuit que suo procumbens pondere ferrū.
 Stabat diuersa uictæ iam parte carinae
 Infœlix argi genitor. non ille iuuentæ
 Tempore phœacis ulli cessurus in armis.
 Uictum æuo robur cecidit. fessis que senecta
 Exemplū non miles erat. qui funere uiso

Sæpe cadens longe senior per transtra carinæ
 Percucit ad pupam. spirantes que inuenit artus.
 Non lacrimæ cecidere genis. non pectora tunc dicit.
 Distentis toto riguit sed corpore palmis.
 Nox subit atque oculos uastæ obduxere tenebræ.
 Et miserum cernens agnoscere desinit argum.
 Ille caput labens & iam languentia colla
 Viso patre leuat. uox fauces nulla solutus
 Prosequitur. tacito tantum petit oscula uultu.
 Inuitat que patris claudenda ad limine dextra.
 Ut torpore senex caruit. uires que exuentus.
 Coepit hinc dolor. non perclam tempora dicit.
 A seuis permissa deis. iugulum que senilem
 Confo diam. ueniam misero concede parenti
 Argere. quid amplexus extrema que oscula fugi.
 Non dum destituit calidus sua uulnera sanguis.
 Semianimis que iaces. & adhuc potes esse supstes.
 Sic fatus quis capulum per uiscera missi
 Polluerat gladii. tamen alta sub æquora tendit
 Precipiti saltu. letum præcedere nati
 Festinantem animam morti non credidit umi.
 Inclinant iam fata ducem. nec iam amplius anceps
 Belli casus erat. graue pars maxima classis
 Mergitur. ast alie mutato remige pupes
 Victores uexere suos. naualia pauce
 Precipiti temere fuga. quis in urbe parentum
 Fletus erat. quanti matrum per littora pluctus.
 Coniuncte sepe sui confusis uultibus uncta
 Credidit ora uiri romanum amplexa cadauer.

III

Accensis que rogis mieri de corpore ceso
 Certaliere patres. at brutus in equore uictor
 Primus cesareis elagi decus addidit armis.
 Et...

T. procul extremis terrarum
 cesar moris
 Martem seuus agit non
 multa cede nocentem:
 Maxima sed fati ducibus
 momenta daturum.
 Iure pari rector castris Affia-
 nus illis

Aepetrens erat. concorchia duxit in equas
 Impetum comine uices. tutella que ualli
 Peris il alterno paret custodia signo.
 His preter latas acies erat impiger astur.
 Vectones que leues. profugi que agente uetusta
 Salloz celthe. miscentes nomen hyberis.
 Colle tumet modico leni que exereuit in altu
 Pingue solum tumulo. super huc fundata uetta
 Surgit hylerta manu. placidis prelabitur undis
 Hesperios inter sycoris non ultimus amnes.
 Sarcus ingenti quem pons amplectitur arcu
 Hibernas passurus aquas. at proxima rupes
 Signa tenet magni. nec cesar colle minore
 Castra leuat. medius dirimit temptoria gurges.
 Explicat hinc tellus campos effusa patentes
 Ure oculo prehendente modu. campos que cohercet
 Cingra rapre. uetitus eu fluctus & littora cursu

O ceam pepulisse suo. nam gurgiti mixto
 Q ui prestat terris aufert tibi nonen hybernis.
 P rima dies belli cessauit Marte cruento
 S pectandas que ducem uires numerosa que signa
 E xposuit. piguit sceleris. pudor alma fumentu
 C ontinuit. patria que & ruptis legibus unu
 D onauere diem. prono cum cesar olimpo
 I n noctem subita circunde dragma fossa.
 D um pma perstat acies hostem que fessit
 E t prope confertis obduxit castia maniplos
 L uce noua collem subito conscendere cursu
 Q ui medius tutam castris chrimela dixerat
 I mperat. huc hoste pariter terror que pudor que
 I mpulit. & raptu tumultu prior agmine cospit.
 H is uirtus ferrum que locu promittit. at illis
 I pse locus. miles rupes honeratus in altis
 N ititur. aduerso que acies in monte supina
 H eret. & in tergum casura umbone sequentis
 E rigitur. nulli telum iurare uacabat.
 D um labat & fixo firmat uestia pilo.
 D um scopulos stripes que tenent. atque hoste relicto
 C edunt ense uiam. uicit lapsura ruina
 A gmina dux. equitem que iubet succedere bello.
 M unitum que latus leuo producere gero.
 S ic pedes ex facili nullo que urgente receptis
 I rritus & uictor subducto Marte pependit.
 C H actenus armorum discrimina: cetera bello
 F ata dedit uariis incertis motibus aer.
 P igo bruma gelu siccis que aquilombus herens

A ethere constricto pluuias in nube tenebat.
 U rebant montana niues. campos que iacentes/
 N ec duraturæ conspecto sole pruine
 A tque omnis propior mergenti sidera
 A ruerat tellus byberno dura sereno.
 S ed postq̄ uernus calidum tytana recepit
 S idera respiciens dilapsa portitor heles
 A tque iterum æquatis ad iustæ pondera libra
 T emporibus uicere dies. tunc sole relicto
 C intbia quo p̄mū cornu dubitanda refulsit
 E xclulit boream. flāmas que accepit ab euro.
 † lle suo nubes quascūque inuenit in axe
 T orsit in occiduum nabateis flambus orbem.
 E t quas sentit arabs & quas gangetica tellus
 E xalat nebulas. quicq̄d concresecere p̄mus
 † ntulerat chorus: quicq̄d defenderat indos:
 † nccendere diē nubes oriente remote.
 N ec medio potuere graues incūbere mundo.
 S ed nūbos rapuere fuga. uacat imbribus arethos.
 E t nothus. in solam calpem fluit humidus aer.
 H ic ubi iā zephiri fines & sūmus olimpi
 C ardo tenet thetm: uentite transcurrere densos
 † nuoluere globos. congestū que aeris atm
 U rre recipit spatium quod separat. æthere tram.
 † am que polo p̄uicē largos densantur in umbres
 S pillatæ que fluitant. nec seruant fulmīa flāmas
 Q̄ uis crebra micent. moriuntur fulgura nimbis.
 H inc impfecto complectitur æra giro
 A rcus: uix ulla uariatus luce colorem.

Oceanū que bibit. raptos ad nubila fluctus
 Pertulit. & celo diffusum reddidit æquor.
 Iam que pyreneæ quas nunq̄ soluere tytan
 Eualuit fluxere niues. fracto que madescunt
 Sarcæ gelu. tunc que solitis e fontibus exit
 Non habet unda uias. tam largas alueus oīs
 Arripis accepit aquas. iam naufraga campis
 Cæsaris arma natant. impulsæ que gurgite multo
 Castra labant. alto restagnant flumina uallo.
 Non pecorum raptus faciles non pabula mersi
 Vlla ferunt sulci. tectarius errore uiaz
 Fallitur occultis sparsus populator in agris.
 Iam que comes semper magnorū p̄ma laborū
 Sæua fames acerit. nullo que obsessus ab hoste
 Miles egret. toto censu non procligus emit
 Exiguam cererem. proh lucri pallida tabes
 Non deest pro lato ieiunus uenditor auro.
 Iam tumuli colles que latent. iam flumina cuncta
 Condidit una palus. uasta que uoragine mersit.
 Absorsit penitus rupes & tecta ferarū.
 Detulit atque ipas hausit. subitis que fremtes
 Vorticibus contorsit equos. & repulit estus
 Fortior oceanū. nec phœbū surgere sentit
 Nox subiecta polo. rerū discrimina miscet
 Deformis celi facies. iunctæ que tenebre.
 Sic mundi pars una iacet. quā zona nivalis
 Perpetue que premunt hyemes. nō sidera celo
 Vlla uidet. sterili nec quicq̄ frigore gignit.
 Sed glaciæ medios signorū temperat ignes.

Sic osūme.

S ic o sume parens mundi sic sorte secunda
 A equorei rector facias neptune tridentis
 E t in perpetuis infundas aera nimbis
 T u remeare uetes quo scūque imiseris estus
 N on habeant amnes decliuem ad littora cursum
 S ed pelagi referantur aquis. concussa que tellus
 L arcet iter fluuiis. hos campos renus inundet
 H os rodanus. uastos obliquent flumina fontes
 R ipheas huc solue niues. huc stagna lacus que
 E t pigras ubique iacent hinc effundat paludes
 E t miseris bellis ciuilibus eripe tras
 S ed paruo fortuna uiri contenta pauore
 P lena redit. solito que magis fauere secundi
 E t ueniam meruere dei. iam rariora aer
 E t par phoebus aquis densas in uellera nubes
 S parferat. & noctes uentura luce rubebant
 S eruato que loco rerum discessit ab astris
 H umor. & ima petit quicquid pendebat aquarū
 T ollere silua comas stagnis emergere colles
 I ncipiunt. uiso que die durefcere ualles
 U t que hūnt ripas sicchoris campos que reliquit
 P rimū caua salix madefacto uimine parua
 T exitur in pupim. cæso que inducta iuuenco
 U ectoris patiens tumidū superemcat amne
 S ic uentus stagnante pacto fuso que britanus
 N augat oceano. sic cum tenet omnia nilus
 C onseritur bibula memphitis cimba papirio
 H is ratibus transiecta manus festinat utrinque
 S uccisum curuare nemus. fluuii que ferocis

† ncrementa timens: non p̄mis robora ripis
 † mposuit. medios pontem distendit in agros.
 A cne quid sic horis repetitis audeat uiculis
 S pargitur in sulcos. & scisso gurgite riuus
 D at poenas maioris aquae. postq̄ om̄ia fatis
 C aesaris ut uidet: celsam petreus hylerdam
 D eserit. & noti didichis uiribus orbis.
 † ndomitos querit populos. & semper in arma
 M artis amore feros. & tendit in ultima mundi.
 N uclatos caesar colles deserta que castra
 C onspiciens: capere arma iubet. non querē pontē:
 N ec uada: sed duris fluuium superare lacertis.
 P aretur. rapuit que riuens in proelia miles
 Q uod fugiens timuisset iter. mox unda receptis
 M embrā fouent armis. gelidos que agurgite cursu
 R estituunt artibus. donec decresceret umbra
 † n mediū surgente die. iam que agm̄ia sūma
 C arpit eques. dubii que fugae pugnae que tenentur.
 A ttollunt campo gemine iuga laxea rupes
 U alle caua media. tellus hinc ardua celsos
 C ontinuat colles. tute quos inter opaco
 A nfractu latuere uia. quibus hoste ponto
 F aucibus: emitti terrarum in deuia martē
 † n que feras gentes caesar uidet: ut sine ullo
 O rdine ait. raptum que fuga conuertite bellū.
 E t faciem pugnae uultus que inferte minaces.
 N on liceat pauidis ignaua occumbere morte.
 E xcipiant recto fugientes pectore ferrū.
 D ixit. & ad montē fugientē p̄uenit hostē.

I llic exiguo paulū distantia uallo
 C astra locant. postq̄ spatio languentia nullo
 M utua conspicuos habuerunt lumina uultus:
 E t fratres natos que suos uiderē parentes:
 D eprehensum ē ciuile nefas. tenuere parump
 O ra metu. tantum nutu moto q̄ saluant
 E nse suo. mox ut stimulis maioribus ardens
 R upit amor leges: auidet transcendere uallū
 M iles. in amplexus effusas tendere palmas.
 H ospitis ille ciet nomen. uocat ille propinqui.
 A dmouet hunc studiis consors puerilibus etas.
 N ec romanus erat qui nō cognouerat hostem.
 A rma rigant lacrimis. singultibus oscula rumpūt.
 E t q̄uis nullo maculatus sanguine miles
 Q uis potuit fecisse timet. quid pectora pulsas:
 Q uid uesane gremis: fletus quid furens manes.
 N e te sponte tua sceleri parere fateris.
 U t que adeo ne times quem tu facis esse timendū.
 C lassica dent bellū: seuos tu negligē cantus.
 S igna ferant: cessa. iā iam ciuilibus herinis
 C oncidet. & cesar generum p̄uatus amabit.
 N unc ades eterno complectens om̄ia nexu
 O rerum mixti que salus concordia mundi
 E t sacer orbis amor. magnū nē secula nra
 U enturi discrimen bñt. periēre latebra
 T ot scelery. populo uenia ē erepta nocenti.
 A gnouere suos. proh numine fata sinistro
 E xigua reque tantas argentia clades.
 P ax erat. & miles castris permixtus utrisq̄

Errabat. duro concordēs cespitē mensas
 Instituunt. & permixto libamina baccho.
 Scamini luxere foci. iuncto quē cubili
 Excitabit infomes bellorum fabula noctes.
 Quo p̄mū steterint campo: qualancea dextera
 Excierit: dum quae gesserunt forna iactant
 Et dum multa negant: quod solum fata petebant:
 Est miseris renouata fides. atque om̄e futurū
 Creuit amore nefas. Inam postq̄ foedera pacis
 Cognita petreio. se quae et sua tradita uenū
 Castra uidet: famulas scelerata ad proelia dexteras
 Excitat. atque hostes turba stipatus inermes
 Precipitat castris. iunctos quae amplexibus ense
 Separat. & multo disturbat sanguine pacem.
 Addidit ira ferox moturas proelia uoces.
 Immemor o patrie signorū oblitet uorū
 Non potes hoc cause miles prestare senatus
 Assertor uicto redeas ut caesare: certe
 Ut uincere potes. dum ferrum incerta quae fata
 Quaeque fluat multo non deerit uulnere sanguis
 Tibi ad dominū. damnata quae signa ferentis.
 Ut quae habeat famulos nullo discrimine caesar
 Excitandus erit. ducibus quoque uita petenda ē
 Nunq̄ nra salus precū merces quae nefande
 Proditionis erit. non hoc ciuilia bella
 Ut uiuamus agunt. trahimur sub nom̄e pacis.
 Non calibem gentes penitus fugiente metallo
 Excruerent: nulli uallarent opida muri:
 Non sompes in bella ferox: non uet in equor

Turrigeras classis pellago sparsura carinas:
 Si bene libertas unquam pro pace claretur.
 Hostes nempe meos sceleri iurata nefando
 Sacramenta tenent. at uobis uilior hoc est
 Uestra fides: quod pro causa pugnantibus æqua
 Et ueniam sperare licet: probrum clia pudoris
 Foedera. nunc toto fatorum ignarus in orbe
 Magne paras acies: mundi que extrema tenentes
 Solicitas reges: cum forsitan foedere nostro
 Jam tibi sit promissa salus. Sic fatiur. & omnes
 Concussit scelerum mentes: que reduxit amore.
 Sic ubi deuictus filius in carcere clauso
 Mansueuere fere: & uultus posuere minaces:
 Atque hominem deducere pati. si torrida paruus
 Uenit in ora cruor: redeunt rabies que furor que.
 Admonitæ que timent gustato sanguine fauces.
 Fereunt & a trepido uix abstinere ora magistro.
 Iur in omne nefas. & que fortuna deorum
 Frenuicia ceca bellorum in nube tulisset
 Fecit monstra fides. inter mensas que thoros que
 Que modo complexu fouerunt pectora cedunt.
 Et quis primū ferrū strinxere gementes:
 Ut dextere iusti gladius disuasor adhesit
 Dum ferunt odere suos. animos que labantes
 Confirmant ietu. feruent iam castra tumultu.
 Et scelerum turba rapiuntur colla parentum.
 Ac uelut occultū pereat scelus: omnia monstra
 In faciem posuere ducū. iuuat esse nocentes.
 Tunc cesar quis spoliatus milite multo

A gnoscis superos. neque enim tibi maior in aruis
 A ematis fortuna fuit. nec phocidos unctis
 M assiliae. phario nectantum est. equore gressu.
 H oc siquidem solo ciuili criminē belli
 D ux causē melioris eris. polluta nefanda
 A grmia cecle duces uictis comittere castris
 N on audent. alte que ad moenia rursus hylerde
 I ntendere fugam. campos eques obuius om̄s
 A bstulit. & sicis ineluit collibus hostē.
 T ime inopes unde praeupta cingere fossa
 C aesar auct. nec castra pati contingere ripas
 A ut circum largos curuari brachia fontes.
 V t leni uidere uiam: conuersus in iram
 P recipitem timor ē. miles non utile clausis
 A uxiū mactauit equos. tandem que coactus
 S pe posita damnare fugā: casurus in hostem
 F ertur. hinc effuso cesar decurrere passu
 V idit: & ad certam deuotos tendere mortē.
 T ela tene iam miles ait. ferrum que ruenti
 S ubtrahē. non ullo constet in sanguine bellū.
 V incitur haud gratis iugulo qui pronocat hostē.
 E n sibi uilis adest in uisa luce iuuentus
 I am damno peritura meo. no sentiet ictus.
 I ncumbet gladiis. gaudebit sanguine fuso.
 D eserat hic furor mentes. cadat impetus amens.
 P erdant uelle mori. sic deflagrare minaces
 I n cassum: & uento passus languescē bello:
 S ubsternit merso dū nox sua lumina phoebo.
 I nde ubi nulla data ē miscendi copia martis

P aulatim cadit rã ferrox. mentes que te pescunt.
 S auitia maiores animos ut pectora gestant
 D um dolor est ictus que recens & mobile neruis
 C onamen calidus prebet cruor. ossa que nondũ
 A dducere eutem. si conscius ensis adacti
 S tat uictor tenuit que manus. tum frigidus artus
 A lligatãt que animũ subducto robore torpor.
 P ostq̃ sicca rigens astrinxit uulnera sanguis.
 I am que mopes unde p̃mũ tellure refossa
 O ceultos latices obstrusa que flumina querunt.
 N ec solum rãstris elinis que ligonibus arua
 S ed gladius fodere suis. puteus que cauiati
 M ontis ad irigui premitur fastigia campi.
 N on setam penitus tam longe luce relicta
 M erferit alyri scrutator pallidus auri.
 N on tamen aut rectis sonuerunt cursibus amnes
 A ut micuere noui percussio pumice fontes.
 A ntra nec exiguo stilant sudantia rore
 A ut impulsã leui turbatur glarea uena.
 S ic exbauista super multo sudore inuentus
 E xtrahitur: duris silicum lassata metallis.
 Q uoque minus possent siccos tollerare uapores
 Q uesite fecistis aqua. nec languida fessi
 C orpora sustentant. epulis. mensas que posi
 A uxilium fecere famem. si molius aruim
 P rodidit humorem: pingues manus utraque glebas
 E xp̃mit ora super. nigro si turbida limo
 C olliues imota uacet. cadit om̃s in haustus
 C ertatim obseos miles. mories que recepit

Q uas nollet uicturus aquas. ritu que ferat. Q
 D istentas siccant pecudes. & lacte negato. S
 S ordidus exhausto sorbetur ab ubere sanguis. S
 T unc herbas frondes que terunt. & rore madentes. T
 A stringunt ramos. & si quos palmitē cruceo. A
 A rboris aut tenera succos pressere medulle. A
 O fortunati fugiens quos barbarus ensis hostis. O
 F ontibus imixto strauit per rura ueneno. F
 H os licet in flumios sumē tabem que ferat. H
 P allida dietis exsar nascētia lacris. P
 I nfundas aconiti palam. romana uuentus. I
 N on decepta bibet. torrentur uiscera flāma. N
 O ra sicca rigent squāmosis asperit lingua. O
 I am marcent uene. nullo que humore rigatus. I
 A eris alternos angustat pulmo meatus. A
 R escisso que nocent suspiria clua pulato. R
 P andunt ora siti. nocturnū que aera captant. P
 E xpectant imbres quorū nō cuncta natabant. E
 I mpulsu & siccis uultus in nubibus herent. I
 Q uoque magis miseros unde ieiunia soluant. Q
 N on super arentem merolem cancri que sub axe. N
 Q uia nudi gaxamantes arant sedere. sed inter. Q
 S tagnantem si chorim & rapidū deprehensus hyberūm. S
 S pectat uicinos sitiens exercitus amnes. S
 I am domiti cessere duces. pacis que petende. I
 A uictor damnatis supplex Affrianius armis. A
 S emianimes in castra trahens hostilia turmas. S
 U ictoris stetit ante pedes. seruata precanti. U
 M aiestas non fracta malis. inter que priorem. M

Fortunam casus que nouos gerit oia diuis
 Sed uicti. & ueniam securo pectore poscit.
 Si me degeneri strauissent fata sub hoste
 Non deerit fortis rapiendo dextera leto.
 At nunc causa mihi est orande magna salutis
 Dignum donanda cesar te credere uita.
 Non partis studiis igimur. nec simplicibus arma
 Consiliis inimica tuis. nos denique bellu
 Inuenit ciuile duces. cause que priori
 Dum potuit seruari fides. nil fata moramur.
 Tradimus hesperias gentes. aperimus eoas.
 Securum que orbis patimur post terga relictu.
 Nec erior effusus campitibi bella peregit
 Nec ferrum lasse que manus. hoc hostibus unu
 Quod uincas ignosce tuis. nec magna petuntur.
 Cicia des fessis. uitam patiaris inermes
 Degere qua tribus. campis prostrata iacere
 Agmina nra putes. neque eni foelicibus armis
 Miseri damnata decet. partem que triumphu
 Captos ferre tui. turba hec sua fata peregit.
 Hoc petimus uictos ne tecum uincere cogas.
 Dixerat At cesar facilis uultu que serenus
 Flectitur. atque usum belli poenam que remittit.
 Ut pmu iuste placuerunt foedera pacis.
 Ineustoditos miles decurrit ad amnes.
 Ineumbit ripis. pmilla que flumina turbat.
 Continuis multis subitarz tractus aquarz
 Aera non passus uacuis discurre uenis
 Aretant claudit que anima. nec feruida pestis

Cedit adhuc: sed morbus egens iam gurgite plenis
 Uisceribus sibi poseit aquas. mox robor a neruis
 Et uires redere uiris. O prodiga rex
 Luxuries: nunq̄ paruo contenta paratu.
 Equestrum terra pellago que ciborum
 Ambitiosa fames. & laute gloria mensa.
 Discite q̄ paruo liceat producere uitam.
 Et quantū natura petat. non erigit agros
 Nobilis ignoto diffusis consule bachus.
 Non auro mirra ue bibunt. sed gurgite puro
 Vita redit. satis est p̄ptis fluminis que ceres que.
 Heu miseri qui bella gerunt. tunc arma relinquens
 Victori miles spoliato pectore tutus:
 Innocuus que suas curat. liber in urbes
 Spargitur. o quantū donata pace potitos
 Excussis unq̄ ferrū uibrasse licetis
 Penituit tollerasse sitim. frustra que rogasse
 Prospera bella deos. nempe uis Marte secundo
 Tot dubia restant acies: tot in orbe labores.
 Ut fortuna labet nunq̄ successibus anceps
 Vincendū totiens. terras fundendus in om̄s
 Est cruor. & cesar per tot sua fata sequendus.
 Foelix qui potuit mundi nutante ruina
 Quo iaceat. seve loco. non proelia fessos
 Ulla uocant. certos nō rumpunt classica somnos.
 Tam conuinx nati que rudes & sordida terra
 Et non eliductos recipit sua terra colonos.
 Hoc quoque securis p̄ oneris fortuna remisit:
 Solicitus menti quo clabest pavor. ille salutis

III

Est auctor. dux ille fuit. sic proelia soli

foelices nullo spectant civilia uoto.

Non eadem belli totum fortuna per orbem

constitit in partes caesaris. sed aliquid ausu ē

qua maris adriaci longas ferit unda solonas.

Est tepidum in molles zephiros excurrit hyades.

Ille bellaci confusus gente circethum

quos alit adriaco tellus circumflua ponto

lauditur extrema residens Anthonius hora,

cautus ab incursu belli. si sola recedat

expugnat quae tuta fames. non pabula tellus

ascendis summittit equis. non proferit ulla

flaua ceres segetem. spoliabat gramine campum

males. & atronso miseris iam dentibus aruo

castro siccas de uertice uulserat herbas. cespitem

ut primum aduersa socios in litore terre

est baculum uidere ducem: noua furta per equos

exquisita fugae. neque enim de more carinas

extendunt pupes que leuant. sed firma gerendis

molibus insolito contexunt robora ductu.

nam que ratem uacue sustentant undique cuppa.

quarum correctis series constricta catenis

ordibus geminis obliquas excipit alnos.

Nec gerit expositum telis in fronte patenti

remigium: sed quod tra bibus circumdedit equos

hoc ferit. & taciti prebet miracula cursus

quod nec uella ferat nec apertas uerberet undas.

Tunc freta seruantur dum se declinibus undis

estus agat. refluxo que mari undentur harena.

Iam que relabenti crescebant littora ponto.
 Missa ratis prono defertur lapsa profundo.
 Et gemine comites. cunctas super archa turris
 Minet. & tremulis tabulata minantia pinis.
 Noluit yhrice custos octauus unde
 Confestim temptare ratem. celeres que carinas
 Continuit. cursu crescit dum praeda secundo.
 Et temere impressos repetendum inuitat ad. equor/
 Pace maris. sic dum paucos formidie ceruos
 Laudat odorate metuentes. aera penne.
 Aut dum dispositis attollat retia uaris
 Venator tenet ora leuis clamosa molossi.
 Sparthanos crethas que ligat. nec creditur illi
 Silua cani. nisi qui presso uestigia rostro
 Colligit. & praeda nescit latrare reperta.
 Contentus tremulo lustrasse cubilia loro.
 Nec mora complentur moles. auide que petitis
 Insula deseritur ratibus. quo tempore pmas
 Impedit ad noctem iam lux extrema tenebras.
 At pompeianus fraudes inectere ponto
 Antiqua parat arte cylix. passus que uacare
 Summa freti medio suspendit uncula ponto.
 Et laxa fluitare sinit. religat que catennas
 Rupis ab yhrice scopulis. nec prima n' illa
 Que sequitur tardata ratis. sed tertia moles
 Hesit. & ad ciuites adducto fune secuta e.
 Impendunt caua saxa mari. ruit una que semp
 Stat mirum moles. & filius aequor inumbrat.
 Huc fractas aquilone rates sumerli que pontus

III

C orpota sepe salit. ex eis que abscondit in antris.
 R estitit in aptus rectum mare. cū que cauernae
 E uomere fretum. contorta uorticis unde
 T aurum in mēta uineunt feruore caribdim.
 H ic opte erginis moles onerata coloms
 C onstitit. hanc omni pupes statione solute
 C irueunt. alii ripes & littora complent.
 U lterius tacitas sensit sub gurgite fraudes.
 D uix erat illo raris. frustra qui uincula ferri
 R imperare conatus. posseit spe proelia nulla.
 I ncertus quia terga claret. qua pectora bello.
 H oc tamen in casu quantū deprehensa ualebat
 E ffecit uirtus. inter tot milia capte
 C ircumfusa rari. plenam uix inde cohortem
 P ugna fuit. non longa quidē. nā condidit umbra
 N ox lucem dubiā. pacem que habuere tenebra.
 T ime sic attonitam uentura que fati pauentē
 R exit magnanima uultus uoce cohortē.
 L ibera non ultra parua q̄ nocte iuuentus
 C onsulite extremis angusto in tempore rebis.
 U ita breuis nulli superest qui tempus in illa
 Q uerendae sibi mortis h̄t. nec gloria leti
 I nferior iuuenes admoto occurrē fato
 O mnibus incerto uenturae tempore uite
 P ar animi laus ē. & quos speraueris annos
 P erdere. & extreme momentū abruppē uitae lucis
 A certas dū fata manu. non cogitur nullus
 U elle mori. fuga nulla patet. stant undiq; n̄ris
 I ntenti cines iugulis. decernite letū

Et metus omnis abest. cupias quodcūq; necesse ē 70
 Non tamen in exca bellorum nube cadendū est 71
 Aut cū permixtis acies sua tela tenebris 72
 Inuoluunt conferta iacent: cū corpora campo 73
 In medium mors oīs abit: perit obruta uirtus. 74
 Nos in conspicua sociis hosti que carina 75
 Constituere dei. prebebunt æquora ttes. 76
 Prebebunt terræ. sūmis dabit insula laxis. 77
 Spectabunt gemine diuerso littore partes. 78
 Nescio quod nris magnū & memorabile factis 79
 Exemplū fortuna paras. quecūq; per æuū 80
 Exibuit monumenta fides. seruata que ferro 81
 Militia pietas transibit nra iuentus. 82
 Nam que suis pro te gladiis incumbere cesar 83
 Esse parum scimus. sed non maiora supiunt. 84
 Obsessis tanti que pignora demis amoris. 85
 Abscidit nre multum fors inuida lauchi 86
 Quod non cum senibus capti natis que tenemur 87
 In domitos sciat esse uiros: timeat que furentes. 88
 Et morti faciles animos. & gaudeat hostis 89
 Non plures hesisse rates. temptare parabunt 90
 Fœderibus. turpi que uolent corrūpere uita. 91
 O utinā quo plus habeant mors unica fame 92
 Promittant ueniā. iubeant sperare salutē. 93
 Et nos cum calido fodiemus uiscera ferro. 94
 Desperasse putent. magna uirtute merendū est 95
 Cesax ut amissis inter tot milia paucis 96
 Hoc damnū cladem que uocet. dent fata recessus: 97
 Emittant que licet: uitare instantia nolim. 98

P roieci uitā comites. totus que future
 M ortis agor stimulus. furor est. agnoscere solis
 P ermissum est quos iam tangit uicinia læti.
 V ictimos que dei celsant ut uiuere durent,
 F œlix esse mori. Sic cunctas sustulit ardor
 N obilium mentes iuuenum. cū sidera celi
 A nte ducis uoces oculis humentibus omēs
 A spicerent. flexo que urse temone pauerent.
 I dem cum fortes animos præcepta subisset
 O ptauere diem. nec segnis uergere ponto
 T unc erat astra polus. nam sol ledeā tenebat
 S idera. uicino cum lux altissima cancro ē
 N ox cum thesalicas urgebat parua sagittas
 D etegit orta dies stantes in rupibus histros.
 P ugnaces que mari graua cum classe liburnos.
 T emptauere prius suspensio uincere bello
 F œderibus. fieret captis si dulcior ipa
 M ortis uita mora. stabat deuota iuuentus
 D amnata iam luce ferox. secura que pugnae
 P romisso sibi fine manu. nulli que tumultus
 F excussere uiris mentes. ad sūma paratas.
 I nnumeras que simul pauci terra que mari que
 S ubstruere manus. tanta est fiducia mortis.
 V tque satis bello uisum ē fluxisse cruoris
 V ersus ab hoste furor. p̄mus dux ipse carinae
 V ulteius iugulo poscens sibi fata reiecto.
 E n quis ait iuuenum ē. cuius sit digna cruore
 D extra meo. certa que fide per uulnera nra
 T estetur se uelle mori. nec plura locuto

Uiscera non unus iam dudum transigit ensis.
 Collaudat cunctos. sed eum qui uulnera prima
 Debebat grato moriens interficit ictu.
 Concurrunt alii. totum que in partibus unis
 Bellorum fecere nefas. sic semine cadmi
 Emicuit dircea cohors. cecidit que suorum
 Vulneribus: dirum thebanis fratribus omen.
 Pbasidos & campis insonni dente creati
 Terrigene nulla magicis e cautibus ira
 Cognatos tanto compleverunt sanguine sulcos.
 Ipsa que in expertis quod primum fecerat herbis
 Expavit medea nefas. sic mutua pati
 Fata cadunt iuvenes. nimium que in morte uirorum
 Mors uirtutis habet. pariter sternunt que cadunt que
 Vulneri letali. nec quenquam decerta fefellit.
 Cum feriat moriente manu. nec uulnus adactis
 Debetur gladiis: percussum est pectore ferrum.
 Et iugulis pressere manus. cum sorte cruenta
 Fratibus incurrunt fratres. natus que parenti.
 Haud trepidante tamen toto cum pendere decerta
 Exigere enses. pietas furentibus una
 Non repetisse fuit. iam latis viscera lapsa
 Semanimes traxere foris. multum que cruoris
 Infudere mari. despectant cernere lucem
 Victores que suos uultu spectare superbo
 Et mortem sentire iuuat. iam strage cruenta
 Conspicitur tumultata raris. bustis que remittunt
 Corpora uictores: ducibus mirantibus ulli
 Esse ducem tanti. nullam maiore locuta est

III

O reratem totum discurrens fama per orbem.
 Non tamen ignauis post hæc exempla uiros
 Percipiant gentes: quæ sit non ardua uirtus
 Seruitium fugisse manu. sed regna timentur
 Ob ferrum. & leuis libertas uirtur armis.
 Ignorat que datos ne quisq; seruiat enses.
 Mors utinam paucos uite subducere noles
 Sed uirtus te sola claret. nec signior illo
 Arte fuit: qui tunc libicis exarsit in aruis.
 Nam que rates auclax libeo litore soluit
 Curio. nec forti uellis aquilone recepto
 Inter semiruptas magnæ cartaginis arces
 Et clipeam tenuit stationis littora note.
 Prima que castra locat cano procul æquore: qua se
 Bagracla lentus agit sicæ sulcator harenæ.
 Inde petit tumulos exelas que undique rupes
 Anthei que regna uocat, nō uana uetustis.
 Nōm̄s antiqui cupientē noscere cās
 Cognita per multos docuit rudis incolæ præses.
 Nōndum post genitos tellus effeta gigantes
 Terribilem libicis partū concepit in antris.
 Nec tam iusta fuit terrarū gloria tiphon
 Aut licus: briareus que ferox: celo que peperit
 Quod non flegreis Anthemum substulit aruis.
 Hoc quoque tam uastas tumulauit munē uires
 Terra sui fetus: quod cū tetigere parentē
 Tam defecta uigent renouata robore membra.
 Hæc illi spelunca domus: latuisse sub alta
 Ripe ferunt. epulas raptos hūisse leones.

A d somnos non terga fere prebere cubile
 A sserunt. non filia thorum. uires que resumit
 I n nuda tellure iacens. periere coloni
 A ruorum libia. pereunt quos appulit equor.
 A uxiho que diu uirtus non usa cadendi
 T erre spernit opes. inuictus robore cunctis
 Q uis staret erat. Tandem uulgata cruenti
 F ama mali terras monstris equor que leuantem
 M agnanimum alcidem libicas exciuit in oras
 I lle cleonei proiecit terga leonis
 A nthens libico perfudit membra liquore
 H ospes. olimpiace seruato more palestre.
 I lle parum fidens pedibus contingere mare
 A uxihiū membris calidas infudit harenas.
 C onseruere manus & multo brachia nexu.
 C olla diu grauibus frustra temptata lacertis.
 I mmotum que caput fixa cum fronte tenetur.
 M iratur que habuisse parem. nec uiribus uti
 A lcides pmo uoluit certamine totis.
 E xhausit que uirum. quod creber anellitus illi
 P rodidit. & gelidus fesso de corpore sudor.
 T um ceruix lassata quati. tū pectore pectus
 U rgeri. tunc obliqua percussa labare
 C rura manu. iam terga uiri cedentia uictor
 A lligat. & mediū comprehensis ylibus arctat.
 I nguina que insertis pedibus distentat. & omēm
 E xplicuit per membra uirum. rapit arida tellus
 S udorem. calido complentur sanguine uene.
 I nnumere thori. totos que induruit artus.

H erculeos que nouo laxauit corpore nodos.
 C onstitit aleides stupefactus robore tanto.
 N ec sic machus quins rucis esset in undis
 D isiectam timuit reparatis anguibus ictram.
 C onflirere pares. telluris uiribus ille
 t lle suis. nunq̄ seue sperare nouerce
 p lus licuit. uidet exhaustos sudoribus artus
 C eruicem que uiri siccam qua ferret olimpi.
 U t que iterum fessis iniecit brachia membris
 N on expectatis Antheus uiribus hostis
 S ponte cadit. maior que accepto robore surgit.
 Q uisq̄ inest terris in fessos spiritus artus
 E geritur tellus que uro luctante laborat.
 U t tandem auxilium tacte prodesse parentis
 A leides sensit: standū est tibi dixit. & ultra
 N on credere solo. sterni que uetabere trā.
 H erebis pressis intra mea pectora membris.
 H uc anthe eades. sic fatus sustulit alte
 N itentem in trās iuuenem. morientis in artus
 N on potuit nati tellus summittere uires.
 A leides medium tenuit. iam pectora pigro
 S tricta gelu. terris que diu non edidit hostē.
 H inc eui ueteris custos famosa uetustas
 M iratrix que sui signauit nomie terras.
 S ed maiora dedit cognomia collibus istis
 P oenum qui latius reuocauit ab areibus hostem
 S cipio. nam sedes libica tellure potito
 H ec fuit. en ueteris cernis uestigia ualli.
 R omana hos pmū tenuit uictoria campos

C urio letatus tanq̄ fortuna locorum *sup* *solu* H
 B ella gerat. seruet que ducum sibi fata prior *si* C
 F oelici non fausta loco temptoria ponens *si* M
 I ndulgit castris. & collibus abstulit omen *si* G
 S olicitat que feros non equis uiribus hostes. *si* C
 O mis romanus qua cesserat affrica signis *si* I
 T unc uari sub iure fuit. qui robore q̄q̄ *si* G
 C onfusus latio: regis tamen undique uires *si* C
 E xciuit libice gentis. extrema que mundi *sup* U
 S igna suum comitata iubam. non fusior ulli *si* M
 T erra fuit domino: qua sunt longissima regna *si* 2
 C ardiue ab occiduo uicinis p̄adibus atblas *si* G
 T erminat: a medio confinis syrtibus amon. *si* 3
 A t qua lata iacet uasti plaga feruida regni *si* U
 D etinet oceanum. zone que exhausta calentis *si* A
 S. ufficiunt spatio. populi tot castra sequuntur *si* M
 A ut dolopes numide que uagi. semper que paratus *si* H
 I nculto getulus equo. tunc concolor indo *si* H
 M aurus. mops nasamon. mixti garumante peruito *si* M
 M armaride uolucres. equaturus que sagittis *si* M
 M edorum tremulū cum torserit missile mazos. *si* A
 E t gens que nudo residens marsilia dorso *si* 2
 O ra leui flectit frenoris nescia uirga. *si* H
 E t solitus uacuis errare mapalibus affer *si* M
 U enator. ferri que simul fiducia nō est *si* 2
 U estibus natos laxis operire leones. *si* G
 N ec solum stuchis ciuilibus arma parabat *si* 2
 P riuatē sed bella dabat tuba concitus ire. *si* H
 H unc quoque quo superos humana que polluit anno *si*

Lege.

L ege tribunitia solio depellere auorum,
 C urio temptat. libiam que auferre tyranno
 D um regnū te roma facit. memor ille doloris
 H oc bellum sceptri fructum putat esse retenti.
 H ac igitur regis trepidat iam curio fama.
 E t quod cesareris nunq̄ deuota iuuentus
 I lla nimis castris. nec rem miles in unclis
 E xploratus erat. corphim captus in arce
 I nfidus que nouis ducibus dubius que priori,
 F as utrunque putat. sed postq̄ Linguida segni
 C ernit cuncta metu. nocturna que munita ualli
 D esolata fuga. trepida sic mente profatur.
 A uidendo magnus tegitur timor. arma cape illam
 I pse prior. campum miles descendat in equū
 D um meus est. uariam semper dant ocia mentē.
 E ripe consilium pugna. cum dira uoluptas
 E nse subit presso galeę terere pudorem.
 Q uis conferre duces meminit. quis pendere cis
 Q ua stetit inde fauet. ueluti fatalis harena
 M iuneribus non ira uetus concurrē cogit.
 P roductos odere pares. Sic fatus apertis
 I nstruit campis acies. quem blanda futuris
 D eceptura malis belli fortuna recepit.
 N am pepulit uarū campo. nudata que feda
 T erga fuga donec uetuerunt castra cecidit.
 T ristia sed postq̄ superati proelia uari
 S unt audita iube. letus quod glori bell
 S it rebus seruata suis: rapit agmina furtim.
 O bscurat que suā per uilla silentia famam.

H oc solum metuens incauto ab hoste timeri.
 M ittitur exigua qui proelia p̄ma lacessat
 E liciat que manu nimiclis a rege secundus
 V t sibi comissi simulator sabura belli
 † pse caua regni vires in valle retentat.
 A spidas ut pharias cauda solertior hostis
 L udit: & ratas incerti prouocat umbra:
 O bliquum que caput uarias serpentis in auras
 E ffuse tuto comprehendit guttura morsu
 L .etiferam citra limum. tunc irrita pestis
 E xprimitur. fauces que fluunt percunte ueneno.
 F raudibus euentum dederat fortuna. feror que
 N on exploratis occulti uiribus hostis
 C urio nocturnū castris erumpere cogit.
 † gnotis que equitem late decurrere campis.
 † pse sub aurore p̄mos excedere motus
 S igna iubet castris. multū frustra que rogatus
 V t libicas metuat fraudes. infecta que semp̄
 P unica bella dolis. leti fortuna propinqu
 T radiderat fati uiuinem. bellū que traherat
 A uctorem ciuile suū. super archia ducit
 S axa: super cautes abrupto limite signa.
 C um procul e sumis conspecti collibus hostis
 F raude sua cessere parum. dū colle relicto
 E ffusam patulis aciem comitteret aruis.
 † lle fugam credens simulate nescius artis
 V t uictor medios aciem proiecit in agros
 T unc p̄mū patuere doli. nimide que fugaces
 V ndique completis clauserunt montibus agmen.

O stupuit dux ipse simul peritura que turba.
 Non timidi petiere fugam: non proelia fortes.
 Quippe ibi non sompes motus clangore tubarum.
 Saxa quatit pulsus: rigidos uexantia frenos
 Ora tenens. spargit que inbas & subrigit aures.
 Incerto que pedum pugnat non stare tumultu.
 Fessa iacet ceruix. fumant sudoribus artus.
 Ora que proiecta squalent arenata lingua.
 Pectora rauca gemunt: que creber anhelitus irget.
 Et defecta grauis longe trahit ylia pulsus.
 Siccata que sanguineis durefcit spuma lupatis.
 Nam que gradum neque uerberibus stimulis que caeca
 Nec quis crebris uisli calcantibus addunt.
 Vulneribus coguntur equi. nec profuit ulli
 Cornipedis rupisse moras. neque. N. impetus illis
 Incursus que fuit. tantum profertur ad hostes.
 Et spatium iaculis oblato uulnere donat.
 At uagus affer. quos ut pmu emisit in agmen
 Tum campi tremuere sono. terra que soluta
 Quantus histonio torquetur turbine puluis
 Aera nube sua terit traxit que tenebras.
 Ut uero impedites fatum miserabile belli
 Incubuit: nullo dubii discrimine martis.
 Accipites steterant casus. sed tempora pugne
 Mors tenuit. neque enim licuit procurrere contra.
 Et misere manus. sic undique septa iuuentus
 Comminus obliquis & rectis eminus hastis
 Obruitur. non uulneribus nec sanguine solu
 Telloy nimbo peritura & pendere ferri.

Ergo acies tantæ paruum spullantur in orbem. quasi
 At si quis metuens medium correpfit in agmen:
 Uix impune suos inter conuertitur enses.
 Denlatur que globus. quantum pede prima relato.
 Construxit giros acies: non arma mouendi
 Tam locus est pressis. stipata que membra teruntur.
 Frangitur armatum colliso pectore pectus.
 Non tam leta tulit uictor spectacula maurus
 Quæ fortuna dabat. fluiuos non ille cruoris
 Membrorum que uidet lapsum. & ferientia trā
 Corpora. compressū turba stetit omne caduer.
 Excitet inuis dire cartaginis umbras
 Inferius fortuna nouus. ferat ista cruentus
 Anibal. & d' pem tam dira puicula manes.
 Romanā super libicatellure ruinā
 Pompeio prodesse nefas. uotis que senatus
 Africa nos potius uincat sibi. curio fuis
 Ut uidit campis acies: & cernere tintas
 Permisit clades compressus sanguine puluis.
 Non tulit afflictis animā producere rebus.
 Aut sperare fugam: cecidit in strage suoz
 Impiger ad letum & fortis uirtute coacta.
 Quod nunc rostra tibi prosunt turbata. forum que
 Unde tribunitia plebeus signifer arte
 Arma dabas pptis: quid proclita iura senatus.
 Et gener atque socer bello concurrerunt.
 Ante iaces q̄ d'na duces pharsalia confert.
 Spectandum que tibi bellū ciuile regatum ē.
 Has urbi misere uro de sanguine poenas

Ferre datis luitis iugulo sic arma potentes.
 Felix roma quidem cuius que bitura beatos
 Si libertatis superis tam cura placeret
 Quindicta placet. libicas en nobile corpus
 Pasceat aues. nullo contentus curio busto.
 At tibi nos quando non proderit ista silere:
 A quibus omne cuiu senium sua fama repellit:
 Digna damus iuuens merita pyconia uite.
 Non alium tanta cuiem tulit indole roma.
 Aut cui plus leges deberent recta sequenti.
 Perdita tunc urbi nocuerunt secula: postq̄
 Ambitus & luxus & opum metuenda facultas
 Transuerso mentem dubiam torrente tulerunt.
 Momentū que fuit mutatus curio rex:
 Gallorum captus spoliis & cesaris auro.
 Ius licet in iugulos nros sibi fecerit ense
 Silla potens Marus que ferox: et Linna cruentus
 Cesariee que domus series: cui tanta potestas.
 Concessi est: emere omnes. hic uendidit urbē.
 Terepient liber quartus. Incipit quintus.

Ite alterna duces bellorum
 iulnera passos
 In macedum terras miscens
 aduersa secundis
 Seruauit fortuna pares. iam
 sparserat bemo
 Brumaniues. gelido que ca-
 dens. atlantis olimpo.

Instabat que dies qui dat noua nomina fatis.
 Qui que colit primus ducentem tempora lanam.
 Dum tamen emeriti remanet pars ultima iuris.
 Consul uterque uagos belli permutua patres
 Elicit epirrum. peregrina ac sordida sedes
 Romanos coepit proceres. secreta que rerum.
 Hospes in externis audiuit curia terris.
 Nam quis castra uocet tot strictis iure secures.
 Tot fides. docuit populos uenerabilis ordo
 Non magna partes. sed magnum in partibus esse.
 Ut primum moestum tenuere silentia cetum:
 Lentulus excelsa sublimis sede profatur.
 Indole si dignum latia si sanguine prisco
 Robur inest animis: non qua tellure coacti
 Quaeque procul tectis capite sedeamus ab urbis
 Ermite. sed nostrae faciem cognoscite turbae.
 Cuncta que uisum primum hoc decernite patres
 Quod regnis populis que liquet nos esse senatum.
 Nam uel hyperborae plaustrum glaciale sub urse:
 Vel plaga qua torrens clausus que uaporibus arcis:
 Nec patitur noctes nec iniquos crescere soles:
 Si fortuna ferat rerum nos summa sequetur.
 Imperium que comes. tarpeia sede perusti
 Salloz. facibus: uehyos que habitante camillo
 Illic roma fuit. non unquam perdidit ordo
 Mutato sua iura solo. moerentia tecta
 Caesar habet. uacuas que domos. leges que silentes.
 Clausa que iustitio tristi fora. curia solos
 Illa uidet patres plena quos urbe fugauit.

O rdine de tanto quisq; non exultat hic ē.
 I gnaros scelerum longa que in pace quietos
 B ellorum p̄mus sparsit furor. omnia rursus
 M embra loco redeunt. entotis uiribus orbis
 H elperiam pensant superi. iacet hostis in unctis
 O brutus pliricis. libies sequalembus armis
 C urio cesarei cecidit pars magna senatus.
 T ollite signa duces. fatorum impellite cursum.
 S pem uestram prestare diis. fortuna que tantos
 D et nobis animos: quantos fugientibus hoste
 C ausa dabat. n̄ra exhausto ins clauditur anno.
 V os quorum finem non est sensura pottas
 C onsulite in me dum patres. magnū que iubete
 E ste ducem. S. eto nomen clamore senatus
 E rcipit. & magno fatum patrie que suum que
 I mposuit. tunc in reges populos que merentes
 S parsus honos. pelagi que potens phoebica domis
 E xornata rodos. gelidi que inculta iuuentus
 T ageibi. fama ueteres laudantur athenne.
 M assilia que siue donatur libera phocis.
 T une Sacdalem fortem que cothim fidum que parma
 D eotalum. & gelide dnm rasiyolim oye,
 C ollaudat. libiam que iubet auctore senatu
 S ceptifero parere iube. prob tristia fata.
 E t tibi non fide gentis dignissime regno
 F ortune Tholome p̄duor. crimen que deor.
 C ingere pelleo pressos diademati crines
 P ermissum ē. s̄m̄ in populos puer accipis casem.
 A t que utinā in populos. donata est regū lagi

A ccessit magni iugulibus. regnum que sorori
 E reptum est. socero que nefas. iam turba soluto
 A rma petit cetera. que cum populi que duces que
 C asibus incertis & ceca sorte parent:
 S olus mancipites metuit descendere martis
 A ppius euentus. finem que expromere rerum
 S olicitat superos. multos que obducta per annos
 D elphica fatidici referat penetralia phoebi.
 Hesperio tantum quantum sumotus eoo
 C aridine parnasus gemino petit aethera colle
 M ons phoebo bromio que sacer. cui numine mixto
 D elphica thebana referunt triatherica bache.
 H oc solum fluctu terras mergente cacumen
 E minuit. ponto que fuit discrimen & astris.
 T u quoque uix sumam seductus ab equore ripem
 E xtuleras. uno que iugo parnase latebas.
 V ltor ibi expulsa premeret cum inscera partus
 M atris. adhuc rudibus pean phitona sagittis
 E xplicuit. cum regna themis tripodas que teneret.
 V t uidit pean vastos telluris hyatus
 D iuinam sperare fidem. uentos que loquaces
 E xalare solum. sacris se condidit antris.
 I ncubuit que achto. uates ibi factus apollo.
 Q uis latet hic superum. quod numen ab aethere psum
 D ignatur cecis inclusum habitare cauernas.
 Q uis terram caeli patitur deus. omnia cursus
 A eterni secreta tenens. mundi que futurum
 C onscius. ac populis sese proferre paratus.
 C ontactus que ferens hominum. magnus que potens que

Sive canit fatum seu quod iubet ille canendo
 Fit fatum. forsam terris inserta gerendis
 Aere libratura uacuo que sustinet orbem
 Totius pars magna iouis cyrrea per antra
 Exit. & ethereo trahitur cōnexa tonanti.
 Hoc ubi uirgineo conceptum ē pectore numen
 Humanam feriens animā sonat. ora que uatis
 Soluit. ceu siculus flāmis urgentibus ethna
 Undat apex. campana fremens ceu fixa uaporat
 Conditus in arces. eterna mole typhens.
 Hoc tamen expositū cunctis nulli que negatū
 Numen. ab humani solū se labe furoris
 Uendicat. haud illic tacito mala uota susuro
 Concipiunt. nam fixa canens mutanda que nulli
 Mortales optare uetat. iustis que benignis
 Saepe dedit sedem. notas mutantibus urbes.
 Ut tyris dedit ille minas impellere belli.
 Et salaminaeū meminit mare. substituit iras
 Telluris sterilis. monstrato fine resoluit
 Aera tabificū. non ullo secula dono
 Nostri carent maiore deum. q̄ delphica sedes
 Quod siluit. postq̄ reges timuere futura
 Et superos uetuerē loqui. nec uoce negata
 Cur rex moerent uates. templi que frumitur
 Iustitio. nam si qua deus sub pectora uenit
 Numinis aut poena ē mors imatura recepti
 Aut precium. quippe stimulo fluctu que furoris
 Compages humana labat. pulsus que deor
 Concutiunt fragiles aīas. Sic tempore longo

I mmotos tripodas uaste que silentia rupis
 A ppius hesperii scrutator ad ultima fati
 S olicat. iussus sedes laxare uerendas
 A ntistes. pauidam que deis immittere uatem.
 C astalios circum latices: nemoris que recessus
 P hoemonoem errore uagam curis que uacante
 C orripuit. cogit que fores irrumperere templi.
 L imine terrifico metuens consistere phoebas
 A bsterrere ducem noscendi ardore futura
 C assa fraude parat. quid spes ait improba ueri
 T e romane trahit: muto parnasia hyatu
 C onticuit pressit que deum. seu sps istas
 D estituit fauces: mundi que in deua uersum
 D ureit iter: seu barbarica cum lampade phiton
 A rstit: in imensas cineres abiere cuiernas:
 E t phoebi tenuere uiam: seu sponte deorū
 C yrra silet: fati que sat est archana futuri
 C armia longēua uobis comissa sibile:
 S eu pean solitus templis arcere nocentes
 O ra quibus soluat nro non inuenit .ano.
 U irginei patuere doli. fecit que negans
 N imibus metus ipse fidem. tū torta pores
 S tringit uitta comas. crines que in terga solutos
 C andida phocaea complectitur infula lauro.
 H erentē dubiam que premens in templa sacerdos
 I mpulit. illa pauens achi penetrare remoti
 F atidicū pma temploꝝ in parte resistit.
 A tque diu simulans sub pectore ficta quieto
 U erba refert nullo confuse murmure uocis.

Intinctam sacro mentē testata furore
 Haud aequae lesura ducem cui falsa canebat
 Quae tripodis phoebi que fidem. non rupta tremi
 Verba sono. nec uox antri complere capacis
 Sufficiens spatium: nullo que horrore comar
 Excussere laurus: imota que culmina templi:
 Securum que nemus: ueritam se credere phoebo
 Prodidderint. sensit tripodas cessare: furens que
 Appius: & nobis meritas dabis impia poenas
 Et superis quos fingis ait: nisi mergeris antris.
 De que orbis trepidi tanto consulta tumultu
 Desinis ipse loqui. tandem conterrita uirgo
 Confugit ad tripodas. uastis que adducta cauernis
 Hesit. & insueto concepit pectore numen.
 Quod non exhausta pertot iam secula rupis
 Spiritus ingressit uati. tandem que potitus
 Pectore cyrreo: non unquam plenior artus
 Phoebados irrupit pectus. mentem que priorem
 Expulit. atque hominem toto sibi cedere iussit
 Pectore. hachatur clemens aliena per antrum
 Colla ferrens. uittas que dei phoebus: que sarta
 Erectis discussa comis per inania templa
 Aneipiti ceruice rotat. spargit que uaganti
 Obstantes tripodas. magno que exestuat igne:
 Iratum te phoebe ferens. nec uerbere solo
 Uteris & stimulis flamas que in uiscera mergis:
 Accipis & frenos. nec tantum proclere uati
 Quantum scire licet. uenit. etas omnis in unam
 Congeriem. miserum que premunt tot secula pectus.

Tanta patet rerum series. atque omne futurū
 Nititur in lucem. uocem que petentia fata
 Luctantur. non p̄ma dies. non ultima mundi.
 Non modus oceani. numerus non deerat harenae.
 Talis in euboico uates uates cum ana recessu
 Indignata suum multis seruire furorem
 Sentibus. ex tanta fatorum strage superba
 Excepit romana manu. sic plena laborat
 Phoemonoe phoebo. dum te consultor operta
 Castalia tellure dei uix inuenit appi.
 Inter fata diu querens tam magna latentē
 Spūmea tunc p̄mū rabies uesana per ora
 Effluit. & gemitus & anelo clara meatu
 Murmura. tunc mēstus uastis ululatus in antris
 Extreme que sonant domita uim uirginē uoces
 Effugis ingentes tanti discrimis expers
 Bellorū romane minas. solus que quietem
 Euboici uasta latens conualle tenebis.
 Cetera suppressit. fauces que obstruxit apollo.
 Custodes tripodes fatorum archana que mundi.
 Tu que potens ueri p̄am: nullum que futuri
 A superis celate diem. suppressa ruentis
 Imperii. cesos que duces. & funera regum.
 Et tot in hesperio collapsis sanguine gentes.
 Cur aperire times. an non dū numina tantū
 Deceuerē nefas. & adhuc dubitantibus astris
 Pompeii damnare caput. tot fata tenentur.
 Vindicis an gladii facinus: poenas que furoris:
 Regna que ad ultores iterum redeuntia brutos.

Ut peragat fortuna taces. tunc pectore uatis
 Impacte cessere fores. expulsa que templis
 Profiliuit. perstat rabies. nec cuncta locuta est.
 Quem non emisit superest deus. ille feroces
 Torquet adhuc oculos. toto que uagantia celo
 Lumina. nunc uultu pauido. nunc torua minaci.
 Stat nunq̄ facies. rubor igneus inficit ora
 Lientes que genas. nec qui solet esse timenti
 Terribilis sed pallor inest. nec fessa quiescunt
 Corda. sed ut tumidus boree per flamina pontus
 Rauca gemit. sic multa leuant suspiria uatem.
 Dum que a luce sacra qua uidit fata refertur
 Ad uulgare iubar. medix uenere tenebre.
 Immisit stigma peram per uiscera lethem
 Que raperet secreta deum. tunc pectore uerum
 Fugit. & ad phoebe tripodas rediere futura.
 Vix que resecta cadit. in ecte uicinia leti
 Territat ambiguis frustratū sortibus appi.
 Ire sed incerto mundi sub sidere regnū
 Calchidos euboree uana spe raptē parabas.
 Heu demens nullum belli sentire fragorem
 Tot mundi caruisse malis prestare deorū
 Excepta quis morte pot. secreta tenebis
 Littoris euborei memorando condite busto.
 Qua maris angustat fauces saxosa charistos.
 Et tumidis infesta colit qua numia ramis,
 Aretatus rapido feruet qua gurgite pontus.
 Euripus que trahit cursim mutinibus undis,
 Calchidicas pupes ad iniquam classibus aulam.

Conterea domitis caesar remeabat hybernis.
Victrices aquilas alium laturus in orbem.
Cum prope fatorum tantos per prospera cursus
Auertere dei. nullo iam Marte subactus
Intra castrorum timuit temptata ductor
Perdere successus scelerum: cum pene fideles
Pertot bella manus faciente sanguine tandem
Dedituere ducem. seu moesto classica paulum
Intermissa sonos clausus & frigidus ensis
Expulerat belli furias: seu praemia miles
Dum maiora petit clamat eam que ducem que.
Et scelerum imbutos etiam nunc uendicat enses.
Haud magis expertus discrimine caesar in ullo e:
Quoniam non e stabili tremulo sed culmine cuncta
Despiceret. staret que super titubantia fultus.
Tot raptis truncis manibus. plachio que relictus
Pene suo. qui tot gentes in bella traherat
Scit non esse ducis strictos sed militis enses.
Non pauidum iam murmur erat. n' pectore tecto
Ira latens. nam que dubias constringere mentes
Causa solet: dum quisque pauet quibus ipse timore e:
Se que putat solum regnoꝝ inuisa grauari:
Haud retinet. quippe ipsa metus exsoluerat audax
Turba suos. quicquid multis peccatur inultum est.
Effudere minas. Liceat discedere caesar
Arabie scelerum. queris terra que mari que
His ferrum iugulis. animas que effundere uiles
Quolibet hoste paras. partem tibi galia nri
Eripuit. partem duris hispania bellis.

P ars iacet hesperia. toto que exercitus orbe
 T e uincente perit. terris fudisse cruorem
 Q uid iurat arethois roclano reno que subactis.
 T ot mihi pro bellis bellum ciuile dedisti.
 C oepimus expulso patria cum recta senatu
 Q uos hominum uel quos licuit spoliare deoz.
 † mus in omne nefas. manibus ferro que nocentes.
 P aupertate pii. finis quis queritur armis.
 Q uid satis est si roma parum. iam respice canos
 † nualidas que manus & inanes cerne lacertos.
 U sus abire uite bellis consumpsimus. euum.
 A d mortem dimitte senes. en improba uota
 N on diuo liceat morientia cespite membra
 P onere. non anima galeam fugiente ferire.
 A t que oculos morti clausuram querere dextiam.
 C oniuget illabi lacrimis. uni que paratum
 S cere rogam. liceat morbis finire senectam.
 S it preter gladios aliquod sub cesare fatum.
 Q uid uelut ignaros ad que portenta paremur
 S pe trahis. usque adeo soli ciuilibus armis
 N escimus cuius sceleris sit maxima merces.
 N il actum est bellis si nondū comperit istas
 O mnia posse manus. nec fas nec uincula iuris
 H oc audere uetant. ueni mihi cesar in undis
 D uxe rat. hic socius. facinus quos inquinat aequat.
 A dde quod ingrato meritorū iudice uirtus
 N ostra perit. que qd gerimus fortuna uocatur.
 N os fatum sciat esse suum. licet omne deoz
 O bsequium speres: uato milite cesar

Pax erit. Hæc fatus totis discurre castris
 Coeperat. infesto que ducem deponere uultu.
 Sic eat osuperi quando pietas que fides que
 Destituunt. mores que malos sperare relictum ē.
 Mem ciuili faciat discordia bello.
 Quem non ille ducem potuit terrere tumultus.
 Fata sed in præceptis solitus dimittere cesar
 Fortunam que suam per summa pericula gaudens
 Exercere uenit. nec dum desinat ira
 Expectat. medios properat temptare furorē.
 Non illis urbes spolianda que templis negasset.
 Tarpeiam que iouis sedem. matres que senatus.
 Passuras que nefanda uirus. uult omnia cesar
 A se seua peti. uult proemia martis amari.
 Militis indomiti tantum mens sana timetur.
 Non pudet heu cesar soli tibi bella placere
 Tam manibus damnata tuus. hos ante pigrebit
 Sanguis. his ferri graue ius erit. ipse per omnes
 Fas que nefas rues. lassare. & disce sine armis
 Posse pati. liceat scelere tibi ponere finē.
 Sæue quid insequeris. quid iam nolentibus instas.
 Bellū te ciuile fugit. Stetit aggere fulti
 Cespitis. intrepidus uultu. meruit que timeri
 Non metuens. atque hæc ira dictante profitur.
 Qui modo in absentem uultu dextra que furebas
 Miles habes nudū frontū que ad uulnera pectus.
 Hinc fuge si belli finis placet ense relicto.
 Deteget imbelles animos nil fortiter ausa
 Seditio. tantum que fugam meditata iuentus.

A cducis inuicti rebus lassata secundis
 U adite. me que meis ad bella relinquitte fatis.
 † nuenient hęc arma manus. uobis que repulsis
 T ot reddet fortuna uiros quot tella uocabunt.
 A n ne fugam magni tanta cum classe sequentur
 H esperie gentes: nobis uictoria urbam
 N on dabit. impulsu tantum que premia belli
 A uferat: & uiri uapta mercede laboris
 L auriferos nullo comitetur uulnere currus.
 U os defecta senes exhausta que sanguine turba
 C ernetis nros iam plebs romana triumphos.
 C esaris an cursus uirum sentire putatis
 D amnum posse fugae. ueluti si cuncta minentur
 F lumina: quos miscet pelago subducere fontes.
 N on magis ablatis unquam decreuerit equos
 Q uam nunc crescit aquis. an uos momenta putatis
 U lla dedisse mihi. nunquam sic cura deorum
 S e premet: ut uirum morti uirum que siluti
 F ata uacent. procerum motus hęc cuncta sequuntur.
 H umanum paucis uiuit genus. orbis liberru
 H orror & Carthoi nro sub noie miles.
 P ompeio certe fugeres duce. fortis in armis
 C esareis Labienus erit. nunc transfuga uilis
 C um duce prelato terras atque equora lustrat.
 N ec melior in uira fides si bella nec hoste
 N ec duce me geritis. quisque mea signa relinquens
 N ec pompeianis tradidit sua partibus arma
 H ic nunquam uult esse meus. sunt ista profecto
 C iue castra deis: qui me committere tantis

Non nisi mutato uoluerunt milite bellis.
 Hec quantum fortuna humeris iam pondere fessis
 Amolitur onus. sperantes omnia dextras
 Exarmare datur: quibus hic non sufficit orbis.
 Iam certe mihi bella peram. discedite castris
 Tradite nra uiris ignaui signa quirites.
 At paucos quibus haec rabies auctori bus arsit
 Non caesar sed poena tenet. procumbite terra
 Infidum que caput ferienda que tendite colla.
 Et tu quo solo stabunt iam robore castra
 Tyro rudis. specta poenas. & disce ferre
 Disce mori. Tremuit seua sub uoce minantis
 Vulgus iners. unum que caput tam magna iuuentus
 Priuatū factura timet: uelut ensibus ipis
 Imperet: inuito moturus milite ferrum.
 Ipse pauet ne tela sibi dexterae que negentur
 Ad scelus hoc caesar. uicet patientia seui
 Spem ducis. & iugulos non tantum praestitit enses.
 Nil magis assuetis sceleri q̄ perdere mentes
 Atque perire timet. tum diu foederis ietu
 Parta quies. poena que redit placata iuuentus.
 C. Brunchisium decimis iubet hanc attingere castris.
 Et cunctas reuocare rates: quas auuis bydrus.
 Antiquus que tharax: secreta que littora leuce:
 Quas recipit salpina palus. & subdita siphis
 Montibus. auisonia qua torquens frugifer oram
 Dalmatico boree calabro que obnoxius austro
 Apulus adriacas exit garganus in undas.
 Ipse petit trepidā tuitus sine milite romam

Iam doctam seruire togæ. p̄pto que precanti
 Siliet indulgens: sūmum cietitor honorem
 Contigit. & letos fecit se consule fastos.
 Iam que omnes uoces per quas iam tempore tanto
 Mentimur dominis hec p̄mū reperit etas.
 Quia sibi ne ferrius ullum cesar abesset
 A usonias uoluit gladiis miscere secures.
 Aclidit & fasces aquilis. & nomen inane
 Imperii rapiens signauit tempora digna
 Mœsta nota. nam quo melius pharsalicus annus
 Consule notus erit. fingit solennia campus.
 Et non admisse dirimit suffragia plebis.
 Decantat que tribus. & uana uersat in urna.
 Nec cœlum seruare licet. tonat augure surdo.
 Et letæ iurantur bubone sinistro. aues
 Inde perit p̄mū quondā ueneranda pottas
 Iuris mops. caveat tm̄ ne nomine tempus
 Menstruus in fastos distinguit secula consul.
 Nec non yliace numen quod presidet albæ
 Haud meritum lato solennia sacra subacto
 Uidit flāmiferas confectas nocte latnas.
 Inde rapit cursus. & que piger apulus arua
 Deseruit rastris: & mertu tradidit herbe:
 Ociore & celi flāmis & tigride foeta
 Transcurrit. curui que tenens inuola tecta
 Brundisii: clausas uentis brumalibus undas
 Inuenit. & paucas hyberno fidere classes.
 Turpe duci uisum est rapiendi tempora belli

In segnes exuisse moras. portu que teneri.
 Dum pateat tutum uel non foelicibus equor
 Expertes annos pelagi sic robore complet.
 Fortius hiberni flatus celum que fretu que
 Cum coepere tenent: q̄ quos incumbere certos
 Perfida nubiferi uetat inconstantia ueris.
 Nec maris anfractus lustranda que littora nobis
 Sed recti fluctus solo que aquilone secundi.
 Hic utinam summi curuet carbesia mali.
 Incumbat que furens & grana ad moenia p̄flet.
 Ne pompeiani p̄beacum e littore toto
 Languidi uictans comprehendant carlasi remis.
 Rumpite que retinent foelices uniuula proris.
 Tam dudum nubes & seuis perdimus undas.
 Sidera p̄ma poli p̄hoebo libente sub undas
 Exierant: & luna suas iam fecerat umbras:
 Cū pariter soluere rates. totos que rudentes
 Laxauere sinus. & flexo nauita cornu
 Obliquat leuo pede carbasi. summa que pandens
 Suppari uellorum perituras colligit. unis.
 Ut p̄mū leuior propellere linca uentus
 Incipit: exiguū que timet: mox reddita malo
 In mediā cecidere ratem. terra que relicta
 Non ualet ipsa sequi pupes que uerreat. uita.
 Aequora lenta iacent. alto torpore ligata.
 Pigrus in motis hesere paludibus unde.
 Sic itit iners sithicis astringens bofferus undas
 Cum glacie retinente fretum nō impulit hystor.
 Immensū que gelu tegitur mare. comp̄mit undas

D eprehendit quae scūq; rates. nec per uia uellis
 E quora frangit eques. fluctu que latente sonantem
 O rbita migrantis scindit metida belli,
 S eua quies pelagi. moesto que ignaua profundo
 S tagna iacentis aque ueluti deserta rigente
 A equora natura cessant. pontus que uetustis
 O blitus seruare uices: non cōmeat estu.
 N on horrore tremit. non solis imagine uibrat.
 C asibus inumeris fixae patuere carinae.
 † llic infeste classes & inertia tonsis
 A equora motura: grauis hinc langore profundi
 O bsessis uentura fames. noua uota timori
 S unt inuenta nouo. fluctus nimius que precari
 U entorum uires: dum se torpentibus unda
 E xcutiat stagnis. & sit mare. nubila nusq;
 U ndarum que mine. celo langruente freta que
 N aufragii spes omnis abit. sed nocte fugata
 L esum nube diem iubar extulit. ima que sensim
 C oncussit pelagi. mouit que cœca uanuitis.
 † nde rapi coepere rates. atque equora classem
 C urua sequi. que iam uento fluctu que secundo
 L apsa palestinas uncis confixit harenas.
 P rima duces uidit unctis consistere castris
 T ellus: quam uoluerit generis quam mollior apsis
 C ircuunt ripis. apso gestare carinas
 C ausa pilus: leti quum fallens egerit unda.
 A t genesum nunc sole mnes nunc imbre solute
 P recipitant. neuter longo se gurgite lassat.
 S ed inimum terre uicino litore nouit.

Hoc fortuna loco tante duo nomina fame
 Compeſiuit. miſeri que fuit ſpes irrita mundi.
 Poſſe duces parua campi ſtatione direptos
 Admotum damnare nefas. nam cernere uultus
 Et uoces audire datur. multos que per annos
 Dilectus tibi magne ſocer poſt pignora tanta
 Sanguis inſauis ſobolem merrem que nepotis
 Te niſi niſiaca propius non uidit harena.

Cesaris artonitam miſcenda ad preſtia mentē
 Fere moras ſcelerum partes iuſſere relictę.
 Ductor erat cunctis audax Anthonius armis.
 Jam tum ciuili meditatꝫ leucada bello.
 Illum ſepe minus ceſar precibus que morantē
 Euocat. omnium tantorum cā malorꝫ
 Quid ſuperos & fata tenes. ſunt cetera curſu
 Acta meo. ſumā rapti per proſpera belli
 Te poſcit fortuna manu. non rupta uadoſis
 Sirtibus incerto libia nos diuidit eſtu.
 Num quid in experto tua credimus arma profundo.
 In que nouos traheris caſus ignaue uenire
 Te ceſar non re iubet. prior ipſe per hoſtes
 Percuſſi medias alieni iuris harenas.
 Tu mea caſtra times. peruentia tempora fan
 Conqueror. in uentos impendo uota fretū que.
 Nec retine dubiū cupientes re per equor.
 Si ſua nota m̄ eſt ad ceſaris arma iuuentus.
 Naufragio ueniſſe uolet. iam uoce doloris
 Vtendum ē. nos ex equo diuifimus orbem.
 Epyrrum ceſar que tenet totus que ſenatus

A nsoniam tu solus habes. His ter que quater que
 V ocibus excitum postq̄ cessare uidebat:
 D um se deesse deis. ac non sibi num̄ia credit:
 S ponte per incautas audet temptare tenebras
 Q uod iussi timuere fretum. temeraria prono
 E xpertus cessisse deo. fluctus que uerendos
 C lassibus/exigua sperat sperat superare carina.
 S oluerat armorum fessas nox languida curas
 P arua quies miseris. in quorū pectora somno
 D at uires fortuna minor. iam castra silebant.
 T ertia iam uigiles cōmouerat hora secundos.
 C esar sollicito per uasta silentia gressu
 V rex famulis audenda parat. cunctis que relictis
 S ola placet fortuna comes. temptoria postq̄
 E gressus uigilum. somno cedentia membra
 T ransiliuit. questus tacite quod fallere posset.
 L ittera curua legit. p̄mis que inuenit in undis
 R upibus exesis herentem fune carinam.
 R ectorem dominum que ratis securatenebat
 H aud procul inde domus. non ullo robore fulta:
 S ed sterili iunco canna que intexta palustri.
 E t latus inuersa nudum munita fassello.
 H ec cesar bis ter que manu quassantia tectū
 L imina cōmouit. molli confingit Amiclas
 Q uem dabat alga thoro. quis nam mea naufragis inqt
 T ecta petit. uel quem n̄re fortuna coegit
 A uxilium sperare case. sic fatus ab alto
 A ggerere iam tepide sublato fune fauillæ
 S intillā tenuem cōmotos pauit in ignes.

S ecurus belli predam ciuilibus armis
 S cit non esse calam. Ouite tuta facultas
 P auiperis. angusti que lares. omunera nondū
 I ntellecta deum. quibus hoc contingere templis
 A ut potuit miris nullo trepidare tumultu
 C ęssarea pulsante manu. tunc poste recluso
 D uxit. expecta uotis maiora modestis
 S pes que tuas laxa inuenis. si uisla secutus
 M e uebis hesperiam: non ultra cuncta curme
 D ebebis. manibus que inopem dureisse senectim.
 N ecessa prebere deo tua fata uolenti
 A ngustos opibus subitis implere penates.
 S ic fatur: qđ plebeio tectus amictu
 I ndocilis priuata loqui: tunc pauper amictus
 M ulti quidem prohibent nocturno credere ponto.
 N am sol non rutilus deduxit in equora nubes.
 C oncordes que tulit radios. nothum altera phoebi
 A ltera pars boream deducta luce uocabat.
 O rbe quoque exhausto medio languens que recessit
 S pectantes oculos infirmo lumie passus.
 L una que non gracili surrexit lucida cornu.
 H aud orbis medii pueros excelsa recessus
 N ec dixit recto tenuata cacumia cornu.
 U entorum que nota rubuit. tū lucida pallens
 O ratulit: nū uultu sub nubem tristis ituro.
 S ed in nec motus nemorū nec littoris ictus
 N ee placet incertus qui prouocat equora delphin.
 A ut siccum quod mergus amat. quod que ausa uolare
 A rdea sublimis penne confisa natanti.

Q uod que caput spargens undis uelut occupet imbrē
 † nstabili gressu metitur littora cornix.
 S ed si magnarum poscunt discrimina rerū
 H aud dubitem prebere manus. uel littora tangam
 † ussi uel hec potius pelagus flatus que negabunt.
 H ec fatus: soluens que ratem clat carbasa uentis.
 A d quorum motus non solum lapsa per altum
 A era dispersos traxere cadentia sulcos
 S idera: sed sumus etiam que fixa tenentur
 A stris polus sunt uisa quati. niger inficit horror
 T erga maris. longis per multa uoluntia tractu
 † etuat unda maris. minax. flatus que incerta futi
 † urbida testantur conceptos equora uentos.
 T ime rector trepidus ratis. aspice seuum fatur
 Q uanta paret pelagus. zephiros intendat an euros
 † incertum ē. pupim dubius ferit undiq; pontus.
 N ubibus & celo notus ē. si murmura ponti
 C onsilimus. chori uement mare gurgite tanto
 N ec ratis hesperias tanget nec naufragus horis.
 D esperare uiam & uentitos conuertere cursus
 S ola salus. liceat uerata littora pupe
 P rebendere: ne longe nimium sit proxima tellus.
 † isus cuncta sibi cessura pericula cesar
 S perne minas inquit pelagi. uento que furenti
 T rade sinum. italam si celo auctore recuses
 M e pete. sola tibi causa ē hec iusta timoris
 † ectorem non nosce tuum. que numia nunquam
 D estituunt. de quo male tunc fortuna meretur
 C ū post uota uenit. medias prorumpit procellas

Tutella secure mea. celi iste freti que
 Non pupis nostre labor est. hanc cesare pressam
 A fluctu defendet onus. nec longa furori
 Ventorum seu dabitur rabies. proderit undis
 † ita ratis. nec flecte manus. fuge proxima uellis
 Littora. tunc calabro portu te crede potitum
 Cum iam non poterit pupi nre que saluti
 A lterra terra dari. quid tanta strage paretur
 † gnoras. querit celi pelagi que tumultus
 Quod prestat fortuna mihi. non plura locuto
 A uulsi laceros percussa pupe rudentes
 Turbo rapax. fragilem que super uolitantia malui
 U ella tulit. sonuit uicis compagibus alnus.
 † nde ruunt toto congesta pericula mundo.
 P rimus ab oceano caput exeret atlantico
 C hore mouens estus. iam te tollente furebat
 P ontus. et in scopulos totas erexerat undas.
 O ccurrit gellidus boreas. pelagus que retundit.
 E t dubium pendet uento cui concidat equor.
 S ed sibi curabies uicit aquilonis. & undas
 T orsit. & abstrusas penitus uada fecit harenas.
 N ec perfert pontu boreas ad saxa. suu que
 I n fluctus eborei frangit mare. mota que possunt
 A equora subductis etiam concurrere uentis.
 N on euri cessasse minas non imbribus atru
 E olii latuisse nothu sub carcere saxi
 C rediderim. cunctos solita de parte uentes
 D efendisse suas uiolento turbine terras.
 S ic pelagus mansisse loco. nam parua procellis

A equora rapta ferunt. egras transit in undas
 T irenū. sonatio nio uagus adria ponto.
 H a quotiens frustra pulsatos equore montes
 O briuit illa dies. q̄ celsa cacumina pessum
 T ellus uicta dedit. non ullo litore surgunt
 T am ualidi fluctus. alieno que ex orbe uolunt
 A magno uenere mari. mundū que coherces
 M onstriferos agit unda sinus. sic rector olimpi
 C uspide fraterna laxatum in sacula fulmen
 A diuuit. regno que accessit terra secundo.
 C um mare cum uoluit gentes cum littora thetis
 N oluit ulla pati celo contenta teneri.
 T unc quoque tanta maris moles creuisset in astra:
 N i superum rector pressisset nubibus undas.
 N on celi nox illa fuit. latet oblitus aer
 I nferne pallore domus. nimbis que grauatus
 D eprimitur. fluctis que in nubibus accipit imbrem.
 L ux etiam metuenda perit. nec fulgura currunt
 C lara: sed obscurum nimbofus desilit aer.
 T unc superum conuexa tremunt. atque ardius axis
 I nsonuit. mota que poli compage laborant.
 E xtimuit natura chaos. rupisse uidentur
 C oncordes elementa uices. rursus que redire
 N os manes in tetura deis. spes una salutis
 Q uod tanta nonondū mundi periere ruina.
 Q uantū leucadio placidus de uertice pontus
 D espicitur: tantū nauite uidere trementes
 F luctibus e sumis preceps mare. cū que timentes
 R uersus hyant unda: uix eminet equore malus.

N ubila tanguntur uellis. et terra carina.
 N am pelagus qua parte sedet non celat harenas,
 E xhaustum in cumulos. omnis que in fluctibus unda ē.
 A rtis opem uicere metus. nescit que magister
 Q uam frangat cui cedat aque. discordia ponti
 S uccurrit miseris. fluctus que euertere pupim
 N on ualet in fluctum. uictum latus unda repellens
 E rigit. atque omni surgit ratis ardua uento.
 N on humilem sanfona uadis: non littora curue
 T hesalye saxosa petit pauent. ore que malignos
 A mbrachie portus. scopulosa ceraunia nauite
 S ūma timent. Credit iam digna pericula cesar
 F atis esse suis. tantus ne euertere dixit
 M e superis labor est: parua quem pupae sedente
 T am magno petiere mari. si gloria leti
 E st pelago donanata mei: bellis que negamur:
 I ntrepidus quicūq; datus in nūmia morte
 A ceptiam. licet ingentes arruperit actus
 F estinata dies fatis: sat magna peregi.
 A rethoas domui gentes. inimica subegi
 A rma metu. uidit magnū in roma secundū.
 I uilla plebe tuli fasces per bella negatos.
 N ulla meis aberit titulis romana potius.
 N ec sciet hoc quisq; nisi tu que sola meorum
 C onscia uotorum es: me quis plenus honore
 E t dictator eam stigas & consil ad umbras
 F riuatum fortunamori. in funere nullo
 E st opus: os superi lacerum retinete cadauer
 F luctibus in mediis. desint in busta rogus que.

D um metuat semper terra que expectat ab omni.
 H ac fatum decimus dictu mirabile fluctus
 I nualida cum puppe leuat. nec rursus ab alto
 A ggerere deiecit pelagi: sed pertulit unda
 S eruposis angusta uacant ubi littora saxis.
 I mposuit terre. pariter tot regna tot urbes
 F ortunam que suam tacta tellure recepit.
 S ed non tam remeans cesar iam luce propinqua
 Q uacita sua castra fuga comites que sefellit.
 C ircumfusa duci fleunt gemitus que suorum
 E t non ingratis incessit turba querellis.
 Q uo te diretulit uirtus temeraria cesar.
 A ut que nos uiles animas in fata relinquens
 I nuitis spargenda dabas tua membra procellis.
 C um tot in hac anima populorum uita salus que
 P endeat: & tantus caput hoc sibi fecerit orbis.
 S euitia est uoluisse mori. nullus ne tuorum
 E meruit comitum fatis non posse superstes
 E sse tuus. cum te raperet mare: corpora segnis
 N ra sopor tenuit. pudet heu tibi causa petende
 H ec fuit hesperie: uisum e committere quenquam
 T am se quo crudele mari. sors ultima rerum
 I ndubios casus & prona pericula mortis
 P recipitare solet. munchi iam summi tenentem
 P ermississe mari: tantum quid munera lassas.
 S ufficit ad fatum belli fauor iste labor que
 F ortuna: quod te nris impedit harenis.
 H u ne usus placuere deum: non rector ut orbis
 N ec dominus rerum: sed foelix naufragus es.

Talia iactantes discussa nocte serenus
 Oppressit cū sole dies. fessum que tumentes
 Composuit pelagus uentis patientibus undas.
 Nec non hesperii lassatum fluctibus æquor
 Ut uidere duces: purum que insurgere celo
 Fracturum pelagus boream: soluere carinas.
 Quas uentus doctæ que pari moderamine dextre
 Permixtas habuere diu. latum que per æquor
 Ut terrestre cohit confertis pupibus agmen.
 Sed nox seua modum uenti uelli que tenorem
 Eripiuit nautis. excussit que ordine pupes.
 Strimona sic gelidum bruma pellente relinquunt
 Poture te nulle grues. pmo que uolatu
 Effingunt uarias casu monstrante figuras.
 Mox tibi percussit densas nothus altior alas:
 Confusos temere imixte glomerantur in orbis.
 Et turbata perit dispersis littera pennis.
 Cum p̄mū redeunte die uolentior aer
 Pupibus incubuit phoebeo concitus ortu:
 Peretereunt frustra temptati littora lyssi.
 Nimpheum que tenent. nudas aquilonibus undas
 Succedens boreæ iam portum fecerat auster.
 Undique collatis in robur cesaris armis
 Summa uicens magnus diri discrimina martis
 In castris instare suis: seponere tutum
 Coniugii decreuit onus. lesbo que remota
 Te prociula seu strepitu cornelia belli
 Occulere. heu quantum mentes dñatur in equas
 Iusta uenus. dubium trepidū que ad proelia magne

Te quoque fecit amor. quod nolles stare sub ietu
 Fortune quo mundus erat romana que fata
 Coniunx sola fuit. mentem iam uerba paratam
 Destitunt. blande que iuuat uentura trahente
 Indulgere more; tempus subducere fati.
 Nocte sub extrema pulso torpore quietis
 Dum fouet amplexu grauidū cornelia curis
 Pectus. & aduersi pent oscula grata mariti;
 Humentes mirata genas. percussa que ceco
 Vulnere: non audeat flentem deprehendere magnū.
 Ille gemens in nunc uita non dulcior inquit
 Cum cedit uite leti sed tempore coniunx.
 Venit moesta dies & quam nimium que parū que
 Distulimus. iam totis adest in proelia cesar.
 Cedendum est bellis. quorum tibi tuta latebra
 Lesbos erit. desiste preces; temptare. negaui
 Iam mihi. non longos a me pati re recessus.
 Precipites adierunt casus. properante ruina
 Summa cadunt. satis est audisse pericula magni.
 Me que tuus decepit amor: ciuilia bella
 Spectare potes. nam iam me Marte cruento
 Securos coepisse pudet cū coniuge somnos.
 At que tuo quatiunt miserū cū classica mundi
 Surrexisse sinu. uereor ciuilibus armis
 Pompeium nullo tristem comittere clamno.
 Tutior interea populis & tutior omni
 Fere late. positam que procul fortuna mariti
 Non totam te mole premat. si numia nras
 Impulerint acies; maneat pars optima magni.

S it que mibi si fata prement uictor que eruent us
 Q uo fugisse uelim. Vix tantum infirma dolorem
 C oepit. & attonito cesserunt pectore sensus.
 T andem uix moestas potuit proferre querellas.
 N il mibi defatis talami superis que relictū est
 M agne queri. nros non rumpit funus amores.
 N ec diri face summa rogi. sed sorte frequenti
 P lebeia que nimis careo dimissa marito.
 H ostis aduentū rumpamus foedera tede.
 P lacemus socerum. sic est tibi cognita magne
 N ra fides. credis ne aliquid in tutius esse
 Q tibi. non olim casu pendemus ab uno.
 F ulminibus me seue iubes tante que ruine
 A bientem prestare caput. secura uidetur
 S ors tibi cum facias etiam nunc uota perisse.
 V t nollim seruire malis. sed morte parata
 T e sequar ad manes. feriat dum moesti remotas
 F ama procul terras. uiuam tibi nempe supstes.
 A dde quod assuescis fatis. tantū que dolorem
 C rudelis me ferre doces. ignosce fatenti
 P osse pati timeo. quod si sint uota. deis que
 A udiior. euentus rerum sciat ultima comixte.
 S olicitā rupes iam te uictore tenebunt.
 E t pupim que fata feret tam leta timebo.
 N ec soluent aucta metus in prosa bella
 C um uacuis proiecta locis a cesare possim
 V el fugiente capi. notescent littora clari
 N omis exilio. posita que ibi coniuge magni
 Q uis mithileneas poterit nescire latebras.

H oc precor extremum si nil tibi uicta relinquent
 T utius arma fuga: cum te comiseris undis
 Q uolibet infauit potius deflecte carinam.
 L ittoribus quærere meis. Sic fata relictis
 E riluit stratis. amens. tormenta que nulla
 U ult differre mora. non moesti pectora magni
 S ustinet. amplexu dulci non colla tenere.
 E xtremus que perit tam longi fructus amoris.
 P recipitant que suos luctus. neuter que recedens
 S ustinuit dixisse uale. uitam que per omnem
 N ulla fuit tam moesta dies. nam cetera clamma
 D urata iam mente malis firma que tulerunt.
 L abitur in foelice. manibus que excepti suor.
 F ertur ad æquoreas ac se prosternit harenas.
 L ittora que ipsa tenet. tandem que illata cirine e.
 N on sic in foelice portus patrium que reliquit
 H esperios. seu premerent cū cæsaris arma.
 F ida comes magni uadit duce sola relicto.
 P ompeium que fugit. que nox sibi proxima uenit.
 I n somniis. uiduo tū p̄mū frigida lecto
 A tque insueti quies um nudum que marito
 N on herente latus somno quam sepe grauata
 E ceptis manibus uacuum complexa cubile est.
 A tque oblita fuge quæsiuit nocte maritum.
 N am quis flūma tactis urente medullas
 N on uiuat in toto corpus iactare cubili.
 S eruatur pars illi hori. caruisse timebat
 P ompeio. sed non superi tam leti parabant.
 I nstabat misere magnum que redderet hori.

Explicit liber quintus. incipit sextus.

Ostq̄ castra duces pugne
ram mente propinqua
Imposuere iugis: admo-
ta que commisit arma:
Par que suū uidere dei:
capere omnia caesar

Moenia grauior spernit.
martem que secundum
tam nisi de genero fati debere
recusat.

Funestam mundo uotis petit
om̄ibus oram.

In casum que cuncta ferat. placet alea fati
Alterutrum mersura caput. tum colli bus omnes
Explicit turmas. & signa mimantia pugnam:
T estatus latie nunq̄ se deesse ruine.

Ut uidet ad nullos exiri posse tumultus
In pugnam ḡnum: sed clauso fidere uallo.
Signa mouet. tectus que uia dumosi per arua
Dirachii preceps rapiendas tendit ad arces.
Hoc iter equoreo precedit limite magnus.
Quem que uocat collem ciulantius incola petram
Insecit castris. epirreat que moenia seruat.
Defendens tutam uel solis turribus urbem.
Non opus hanc ueterum nec moles structi tuctur
Humani que labor. facilis licet ardua tollat
Cedere uel bellis uel cuncta mouentibus armis
Sed minimen h̄t nullo quassabile ferro.

N aturam sedem que loci. nam clauis profundo
 V ndique precipiti scopulis que mouentibus equor
 E xiguo debet quod non est insula colli.
 T erribiles rati bus sustentat moenia cautes.
 I onium que furens rapido cū tollitur aistro
 T empla domos que quatit spūmat que in culmā pontis.
 H ue auudam belli rapuit spes improba mentē
 C aesaris. ut uastis diffusum collibus hostem
 C ingeret ignarum ducto prociū aggere ualli
 M editur terras oculis. nec cessat intin
 C ontentis fragili subitō attollere muros.
 I ngentes cautes auulsa que sacra metallis
 S raiorū que domos direpta que moenia transtert.
 E xtruitur quod non aries impellere seuis
 Q uod non ulla queat uiolenti machina belli.
 F ranguntur montes planum que per archia cesar
 D uicit opus. pandit fossas turrata que sumis
 D isponit castella iugis. magno que recessu
 A mplexus fines saltus nemorosa que thes que
 E t filius uasta que feras in dagme claudit.
 N on desunt campi non desunt pabula magno.
 C astra que cesareo circundatus aggere mutat.
 F lumina tot cursus illic exorta fatigant
 I lluc merla suos. operum que ut summa reuolat
 D ecessus cesar melius intermanet agris.
 N unc uetus yliacos attollat fabula muros
 A scribat que deis. fragili circumdata testa
 M oenia mirentur refugi babilonia parthi.
 N am quantū tygris quantū celer ambit orontes

A syriis quantum populis telluris eoe
 S ufficit in regnum subitum belli que tumultu
 R aptum clausit opus. tanti periere labores.
 T ot potuere manus coniungere sexton abydo.
 † ngesto que solo phryxum elidere pontum.
 A ut pelopis regnis ephirem abrumperet litis
 E tratibus longe flexus donare donare malee.
 A ut aliquem mundi quis natura negasset
 † n melius mutare modum. cohibet area belli.
 H ic alitur sanguis terras fluxurus in omnes.
 H ic & thesalice clades libice que tenentur.
 E restuat angusta rabies ciuilibus harena.
 P rima quidem surgens operum structura sefellit
 P ompeium. medie ueluti qui tutus in aruis
 S icanie rabidum nescit latrare pelorum.
 A ut uaga cum thetis rutupina que littora feruent
 V nda calidomios fallit turbata britannos.
 V t p̄mū uasto septas uidet aggere terras
 † ple quoque atuta declicens agmīa petra
 D iuersis spargit tumultis: ut cesaris arma
 L aeret. & effuso claudentem milite tendat.
 A t tantum septi uallo sibi uendicat agri
 P arua micenee quantū sacrati diang
 D istat ab excelsa nemoralis aricia roma.
 Q uoque modo romę dilapsus moenia tybris
 † n mare descendit. si nuscq̄ torqueat amnem.
 C lassica nulla sonant. missa que tela uagantur.
 E t fit sepe nefis uaculum temptante lacerto.
 M aior cura duces miscendis abstrahit armis

VI

P ompeium exhauste prebenda ad gramina terre
 Q ue currens obtruit eques gradibus que citatis
 V ngrula frondentem discursit cornea campū.
 B elliger attonsis somipes defessus in aruis:
 A dductos cum plena ferant presepia culmos:
 O re nouas poseens moribundus labitur herbis.
 E t tremulo medios abrupit poplite geros.
 C orpora dum soluit tabes & digerit artus
 T rareit mers celum fluide contagia pestis
 O bscuram in nubem. tali spiramine nescis
 E mittit stigium nebulosis aera sacris.
 A ntra que letiferi rabiem typhonis anhellant.
 I nde labant populi. celo que paratior unda
 O mne pati uirus durauit uiscera ceno.
 I am riget atra cutis. distenta que lumina rumpit.
 I gnea que in uultus & sacro feruida morbo
 P estis abit. fessum que caput se ferre recussat.
 I am magis atque magis preceps agit omnia fatū.
 N ec mediū dirimit morbi uitam que necem que
 S ed langor cum morte uenit. turba que cadentū
 A uicta lues: dum mixta uacent incondita uiuis
 C orpora. nam miseros ultra temptora ciues
 S pargere fumus erit. tamen hos minuire labores
 A tergo pelagus. pulsus que aquilombus aer.
 L ittori que. & plene peregrina messe carne.
 A t liber terre spatiosis collibus hostis
 A ere non pigro nec inertibus angitur undis:
 S ed patitur squam ueluti circumditus arcti
 O bsidione famem. nondū turgentibus alti

I n segetem culmus. cernit miserabile vulgus
 I n pecudum cecidisse cibos. & carpere dimnos.
 E t morsu spoliare nemus. letum que minantes
 V ellere ab ignotis dubias radicibus herbas.
 Q ue mollire queunt flāma que frangere moriū
 Q ueque per abrasas utero demittere fauces
 P lurima que humanis ante hæc incognita mensis
 D iripiens miles saturum tū obsidet hostem.
 V t primū libuit ruptis euadere castris
 P ompeio: cunctas que sibi permittere tūas:
 N on obscura petit latebrosæ temporanoctis
 E trapum furto soceri cessantibus armis
 D edignatur iter. latis exire ruinis
 Q uerit. & impulso turres confringere uallo.
 P erque omnes gladios & qua uia exde paranda ē.
 O portuna tamen ualli pars uisæ propinqui
 Q uam numici castella uocant. & conflagrans
 A rboribus dumeta tegunt. hinc puluere nullo
 P roditus agmen agit. subitus que ad moenia uenit.
 T ot simul e campis latæ fluxere uolucres
 T ot cecinere tube. nequid uictoria ferro
 D eberet. pauor attonitos confecerat hostes.
 Q uod solum ualuit uirtus iaciere perempti
 D ebuerant quo stare loco. qui uulnera ferrent
 I am decerant. nimbus que ferens tot tela pibat.
 T um piceos uoluunt imisse lampadis ignes
 T um quassa nutant turres. lapsum que minantur.
 R oboris impacti crebros uomit agger adictus.
 I am pompeianæ celsi sup archua ualli

E xierant aquile . iam mundi iura patebant .
 Q uem nou mille simul turris nec cesare toto
 A uferret fortuna locum . uictoribus unus
 E ripuit . uenit que capi . se que arma tenente
 A cnonduam strato magnū uicisse negauit .
 S e qua uiro nomen castrorū in plebe merebat
 A nte feras rodami gentes . ibi sanguine multo
 P romotus lanam longo perit ordine uitam .
 P ronius ad omne nefas . & qui nesciret in armis
 Q uam magnam uirtus crimen ciuilibus esset .
 H ic ubi querentes socios iam Marte relicto
 T ita fugę cernit : quo uos pauor inquit abegit
 I mpius : & cunctis ignotis cesaris armis .
 O famuli turpes seruum pecus absque cruore
 T erga clausi Marti . cumulo uos deesse uiroꝝ
 N on pudet : & bustis inter que cadauera queri .
 N on ira saltem iuuenes pietate remota
 S tabitis : e cunctis per quos erumperet hostis
 N os sumus electi . non paruo sanguine magni
 I sta dies erit . peterem foelicioꝝ umbras
 C esaris in uultu . testem hunc fortuna negauit .
 P ompilio laudante cadauꝝ . constringite tela
 P ectoris in cursu . iugulis que reconclite ferrum .
 I am longinqua petit puluis sonitus que ruine .
 S eciras que fragor concussit cesaris aures .
 U micimus o soci . ueniet qui uindictę arces
 D um merimur . inouit tantum uox illa furorem
 Q uantum non pmo succendunt classica cantu .
 M uantes que uirum atque audi spectare sequuntur

L

S
A
A
T
C
R
N
D
A
A
D
S
U
A
S
Q
T
U
P
P
I
N
P
A
E
T
T
Q

cituri iuuenes. numero deprehensa loco que
n plus q̄ uirtus mortem daret. ille ruenti
aggere consistit. p̄mū que cadauera plenis
urribus euoluit. subeantes que obruit hostes
corporibus. tote que uiro clint tella ruina.
robora que & moles. hostise que ipse minatur.
nunc suade nunc duro contraria pectora conto
detrudat muris. & ualli sūma tenentes
amputat ense manus. caput obterit. ossa que latio
e male defensum fragili compage cerebrum
discipat. alterius flāma crines que genas que
succendit. strident oculis ardentibus ignes.
t p̄mū cumulo crescente cadauera murum
aequauere solo: non segnior extulit illū
saltus. & in medius iecit super arma cateruas.
q̄ p̄ sūma rapit celerem uenabula pardū.
tunc densos inter cuneos comprehensus: & om̄i
uallatus bello. uincit quem respicit hostem.
iam que hebes & crasso nō asper sanguine mucro
percussim seque frangit non uulnerit hostem.
perdidit ensis opus. frangit sine uulnere membra.
illum tota premit moles. illum om̄i tela.
nulla fuit non certa manus. non lancea foehre.
parque nouum fortuna uidet: concurrē bellū
atque uirum. fortis crebris sonat ictibus imbo.
et galee fragmenta caue compressa per uirunt
tempora. nec quicq̄ nudis uitalibus obstat.
tam præter stantes in sūmis ossibus hastis.
quid nunc uelani iaculis leuibus que sagittis

P erditis besuros nunq̄ uitalibus ictus.
 H unc aut tortilibus uibrata falaria neruis
 O briuat. aut uasti muralia pondera muri.
 H unc aries ferro balista que a limine porte
 P romoueat. stat non fragilis pro cesare murus.
 P ompeium que tenet. iam pectora nō tegit armis.
 A cueritus credi chpeo leuia que uacasse
 A ut culpa uicisse sua. tot uulnera belli
 S olus obit. densum que ferens in pectore filiam
 † am gradibus fessis in quem cadat eligit hostem.
 P ar pelagi monstris. libice sic bellua terre
 S ic libicus densis elephas oppressus ab armis
 O mne repercussum squalenti missile tergo
 F rangit. & herentes mota cute discentit hastis.
 U iscera tuta latent. penitus citra que cruorem
 C onfixe stant tela fere. tot fiti sagittis
 T ot iaculis unam nō explent uulnera mortem.
 D icthea procul ecce manu corthinis harundo
 T enditur in scēnā. que uoto certior om̄i
 † n caput atque oculi leuim descendit in orbem.
 † lle moris ferri neruorū & iuncula rupit
 A fficam uellens oculo pendente sagittam
 † ntrepidus ferrum que suo cum lumē calcat.
 P ānonis haud aliter post ictum senior ur̄sa
 C ū iaculum parua libis amentauit habena
 S erotat in uulnis. telum que uati receptū
 † mpetit. & secum fugientem circuit hastā.
 P erdiderat uultū rabies. stetit imbre eruento
 † nfermis facies. letus fragor. ethera pulsat

Victorum. maiora uiris e sanguine paruo
 Gaudia non faceret conspectum in cesare uulnus.
 Ille regens alta suppressum mente furorem
 Mitis. & a uultu penitus uirtute remota
 Pareite ait ciues. procul hinc auertite ferru.
 Collatura mee nihilam sunt uulnera morti.
 Non eget ingests sed uulsis pectore telis.
 Tollite. & in magni uiuentem ponite castris.
 Hoc uero prestate duci. sit secura relict
 Cesaris exemplū penus q̄ mortis honeste.
 Cecidit in foelix simulans uocibus Aulus.
 Nec uidit recto gladium mucrone tementē.
 Membra que captiui pariter laturus & arma
 Fulmineum medius excepit faucibus ensem.
 Incaluit uirtus. atque una cede relictus
 Soluat ait poenas securam quicūq; subactū
 Sperauit. pacem gladio si querit ab isto
 Magnus. adorado sumittat cesare signa.
 An similem uiri segnem que ad fata putatis?
 Pompei minor uobis ē cause que senatus
 Q̄ mihi mortis amor. Simul hec effatur. & altus
 Cesareas puluis testatur adesse cohortes.
 Dedeus hic belli magno crimen que remisit
 Ne solum tote fugerent te secura caterue.
 Subducto qui Marte ruis. nam sanguine fuso
 Uires pugna dabat. labentem turba suorum
 Excipit. atque humeris defectū imponere gaudent.
 Auehat inclusum p̄fosso pectore numen.
 Et uiuam magne spetiem uirtutis adorant.

T ela que confixis certant euellere membris.
 E xornant que deos. ac nudum pectora martē,
 A rnis sequatius. foelix hoc nomine fame
 S i tibi durus hyber/aut si tibi terga dedisset
 C anthaber exiguis/aut longis theutonus armis.
 N on tu bellorum spolis ornare tonantis
 T empla potes. non tu letis ululare triumphis.
 I nfoelix quanta dominū uirtute parasti.
C N ee magis hac magnus castrorum parte repulsus
 I ntra claustra piger dilato Marte quieuit.
 Q uare lassatur cum se tollentibus undis
 F rangentem fluctus scopulū ferit. aut latus ali
 M ontis adest. seram que sibi parat unda ruina.
 H inc uicina petens placido castella profundo
 I n cursus gemini martis rapit. arma que late
 S pargit. & effuso laxat temptoria campo.
 M utande que iuuat permissa licentia terge.
 S ic pleno pacis ore tumens super aggere tutas
 E xcurrit ripas. & totos concutit agros.
 S uccubuit si qua tellus cumulū que furentem
 V ndarum non passa ruit. tum flumē toto
 T ransit. & ignotos aperit sibi gurgite campos.
 I llos terra fugit dños. his rura colonis
 A ccedunt donante pado. Vix proelia caesar
 S enferat: elatus specula que prodidit ignis.
 I nuenit impulsos presso iam puluere muros.
 F rigida que ut ueteris deprehendit signa ruine:
 A ccedit pax ipsa loci. mouit que furorem
 P ompeia quies & uicto caesare somnus.

T re uel in clades properit dum gaudia turbet.
 T orquato ruit inde minax. qui cesaris arma
 S egnius laud uidit: q̄ malo nauita tremente
 O mnia subducit circe uella procelle.
 A gmina que interius muro breuiore recepit.
 D ensius ut parua disponeret arma corona.
 T ransierit p̄mi cesar munim̄ia ualli
 Cū super et totis imisit collibus agmen.
 E ffudit que acies obseptum magnus in hoste.
 N on sic ethneis habitans in uallibus horret
 E ncheladum spirante notho: cū tota cauernas
 E gerit. & torrens in campos defluit ethna.
 C esaris ut miles glomerato puluere uictus
 A nte aciem ceci trepidus sub nube timoris
 H ostibus occurrit fugiens. in que ip̄a pauendo
 F ata ruit. totus mitti ciuilibus armis
 U s que uel in pacem potuit cruor. ipse fidentes
 D ure tenuit gladios. foelix ac libera legum
 R oma fores: iuris que tui. uicisset in illo
 S i tibi silla loco. dolet heu semper que dolebit
 Q uod scelerum cesar prodest tibi sūma tuorum
 C um genero pugnasse pio prob tristia fata
 N on utice clades libie hyspania monde
 F lesser. & infando pollutus sanguine nullis
 N obilius phario gestasset rege cadauer.
 N ec iuba marmaricis nudus pressisset harenas.
 P enorū que umbras placasset sanguine fuso
 S cipio. nec sincto caruisset uita catone.
 U ltimus esse dies potuit tibi roma malorū

E xire emedius potuit pharsalia fatis.
 D eserit auerso possessam numie sedem
 C esar. & amathias lacero petit agmine terras.
 A rma secuturum soceri quacūq; fugasset
 T emptauere sui comites diuertere magnū.
 H ortatu patrias sedes atque hoste carentem
 A usoniam peteret. in unq; me cesaris inquit
 E xemplo reddam patrie. numq; me uidebit
 M e nisi deimisso redeuntem milite roma.
 H esperiam potui motu surgente tenere
 S i uellem patriis aciem comittere templis.
 A e medio pugnare foro. dū bella relegem
 E xtremum sit tibi transcendam frigoris orbem.
 A rdentes que plagas. uictor tibi roma quietē
 E ripiam: qui ne premerent te proelia fugi:
 A t potius ne quid bello patiaris in isto
 T e cesar putet esse suam. Sic fatis in ortus
 P hocbeios conuertit iter. terra que secutus
 D euiā: qua uastos aperit emclaua saltus.
 C ontigit. amathiam bello quā fati parabant.
C T hesaliam qua parte diem brumalibus oris
 A ttollit tytan rupes ossa cohercet.
 C um per sūma poli phoebum trahit altior estas
 P elion opponit radiis nascentibus umbras.
 A t medios ignes celi rapidi que leonis
 S olsticiale caput nemorosus sūmouet otrix.
 E xcipit aduersos zephyros & uipiga pinclis
 E t maturato precidit uespere lucem.
 N ec metuens uni boream habitator olympi

L

L ucentem totis ignorat noctibus arcthon.
 H os inter montes media qui ualle premuntur
 P erpetuus quondā latuere paludibus agri/
 F lumina dum campi retinent. nec perua terape
 D ant aditus pelago. stagnum que implentibus inuim
 C rescere cursus erat. postq̄ discessit olimpo
 H erculei grauis ossa manu. subite que ruinam
 S ensit. aque nereus: melius mansura sub undis
 A emathis. equorei regnum pharsalos achilis;
 E minet. & prima retheia littora pini
 Q ue tetigit philae theleos que & cloridon ita
 F lebile pieridum trachim precio que nefande
 L ampacios hercules fortis melibea pharetris.
 A tque olim larissa potens. ubi nobile quondā
 N une super argos auant. ueteres ubi fabula thebas
 M onstrat echiomas. ubi quondā pentheos exul
 C olla caput que ferens suppremo tradidit igni
 Q uesta quod hoc solum nato rapuisset agauē.
 E rgo abrupta palus multos discessit mannes.
 P urus in occasus parui secl' gurgitis eas
 † onio fluit inde mari. nec fortior undis
 L abitur auethę pater hysicis. & tuus oenem
 P ene gener crassis oblimat echimadas undis.
 Et me leagreā maculatus sanguine nesi
 E nehomios chalidema secat. ferit amne coacto
 M aliachas sperchios aquas. & flumē puro
 F ringat Amphrisus famulantis pascua phoebi.
 Q uinque nec humentes nebulas nec rore madentem
 A era nec tenues uentos suspirat anaurus.

Et quisq; pelago per se non cognitus annis
 Peneclonant aquas. & purgite rapto
 Apidanos. nunq; que celer nisi mixtus enipheus.
 Asopos accipit cursus pbenix que melax que.
 Solus in alterius nomen cum uenerit unclē
 Defendit cithareus aquas. Lapsus que superno
 Surgite penei pro siccis utitur aruis.
 Hinc fama est stigis manare paludibus amnem.
 Et capitis memorem fluiui contagia uilis
 Nole pati. superum que sibi seruire timorem.
 Ut p̄m̄i emissis patuerunt annibus arua
 Pinguis hebetio discessit uomere sulcus.
 Mox lelegum dextera pressum descendit aratrum.
 Et olides dolopes que solum fringere coloni.
 Et magnetes equus. nuntie gens cognita remis.
 Illic semiferos rxionidas centauros
 Feta p̄lectronis nubes effudit in antris.
 Asperit p̄holoc frangentem monice lura
 Te que sub etheo torquentem uertice uulsis
 Et ethe ferox. quis ure boreas inuertet ornos.
 Hospes et a leicle magni p̄hole. te que per amnem
 Improbe lernais uector passure sagittis.
 Te que senex chiron gelido qui sidere fulgens
 Impetis hemonio maiorem scorpion archu.
 Hac relique feri inueniunt semina martis.
 P̄rimus ab equorea percussis cuspide streis
 T̄belahcus serpes bellis fruibis omen
 Exiuit p̄mus. calibem frenos que memordit.
 Sp̄rauit que nouis laphite dormitoris habenis.

P rima fretum scandens pegaseo litore pinus /
 T renam ignotas hominem proiecit in undas.
 P rimus thesalice rector telluris byonus
 † nformam calide percussit pondera masse.
 F udit & argentum flāmis. aurum que moneta
 F regit. & iumentis coxit fornacibus, era.
 † llic quod pptos scelerata inpegit in arma
 D iuitias numerare datum ē. hinc maxima serpens
 D escendit pbiton. cirrea que fluxit in antra.
 I nde & thesalice ueniunt ad pithia laurus.
 I mpus hinc prolem superis imisit aleus.
 † nseruit celsis prope se cum pelion altris
 S iceribus que uias incurrens abstulit ossa.
 H ac ubi damnata fati tellure locarunt
 C astra duces: cunctos belli presaga futuri
 A ens agitat. sūmi que grauem discriminis horam
 A duentare palam est. propius iam fata moueri
 D egeneres trepidant animi. peiora que uersant.
 A d dubios pauci presumpto robore casus
 S pem que metum que ferunt. turbe sed inretus meriti
 S extus erat: magno proles indigna parenti.
 Q uinnox silles exul crassatus in undis
 P olluit. equoreos siculus pirata triumphos.
 Q uistimulante metu fati prenoscere cursus
 † mpatiens que morę uenturis que om̄ibus eger
 N ontripodas delii / non pithia consulit antra.
 N ec que sisse libet p̄mis qui frugibus altrice
 O re iouis dodona sonet. quis noscere fibra
 F ata queat. quis prodat aues. quis fulgura zeli

S eruet. & astra seruetur sidera cuncta.
 A ut siquid tacitum. sed fas erat. ille supernus
 D etestanda deis seniorum archana magorum.
 N ouerat. & tristes sacris feralibus aras.
 U mburum ditis que fidem. misero que libebat
 S erire parum superos. uinum seuum que furorem
 A diuariat ipse locus. uicina que moenia castris
 H emonidum: ficti quas nulla licentia monstri
 T ransierat. quarum quicquid non creditur ars ē.
 T hesala quin etiam tellus herbas que nocentes
 F upibus ingemunt. sensura que sira camentis
 A rebanum feralis magos. ibi plurima surgunt
 U im factura deis. et terris hospita colchis
 L egit in hemonius quas non adduxerat herbas.
 I mperia tot populis tot surdas gentibus aures
 C elicolum dicit conuertunt carmina gentis.
 U na per aethereos exit uox illa recessus.
 U erba que ad inuitū perfert cogentia numen.
 Q uod non cura poli celi que uolubilis unquam
 A duocat. infandum tetigit cū sidera murmur
 T une babilon persea licet secreta que memphis.
 O mne uetustoris soluat penetrabile deorum. magorum.
 A bducat superos alienis thesalis aris
 C armine thesalidū dura in precordia fluit
 N on fatis adductus amor. flāmis que seueri
 I llicitis arsere senes. nec noxia tantū
 P oeculi proficiunt: aut cum turgentia succo
 F rentis amature subducunt pignora fete:
 A ens hausti nulla sanie polluta uenem

Excantata perit. quos non concordia miseri
 Alligat ulla thori blandę que potentia formę
 Traxerunt torti magica uerigine fili.
 Cessauere uices rerum. dilata que longa
 Hesit nocte dies. legi non paruit ether.
 Torpuit & preceps audito carmine mundus.
 Axibus & rapichis impulsos iupiter ugens
 Miratur non ire polos. nunc omnia complet
 Imbribus & calido producunt nubila phoebus.
 Et tonat ignaro celum ioue. uocibus hisdem.
 Humentes late nebulas nimbos que solutis
 Excussere comis. uentis cessantibus equor
 Intumuit. rursus uentū sentire procellas
 Conticiuit turbante notho. puppem que ferentes
 Intumentū tumuere sinus. de rupe pependit
 Abscissa torrens fixus. amnis que cucurrit
 Non qua promissus erat. nullum non extulit estas.
 Meander direxit aquas. roclanū que morante
 Precipitauit arar. sumisso uertice montes
 Explicuere iugum. nubes suspexit olympus.
 Solibus & nullis sithice cū brumarigeret
 Dimaduere nives. impulsam sidere thetim
 Repulit hemonū defenso littore carmen.
 Terra quoque imoti concussit ponderis axem.
 Et mediū uergens titubauit uisus in orbem.
 Tante molis onus percussim uoce recessit.
 Prospectū que dedit circum labentis olympi.
 Omne potens animal leti. genitū que nocere
 Et pauet hemonias & mortibus instruit herbas artes.

H as aude tigris & nobilis ira leonum.
 O re fouent blando. gelidos his explicat orbes
 t nque pruinoso coluber distenditur aruo.
 U iperei cobeunt arrupto corpore nocti.
 H umano que cadit serpens afflata ueneno.
 Q uis labor his superis cantus herbas que sequendi.
 S pernendi que timor. cuius comertia pacti
 O bstratos habuere deos: parere necesse est.
 A niuiat: ignota tantum pietate merentur.
 A ntacitis ualuerit nimis: hoc iuris in omnes
 E st illis superos. an habent hec carmina certum
 t imperiosa deum. qui nondum cogere quicquid
 C ogitur ipse deus pot. si illic & sidera pmu
 P raecepta deducta polo phoebo que serena
 N on aliter diuis uerborum obsessa uenenis
 P alluit: & nigris terrenis que ignibus arsit:
 q si fraterna prohiberet imagine tellus.
 f nsereret que suas flammis celestibus umbras.
 E t partitur tantos cantu depressa labores:
 D onec suppositas propior despūmet in herbas.
 H os scelerum ritus h̄. dixit carmina gentis
 E ffera clammarat nimis pietatis frictio.
 t nque novos ritus pollutais duxerat artem.
 t lli namque nefas urbis summittere tecto
 A ut lariibus ferale caput. deserta que busta
 t ncolit. et tumulos expulsis obtinet umbris.
 S rata deis heredi. cetus audire silentū
 N osse domos stigas archana que ditis operi
 N on superi non uita uetāt. tenet ora profane

Fœda situmacies. celo que ignota sereno
 Terribilis stigio facies pallore grauatur
 Impexis onerata comis. si nimbis & atræ
 Sidera subducunt nubes: tunc thesala iudex
 Egreditur bustis. nocturna que fulmine captat
 Semina fecunde segetis calcita perussis
 Et non letiferas spirando perdidit arboribus
 Nec superos orat. nec cunctis supplicibus
 Auxiliare uocat. nec fibras ulla litanis
 Nouit. funereas aris imponere flamas
 Gaudet. & accenso rapiunt que thura sepulchris
 Omne nefas superi prima iam uoce prociatis
 Concedunt. carmen que timent audire secundæ
 Uuentes animas & adhuc sua membra regentes
 Infodit busto. fatis debentibus annos
 Mors inuita subit. peruersa funera pompa
 Ruit atumulis. fugere cadauera letum.
 Fumantes iuuenū cineres ardentia que ossibus
 E mediis rapit illa rogis. ipsam que pentes
 Quam tenere facem: nigro que undantia uolantia
 Feralis fragmēta thori. uestes que fluentes
 Colligit in cineres & olentes membra fauillis
 Ast ubi seruantur saxis: quibus intimus humor
 Duceitur: & tracta dureseunt tabe medulle
 Corpori: tunc omnes aude descendit martis.
 Immersit que manus oculis. gaudet que gelatos
 Effocisse orbes. & sicce pallida rodit
 Excrementa manus. laqueū noclos que nocentes
 Ore suo rumpit. pendentia corpora carpsit

A bruit que cruce. percussa que uiscera membris
 U ulsit. & in coctas admissio sole medullas.
 I nsertum manibus calibem nigram que per artus
 S tillantis tibi sanem uirus que coactum
 S ubstulit. & neruo morsus retinente pependit.
 E t quo deūq; iacet nuda tellure cadauer.
 A nte feris uolueres que sedet. nec carpere membra
 U ult ferro manibus que suis. morsus que lupoz
 E xpectat: sicis raptura e faucibus artus.
 N e cessant accede manus. si sanguine uiuo
 E stopus. erumpat uigulo qui p̄mus aperto
 N e refugit exdes. uiuum si sacra cruorem
 E xti que funerez poseunt trepidantia mente.
 U ulnere si uentris non qua natura uocabat
 E xtrahitur partus calidis ponendus maris.
 E t quotiens seuis opus ē ac fortibus umbris
 I pla facit manes. hominum mors oīs in usu ē.
 I lla genea florem p̄nguo a corpore uulsi.
 I lla comam leua morienti abscedit e p̄bebo.
 S epe etiam caris cognato in funere dira
 T hesalis incubuit membris. atque oscula figens
 T runcant que caput. compressa que dentibus ora
 L axant. sicco que herentem p̄ uirtute lingua
 P remordens: gelidis infundit murmura labris.
 A rchanum que nefas stygias mandauit ad umbras.
 H anc ut fama loci pompeio proclit: alta
 N octe poli tytan mediū quo tempore ducit
 S ub nostri tellure diē. deserta per arua
 C arpit iter. sich scelerum fueti que ministri

E fractos circum tumulos ac busta uagari
 C onspexere procul praeuupta incaute se dentem :
 Q uaiuga deuexus pharsalica porrigit hemus.
 I lla magis magis que deis inuicognita uerba
 T emptabat. carmen que uouos fingebat in usus.
 N am quocumque ne mars alium uagus iret in orbem :
 A emathis & tellus tam multa cede careret.
 P ollutos cantu chrisque uenaphica succis
 C ompressos uetuit transmittere bella philippos.
 T ot mortes habitura suas. usura que mundi
 S anguine. cesorem tremare cadauera regum
 S periat. & hesperie cineres euertere gentis.
 O ssa que nobilium tantos que acquirere manes.
 H ic ardor solus que labor quid corpore magni
 P roiecto rapiat. quos cesaris inuolet arcus.
 Q uam prior affatur pompeii ignana propago.
 O deens hemoniellu ppls que pandere fata
 Q ue que suo uentura potes deuerrere cursu :
 T e precor ut certum liceat in noscere finem /
 Q uem belli fortuna pareat. non ultima turbe
 P ars ego romane. magni clarissima proles :
 U el dominus reru uel tanti funeris heres.
 M ens duobus percussa pauet. rursus que parata e
 C ertos ferre metris. hoc casibus eripe iuris
 N e subiti ceci queruant. uel numma torque
 U eltu pareat deis. & manibus expime uerum.
 E lissus refera sedes. ipsam que uocitam
 Q ues petat e nobis mortem tibi cogre fateri.
 N on humilis labor est. dignu est quod quere cures.

Veltibi quotanti sponderet alea fati.
 Impia letatur uulgato nomine fame
 Thesilis & contra si fata minori moueres
 Pronū erat oiuuenis quos uelles inqt mactus
 Inuitos prebere deos. conceditur arti,
 Vnam cum radiis presserunt sidera mortem
 Inseruisse moras. & quis fecerit omīs
 Stella senem. medios herbis arripimus annos.
 At simul a prima descendit origine mundi
 Causarum series. atque omīa fata laborant.
 Si quicquid mutare uelis uno que subiecti
 Stat genus humanū. tum thesala turba fatemur
 Plus fortuna pot. at si pronoscere casus
 Contentus faciles que aditus multi que patebūt
 Aduerum. nobis tellus ether que chaos que
 Aequora que & campi roclopeia que saxa loquentur.
 Sed pronum cum tanta noue sit copia mortis
 Aemathis unū campis at tollere corpus:
 Vt modo defuncti tepidi que cadaueris ora
 Plena uoce sonent. ne membris sole perustis
 Auri bus incertum feralis stridat umbra.
 Dixerat. & noctis geminatis arte tenebris
 Mœstum tecta caput squalenti nube periat.
 Corpora cesorum tumulis proiecta negant.
 Continuo fugere lupi. fugere renullis
 Vnguibus impastę uolucres. dum thesala uatē
 Eligit. & gelidas leto scrutata medullas
 Pulmonis rigidi stantes sine uulnere fibras
 Inuenit. & uocem defuncto in corpore querit.

Fata peremptorum pendent iam multa uirorum
 Quem superis reuocare uelit. si tollere totis
 Temptasset campis acies & reddere bello
 Cessisset leges heredi. monstro que potenti
 Extractus stigio populis pugnasset auerno.
 Electum tandem traiecto gutture corpus
 Ducit. & inserto laqueis feralibus unco
 Per scopulos miserum trahitur per saxa cadauer
 Uicturum. montis que caui quem tristis eritbo
 Dimmarat sacris alta subrupe locatur.
 Haud procula ditis cecis depressa cauernis
 In preceps subsedit humis. quam pallida pronis
 Urget filua comis. & nullo uertice celum
 Suspiciens: phoebo non per uia taceus opacit.
 Marcenses intus tenebre. pallens que sub antris
 Longa nocte situs. nunquam nisi carmine factum
 Lumen habet. non trenareis sic faucibus aer
 Sed ite iners. moestum mundi. cō fine latens
 Aenē: quonon metuant emittere manes
 Tartarei reges. nam quis thesala uates
 Vm faciat satis: dubium est quod traxerit illuc
 Aspiciat stygius an quod descendat ad umbras.
 Discolor & uario furialis cultus. amictu
 Induntur. uultus que aperitur crine remoto.
 Et coma uiperis substringitur horrida sertis.
 Ut pauidos iuuenis comites ipm que tremantem
 Conspicit exanimi defixum lumina uultu:
 Pomte ait trepida conceptos mente furores timores.
 Tam noua iam uera reddetur uita figura.

VI

Vt quis pauci possint audire loquentem
 Si uero stygios que lacus ripam que sonantem
 Ignibus ostendam: si me presente uideri
 Eumenides possent: uullosa que colla colubris:
 Cerberus excutens & iuncta terga gigantes:
 Quis timor ignauu metuentes cernere manes.
 Pectora tunc p̄mum feruenti sanguine supplet
 Vulneribus lreata nouis. tibo que medullis
 Abliut. & uirus large lunare ministrat.
 Huc quicquid fetu genuit natura sin retro
 Misceatur. non sp̄ma canum quibus unda timori est
 Viscera non lincis non dure nodus hyeme
 Dcfiut. & cerui pasti serpente medulla.
 Non pup̄im retinens euro tendente rudentes
 In mediis echinus aquis. oculi que draconum.
 Que que sonant foeta te pefacta subalite saxa.
 Non arabum uolucer serpens. imata que rubris
 Aequoribus custos preciose uiperi concha.
 Aut uiuentis adhuc libice membrana cerasse.
 Aut cinis eoa posita p̄henicis in ara.
 Quo postq̄ uiles & h̄ntes nomina pestes
 Contulit: infando saturatas crimine frondes
 Et dirum quibus hos nascentibus inspuit herbas:
 Adidit & quicquid mundo dedit ipsa ueneni.
 Tunc uox letheos eunctis pollentior herbis
 Excantare deos confundit murmura p̄mū
 Dissona. & humane multū discordia lingue.
 Latratus h̄t illa canum gemitus que lupoz.
 Quod trepidus bubo quod strix nocturna queruntur.

Q uod strident ululant que fere. quod sibilat anguis.
 E xpmit & p̄ntus illise cauitibus unde.
 S iluarum que sonum. fracte que tonitrua nubis.
 T ot rerum nox una fuit. mox cetera cantu
 E xplicat hemonio. penetrat que in tartara lingua.
 H eumenides stygium que nefas poene que nocentū.
 E t chaos innumeros auicū confundere mundos.
 E t rector terre quem longa in secula torquet.
 M ors dilata deum stix. et quos nulla meretur
 T hesalis elios. celum matrem que perosa
 P ersephone nra que echate. par̄ ultima per qua
 M ambus & in tacite comertia lingue.
 † anitor & sedis laxae qui viscera seuo
 S pargis nra cani repetita que fila sorrores
 T racture. tu que o fragrantis portitor unde
 I am lassate senex: ad me redeuntibus umbris
 E xaudite preces. si uos satis ore nefando
 P olluto que uoto: si nunq̄ hec carmia fibris
 H umans ieiuna cano. si pectora plena
 S epe dedi: laui calido profecta cerebro:
 S i quis quam uis caput exta que lancibus infans
 † mposuit uicturus erat: parete precanti.
 N on in tartarco latitate poscimus antro.
 A slieta que diu tenebris. modo luce fugata
 D escendentem aiam p̄me pallentis hyatu
 H eret adhuc orci. licet has exaudia herbas
 A d manes uentura semel. ducis oia nato
 P ompeiana canat nri modo militis umbra.
 S i bene de uobis ciuilia bella merentur.

Hec ubi fata caput spumantia que ora leuauit.
 Aspicit astantem proiecti corporis umbram
 Exanimis artus inuisa que claustra timentem
 Carceris antiqui. pauet ire in pectus apertum.
 Viscera que. & ruptas letali uulnere fibras.
 Ha miser extremū cui mortis munus iniquae
 Eripitur non posse mori. miratur eritho
 Has fatis licuisse moras. nata que morti
 Verberat imotum uiuo serpente cadauer.
 Per que cauias terre quas egit carmine rimas
 Manibus illatrat. regni que silentia rumpit.
 Thesiphone. uocis que mee secuta megera
 Non agitis seuis herebi per inane flagellis
 Infelicem animā iam uos ego nomine iuro
 Eliciam. styrias que canes in luce superna
 Destituam. per buista sequar per funera custos.
 Expellam tumulis abigam uos omnibus urnis.
 Te que deis ad quos alio procedere uultu
 Ficta soles hec hūte pallenti tabida forma
 Ostendā. faciem que herebi mutare uetabo.
 Eloquar imenso terre sub pondere que te
 Contineant ethnea clapes. quo foedere moestū
 Regem noctis ames. que te contagia passam
 Noluerit reuocare ceres. tibi pessime mundi
 Arbitrē imittam ruptis tytana cauernis.
 Et subito ferere die. parens. an ille
 Compellandus erit. quonūq̄ terra uocato
 Non concussa tremit. qui gorgona cernit apertam.
 Verberibus que suis trepidam castigat herinim.

I ndespecta tenet uobis quitartara cuius
 U os estis superi: stiguas qui peierat undas.
 F rotinus astrictus caluit cruor. atra que fouit
 U ulnera. & inuenas extrema que membra cucurrit.
 P ercussile gelido trepidant sub pectore fibre.
 E t noua desuetis subrepens uita medullis
 M iscetur morti. tunc omnis palpitat artus.
 T enduntur nerui. nec se tellure cadauer
 P aulatim per membra leuat: terra que repulsum e
 E rectum que semel. I distincto limia rictu
 N udantur. nondū facies uiuentis in illo
 I am morientis erit. remanet pallor que rigor que.
 E t stupet illatus mundo. sed murmure nullo
 O ra astricta sonant. uox illi lingua que tantū
 R esponsura datur. Dic inquit thesila magna
 Q uod iubeo mercede mibi. nā uera locutum
 I mmunem toto mundi preestabimus. euo.
 A rribus hemonis. tali tua membra sepilero
 T alibus excuram stigio cū carmīe filius.
 U t nullos cantata magos exaudiat umbra.
 S it tanti uixisse iterum. nec uerba n̄ herbe
 A ndebunt longe somnū tibi soluere letbes.
 A me morte data tripodas uates que deor
 S ors obscura tenet. certus discedat ab umbris
 Q uisq̄s uera petit. dure que oracula uite
 F ortis achi. ne parce precor. da nomīa rebus
 D a loca. da uocem qui mecum fataloquantur.
 A ddidit & carmen quo quicq̄d consulit umbrā
 S cire dedit. Moestum fletu manante cadauer

Tristia...

T rista non equidem parvarum stamina dixit
 R esperi tacitus reuocatus ab aggere ripe.
 Q uod tamen e cunctis in nocere contigit umbris
 E ffera romanos agitat discordia fratres, manes.
 I mperia que infernam ruperunt arma quietem.
 E llias alii sedes ac tartara moesta
 D iuersi liquere duces. quod fata pararent
 H i fecere spalam. tristis foelicibus umbris
 V ultus erat. uidi decios. natum que patrem que
 L ustrales bellis animas. flentem que camillum.
 E t curios. sillam de te fortuna querentem.
 D eplorat libicis perituram scipio terris
 I nfausta sobolem maior cartagis hostis.
 N on seruituri moeret Cato fata nepotis.
 S olum te consul depulsis p̄ me tyrannis
 B rute pius inter gaudentem uidimus umbras.
 A bruptis Catilina minax fractis que cathenis
 E xultat. maru que truces. nudi que cethegi.
 V idi ego letantes populana nomina druses.
 L egibus imo diocos ausos ingentia graecos.
 A eterni calibus nocis & carcere ditis
 C onstrictae pluisere manus. campos que pioꝝ
 P oscit turba nocens. regni possessor inertis
 P allentes aperit sedes. abrupti que saxa
 A sperat. & durum unclis adamanti parat que
 P oena uictori. refer hec solatia tecum
 O iuuenis. placido manes patrem que domu que
 E xpectare sinu. regni que in parte serena
 P ompeii seruare locum. nec gloria parue

S olicitet uite. ueniet que misceat omnes
 H ora duces. properate mori. magno que superbi
 Q uis e paruis animo descendite bustis.
 E t romanorum manes calcate decorum.
 Q uem tumultum nili quem tibi sedis abluat unda
 Q ueritur. & ducebuis tantum defimere pugna est.
 T ufatum ne quere tuum. cognoscere parce
 M eretice dabit. tibi certior. omnia uates
 I pse emet genitor. siculis pompeius in oris.
 I lle quoque incertus quo te uocet unde repellat.
 Q uis iubeat uitare plagas que fidem mundi.
 E uropam miser libyam que asiam que timete.
 D istribuet tumulos uiris fortuna triumphis.
 O miseranda domus toto nilorbe uidebis
 T utius. emathia. sic postq̄ fata peregit
 S tat uultu moestus tacito. mortem que reposit.
 C armibus magicis opus est. herbis que cadauer
 U t uadat. & nequeunt animam sibi reddere fata.
 C onsumpto iam uire semel. tūc robore multo
 E xtruit illa rogam. uenit defunctus adignes.
 A ccensa iuuenem positum strue linquit eritbo.
 T andem passa mori. Sexto ad castra parentis
 I te comes. & celo lucis ducente colorem
 D um ferrent tutos intra temptora gressus.
 I nssa tenere diē densas nox prestat umbras.

Explicit liber sextus. incipit septimus.

Egnior oceano q̄ lex aeterna
parabat uocabat
Lucificus tytan. nūq̄ ma-
gis aethera contra
Egit equos. cursum que po-
lo rapiente retorfit.
Defectus que pati uoluit.
raptę que labores
iucis. & attraxit nubes non
pabula flāmis.

Sed ne thesalico purus lucret in orbe.
At nox foelicis magni pars ultima uite
Solicitos uana decepit imagine somnos.
Tam pompeiani uisus sibi sede theatri
Innumeram effigiem romane cernere plebis.
Attolli que suum letis ad sidera nomen
Uocibus. & plausu cunctos certare sonantes.
Qualis erat populi facies clamor que fauentis
Olim cum iuuenis p̄mi que etate triumphū
Post domitas gentes quas torrens ambit hybernus
Et que ecūq̄ fugax fertorius impulit arma
Uespere paccato pura uenerabilis aequę
Quam currus ornante toga plaudente senatu
Sedit adhuc romanius eques. seu sine bonorū
Anxia uenturis ad tempora leta refugit:
Sine per ambagis solitis contraria uisis
Uaticinata quies magni tulit omnia planctus.
Sicut uento patris ultra tibi cernere sedes

S ieromam fortuna dedit. ne rumpite somnos
 C astrorum uigiles. nullas tuba uerberet aures.
 C rastina dira quies & imagine moesta diurna
 V ndique funestas acies feret undique bellum.
 V nde pares somnos ppli noctem que beatam?
 O foelix si te uel sic tua roma uideret.
 D onassent utnam superi patrie que tibi que
 V num magne diem. quo fati certus uterque
 E xtremū tanti fructum caperetis amoris.
 T u uelut ausonia uadis moriturus in urbe.
 I lla rati semper de te sibi conscia uoti
 H oc scelus haud unq̄ satis herere putauit.
 S ic se dilecti tumultum quoque perdere magni
 T e mirro flesset luctu iuuenis que senex que.
 I nauissus que puer lacerasset crime soluto!
 P ectora femineū ceu bruti funere uilgus.
 N unc quoque tela licet paueant uictoris iniqui?
 N untiet ipse licet cesar tua funera flebunt.
 S ed dum thura ferunt dū laurea serata tonanti
 O miseri quorum gemitus edere dolorem.
 Q uo te non pleno pariter flexere theatro.
 C uicerat astra iubar eū mixto murmure turba
 C astrorum fremuit. fatis que trahentibus orbem
 S igna petit pugne. miseri pars maxia uilgi
 N on totum uisura diem. temptoria circū
 I pla ducis queritur. magno que accensa tumultu
 M ortis uicine properantes ad mouet horas.
 D ira subit rabies. sua quisque ac publica fata
 P recipitare cupit. segnis pauidus que uocatur

A enim patiens socii pompeius & orbis
 indulgens regno. qui tot simul undique gentes
 feris habere sui nolet. pacem que timeret.
 Nec non & reges populi que querunt eoi
 belli trahi. patria que procul tellure teneri.
 Hoc placet osuperi cum uobis uertere cuncta
 propositum est: nris erroribus addere crimen.
 Cladibus irruimus. nocitura que poscimus arma.
 In pompeianis uotum est pharsalia castris.
 Cunctatoris uoces romani maxime auctor
 Tullius eloquii: cuius subiure toga que
 Pacificas leuis tremuit catilina secures:
 Pertulit natus bellis. cum rostra forum que
 Optaret fallus tam longa silentia miles.
 Addidit inualide robur facundia cause.
 Hoc pro tot meritis solum te magne precatur
 Ut se fortuna uelis. proceres que tuorum
 Castrorum: reges que tui cum supplice mundo:
 Affusi uinci sociorum patiare rogamus.
 Humani genus tam longo tempore bellum
 Clarum erit: merito pompeium uincere lente
 Sentibus indignum e, te traesurrente subactis.
 Quo tibi fauor abit. aut quo si dutia facti.
 De superis ingrante times. causam que senatus
 Credere diis dubitas. ipse sua signa reuellent
 Prosilient que acies. pudeat uicisse coactum
 Si duce te iusso sinobis bella geruntur
 Sit uiris quocumq; uelint concurrere campo.
 Quod mundi gladios a sanguine cesaris arces.

Vibrant tela manus uix signa morantia quisq;
 Expectat. propera ne te tua classica linquant.
 Scire senatus auct miles te magne sequatur
 An comes! fugemuit rector. sensit que cleorum
 Esse dolos. & fata sua contraria menti.
 Si placet hoc inquit cunctis & si milite magno
 Non duce tempus eget: nil ultra fata morabor.
 Inuoluiat pptos una fortuna ruina.
 Sit que hominum magne lux ista nouissima parti.
 Testor roma tamen magnū quoēūq; cuncta periret
 Accipisse diem. potuit tibi uulnere nullo
 Stare labor belli. potuit sine cede subactū
 Captiuum que ducem uiolare tradere paci.
 Quis furor o ceci scelerum: ciuilia bella
 Gesturi metuiunt: ne non cū sanguine uincant.
 Abstulimus trās exclusimus equore toto.
 Adprematuras segetum ieiuna rapinas
 Agmina compulimus. uotū que effecimus hosti:
 Ut malet sterni gladius mortem que suorum
 Permiscere meis. belli pars magna peracta ē
 His quibus effectum ē: ne pugna tyro paueret
 Si modo uirtutis stimulus ire que paueret calore
 Signa petunt: milites in sūma pericula misit:
 Uenturi timor ipse mali. fortissimus ille ē
 Qui proutus metuenda pati. si cominus instent
 Et differe pōt. placet hec tam prospera rex
 Tradere fortune. gladio & permittere mundi
 Discrimen. pugnare ducē q̄ uincere malunt.
 Res in romanās dederas fortuna regendas

Accipe maiores & cæco in Marte tuere
 Pompei nec crimen erit: nec gloria bellum.
 Vinctis apud Superos uotis me Cæsar iniquis:
 Pugnatur. quantum scelerum quantum que malorum
 In populos lux ista feret. quot regna iacebunt.
 Sanguine Romano quæ turbidus ibit eripheus.
 Prima uelim caput hoc funesti lancea belli
 Si sine momento rerum partis que ruina
 Casurum est feriat. neque enim uictoria magno
 Letior: aut populis inuisum clade peracta:
 Aut hodie Pompeius erit miserabile nomen.
 Omne malum uicti quod sors feret ultima reus:
 Omne nefas uictoris erit. Sic fatitur. & arma
 Permittit populis. frenos que furentibus ira
 Laxat. & ut uictus uiolenti nauita choro
 Pupis onus trahitur. trepido confusa tumultu
 Cæstra fremunt. animi que truces sua pectora pulsant
 Ictibus incertis. multorum pallor in ore
 Mortis uenture est. facies que simillima fato.
 Aduenisse diem qui fatum rebus in æuum
 Conderet humanis. & queri Roma quid esset
 Illo Marte palam est. sua quisque pericula nescit
 Attonitus maiore metu. quis littora ponto
 Obruta quis sumis cernens in montibus æquor
 Aethera que in terras deiecto sole cadentem.
 Tot rerum finem timeat sibi. non uacat ullos
 Pro se ferre metus. urbi magno que timetur.
 Nec gladius habuere fidem: nisi cautibus asper
 Exarsit micro. tunc omnis lancea saxo

E rigitur. tendunt neruis melioribus arcus.
 C ura fuit lectis pharetras implere sagittis.
 A uget eques stimulos. frenorum que aptat habenas.
 Et damnata diu romanius alia fastis.
 Si liceat superis hominum conferre labores.
 N on aliter flegra rapidos tollente gigantes
 M artius in caluit siculis in eudibus ensis.
 E trubuit flāmis iterum neptunia cuspis.
 S picula que extenso per am phitone recoxit.
 P allas gorgoneos diffudit in egi da crines.
 P allena ioui mutauit fulmina ciclops.
 N ontamen abstinuit uenturos prodere casus
 P er uarias fortuna notas. nam thesala rura
 C um peterent: totus uenientibus obstitit aether.
 I nque oculis hominum fregerunt fulmīa nubes.
 A d uersas que faces. ī mēso que igne columnas.
 E t trabibus mixtis auidos phitonas aquarū
 D etulit. atque oculos iniecto fulmīe clausit.
 E xcessit cristas galeis. capulos que solutis
 P erfudit gladius. erecta que pila liquauit.
 A ethereo que nocens fumauit sulphure ferrum.
 N ec non ī numero coperta examine signa.
 U re que reuulsa solo. maiori pondere pressum
 S igniferi mersere caput. rotantia fletu
 U sque ad thesaliam romana & publica signa.
 A dmotus superis discussa fugit ab ara
 T auris. & emathios p̄ceps se iecit in agros.
 N ulla que finestis inuenta ē uictima sacris.
 A rtu quos scelerum supos quas rite uocasti

Eumenidas caesar. Stigii que numina regni.
 Infernum que nefas. & meritos nocte furores.
 Impia tam seue gesturus bella litasti.
 Tam dubium monstris ne deum dubione pavore
 Rediderint. multis concurrere uisus olimpo
 Indus. & abruptis mergi conuallibus hemus.
 Edere nocturnas belli pharsalia uoces.
 Trepoisseam rapidus boethida sanguis.
 In que uicem uultus tenebris mirantur opertos.
 Et pallere diem. galeis que incumbere noctem.
 Defunctos que patres & cunctas sanguinis umbras
 Ante oculos uolitare suos. sed mentibus unum
 Hoc solamen erat. quod uoti turba nefandi
 Conscia. que patrum iugulos que pectora fratrum
 Sperabat. gaudet monstris mentis que tumultu
 Atque omen scelerum subitos putat esse furores.
 Quid mirum populos quos lux extrema manebat
 Limpbato trepidasse metu. presaga malorum
 Si data mens hominum est. tyrius que gachibus hospes
 Adiacet. armenium que bibit romanus araxem.
 Sub quo cuq; die quo cuq; est sidere mundi
 Morret. & ignorat causas animu que dolentem
 Corripit. emathis quid nescit perdit in aruis.
 Euganeo si uera fides memorantibus augur
 Colle sedens aponus tris ubi fumifer exit:
 Atque anthenorii dispergitur unda tymanu:
 Venit summa dies geritur res maxima dicit.
 Impia concurrunt pompeii & cesaris arma.
 Scui tonitrus ac tela iouis presaga notant

Aetheria seu totum discordi obistere celo:
 Perspexit que polos. seu numen in aethere moestū
 Solis in obscuro pugnam pallore notauit.
 Dissimilem certe cunctis quos explicat egit,
 Tethalicum natura chem. si cuncta perito
 Augure mens hominum caeli noua signa notasset.
 Spectari toto potuit pharsalia mundo.
 Osumes hominū quorum fortuna per orbem
 Signa dedit. quorum fati cælum omne uocabat.
 Hæc apud feras gentes pptos que nepotum
 Siue sua tantum uenient in secula fama
 Siue aliquid magnis nri quoque cura laboris
 Numibus prodesse pot. cum bella legentur
 Spes que metus simul peritura que nota mouebūt.
 Attoniti que omes ueluti uenientia fata
 Non transmissa legant. & adhuc tibi magne fauebūt.
 Miles ut aduerso phoebi rachatū abictu
 Descendens totos perfudit lumie colles.
 Non temere imissus campis stent ordine certo
 Infoelix acies. cornu tibi cura sinistri
 Lentule tum pma que tū fuit optima bello
 Et quarta legione datur. tibi numie pugnat
 Aduerso domiti frons dextri tradita martis.
 At mediū robur belli fortissima densant
 Agmina: que ciliem tris ad ducta tenebat
 Scipio miles in hoc libico dux pimus morbe.
 At iuxta fluuios & stagna undantis eniphei
 Capadocum montana eobris. & largus habenis
 Ponticus ibat eques. sicci sed plurima campi

Tetrarche reges que tenent magni que tyranni.
 Atque omnis latro que seruit purpura ferro.
 Illuc & libye numidas & cretha sydonas
 Misit. & iteris cursus fuit inde sagittis.
 Inde truces galli solitum proditus in hostem.
 Illic pugnaes comouit hyberia cetras.
 Eripe uictorigentes & sanguine mundi
 Fuso magne semel totos consume triumphos.
 Illo forte die cesar statione relicta
 Ad segretum raptus moturus signa repente
 Conspicit in planos hostem descendere campos.
 Oblatum que uidet uotis sibi mille petrum
 Tempus: in extremos quo mitteret oia casus.
 Egret quippe more flagrans que cupidine regni
 Coeperat exiguo tractu ciuilia bella
 Ut lentum damnare nefas. discrimina postquam
 Aduentare ducum suprema que proelia uidit:
 Casuram fatis sensit nutare ruina.
 Illa quoque in ferrum rabies promptissima paulum
 Languit. & casus audax spondere secundos
 Mens stent in dubio. quam nisi sua fata timere
 Nec magni sperare sinunt. formidine mersa
 Profilit hortando melior fiducia uulgo.
 Odomitor mundi reris fortuna mear.
 Miles: adest totiens optate copia pugnae.
 Nil opus est uotis: iam fatum acersit ferro.
 In manibus uiris quantus sit cesar hētis.
 Haec est illa dies quam in rubicomis ad undas
 Promissam memini. cuius spe nouimus arma.

Inquam distulimus uetitos remeare triumphos.
 Hec eadem est hodie que pignora queq; precantes
 Reddit. & meritos faciat uos Marte colonos.
 Hec fato que teste probat quis iustus arma
 Sumpserit. hec acies uictum factura nocentem ē.
 Si pro me patriam ferro flāmis que petistis
 Nunc pugnate truces. gladio que exoluite culpam.
 Nulla manus belli mutito iudice pura est.
 Non mihi res agitur. sed uos ut libera sitis
 Turba precor. gentes ut uis habeatis in omnes.
 Ipse ego priuaty cupidus me reddere uitae.
 Plebeia que toga modicum componere ciuem
 Omnia dum uobis liceant nihil esse recuso
 Inuidia regnante mea. nec sanguine multo
 Sperm mundi petitis. grauis delecta iuuentus
 Gimnasis adierit. studio que ignaua palestra
 Et uix arma ferens. ac mixte dissona turba
 Barbaries. non illa tubas non agmine noto
 Clamore lata sua suum. ciuilia pace
 Belli manus facient pigne pars magna leuabit
 His orbem populis. romanū que obteret hostem.
 Ipse per ignauas gentes famosa que regna
 Et primo ferri motu prosterne mundum.
 Sit que palam quas tot duxit pompeis in orbem
 Curribus inuicis gentes non esse triumpho.
 Armenios ne monet romana potentia cuius
 Sit ducis. aut emptum nimio uult sanguine qsq;
 Barbarus hesperus magnū preponere rebus.
 Romanos odere duces dominos que grauantur

VII

Q uos nouere magis. sed me fortuna meorum
 P ermisit manibus. quorum me gallia testem
 T ot fecit bellis: cuius non militis enses
 A gnoscant. celum que tremens cum lancea transit
 D icere non fallar quos ita uibrata lacerto.
 Q uod si signa ducem nunquam fallentia uirum
 C onspicio: facies que truces: oculos que minaces:
 U icistis. unde or flumens spectare cruoris.
 C alcatos que simul reges. sparsum que senatus
 C orpus. & imensa populos in cede natantes.
 S ed mea fata moror qui uos in bella furentes
 U oibus his teneo. ueniam date bella trahenti
 S pe trepido. haud uidi tam magna claturos
 T am prope me superos. camporum limite paruo
 A bsumus a notis. ego sum cui marte peracto
 Q uae populi reges que tenent donare licebit.
 Q uone poli metu quo celi sidere uerso
 T helalice tantum superi promittitis oryx.
 A ut merces hodie bellorum aut poena paratur.
 C elareas spectate cruces spectate catenas.
 E t caput hoc positum rostris. effusa que membra.
 S eptorum que nefas. & clausi proelia campi.
 C um duce sillino perimus ciuilia bella.
 U estri cura mouet. nam me securi manebit
 S ors que esita manu. fodientem uiscera cernit
 M e mea qui nondum uicto respexerit hoste.
 D ii quorum curas abduxit. ab ethere tellus
 R omanus que labor uincat quicunq; necesse est
 N on putat inuictos seuum clstringere ferrum.

Qui que suos ciues quod signa aduersa tulerunt.
 Non credit fecisse nefas pompeius in arctho
 Agmina nra loco uetita uirtute moueri
 Cum tenuit. quanto faciauit sanguine ferru.
 At ego uos oro iuuenes ne credere quisq.
 Hostis terga uelit. ciuis qui fugerit esto.
 Sed dum tela micant non uos pietatis imago
 Ulla: nec aduersa conspecti fronte parentes
 Comoueant. uultus gladio turbate uerendos.
 Sive quis infesto cognata in pectora fert
 Ibit: seu nullum uiolabit uulnere pignus
 Ignori iugulum tanq. scelus imputet hostis.
 Sternite iam uallum fossas que implete ruina
 Exeat ut plenis acies non sparsa manipulis
 Parcite nec castris. uallo tendens in illo
 Unde acies peritura uenit. Vix cuncta locuto
 Cesare: quemq. suu. minus trahit. arma que raptim
 Simpta uiri celes capunt praefigia belli.
 Calcatis que ruunt castris. stant ordine nullo
 Arte ducis nulla. permittunt que oia fatis.
 Si tondem magni soceros tondem que petentes
 Urbis regna sua funesto in Marte locasset:
 Non tam precipiti ruerent in proelia cursu.
 Vidit ut hostiles in rectum exire cateruas
 Pompeius: nullas que moras permittere bello.
 Sed superis placuisse diem: stat corde gellato
 Attonitus. tanto que duci sic arma timere
 Omen erat. premit inde metus. totum que pagmen
 Sublimi prouectus equo: quem flagitat inquit

Vestra dies virtus: finis ciuilibus armis
 Quem quaesistis adest. totas effundite vires.
 Extremum ferri superest opus. una que gentes
 Hora trahit. quisq; patriam caros que penates
 Qui sobolem actalamos deserta que pignora querit
 Ense petat. medio posuit deus omnia campo.
 Causa iubet melior superos sperare secundos.
 Ipsi tela regent per viscera caesaris. ipsi
 Romanas sanctire leges hoc sa uolent hoc sanguine leges.
 Si socero dare regna meo mundum que pararent
 Precipitare meam fatis potuere senectam.
 Non utatorum ppis urbi que deorum e
 Pompeium seruare ducem. que uincere possent
 Omnia contulimus. subiere pericula clari
 S ponte uiri. sacra que antiquis imagine riles.
 Si curios his fata clarent reduces que camillos
 Temporibus decios que caput fatale uouentes
 Hinc starent. pmo gentes oriente coacte:
 Innumere que urbes: quantis in proelia nunq
 Excituerunt manus. toto simul utimur orbe.
 Quicquid signiferi compressum limite celi
 Sub not. on & boream hominum simul arma mouem?
 Non ne supfus collectu coruibus hostem
 In medium dabimus. paucas uictoria dextas
 Exigit. at plures tantum clamore ceterua
 Bella gerent. cesar nris non sufficit armis.
 Credite pendentes e sumis moeni bus urbis
 Crinibus effusis hortari in proelia matres.
 Credite grandaeum uentum que etate senatu

A rma sequi. sic vos pedibus prosternere cecos.
 A tque ipsam dominum metuentem occurrere romam.
 C redite qui nunc est p[ro]p[ri]us populum que futur[us]
 P ermixtas afferre preces. hec libera nasci
 H ec uult turba mori. si quis post pignora tanta
 P ompio locus est: cum prole & coniuge supplex
 I mperu salua si maiestate liceret
 U oluerer ante pedes. magnus nisi uincitis exul.
 L udibrium soceri. uester pudor. ultima fata
 D eprecor: ac turpes extremi cardinis annos
 N e discam seruire senex: tam moesta locuti
 U oce ducis flagrant animi. romana que uirtus
 E rigitur. placuit que mori si uera timeret.
 E rgo utrinque pari concurrunt agmina motu.
 I rarum metus hos: regni spes excitat illos.
 H ec facient dextere quicquid non expleat. etas
 U lla. nec humanum reparet genus omnibus annis.
 U t uacet a ferro gentes mars iste futuras
 O bruet. et populos. eum uementis in orbem
 E repto natale ferent. tunc omne latinu
 F abula nomen erit. gabios. uebios que: choram que
 P uluere uix tecte poterunt monstrare ruina.
 A lbanos que lares. laurentinos que penates.
 R us uacuum. quo non habitat nisi nocte cocta
 I nuitus questus que numam; iussisse senatus.
 N on. etas hec carpsit edax. monumenta que rer.
 P utria destituit. crimen ciuile uidemus
 U ot uacuas urbes. g[ra]tis quo turba redacta est
 H umani. toto p[ro]p[ri]i qui nascimur orbe

Nec muros implere uiris nec possimus agros.
 Urbs nos una capit. uincto fossore coluntur
 Hesperiae segetes. stat tectis putrix auitis
 In nullos reditura domus. nullo que frequente
 Cuius suo romam: sed mundi fece repletum
 Cladis eo cecidimus: ne tanto in tempore bellum
 Tam possit civile geri. pharsalia tanti
 Causa mali. cedant ferali nomina canne.
 Et damnata diu romanis alia fatis.
 Tempora signauit leuorum roma malorum
 Hunc uoluit nescire diem. proh tristia fata
 Aera pestiferum tractum morbos que silentes:
 Inlaminam que famem: permissas que ignibus urbes:
 Moenia que in preceps lituros plena tremores:
 Hi possunt explere iuri. quos undique trahit
 In miseram fortuna necem. dum munera longi
 Explicat eripiens. eui. pptos que duces que
 Constituit campis. per quos tibi roma ruenti
 Ostendat quae magna cadas. que litus orbem
 Possedit citius per prospera fata cucurrit.
 Omne tibi bellum gentes dedit omnibus armis.
 Tegeminum tytan procedere uelit in arcem.
 Haud multum terre spatium restabat eoque
 Ut tibi nox tibi noti dies tibi curreret ether.
 Omnia que errantes stelle romana uiderent.
 Sed retro tua fata tulit par omnibus annis
 Aemathie funesta dies. baeluce eruenta
 Effectum: ut latios non horreat in diu fascies.
 Nec uentos errare dachas in moenia ducat

Sarmaticū que premat succinetus consul aratum:
 Quod semper seuis debet tibi parthia poenas.
 Quod fugiens ciuile nefas reditura que nunq̄
 Libertas ultra tygrum renum que recessit.
 Ha totiens nobis iugulo que sita uagatur
 Germanum sithicum que bonū nec respicit ultra
 A usoniam uellem populis incognita nris.
 Vulturis ut p̄mum leuo fundata uolatu
 Romulus infami compleuit moenia luco
 Vsq̄ ad thesalicas seruisse romarunas.
 De brutis fortuna queror. quid tempora legum
 Egimus. aut annos a consule nomen hētes.
 Felices arabes. medi que. roa que tellus.
 Quam sub perpetuis tenuerunt fata tyrannis.
 Ex populis qui regna ferunt fors ultima nra est
 Quos seruire pudet. sunt nobis nulla profecto
 Numia: cū cæco rapiantur secula casu.
 Mentimur regnare iouem. spectabit ab alto
 Aethere thesalicas teneat cum fulmina cedes.
 Silicet ipse petet pholoem. petet ignibus oethem.
 Immerte que nemus rodopes. pinus que minantes
 Casus. hoc potius feriat caput. astra thyeste
 Intulit. & subitus damnauit noctibus argos.
 Tot similes fratrum gladios patrum que gerenti
 Thesalye dabit ille diem. mortalia nulli
 Sunt curata deo. cladis tantam huius hēmus
 Vndicta q̄tum tris dare numia fas est.
 Bella pares superis facient ciuilia diuos.
 Fulminibus manes radiis que oruabit & astris.

In que deum templis iurabit roma per umbras.
 C t rapido cursu fati suprema morantem
 C onsumpsere locum parua tellure direpti
 Q uo sua pila cadant aut quam sibi fata minentur
 F inde manum spectant tempus quo noscere possent
 F acturi que monstra forent. uideri parentes
 F rontibus aduersis fraterna que cominus arma.
 N ec libuit mutare locum. tamen omnia torpor
 P ectora constrinxit. gelidus que in viscera sanguis
 P ercussa pietate cohit. totae que cohortes
 P ila parata diu tensis tenuere lacertis.
 D ii tibi non mortem que cunctis poena paratur
 S ed sensum post fata tue dent crastine morti:
 C uius torta manu comisit lancea bellum.
 P rima que thesaliam romano sanguine tinxit.
 O preceps rabies cum cesar tela teneret
 F inuenta e prior ulla manus. tum stridulus aer
 E lisis lituis. concepta que classica cornu.
 T une ausse dare signa tube. tunc aethera tendit
 E xtremi que fragor conuexa irrupit olimpi:
 V nde procul nubes quonulla tonitrua durant.
 E xcepit resonis clamorem uallibus hemus.
 P elliacis que dedit rursus gemmare cauernis.
 P inclus agit fremitus. pangea que saxa resultant.
 O ssee que gemunt rupes. uoces que furoris
 E xpauere sui, totas tellure relatas.
 S pargitur innum diuersis missile uotis.
 V uulnera pars optat parsterre figere tela.
 A c puras seruare manus. rapit oia casus.

A tque incerta facit quos uult fortuna nocentes.
 S ed quota pars cladis iaculis ferro que uolanti
 E xacta est. odiis solus ciuilibus ensis
 S ufficit. & dexteras romana in uiscera ducit.
 P ompeii densis acies stipata cateruis
 t unxerat in seriem nexis umbonibus arma.
 U ire que habitura locum dexteras ac tela mouendi
 C onstiterat. gladios que suos compressa timebat.
 P recipiti cursu uesimum cesaris agmen
 t in densos agitur cuneos. per que arma per hostes
 Q uerit iter: qua torti graues lorica catennas
 O pponit. tuto que latet sub tegmine pectus.
 H ac quoque peruentum est ad uiscera. tot que parma
 E xtremum est quod quisque ferit. ciuilia bella
 V na acies patitur. gerit altera. frigidus inde
 S tat gladius. calet omne nocens a cesare ferrum.
 N ec fortuna diu rerum tot pondera uertens
 A bstulit ingentes fato torrente ruinas.
 U t pimum toto deduxit cornua campo
 P ompeianus eques: belli que per ultima fudit
 S parsa per extremos leuis armatura maniplos:
 t nsequitur seuis que manus imittit in hostem.
 t illic queque suo miscet gens procha tello.
 R omanus cunctis petitur cruor. inde sagitte
 t nde faces & saxa uolant. spatio que solute
 A eris & calido liquefacte pondere glandes.
 T ime & iturei medi que arabes que soluto
 A rcu turba minax nusq̄ rexere sagittas:
 S ed patitur solus qui campis immet aer.

Inde cadunt.

† nde cadunt mortes. sceleris sed crimine nullo
 † xternum maculant calibem. stetit om̄e caictum
 † irca pila nefas. ferro subtextitur aer.
 † ore que super campos telis conserta pependit.
 † um cesar metuens ne frons sibi p̄ma labaret:
 † n cursu tenet obliquas post signa cohortes.
 † n que latus belli quae se uagus hostis agebat
 † mmittit subitum non motis cornibus agmen.
 † mmemores pugne. nullo que pudore timendi
 † recipites fecere palam ciuilia bella:
 † on bene barbaricis unq̄ comissa ceteruis.
 † t p̄mum sonipes transfreus pectora ferro
 † n caput effusi calcant membra regentis:
 † omnis eques cessit campis. glomerata que pubes
 † n sua conuersis preceps ruit agm̄a frenis.
 † erdidit inde modum exdes. ac nulla secuta ē
 † uigna. sed hinc iugulis hinc ferro bella geruntur.
 † ec ualet hac acies tantum prosternere quantū
 † nde perire p̄t. Utinam p̄barsalia campis
 † ufficiat cruor iste tuus: quem barbara fundunt
 † ectora. non alio mutantur sanguine fontes.
 † ic numerus totos tibi uestiat ossibus agros.
 † ut si compleri romano sanguine mauiis
 † stis parce precor. uiuant galatbe que syri que:
 † apadoces: galli que: extremi que orbis hyberni
 † rmenū cilices. nam post ciuilia bella
 † ic p̄ptus romanus erit. semel ortus in om̄is
 † t timor. & factus datus est pro cesare cursus.
 † V entum erat ad robur magni. medias que ceteruis

Q uod totos errore uago perfuderat agros
 C onstitit hic bellum. fortuna que cesaris hesit.
 N on illic regum auxiliis collecta iuuentus
 B ella gerit. ferrum que manus mouere rogat.
 I lle locus fratres habuit. locus ille parentes.
 H ic furor hic rabies hic sunt tua crimina cesar.
 H anc fuge mens partem belli tenebris que relinque.
 N ulla que tantorum discat me uate malorum.
 Q uantum bellis liceat ciuilibus. etis.
 H a potius pereant lacrimę pereant que querelle.
 Q uicquid in hac acie gessisti roma tacebo.
 H ic cesar rabies populi stimulus que furor
 N e qua parte sui pereat scelus: agmina circum
 I tuagus. atque ignes animis flagrantibus addit.
 C onspicit & gladios qui toti sanguine manant.
 Q ui nitent primo tantum mucrone cruenti.
 Q ue presso tremat ense manus. quis languida tella:
 Q uis contenta ferat. quis prestat bella iubenti
 C um pugnare iuuat. quis uultum ciue pempto
 M utet. obit latis proiecta cadauera campis.
 U ulnera multorum totum fusura cruorem
 O pposita premit ipse manu. quacumq; uagatur
 S anguineum ueluti quatens bellona flagellum
 B istonas aut maiors agitans: si uerbere seuo
 P alladia stimulet turbatos egide currus.
 N ox ingens scelerum est. cedes oriuntur. & instar
 I mmense uocis gemitus. & pondere lapsi
 P ectoris arma sonant. confracti que ensibus enses.
 I pse manu subigit gladios ac tela ministrat.

A duersos que iubet ferro confundere uultus.
 P romouet ipse acies. impellit terga fuor.
 U erbere conuerse cessantes excitat haste.
 I n plebem uerat ire manus. monstrat que senatū.
 S cit cruor imperii qui sit. que uiscera regum.
 U nde petat romam. libertas ultima mundi
 Q uo steterit ferienda loco. permixta secundo
 O rchne nobilitas. ueneranda que corpora ferro
 U rgentur. cedunt lepidos. cedunt que metellos.
 C oruinos que simul. torquata que nomia regum.
 S epe duces simos que hominū. te magne remoto
 I llic plebeia contectus casside uultus
 I gnotus que hosti quod ferrum brute tenebas.
 O decus imperii spes osupprema senatus
 E xtremum tanti gnis per secula nomen
 N erue per medios nimium temerarius hostes.
 N ec tibi fatales admoueris ante philippos
 T hesalia periture tua. nil proficis istic
 C aesaris intentus iugulo. nondū attigit arcem
 I uris. & humanū culmen que cuncta reguntur.
 E gressus meruit fatis tam nobile latum.
 U niat: & ut bruti procumbat uictima regnet.
 H ic patrie perit omne decus. iacet aggere magno
 P atricium campis cōmixta plebe cadauer.
 M ors tamen emicuit clarorū in strage uiroy
 P ugnacis domiti. quē clades fata per omnes
 D ucebant. nusq̄ magni fortuna sine illo
 S uccubuit. uictus totiens acesare salua
 L ibertate perit. tunc mille in uulnera letus

L abitur. ac uenia gaudet caruisse secunda.
 U iderat in crasso uoluentem sanguine membra
 C aesar. & increpitans iam magni deseris arma
 S uccessor domiti. sine te iam bella geruntur.
 D ixerat. ast illi suffecit pectora pulsans
 S piritus in uocem. morientia que ora resoluit.
 N on te funesta scelerum mercede potitum
 S ecl dubium fati cesar genero que minorem
 A spiciens stignas magno duce liber ad umbras
 E t securus eo. te seuo Marte subactum
 P ompelio que graues poenas nobis nobis que datur.
 C um moriar sperare licet. non plura locutum
 U ita fugit. dense que oculos pressere tenebre.
 I mpendisse pudet lacrimas in funere mundi.
 M ortibus inumeris ac singula fata sequentem
 Q uerere letiferum per cuius uiscera ferrum
 E xierit. quis fusa solo uitalia calcet.
 O re quis aduerso dimisso fancibus ense
 E xpulerit moriens animam. quis corruat ictu.
 Q uis steterit dum membra cadunt. qui pectore tela
 T ransmittant. uel quos campis affixerit hasta.
 Q uis cruorem illius perripit aera uenis.
 I nque hostis cadat arma sui. quis pectora fr̄is
 C edat. & ut notum possit spoliare cadaver.
 A bscissum longe mutat caput. ora parentis
 Q uis laceret. nimia que probet spectantibus ira
 Q uem iugulat non esse patrem. mors nulla querella
 D igna sua est. nullos que hominū lugere uacemus.
 H on istas hūit pugne pharsalia partes

Q uas alie clades. illic per fata uirorum
 P et populos hic roma perit. quod militis illic
 M oris hic gentis erat. sanguis ibi fluxit acbeus
 P onticus assirius cunctos herere cruores
 R omanus capis que uetat. consistere torrens.
 M aius ab hac acie quam qd̄ sua secula ferret
 V ulnus hnt populi. plus est q̄uita salus que
 Q uod perit. in totum mundi prosternimur euum.
 V incitur bis gladiis om̄s que seruat. etas.
 P roxima quid soboles aut quid meruere nepotes
 † n regnum nasci. pauidi nunc gessimus arma.
 T excimus aut uigulos. aliam poena timoris
 † n̄ra ceruice sedet. post procha tatis
 S idomnū fortuna dabis & bella dedisses.
 I am magnus transisse deos romana que fata
 S enserat in foelix. tota uix clade coactus
 F ortunā damnare suam. stetit aggere campi
 E minus: unde om̄es sparsas per thesala rura
 A spiceret clades. que bello obstante latibant.
 T ot telis sua fata peti tot corpora fusa
 A cse tam multo pereuntem sanguine uidit.
 N ec ueluti mos ē miseris trahere om̄a secum
 M ersa uiuat. gentes que sue miscere ruine.
 V t latia post se uiuat pars ultima turbe
 S ustinuit dignos etiam n̄ credere uotis
 C elicolas. uoluit que sui solatia casus.
 P arcite iam superi cunctas prosternere gentes
 S tante p̄t mundo roma que sup̄stite magnus
 E sse miser. si plura uiuant mea uulnera: o iunx

Et mihi: sunt nati. dedimus tot pignora fati.
 Ciuili ne parum est si me que meos que bello
 Obruet: exiguae clades sumus orbi remoto.
 Omnia quae d' laceras: quid perdere cuncta laboras
 Tam nihilē fortuna meum. Sic fatitur. & arma
 Signa que & afflicta omni iam parte ceteruas
 Circueit. & reuocat matura in fata ruentes.
 Se que negat tanti. nec deerat robur in enses,
 Treduci iugulo que p'ni uel pectore letum.
 Sed timuit strato miles ne corpore magni
 Non fugeret. supra que ducem prociumberet orbis.
 Caesaris aut oculis uoluit subducere mortem
 Nequicq̄ in foelix. Socero spectare uolenti
 Restandum ē ubi cūq; caput. sed tu quoque coniux
 Causa fugae. uultus quietus. fati que negatum
 Te presente mori. tunc magnū concitus aufert
 Abello sompes; non tergo tela pauentem.
 Ingentes que animos extrema in fata ferentē.
 Non gemitus non fletus erat. salua que uerendis
 Maiestate dolor. qualem te magne decebat
 Romanis prestare malis. non impare uultu
 Aspicias aethiam. n' te uidere supbū
 Prospera bellorum: nec fractū aduersa uidebūt.
 Quam que fuit leto per tres infida triumphos
 Tam misero fortuna minor. iam pondere fati
 Deposito securus abis. nunc tempora leta
 Respexisse uacat. spes nunq̄ implenda recessit.
 Quid fueris nunc scire licet. fuge proelia c'na.
 Ac testare deos. nullū qui preestet in armis

Iam tibi magne mori. ceu flebilis affrica damnis
 Et ceu monda nocens phario que in gurgite clades.
 Sic & thesalice post te pars maxima pugne
 Non iam pompeii nomen populare per orbem
 Nec studium belli: sed quod par semp habemus
 Libertas & cesar erunt. te que inde fugato
 Ostendet moriens sibi se pugnasse senatus.
 Non ne uiuat pulsum bellis cessisse. nec istud
 Prospectasse nefas. fumantes ex de cateruas
 Respice turbatos in cursu sanguis amnes.
 Et foetere miserere tui. quo pectore roma
 Intrabit factus campis foelicior istis:
 Quicquid in ignotis solus regionibus exul
 Quicquid sub phario positus patiere tyranno
 Crede deis. longo fatorum crede fauori.
 Vincere penus erat. prohibe lamenta sonare.
 Flere ueta pptos. lacrimas luctus que remitte.
 Tam mala pompeii q̄ prospera mundus adoret.
 Aspice securus uultu non supplicere ges.
 Aspice possessas urbes donata que regna.
 Egyptum libia que & terras elige morti.
 Vidit p̄matue testis larissa ruine
 Nobile nec uictum fatis caput. omnibus illa
 Cuius effudit totis per moema uires.
 O buia ceu leto promittunt munera flentes.
 Pandunt templa domos socios se cladibus optant.
 Siliet immenso superest ex noie multu.
 Te que minor solo cunctis impellere gentes
 Rursus in arma potes: rursus que in fata redire

Sed quid opus uicto p̄ptis aut urbibus inquit.
 Victori præstate fidem. tu cesar in alto
 Cedis adhuc tumulto patrie per uiscera iachis.
 At tibi iam p̄ptos donat gener. adueit inde
 Pompeium sonipes. gemitus lacrimæ que sequunt.
 Plurima que in suos p̄pti conuitia diuos.
 Nunc tibi uera fides quesiti magne fauoris
 Contigit. ac fructus. foelre se nescit amari.
 Cæsar ut hesperio uidit satis arua natare
 Sanguine: parcaudum ferro manibus que suoz
 Tam ratus. ut uiles animas peritura que frustra
 Agmina permisit uite. sed castra fugatos
 Ne reuocent. pellat que quæ nocturna pauorem:
 Protinus hostili statuit succedere uallo:
 Dum fortuna calet. dū conficit om̄ia terror.
 Non ueritus graue ne fessis ac Marte factis
 Hoc foret imperium. magno hortam̄e miles
 In prædam ducendus erat. uictoria nobis
 Plena umi dixit. superest pro sanguine merces.
 Quam monstrare meum est. nec enis donare uocabo
 Quod sibi quisq; dabit. cumctis en plena metallis
 Castra patent. raptum hespiis egentibus auru
 Hic iacet. eoas que premunt temptoria grazas.
 Tot regum fortuna simul magni que coacti
 Expectat dominos. propera procedere miles
 Quos sequeris. quascūq; tuas pharsalia fecit
 Auctis rapiantur opes. nec plura locutus
 Impulit amentes auri que cupidine cecos
 In re super glachios supra que cadauera patrū.

Et caesos calcare duces. que fossa quis ager
 Substineat precium belli scelerum que petentes.
 Scire uolunt quanta fuerint mercede nocentes.
 Innumere quidem spoliato plurima mundo
 Bellorum in sumptus congesta pondera masse.
 Sed non impleunt cupientes omnia mentes.
 Quicquid fochit hyber quicquid tagus expulit auri.
 Quod legit diues sumis arimaspius harenis.
 Ut rapiant paruo scelus hoc uenisse putabunt.
 Cum sibi tarpeias uictor desponderat arces.
 Cum spe romane promiserit oia prede.
 Decipitur quod castra rapit. capit impia plebes
 Regibus infandus miles premit. in que parentu
 In que thoris fratrum posuerunt membra nocentes.
 Quos agitat uelana quies. somni que furentes
 In helicam miseri uersant in pectore pugna.
 Inuigilat cunctis sequi scelus. arma que tota
 Mentem agitant. capulo que manus absente mouentur.
 In gemuisse putes campos. terram que nocentem
 Inspirasse animas. infectum que aera totum
 Ambus. & superam stigma formidine noctem.
 Exigit ameritis tristes uictoria poenas.
 Sibila que & flamas infert sopor. umbra pempti
 Cuius adest. sua quemque premit terroris imago.
 Ille senum ultus iuuenim uidet ille figuris.
 Hunc agitant totis fraterna cadauera somnis.
 Pectore in hoc pater est. omnes in cesare manes.
 Haud alios nondum scithica purgatus in ara
 Hunc mendum uidet uultus pelopeius horestes.

Nec magis attonitos animi sensere tumultus
 Cum fureret pentheus. aut cum diu scisse agave.
 Hunc omnes gladii quos aut pharsalia uidit
 Aut ultrix uisura dies stringente senatu
 Illi nocte premunt. hunc infera monstra flagellat.
 Et quantum misero poene mens conscia donat.
 Quod stigma quod manes ingesta que corpora somnis
 Pompeio uiuente uidet. timen omnia passo
 Postq̄ clara dies pharsalica clama retercit.
 Nulla loci facies reuocat feralibus aruis
 Herentes que oculos. cernit propulsa cruore
 Flumina. & excelsos cumulis equantia colles
 Corpora. sidentes in tabem spectabat acernes.
 Et magni numerat p̄ptos. epulis que paratur
 Ille locus. uultus ex quo facies que iacentium
 Agnoscat. iuuat. emathia nec cernere terram
 Et lustrare oculis campos sub clade latentes.
 Fortuna superos que suos in sanguine cernit.
 Aeneleta furens scelerum spectacula perdat
 Inuidet igne rogi miseris celo que nocenti
 Ingerit. emathiam. non illum penus humator
 Confulis & libica succense lampade canna
 Compellunt: hoium ritus ut seruet in hostes.
 Sed meminit nondū faciata cecidibus ira
 Ciuēs esse suos. Petimus nō singula busta
 Discereros que rogos: unū clagentibus ignē.
 Non interpositis urantur corpora flāmis.
 Aut generi si poena iuuat: nemus extruē pinchi
 E rigē congestis oetheo robore siluas.

T hesalicam uideat pompenus ab equore flāma.
 N il agis huc ira. tabes ne caduera soluat
 A n rogus haud refert. placido natura receptat
 C uncta sinu. finem que sui sibi corpori debent.
 H os caesar pptos si nunc non uisserit ignis
 U ret cum terris: uret cum gurgite ponti.
 C ōmunis mundo supest rognis: osibus astra
 M returus. quocūq; tuam fortuna uocabit
 H e quoque eunt anime. non altius ibis in auras.
 N on meliore loco. stigia sub nocte iacebis.
 L ibera fortune mors est. capit omnia tellus
 Q uae genuit. celo tegitur qui non h̄t urnā.
 T u cui dant poenas inhumato funere gñtes
 Q uid fugis hanc eladem. quid dolentes deseris agros.
 H as trahē caesaraquas. hic si potes utere celo.
 S ed tibi tabentes ppli pharsalica rura
 E ripiunt. campos que tenent uictore fugato.
 N on solum hemonū funesta ad pabula belli
 B istoni uenere lupi. tabem que eruentē
 C edis odorati pholoem liquere leones.
 T ime ursi latebras. obiceni tecta domos que
 D eseruere canes. & quicquid nare sagaci
 A era non s̄mū motum que caduere sensit.
 † am que diu uolucres ciuilia cistra secute
 C omueniunt. uos que nilo mutare soletis
 T reicias hyemes. aci mollem serius aust. n̄
 † stis. aues. nunq̄ tanto se uulture celum
 † ndunt. aut plures presserunt. aera penne.
 O mne nemus misit uolucres. om̄s que eruenta

A lite st sanguineis stilaunt roribus arbor.
 S .epe super uultus uictoris & impia signa
 A ut cruor aut alto deflurit ab ethere tabes.
 U embra que deiecit iam lassis unguibus ales.
 S i quoque non omnis populus peruenit ad ossa.
 I n que discriptus ab it. non intima currant
 V iscera. nec totas aude sorbere medullas.
 D egustant que artis. latie pars maxima turbe
 F astidita iacet. quam sol nimbique dies que
 L ongior. emathus resolutam miscuit aruis.
 T hebahe in foete quot tanto crimine tellus
 L existi superos. ut te tot mortibus unam
 T ot scelerum fatis premerent. quod sufficit. euum.
 Q ue seges infecta surget. non decolat herba
 Q uo non romanos uiolabis uiolabis uomere manes.
 A nte noue uement acies. sceleri que secundo
 P restabis nondum siccos hoc sanguine manes campos.
 O mia maiorum uertamus busta licetbit.
 E t stantes tumulos. & qui radice uetusta
 E ffudere suas uictis compagibus urnis.
 P lus emerum hemonie sileis telluris aratur.
 P lura que ruricolis feriuntur dentibus ossa.
 N ullus ab emathio religasset litore funem
 N auita. nec terram quisq; mouisset aratro
 R omam bustum ppli. fugerent que coloni
 U mbrarum campos. gregibus diumeta perirent.
 N ullus que auderet pecori permittere pastor
 U elleret surgentem de urnis ossibus herbas.
 A t uelut impatiens hominis uel solis iniqui
 L imite uel glacie. nuda atque ignota uacres.

S i non p̄manetas belli sed sola tulisses
 O / superi licet terras ocidisse nocentes.
 Q uid totum premitis quid totum soluitis orbem.
 H esperie clades: & flebilis unda p̄chini.
 E t mutina & leucas puros fecere philippos.
 F *est autem superius. incipit octavius.*

A m super hercuclis fauces nemo-
 rosa que tempe
 Hemonie deserta petens dispen-
 dia silue
 Cornipedem exhaustum cursu sti-
 mulis que negantem
 Magnus agens: incerta fugie uesti-
 gra turbat
 Implicitas errore uias. pauet ille
 fragorem.

M otorum uentis nemorum, comitū que suoz.
 Q ui post terga redit trepidum lateri que timentē
 E xanimat. quis sūmo de culmīe lapsus
 N ondum uile sui precium sit sanguis esse.
 S e que memor fatis tante mercedis h̄re
 C redit adhuc iugulum. quantū pro cesaris ip̄e
 A uulsa cervice claret. deserta sequentem
 N on patitur tuus fatum celare latebris.
 C lara uiri facies. multi pharsalica castra
 C um peterent nondum fami proclente ruias.
 O ccursu stupuere ducis. ueragine reris
 A ttoniti. cladis que siue uix ip̄e fidelis
 A uctor erat. grauis ē magno quicūq; malor.

T estis adest. cum cunctis ignotus gentibus esse
 M alet. & obscuro tutis transire per urbes
 N omine. sed longi poenas fortuna fauoris
 E xigit amisero. quae tanto pondere fame
 R es premit aduersas. fatis que prioribus urget.
 N unc festinatos nimium sibi premit honores. sentit
 A cta que laurifere damnat sillata iuente.
 N unc & choricias classes & pontica signa
 D eiectum meminisse piget. sic longius. cum
 D estruit ingentes animos. & uita supistes
 I mperio. nisi summa dies cum fine bonor.
 A fuit. & celeri preuertit tristia leto.
 D e decori est fortuna prior. quisq; ne secundis
 T radere se fatis audeat nisi morte pacta.
 L ittora contigerat per que peneus amnis
 A emathia iam clade rubens exhibat in equor.
 † nde ratis trepidum uentis ac fluctibus impar
 F lumineis uix tuta uadis euexit in altum.
 C unis adhuc remis quatitur choreira. finis que
 L eucadii. cilecum dominus terre que liburne
 E xiguam uictor pauidus correpsit malnum.
 C onscia curar. secreta in lititora lesbi
 F lectere uellaiubet. qua tunc tellure latebas
 M oestior in mediis q̄ si cornelia campis
 A emathie stares. tristes presagia curas
 E xagitāt. trepida quatitur formidie somnus.
 T hesalia nox ois h̄t. tenebris que remotis
 R upis in arrupte scopulos extrema que currens
 L ittoraprospiciens fluctus natantia longe

S emper p̄ma uides uementis uellacarne.
 Q uerere nequeq̄ de fato coniugis audes.
 E nratis ad uiros que tendit carbasa portus
 Q uid ferat ignoras. sed nunc tibi sūma pauoris
 N untius armorum tristis rumor que sinu terer
 U ietus adest coniunx. quid perdis tempora fletus.
 C um possis iam flere times. tunc pupe propinqua
 P rosiliit. crimen que deum crudele notant/
 D eformem pallore ducem. uultus que prementē
 C anicem. atque atro squalentē puluere uestes.
 O bua nox misere celum lucem que tenebris
 A bstulit. atque animā clausit dolor. omnia neruis
 M embra relicta labant. riguerunt corda diu que
 S pe mortis decepta iacet. iam fune ligato
 L ittoribus lustrat uacuas pompeius harenas.
 Q uem postq̄ famule propius uidere fideles
 N on ultra gemitus tacitos incesse fata
 P ermisere sibi. frustra que attollere terra
 S em animem conantur heram. quā pectore magn^o
 A mbit. & astrictos refouet complexibus artus.
 C oeperat in sūmum reuocato sanguine corpus
 P ompei sentire manus. moestam que mariti
 P osse pati faciem. prohibet succumbere fati
 M agnus. & immodicos castigat uoce dolores.
 N obile cur robur fortune uulnere p̄mo
 F emina tantorū titulis insignis auorū
 F rangis. habes acitū mansing in secula fame/
 L audis in hoc sexu. non legum iura n̄ arma:
 U nica materia ē coniunx miser. erige mentem

Et tua cum satis pietas decertet. & ipm
 Quod sum uictus ama. nunc sum tibi gloria maior
 A me quod fasces & quod pia turba senatus
 Tanta que discessit regum manus. incipe magnū
 Sola sequi. deformis adhuc uiuente marito
 Sumus & augeri uentus dolor. ultima debet
 Esse fides lugere uirum. tu nulla tulisti
 Bello damnā meo. uiuit post proelia magnus.
 Sed fortuna perit. quod defles illud amasti.
 Vocibus his correcta uiri uix aegra leuauit
 Membra solo: tales gemitu rumpente querellas.
 O utinam in talamos inuisi cesaris issem
 Infelix conuincere: & nulli leta marito:
 His nocui mundo. me pronuba duxit herinis.
 Cassorum que umbre. deuota que maibus illis
 Assiros in castra tuli ciuilia casus.
 Precipites que dedi pptos. cunctos que fugau
 A causa meliore deos. o maxime conuincere
 O talamis indigne meis: hoc iuris habebat
 Tantum fortuna caput. cur impia nupsi
 Si miserū factura fui. nunc accipe poenas
 Sed quas sponte liam quo sit tibi mollius equor
 Certa fides regum totus t que patior orbis
 S parge mari comitem. malem ciuilibus armis
 Dependisse caput. nunc clades denique lustra
 Magne tuas. ubi cūq; iaces ciuilibus armis
 Nostros ulta thoros ades huc: atque exige poenas
 T ulia crudelis. placata que pellice cessa.
 Magno parce tuo. Sic fata. iterum que refusa

C oniugis in gremium: cunctorum lumina soluit
 I n lacrimas. duri flectuntur pectora magni.
 S icca que thesalie confundit lumina lesbos.
 T unc mithileneum pleno iam littore uulgus
 A fflat magnum. Si maxima gloria nobis
 S emper erit tanti pignus seruasse mariti:
 T uo quoque deuotos sacro tibi foedere muros
 O ramus socios que lares dignare uel una
 N octe tua. fac magne locum quem cuncta reuisant
 S ecula. quem ueniens hospes romanus adoret.
 N ulla tibi subeunda magis sunt moenia uicto.
 O mnia uictoris possunt sperare fauorem.
 H ec iam crimen hnt quicquid iacet insula ponto.
 C elar eget ratibus. procerum pars magna cohibet,
 C erta loci noto repar. indu est littore fatum.
 A ccipe templorum cultus. aurum que deor.
 A ccipe. si terris si pupibus ista iuuentus
 A ptior est: tota quantum ualeat utere lesbo.
 H oc solum crimen merite bene detrahe terre:
 N e nrām uideare fidem foelix que secutus
 E t damnasse miser. Tali pietate uiroz.
 L etus in aduersis: & mundi noie gaudens
 E sse fidem: nullum toto m dixit in orbe
 S ratius esse solum: non paruo pignore uobis
 O stendi. tenuit nros hac obside lesbos
 A ffectus. hic sacra domus. cari que penates.
 H ic in roma fuit. non ulla in littora pupim
 A nte dedi fugiens: seu cum cesaris iram
 F am scirem meritam seruata coniuge lesbon.

Non ueritus tantam uenire comittere uobis
 Materiam. sed iam satis est fecisse nocentes.
 Fata mihi totum mea sunt agitancla per orbem.
 Heu nimium foelix eterno noie lesbos:
 Sive doces populos reges que admittere magni:
 Sive prestas mihi sola fidem. nam quere certum est
 Fas quibus in terris ubi sit scelus. accipe numen
 Si quod adhuc mecum e. uotorum extrema meorum
 Da similes lesbo pptos qui marte subacti
 Non intrare suos infesto cesare portus
 Non exire uentent. dixit. moestam que carinae
 Imposuit comitem. cunctos mutare putares
 Tellurem patria que solum. sic litore toto
 Plangitur. infeste tenduntur in aethera dextre.
 Pompeium que minus cuius fortuna dolorem
 Moverat. ast illam quam toto pondere belli
 Ut euenire suam discedere cernens
 Ingemuit ppls. quis si castra mariti
 Victoris peteret. sicis dimittere matres
 Non poterant oculis. tanto deiunxit amore
 Hos pudor bos probitas casti que modestia uultus
 Quod sumissa nimis nulli grauis hospita turbe
 S tantis adhuc fati. uixit quasi coniuge uicto.
 Et am pelago medios titan dimissus ad ignes
 Nec quibus abscondit nisi quibus exeret orbem
 Totus erat. uigiles pompeii pectore curae
 Nunc socias ad eunt romam foederis urbes.
 Et uarias regum mentes. nunc inuina mundi
 Arua! super nimios soles austru que iacentem.

Sæpe labor moestus curarum oclium que futuri
 P roiecit fessos incerti pectoris æstus.
 R ectorem queratis de cunctis consulit astris.
 V nde notet terras. que sit mensura secandi
 A equoris in celo. syriam quo sidere seruet.
 A ut quæctus in plaustro libiam bñ dirigat ignis.
 D octus ad hoc fatur. taciti seruator olimpi.
 S ignifero que ecūq; fluunt labentia celo
 N unq; stante polo miseros fallentia nauitas
 S idera non sequimur. sed qui non mergitur undis
 A xis moecidius gemina clarissimus aretho.
 † lle regit pupes. hic cum in semper in altum
 S urgit. & instabit sumis minor uria ceruehis.
 B opboron & sithice curuantem littora pontū
 S pectamus. quæquid descendit ab arbore summa
 A rtophilas. propior que mari cynosura feretur.
 I n syria portus tendet ratis. inde canopos
 E xcipit australi celo contenta uagari
 S tella timens boream. illa quoque perge sinxtra
 T rans pharon. in medio tanger ratis æquore syrtim.
 S ed quo uella dari quo nunc pede carbasa tendi
 N ra uibes. dubio cui contra pectore magnus
 H oc solum toto respondit in æquore serua.
 V t sit ab æmathis semper tua longius oris
 P upis. & hesperiam celo pelago que relinquant.
 C ætera da uentis. comitem pignus que recepi
 D epositū. tunc certus eram que littora uellem.
 N unc portum fortuna dabit. sic fatur. at ille
 † usto uella modo pendentia cornibus æquis

Torsit. & in leuim pupum dedit. ut que secaret
 Quas asine cautes & quas chios asperat undas
 Hoc dedit in proam. tenet hos in pupa rudentes.
 Aequora senserunt motus: aliter que secante
 Tam pelagus rostro: nec idem spectante carina:
 Mutauerunt sonum. non sic moderato equorum
 Dexteriore rota leuim cum circuit axem
 Cogit in offensa currus accedere meta.
 Ostendit terras tytan & sidera terit.
 Sparsus ab amathia fugit quicunq; procella
 Assequitur magnum. primus que a litore lesbu
 Occurrit natus. procerum mox turba fidelis
 Nam neque delecto fatis acie que fugato
 Abstulerat magno reges fortuna ministros.
 Terrarum dominos & sceptri eoa tenentes
 Exul hinc comites. iubet ire in deua mundi
 Deiotarum: qui sparsa ducis uestigia legit.
 Quando ait. amathis amissus cladibus orbis
 Qua romanus erat: superest fidelissime regum
 Eoam temptare fidem. pptos que libentes
 Euphratem & adhuc securum a cesare tygrim.
 Ne pigreat magno quarentem fata remotis
 Medorum penetrare domos. sithicos que recessus
 Et totum mutare die. uoces que superbo
 Arsacide proferre meas. si foedera nobis
 Prisca mament: an per latium iurati tonantem
 Per uros astricti magos implete p'faretas
 Armenios que arcus geticis intendite neruis.
 Si uos oparthe peterem cum caspia claustra

Et sequeret ...

Et sequeret duros. eterni martis alanos.
 Passus achimemis litæ discurre campis.
 Et tutam trepidos nunq̄ babilona coegi.
 Arua supereri caldei que ultima regni
 Quia rapidus ganges & qua niseus hydaspes
 Accedunt pelago phoebe surgentis ab igne
 Tam propior q̄ persis erāt. tum omnia uincens
 Substantiu nostris uos tantum deesse triumphis.
 Solus que enuero regum telluris ege
 Ex equo me parthus adit. nec munere magni
 Stant semel arsiade. quis enim post uulnera cladis
 A syria iustas latu compescuit iras.
 Tot meritis obstricta meis nunc parthia ruptis
 Excedit claustris uetitam per secula ripam.
 Zeuma que pelleum pompeio uincite parthi.
 Vincti roma uolet. regem parere iubenti
 Ardua non piguit. positis que insignibus aule
 Egreditur famuli raptos indutus amictus.
 Indubis tutum ē inopem simulare tyranno.
 Quanto igitur mundi dominus securus. eum
 Verus pauper agit. dimisso in litore rege
 Ipse per bycarie pptos scopulos epheson que relinquens
 Et placidi colophona maris spumantia parue
 Radit saxa sami. spirat de litore o eoo
 A uia fluens. gnidon inde fugit. clarū que relinquit
 Sole rodon. magnos que sinus themelesidos unde
 Compensat medio pelagi. paphia pupi
 Occurrit tellus. nec se comittere murris
 A usus adhuc ullis. tepmū parua pbaselus

Magnus adit. nam te metui uetat incola iurus.
 Exhausta que domus populis. maior que carine
 Quae tua turba fuit. tendens hinc carbasa rursum
 Et iam taurum tauro que uidet dipsanta cadentem.
 Crederet hoc magnus pacem cum prestitit undis
 Et tibi consultum. cileicum per littora tutis
 Parua pupae fugit. sequitur pars magna senatus
 Ad profugum collecta ducem. paruis que sine drit
 Quo portu mittit que rates recipit que selinis.
 In procerum cetu tandem moesta ora resoluit
 Vocibus his magnus. Scornites belli que fugae que
 Atque instar patrie quae in litore nudo
 Et cileicum terra nullis circumdatus armis
 Consultem rebus que meis exordia quaeram.
 Ingentes prestate animos. non omnis marius
 Aemathis cecidi. nec sic mea fata premuntur
 Ut nequeam releuare caput. clade que receptas
 Excitare. an libige marium potueri ruina
 Et rigere in fasces & plenis reddere fatis
 Me pulsum leuiore manu fortuna tenebit.
 Mille meae grati noluntur in equore classes. aliter pupes.
 Mille duces. sparsit potius pharsalia nras
 Quae subuertit opes. sed me uel sola tueri
 Fama potest rerum toto quas gessimus orbe.
 Et nomen quod mundus amat. uos pendite regna
 Viribus atque fide libiam parthos que pharon que
 Quae uenam romanis deceat succurrere rebus.
 Ast ego curarum uobis archana meae
 Expromam. mentis que meae quo pondera uergant.

A etas niliaci nobis suspecta tyranni est.
 A rdua quippe fides robustos exigit annos.
 H inc anceps dubii terret solertia mauri.
 N am que memor gñis cartagis impia proles
 I mminet hesperia. multus que in pectore uano ē
 A nihal: obliquo maculat qui sanguine regnū.
 E t numidas contingit auos. iam supplice uaro
 I ntumuit. uidit que loco romana secundo.
 Q uare agite eorum comites properemus in orbem.
 D iuidit euphrates ingenti gurgite mundū.
 C aspia que imensos seducunt claustra recessus.
 E t polus asyrias alter noctes que dies que
 U ertit. & abruptum est nro mare discolor unda
 O ceanus que suus. regnandi sola uoluptas
 C elsius in campis sonipes & fortior arcus.
 N ec puer aut senior letales tendere neruos
 S egnis. & a nulla mors est incerta sagitta.
 P rimi pelles arcu fregere lassas.
 B actra que medorum sedem. muris que superba
 A syrias babilona domos. nec pila timentur
 N ra nimis parthis. audent que in bella uenire
 E xpertis lithicas crasso pereunte pharetras.
 S picula nec solo spargunt fidentia ferro:
 S tridula sed multo saturantur tela ueneno.
 U ulnera pua nocent. fatū que in sanguine sumo ē.
 O utinam non tanta in fiducia seuis
 E met in arsaicis. fatis nimis emula nris
 F ata mouent medos. multum que in gente decor ē.
 E ffundā pptos alia tellure reuulsos.

Excitos que suis imittam sedibus ortus.
 Quod si uos coafides et barbara fallunt
 foedera: uulgati supra comertia mundi
 Naufragium fortuna ferat. non regna precabor
 Que feci. sit magna feram solatia mortis
 Orbe iacens alio. nihil hec in membra eruente
 Nil socerum fecisse pie. sed cuncta reuoluens
 Uite fata mee: semper uenerabilis illa
 Orbis parte sui quantus meotida supra
 Quantus aput tanayn toto conspectus mortu.
 Quas magis in terras ur̄m foelicibus actis
 Nomen abit. aut unde redit maiore triumpho.
 Roma faue coeptis. quidenim tibi letius unq̄
 Prestiterint superi: q̄ si ciuilia partho
 Milite bella geras. tantam consumere gentem
 Et nr̄is miscere malis. cum cesaris arma
 Concurrent me dis: aut me fortuna necesse ē
 Uindicet aut crassos. Sic fatus. murmure sensit
 Consilium damnasse uiros. quos Lentulus om̄s
 Uirtutis stimulis & nobilitate dolendi
 P excessit. dignas que tulit modo consule uoces
 Sic me thesalice mentem fregere ruina.
 U na dies mundi dam̄uit fata. secundum
 A emathnam his tinta datur. iacet omne eruenti
 Uulneris auxilium. solos tibi magne reliquit
 Parthorum fortuna pedes. qui d̄ transfuga mundi
 Terrarum totos tractus celum que perosus
 Aduersos que polos aliena que sidera quæris.
 Caldeos culture deos & barbara sacra.

P arthorum famulus. quid cā obtenditur armis
 L ibertatis amor. miserum quid decipis orbem
 S i seruire potes. te quem romana gerentem
 H orruit auditu. quem captos ducere reges
 V idit ab byrcanis indo que alittore filius
 D eiectum fatis humilem fractū que uidebit.
 E xtollet que animos latium uesanus in orbem
 S e simul & romam pompeio supplice mensus
 N il animis fatis que tuus effabere dignum.
 E xiget ignorans latie comerta lingue
 V t lacrimis se magne roges. patimur ne pudoris
 H oc uulnus. clades ut parthia uindictet ante
 H esperias q̄ roma suas. ciuilibus armis
 E legit te nempe ducem. quid uulnera nra
 † n sit hicos spargis populos. clades que latentes.
 Q uid parthos transire doces. solatia tanti
 P erdit roma mali. nullos admittere reges
 S ed cui seruire suo. iuuat ire per orbem
 D ucentem suas romana in moenia gentes.
 S igna que ab euphrate cum crassis capta sequente.
 Q uo solus regum fato celante fauorem
 D effuit emathie. nunc tantas ille lacesset
 A uditu uictoris opes. aut iungere fata
 T ecum magne uolet. non hęc fiducia genti ē
 O mnis in arethois pplus quicūq; p̄mis
 N ascitur. indomitus bellis & mortis amator.
 Q uicqd ad eos tractus mundi que teporem
 L abitur. emollit gentes clementia celi.
 † illic & latex uestes & flirea in rocy

Uellamenta uides. partibus per medica rura
 Sarmaticos inter campos effusa que plano
 Tigridis arua solo nulli superabilis hosti ē
 Libertate fugre. sed non ubi terra tumebat
 Aspera conscendet montis iuga. nec per opacis
 Bellageret tenebras incerto debilis artu.
 Nec frangeret nardo uolenti uerticis annem.
 Nec tota impugna pfusus sanguine membra
 Exigret aestiuum calido sub puluere solem.
 Non aries illis non ulla est machina belli
 Haud fossas implere ualent. partibus que sequenti
 Murus erit quodcūq; pot obstare sagitte.
 Pugna leuis bellum que fugax turma que uagantes.
 Et melior cessisse loco q̄ pellere miles.
 Illita tela dolis. nec martem comminus usq̄
 Ausa pati uirtus. sed longe tendere neruos
 Et quo ferre uelint permittere uulnera uentis.
 Enlis h̄t uires. & gens quecūq; uiroy est
 Bella gerit gladius. medos proelia p̄ma
 Exarmant. uacue que iubent remicare pharetra.
 Nulla manus illis fiducia toti uenem est.
 Credis magne uiros quos in discrimina belli
 Cum ferro uenisse parum ē. temptare pudendū
 A uicium tanti est. toto diuisus in orbe
 A terra moriare tua. tibi barbara tellus
 Incumbat. te parua tegant ac uilia busta.
 Inuidiosa tamen crasso querente sepulcrū
 Sed tua sors melior. q̄m mors ultima poena est.
 Nec metuenda uiris. at non cornelia letum

† infando subrege timet. nimm barbara nobis
 E st ignota uenus: que ritu caeca ferax
 P olluit inumeris leges & foedera tecta
 C oniuugibus. talami que patent secreta nefandi
 † nter mille nirus. epulis uelana mero que
 R egi non ullis exceptos legibus horret
 C oncubitus. tot femineis complexibus unū
 N on lassat nox una marem. iacuerit sorores at̄ tota
 † n fratrum talamis sacrata que pignora matris.
 D amnat apud gentes scelere non sponte pacti
 E dipodionas in foelix fabula thebas.
 P arthorum dominus quotiens sic sanguine mixto
 M ascit ut arfacides: cui fas implere parentem
 Q uid reare esse nefas. proles tam clara metelli
 S tabit barbarico coniunx millesia lecto.
 Q̄ q̄ non ulli plus regia magne uacabit
 S euitia stimolata uenus titulis que uiroꝝ.
 H am quo plura uiuet parthum portenta fuisse
 H anc sciet & crassi. ceu pridem debita fatis
 A ssyris trahitur cladis captiua uetuste
 H eret eoz uulnus miserabile sortis.
 N on solum auxiliū funesto a rege petisse
 S ed gessisse prius bellū ciuile pudebit.
 N am quod apud soce pptos crimen soceri que tuū que
 M aius erit: q̄ quod nobis miscentibus arma
 C rassorū uindicta pit. incurrere cuncti
 D ebuerant in bactra duces. & ne qua uacarent
 A rma: uel archorum clachis reni que catervis
 † imperii nudare lacus: clū pfida susis

† n tumulos prolapsa ducēū babilon que iaceret
 A syrie paci finem fortuna precamur.
 E t si thesalia bellum ciuile peractum est
 A d parthos qui uicit eiat. gens unica mundi ē
 D e qua cessareis possim gaudē triumphis.
 N um tibi cum p̄mā gelidum transibis araxem
 U mbra senis moesti sithicis confixa sagittis
 † ngeret has uoces. tu quem post funera n̄ra
 U lto rem cinerum nude sperauimus umbra
 A d foedus pacem que uenis. tum plurima cladis
 O ccurrent monimta tibi. que moenia trunci
 L ustrantur ceruice duces. ubi noīa tanta
 O bruit euphrates. & uīa cadauera tygris
 D etulit in terras. ac reddidit ire per istas.
 S i potes in media socerum quoque magne sedentē
 T hesalia placare potes. quin respicis orbem
 R omanum si regna times proiecta sub auro
 † nfidum que subam. petimus pharon arua que ligi
 S irti bus hinc libicis tuta est egiptus. at inde
 S urgite septeno rapidus mare sūmouet amnis.
 C erti suis contenta bonis non indigna mercis.
 A ut iouis. in solo tanta est fiducia inlo.
 S ceptra puer tholomeus h̄t tibi debita magne.
 T utelle comissa tue. quis nōis umbram
 H orreat. innocua ē etas. ne uira fidem que
 R espectum que deum ueteri speraueris aule.
 N il pudet assuetos sceptris. mitissima sors ē
 R egnorum sub rege nouo. non plura locutus
 † mpulit huc animos. quantū spes ultima rerz

Libertatis h̄c. uicta est sententia magni.
 Tunc cilicium liquere solum. cypro que citatis
 † misere rates: nullas cui pretulit aras
 Unde diui memor paphie. si num̄a nasci
 Credimus: aut quēq̄ fas est coepisse deor̄.
 Hæc ubi deseruit pompeius littora: totos
 † mensus cypr̄i scopulos: quibus exit maistrū
 † nde maris uasti transuerso uertitur estu.
 Nec tenuit cassium nocturno lumine montem
 † n̄fima que egypti pugnaei littora uello
 † ix tetigit. qua diui diu u pars maxima nili
 † nuada decurrit pelusia septimus annis.
 Tempus erat quo libri pares examinat horis
 Non uno plus. equa die. nocti que rependit
 Lux minor hyberne uerni solatia damni.
 Comperit ut regem cassio se monte tenere
 † lectit iter. nec phoebus adhuc n̄ carbasa languet.
 † am rapido speculator eques per littora cursu
 Hospitis aduentu pauidam compleuerat aulam.
 Consilii uix tempus erat: tamen om̄ia monstra
 Pellee cobiere domus. quos inter achoreus
 † am placidus senio fractis que modestior annis:
 Hunc genuit custos nili crescentis maria
 Amphibis uana licis: illo cultore deor̄
 Lustra sua phoebes non unus uexerat apis:
 Consilii uox p̄ma fuit. meritū que fidē que
 Sacra que defuncti uicta uult pignora patris.
 Sed melior suadere malis. & nosce tyrannos
 Ausus pompeium leto damnare photinus.

† us & fas multos faciunt tholomee nocentes.
 D at poenas Luidata fides cum substinet inquit
 Q uos fortuna premit. fatis accede deis que.
 E t cole foelices. miseros fuge. sidera terra
 V t distant & flāma mari. sic utile recto
 S ceptorum ius tota perit. si pendere iusta
 † ncepit euertit que arces respectus honesti
 L ibertas scelerum est que regna iniusta tuetur.
 S ublatus que modus gladiis facere oīa seue
 N on impune licet: nisi cum facis exeat aula
 Q ui uult esse pius. uirtus & sūma potās
 N on coheunt. semper metuet quem seua pudebūt.
 N on impune tuos magnus contempserit annos
 Q uite nec uictos arcere a litore nro
 P osse putat. neu te sceptris p̄uauerit hospes
 P ignora sunt propiora tibi. nilum que pharon que
 S i regnare piget damnate redde sorori.
 E giptum certe latius tueamur ab armis.
 Q uicqd non fuerit magni dum bella geruntur
 N ec uictoris erit. toto iam pulsus ab orbe
 P ostq̄ nulla manet rerum fiducia querit
 C um qua gente cadat. rapitur ciuilibus armis.
 N ec soceri tantum arma fugit fugit ora senatus:
 C uius thesalicas saturat pars magna uolucres.
 E t metunt gentes quas uno in sanguine mixtas
 D eseruit. reges que timet quoz agmīa merfit.
 T hesalie que reus nulla tellure receptus
 S olicitat nostrū quem nondū perdidit orbem.
 † ustior in magnum nobis tholomee querelle

Causa data est. quid sepositam semper que quietam
 Crimine bellorum maculas pharon. aruaque nra
 Victori suspecta facis. cur sola cadenti
 Hæc placuit tellus: in quam pharsalica fata
 Conferres poenas que tuas. iam crimen habemus
 Purgandum gladio: quod nobis sceptrum senatus
 Te suadente dedit. uotis tua fouimus arma.
 Hoc ferrum quod fata iubent proferre parauit,
 Non tibi sed uicto. feriam tua uiscera magne.
 Malueram soceri. rapimur quo cuncta feruntur.
 Tene mihi dubitas an sit uiolare necesse
 Cum liceat: que te nri fiducia regni
 Huc agit in foelix. populum nō cernis inermem.
 Arua que uix refugo fochentē mollia nullo.
 Metiri sua regna decet uires que fateri.
 Tu tholomee potes magni fulcire ruinam
 Sub qua roma iacet. bustū cineres que mouere
 Thebalicos audes. bellum que in regna uocare.
 Ante aciem amathiam nullis accessimus armis:
 Pompeii nunc castra placent que deserit orbis.
 Nunc uictoris opes & cognita fata lacessis.
 Aduersis non deesse decet. sed leta secutos
 Nulla fides unq̄ miseros elegit amicos.
 Assensere omnes sceleri. letatur honore
 Rex puer insueto. qđ iam sibi fata licere
 Permittant famuli. sceleri delectus Achilles
 Perfida qua tellus casus excurrit harenis
 Et uada testantur unctas egyptia syrtes
 Exigua sociis monstri cladis que carinam

Instruit. osuperi nullus ne & barbara memphis
 Et pellusiaci tam mollis turba canopi
 Hos animos sic fatis premunt ciuilia mundū
 Sic romana iacent. nullus ne in cladibus istis
 Est locus egipto. pharius que admittitur ensis
 Hanc certe seruate fidem. ciuilia bella
 Cognatas prestate manus. extrema que monstra
 Pellite. si meruit tam claro nomine magnus
 Caesaris esse nefas. tanti tholomee ruinam
 Nomis haud metuis. celo que tonante profanas
 Inseruisse manus impure & semiur audes.
 Non domitor mundi nec ter capitolia curru
 Inuectus regum que potens iudex que senatus
 Victoris que gener phario satis esse tyranno
 Quod poterat romanus erit. quid uiscera nra
 Scruitris gladio. nescis puer improbe nescis
 Quo tuis sit fortuna loco. nam iure sine ullo
 Nil sceptrata tenes. cecidit ciuilibus armis
 Qui tibi regna dedit. siam uento uella negarat
 Magnus. & auxilio remorum infanda petebat
 Littora. quem contra non longa uecta biremi
 Appulserit scelerata manus. magno que parere
 Fingens regna phari. celsa de puppe carina
 In paruum iubet ire ratem. litus que malignū
 Inculat. bimarem que uadis frangentibus istum
 Qui uetat externis terris appellere classes.
 Quod nisi fitorum leges intenta que iussu
 Ordinis. eterni miserę uicinia mortis
 Damnatū leto traherent ad littora magnū:

Non ulli comitum sceleris presagia decant.
 Quippe fides si pura foret: si regia magno
 Sceptrorum auctori uera pietate pareret:
 Venturum tota pharium cum classe tyrannum
 Sed cedit fatis. classem que relinquere iussus
 Obsequitur. letum que iuuat preferre timori.
 + bat in hostilem preceps cornelia pupum.
 Hoc magis impatiens egresso deesse marito
 Quod metuit clades remane temeraria coniunx
 E t tu nate precor longe que elittore casus
 E xpectare meos. & in hac ceruice tyranni
 E xplorare fidem. dixit. sed dura uentum
 T endebat geminas in mens cornelia palmas.
 Q uo sine me eris delis. iterum ne relinquer
 T belalis summi malis. nunq̄ omne leto
 D istratum miser. poteras non flectere pupum
 C um fugeres. alio: latebras que relinquere lesbi;
 O mibus a terris si ues. irete parabis.
 A nt m̄ inflactus placco comes. hec ubi frustra
 E ffudit. p̄ma pendet inde anxia pupae.
 A ttonite que metu nec quoq̄ aduertere uisus
 N ec magnam spectare pot. stetit in ca pupis
 A d ducis euentum metuens non arma nefas que.
 S ied ne sumillis precibus pompeius adoret,
 S ceptra sua donata manu. transire parantem
 R omanus phari miles de pupae salutis
 S eptimus. quiprob superum pudor. arma sitelles
 R egia gestabat posito deformia pilo.
 + mmunis uiolentis atrox nulla que ferat.

M itior incedes. quis non fortuna putasset
 P arcere te p̄ptis. quod bello hæc dextra uacaret.
 T heſalia que procul tam noxia tela fugasses.
 D isponis gladios ne quo non fiat in orbe
 H eu facinus ciuile tibi. uictoribus ip̄is
 D edecus. & nunq̄ superum caritura pudore
 F abula. romanus regi sic paruit ensis.
 P elleus que puer gladio tibi colla recidit
 M agne tuo. qua posteritas in secula mittet
 S eptimium fama. scelus hoc quo nomie dicent
 Q ui bruti dixere nefas. iam uenerat bore
 T erminus extrema. phariam que ablatuſ in alnū
 P erdiderat iam iura sui. tunc stringere ferrum
 R egia monstra parant. ut uidit cominus enses
 T nuoluit uultus. atque indignatus apertū
 F ortuna prebere caput. tunc lumina preſſit
 C ontinuit que animam. ne quas effundere uoces
 P oſſet. & eternam fletu corrumpere fama.
 S ed poſtq̄ mucrone latus funeſtus achillas
 P erfodit. nullo gemitu conſenſit adictuſ.
 D eſperit que nefas. ſeruat que immobile corpus.
 S e que probat moriens. atque hæc in pectore uoluit.
 S ecula romanos nunq̄ tacitura labores
 A ttendunt. auum que ſequens ſpeculatur ab omi
 O rbe ratem phariam que fidem. ne conſule fama.
 F ata tibi longe fluxerunt proſpera uite.
 I gnorant populi ſi non in morte probaris
 A n ſcieris aduerſa pati. ne cede pudori.
 A uctorem que dole fati. quacumq; ferris

C redede manum soceri. spargant lacerant que licebit
 S um tamen o superi foelix. nulli que potius
 H oc auferre deo. mutantur prospera uita.
 N on fit morte miser. uidet hanc cornelia exdem
 P ompeius que meus. tanto patiennius oro
 C laude dolor gemitus. natus coniunx que pemptu
 S imirantur amant. talis custodia magno
 M entis erat. ius hoc animi morientis habebat.

A t non tam patiens cornelia cernere scium
 Q uam perferre nefas. miserandis aethera complet
 V ocibus. o coniunx ego te scelerata pemi.
 L etifere tibi causa mori fuit auia lesbos.
 E t prior in nili peruenit littora cesar.
 N am cui uis alii sceleris. sed quisq; in istud
 A superis imisse caput: uel cesaris ira
 V el tibi prospiciens. nescis crudelis ubi ipa
 V iscera sint magni. properas atque ingeris ictus
 Q ua notum e uicto. poenas non morte imiores
 P endat. & ante meum uideat caput. haud ego culpa
 L ibera bellorum. que matrum sola per undas
 E t per castra comes nullis exterrita fatis.
 V ictum quod reges etiam timuere recepi
 H oc merui coniunx in tuta pupe relinqui.
 P erfide parcebas. te fata extrema petente
 V ita digna fui. moriat nec munere regas.
 A ut in precipitem nauis pmitte saltum.
 A ut laqueum collo tortos que aptare rudentes.
 A ut aliquis magno dignis comes exigat enssem.
 P ompeio prestare potest quod cesaris armis

I mputer. o seu properantem in fata tenetis.
 U ius adhuc coniunx. etiam cornelia non ē
 I uris magne sui. prohibent acer scere mortem.
 S eruor uictori. Sic fata. inter que suora
 L apsa manus. trepida rapitur fugiente carina.
 A t magni cum terga sonent & pectora ferro.
 P ermansisse decus sacre uenerabile forme:
 I ratam que deis faciem: nihil ultima mortis
 E x habitu uultu que uiri mutasse fatentur
 Q uilacerum uidere caput. nam seuis in ipso
 S eptimius sceleris manus scelus inuenit actu.
 A cretegit sacros scisso uelamic uultus
 S emianimis magni. spirantia que occupat ora.
 C olla que obliquo ponit languentia transtro.
 T unce nervos uenas que secat. nodosa que frangit
 O ssa diu. nondus. urtis erat caput ense rotare.
 A t postq̄ trunco ceruix abscissa recessit
 U endicat hoc pharius dextra gestare satelles.
 D egeneratque opere miles romane secunde
 P ompieu diuo sacrum caput ense recidis
 U t non ipse feras. O sumi fata pucloris
 I mpus ut magnū noscet puer: illa uerenda
 R egibus byrta coma & generosa fronte decora
 C elaries comprehensa manu ē. phario que uerito
 D um uiuunt uultus atque in murrura pulsant
 S ingultus anime: dū lumina nuda rigescunt:
 S uffixum caput est. quo nonq̄ bella iubente
 F ac fuit. hoc leges campum que & rostra mouebat.
 H ac facie fortuna tibi romana placebas.

Nec satis infando fuit hęc uicisse tyranno
 Vult sceleris superesse fidem. tunc arte nefanda
 Sūmota est capiti tabes. rupto que cerebro
 Exicata cutis. putrix que effluxit ab alto
 Humor. & infuso facies solidata ueneno ē.
 Vltima lagę stirpis peritura que proles
 Degener incesta sceptris cessare sororis:
 Cum tibi sacrato macedon seruetur in antro:
 Et regum cineres extructo monte quiescant:
 Cumi tholomeorum manes seriem que pudendā
 Pyramides claudant: indigna que mauiosa.
 Littora pompeium ferunt. truncus que uaclosis
 Huc illuc iactatur. iquis: adeone molesta
 Totum cura fuit socero seruare cadauer.
 Hac fortuna fide magni tam prospera fata
 Pertulit. hęc illum fumo de culmine rex.
 Morte petit. clades que omnes exegit in uno
 Sua die. quibus imunes tot prestitit annos
 Pompeius que fuit qui nunq̄ mixta uideret
 Leta malis foelix nullo turbante deor.
 Et nullo parcente miser. semel impulit illum
 Dilata fortuna manu. pulsatur harenis
 Carpitur in scopulis hausto per uulnera fluctu.
 Ludibrium socer pelagi. nulla que manente figura
 Vna nota est magno capitis iactura reuulsi.
 Ante tamen pharias uictor q̄ tingat harenas
 Pompeio raptim tumultum fortuna parauit:
 Ne iaceat nullo uel ne migliore sepulcro.
 E latebris pauidus decurrit ad equora codrus

Q uestor ab ychario cirenei littore cyprī.
 † nfaustus magni fuerat comes. ille per umbras
 A usus ferre gradum uictum pietate timorem
 C ompulit: ne mediis quesitum corpus in undis
 D uceret ad terram: traheret que ad littora magnū.
 L uicis moesta parum per densas cincta nubes
 P rebebat. cano sed discolor æquore truncus
 C onspicitur. tenet ille ducem complexibꝫ arctis
 E ripiente mari. tunc uictus pondere tanto
 E xpectat fluctus. pelago que iuuante cadauer
 † mpellit. postqꝫ sicco iam littore sedit:
 † ncubuit magno. lacrimas que effudit in om̄e
 U ulnus. & ad superos obscura que sidera fatit.
 N on preciosa petit cumulado thure sepulera
 P ompeius fortuna tuus. non pinguis ad astra
 U t ferat e membris eos fumus odores.
 V t romana suū gestent pia colla parentem.
 P referat ut ueteres feralis pompa triumphos.
 U tresonent tristi cantu fora. totus ut ignem
 P roiectis moerens exercitus ambiat armis.
 D a uilem magno plebei funeris archam.
 Q uel lacerum corpus siccos effundat in ignes
 F. obora non desint misero nec sordidus iustor.
 S it satis osuperi quod non cornelia fuso
 C rine iacet. subiti que facem complexa maritū
 † mperat. extremo sed abest a munere busti/
 † nfoelix coniunx. n̄ adhuc a littore longe ē.
 S ic fatus: paruos iuuenis procul aspicit ignes
 C orpus uile suus nullo custode cremantes.

† nde rapit flāmas semiusta que robora membris
 S ubducens: quecunque es ait neglecta n̄ ulli
 C ara tuo: sed pompeio foelicior umbra:
 Q uod iam compositum uiolat manus hospita bustū
 D a ueniam. si quid sensus post fata relictū est
 C edis & ipsa rogo pateris que hec damna sepulcri.
 T e que pudet sparsis pompeii manibus uri.
 S ic fatus: plenus que sinus ardente fauilla
 P eriulat ad tumulū truncū. q̄ fluctu pene relat⁹
 L ittoze pendeat. sūmas dimouit harenas.
 E t collecta procul lacere fragmenta carinae
 E xigua trepidus posuit scrobe. nobile corpus
 R obora nulla premunt. nulla strue membra recūbūt.
 A dmotus magnū non subditus accipit ignis.
 † lle sedens iuxta flāmas: o maxime dixit
 D uctor: & hesperii maiestas nomis una:
 S i tibi iactatu pelagi si funere nullo
 T ristior iste rogos: manes animā que potentē
 O ffitiis auerti meis. iniuria fati
 H oc fas esse iubet. ne ponti bellua quicq̄
 N e fera ne uolucres ne seui cesaris ira
 A uideat: exigūū quantum potes accipe flāmam,
 R omana succense manu. fortuna recursus
 S i det in hesperia: non hac in sede quiescent
 T am sacri cineres. sed te cornelia magne
 A ccipiet. nra que manu transfundet in urnā.
 † nterea paruo signemus littora saxo
 V t nota sit busti. si quis placare peremptū
 F orte uolet: plenos & mortis reddere honores:

† nueniat trunci cineres. & norit larenas
 A d quas magne tuum deferat caput. hec ubi fatus
 E xcitat inualidas admoto fomite flāmas.
 C arpitur & magnus. lentum distilat in ignem
 † abe fouens bustum. sed iam percussit astra
 A urora premissa dies. ille ordine rupto
 F uneris attonitus latebras in littore querit.
 Q uam metuis clemens isto pro crimine poenam.
 Q uote fama loquax omnes accepit in annos.
 C ondita laudabit magni socer impius ossa.
 † modo securus uenit: fassus que sepulcrum
 P osce caput. cogit pietas imponere finem
 O ffitio. semiuita rapit resoluta que nunc dū
 O ssa satis neruis & mustis plena medullis
 A equorea restringit aqua. congesta que in unū
 P arua clausit humo. tunc ne leuis. aera reiectos
 A uferret cineres: saxo compressit larenam.
 N auta que ne bustum religato fune moneret
 † nscripsit sacrum semiuito stipite nomen.
 H ic situs est magnus placet hoc fortuna sepulchrū
 D icere pompeii. quo condi maluit illum
 Q̄ terra caruisse socer. itemeraria dextra
 C ur obicis magno tumulū. manes que uigentes
 † neludis: situs est qua terra extrema refuso
 P endet in oceano. romanū nomen & omne
 † mperium magno tumuli ē modus. obrue saxa
 C rimie plena deum. si tota est herculis oetbe:
 E t iuga tota uacant bromio nisseia: quare
 † nus in egipto est magno lapis. omnia Ligi

Rura tenere....

Rura tenere potest, si nullo cespite nomen
 Hesperit heremus p[ro]p[ri]i, cinerum que tuorum
 Magne metu nili nullas calcemus harenas.
 Quod sitam claro dignaris nom[en] saxum
 Adde actus tantos monumenta que maxima rerum.
 Adde truces lepidi motus, alpina que bella.
 Arma que sertori reuocato consule uicta,
 Et currus quos egit eques, comertia tuta
 Gentibus, & pauidos cilicas maris, adde subactū
 Barbariem, gentes que uagas, & quicquid in euro
 Regnorum borea que iacet, die semper ab armis
 Ciuilem recepisse togam, ter curribus actis
 Contemptū patrie multos donasse triumphos.
 Quis capit hec tumulus, surgit miserabile bustū
 Non ullis plenum titulis, non ordine tanto
 Fastorum solitum que legi super alta deorum
 Culmīa, & extructos spoliis hostilibus arcus.
 Haud proculē una pompeii nomen harena
 Deprehensum tumulo quod non legit aduena rectus
 Quod n[on] monstratū romanus transeat hospes
 Noxia ciuili tellus egiptia fato.
 Haud equidē imerito cumane carmīe uatis
 Cautū ne nili pelusia tangeret ora
 Hesperius miles ripas que estate timentes.
 Quid tibi seua precer pro tanto crimine tellus
 Uertat aquas nilus quo nascitur orberet[ur]us
 Et steriles egeant hymbernis imbribus agri
 Tota que methiopum putres soluaris harenas
 Nos in templi tuam romana recepimus hysim.

Semideos que canes & sistrā iubentia luctus.
 Et quem tu plangens hominem testaris osyrim.
 Tu nros egypte tenes in puluere manes.
 Tu quoque cum seuo dederis iam templa tyranno
 Non dūm pompeii cineres oroma petisti.
 Exul adhuc iacet umbra ducis. si secula p̄ma
 Victoris timuere mmas: nunc excipe saltem
 O statuumagni. si non dū subrita fluctu
 Inuisa tellure sedent. quis busta timebit.
 Quis sacris dignā mouisse uerebitur urnam.
 Imperet hoc uobis utinā scelus. & uelut uti
 Nostro roma sinu. satis onimū que beatus
 Simbi contingat manes transferre reuulsos
 Ausoniam. sitale ducis uiolare sepulcrum.
 Forsitan aut sulco sterili cū poscere finem
 Ausperis aut roma uolet feralibus austris:
 Tgnibus aut nimis aut terre tecta mouenti
 Consilio iussu que deum transibis in urbem.
 Magne tuam. sumus que feret tua busta sacerdos.
 Nam quis ad exhaustā cancro torrente syennem
 Tbit. & umbriferas siccas sub plade thebas
 Spectator nili. quis rubri stagna profundi:
 Aut arabum portus mercis mutato cae
 Magne peret. quē non tumuli uenerabile saxū
 Et cinis in sumis forsant turbatus harenis
 Auertet. manes que tuos placare licebit.
 Et cassio preferre ioui. nihil ista nocebunt
 Fame busta tuae. templis auro que sepultus
 Uilior umbra fores. nunc ē pro numine sumo

Hoc tumulo fortuna iacens. angustus aris
 Victoris libico pulsatur in equore saxum.
 Tarpeus qui sepe deis sua thura negarunt
 Inclusum tuisco uenerantur cespite numen.
 Proderit hoc olim quod non mansura futuris
 Ardua marmoreo surrexit pondere moles.
 Pulueris exigui sparget non longa uetustas
 Congeriem bustum que cadet. mortis que pibunt
 Argumentatue. ueniet foelicio etas
 Quia sit nulla fides. saxum monstrantibus illud.
 Atque erit egyptus ppis fortasse nepotum.
 Tam mendax magni tumulo q̄ cretha tonantis.
 Explicit liber octauus. incipit nonus.

Non in pharia manes
 Iacere faulla.
 Nec cinis exiguus tanta
 Compescunt umbram.
 Profiliuit busto. semiusta
 Que membra relinquens.
 Degenerem que rogam. se-
 quitur conexa tonantis.
 Qua niger astriferis con-
 nectitur axibus aer:

Quia que patet terras inter luna que meatus
 Semidei que manes habitant. quos ignea uirtus
 Innocuos iuta patientes. eteris imi
 Fecit. & eternos anima collegit morbes.
 Non illuc auro positi nec thure sepulti
 Perueniunt. illic postq̄ se lumine uero

I mpleuit: stellas que uagas miratus & castra
 F rixapolis: uidit sub quanta nocte iaceret
 N ra dies. risit que sui ludibria trunci.
 H inc super emathie campos & signa eruenti
 C aesaris: ac sparsas uoluit in equore classes.
 E t scelerum uindex in sancto pectore bruti
 S eclit. & inuicti posuit se mente catonis.
 † Ille ubi pendebant casus: clubium que manebat:
 Q uem dominū mundi facerent ciuilia bella:
 O derat & magnum quous comes illet in arma
 A uspitius raptus patrie ductu que senatus.
 A t post thesalicas clades in pectore toto
 P ompelanus erat. patriam tutore cirentem
 E xcepit. & populi trepidantia membra referens
 † gnauis manibus proiectos redidit enses.
 N ece regnum cupiens gessit ciuilia bella.
 N ece seruire timens. nil causa fecit in armis
 † pse sui. tote post magni funera partes
 L ibertatis erant. quas ne per littora fulis
 C olligeret rapido uictoria cesaris actu:
 C ore in secretis petit. ac mille carinis
 A bstulit emathie secum fragmenta ruine.
 Q uis ratibus tantis fugientia crederet ire
 A gmina: quis pelagus uictis arraretisse carinis.
 D orida tunc maleam & apertam tenearon umbris
 † nde cithera petit. borea que urgente curmas
 C retha fugit. cithera legit cedentibus undis
 L ittora. tunc ausum classi precludere portus
 † mpulit ac se uas meritū phicontra rapinas

Sparsit. & hinc placidis alto delabitur auris
 In littus palmare tuum. neque enim equore tm̄
 Ausonio monumenta tenes. portus que quietos
 Testatur libere p̄brigio placuisse magro.
 Cum procul ex alto tendentes uella carine
 Anceps tenere animos: socios ne malorū
 An ueherent hostes. preceps facit omne timendū
 Uictor. & in nulla non creditur esse carina.
 At ille pupes luctus plinctus que ferebant.
 Et mala uel dum lacrimas motura catonis.
 Nam postq̄ frustra precibus cornelia nauitas
 Priuigni que fugam tenuit: ne forte repulsus
 Littoribus phariis remearet in equora truncus:
 Ostendit que rogam non uisti flama sepulcri:
 Ergo indigna fui dixit fortuna marito
 Accendisse rogam. gelidos que effusa per artus
 Incubuisse uiro. laceros exire crines.
 Membra que dispersi pelago componere magni.
 Uulneribus cunctis largos que infundere fletus.
 Ossibus & tepida uestes implere fauilla.
 Quicquid ab extincto licuisset tollere busto
 In templis sparsura deum. sine funeris nullo
 Ardere honore rogam. manus hoc egyptia forsan
 Obtulit officium graue manibus. o bñ nudi
 Crassorum cineres: pompeio contigit ignis
 Inuidia maiore deum. similis ne malorū.
 Sors mihi semper erit: nunq̄ dare busti licebit
 Coniugibus. nunq̄ plenus plangemus ad urnas.
 Quid porro tumulis opus est. aut ulla requiris

† nstrumenta dolor. non toto in pectore portas
 † mpta pompeium. non imis beret imago
 Visceribus. quierat emeres uictura supstes.
 Nunc tñ hic longe qui fulget luce maligna
 † gnus. adhuc aliquid phario de limite surgens
 O stendit mihi magne tui. iam flāma recessit.
 P ompeium que ferens uanescit solis ad ortus.
 F umus. & inuisi tendunt m carbasa uenti.
 N un mihi non tellus pompeio si qua triumphos
 V icta dedit. non alta tenens capito currus
 S rator elapsus foelix de pectore magnus
 Q̄ manet egiptus que magni possidet artus.
 H unc uolumus quem nilus h̄t. terre que nocenti
 N on herere queror. crimen comendat barenas.
 L inquere si qua fides pelusia littora nolo.
 T u pete bellorum casus. & signa per orbem
 S exte paterna moue. nam que hec mandata reliqt
 P ompeius nobis in n̄ra condita cura:
 M e cum fatalis leto damnauerit hora
 E xcipite onati bellum ciuile. nec unq̄
 D um terris aliquis n̄ra de stirpe manebit
 C esaribus regnare uacet. uel sceptra uel urbes
 L ibertate sua ualidas impellite fama;
 N omnis. has uobis partes hec arma relinquo.
 † ueniet classes quisqs pompeius in undas
 V enerit. & noster nullis non gentibus beres
 V ella dabit. tantū in domitos memores que paterni
 † uris habete aios. um parere decebit
 S i faciet partes pro libertate catoni.

Exolui tibi magne fidem mandata peregi.
 Infidie ualere tue. decepta que uixi
 Ne in comillas auferrem perfida uoces.
 Tam nunc te per inane chaos per tartara conuinx
 Si sunt ulla sequar. quam longo tradita leto
 Incertum est poenas anima uiuacis ab ipsa
 Ante feram. potui cernens tua uulnera magne
 Non fugere in mortem. planctu concussa peribit.
 Effluet in lacrimas. nunquam uenimus ad enses.
 Aut laqueos aut precipites per mania iactus.
 Turpe mori post te solo non posse dolore.
 Sic ubi fata: caput ferali obduxit amictu.
 Deceuit que pati tenebras. pupis que cauernis
 Delituit. seuum que arte complexa dolorem.
 Perfriuitur lacrimis & amat pro coniuge luctum.
 Illam non fluctus stridens que rudentibus curis
 Mouit. & exurgens ad summa periculi clamor.
 Uota que sollicitis faciens contraria nautis
 Composita in mortem iacuit. fauit que procellis.
 Prima ritem cypros spumantibus accipit undis
 Inde tenens pelagus. sed iam moderatior curis
 In libicas egit sedes. & castra catonis.
 Tristis ut in multo mens est presaga timore
 Ut uidit patrios comites a litore magnus:
 Et fratrem medias preceps time fertur ad undas:
 Dic ubi sit germane parens. stat summa caput que
 Orbis. an occidimus. romana que magnus ad umbras
 Abstulit. hec fatur. quem contra talia frater.
 O foelix quem fors alias disperit in oras

Q uae nefas audis oculos germane nocentes
 S pectato genitore fero. non caesaris armis
 O ccubuit. digno quae perit auctore ruinae.
 R ege sub impuro nilotica regna tenente
 A uspirius fretus superis & munere tanto
 T n proavos cecidit donati uictima regni.
 V idi ego magnanimi licentis pectori patris
 N ee crederem pharium tantū potuisse tyrannū.
 L ittoze niliaco socerū iam stare putavi.
 S ed me nec sanguis nec tantū ulnera nri
 A ffecere senis: quantū gestata per urbem
 O ra ducis. quae transfixo deformi pilo
 V idimus. haec famaē oculis uictoris iniq
 S eruari. sceleris quae fidem quesisse tyrannū.
 N am corpus pharie ne carnes aude quae uolucres
 D istulerint: an furtius quae uidimus ignis
 S oluerit ignoro. quae cūque iniuria facti
 A bstulit hos artus superis haec crimina dono.
 S eruata de parte queror. scū tili magnus
 A uidisset: non ingemitus lacrimas quae dolorem
 E ffudit. iusta quae furens pietate profatur.
 P recipitate rates esicco littoze nauite.
 C lassis in aduersos erumpit remige uentos.
 T te duces mecū. nunq̄ ciuilibus armis
 T anti fuit merces inhumatos condere manes:
 S anguine semiuiri magnū licere trunni.
 N on ego pelleis arces aditis quae relectū
 C orpus Alexandri pigra mareotide mergam:
 N on in pyramidū tumulus auulsus amasis

Atque alii reges nullo torrente natabunt.
 Omnia dent poenas. nudo tibi magne sepulchra
 Et uolam busto iam numen gentibus usum.
 Et tecum lino spargam per uulgus osrum.
 Et licet in magni cineres maetabitur apis.
 Suppositis que deis iram caput. his in poenas
 Terrae clibus. inquam uacuos cultoribus agros.
 Nec minus cui crescat erit. solus que tenebris
 Egiptu genitor; ppilis superis que fugatis.
 Direrat. & classem seuus rapiet in undas.
 Sed cito laudatim iuuenis compescuit iram.
 Interea totis audito funere magni
 Littoribus sonuit percussus planetibus ether.
 Exemplo que cirens & nulli cognitus aeo
 Luctus erat: mortem pplos deflere potentis.
 Sed magis ut uisae lacrimis exhausta solutas
 Inuultus effusa comas cornelia pupe
 Egre diens: rursus geminato uerbere plingunt.
 Ut primu in socie peruenit litora terre
 Collegit uestes miseri que insignia magni.
 Arma que & impressas auro quas gesserat olim
 Exuuias pietas que togas uellamina summo
 Ter conspecta ioui: funesq; que intulit igni.
 Ille fuit misere magni cinis. accipit omnis
 Exemplum pietas. & toto littore busta
 Surgunt. thesalicis reddentia manibus igne.
 Sic tibi de partibus summittere gramina campis
 Et renouare parans hybernas apulis herbas
 Igne fouet terras simul & garganus & arua

Vultus & calidi lucent bucceti manni.
 Non tamen ad magni peruenit gratius umbras
 Omne quod in superos audet conuicta uulgus:
 Pompeium que deis obicit: q̄ pauca catonis
 Verba: sed a pleno uenientia pectore ueri.
 Cuius obit inquit multum maioribus impar
 Mosce modum uiris. sed in hoc tamen utilis. et uo
 Cui non nulla fuit iusti reuerentia: salua
 Libertate potens & solus plebe parata
 Priuatus seruire sibi. rector que senatus
 Sed regnantis erat. nil belli iure poposcit.
 Quaeque dari uoluit: uoluit sibi posse negari.
 Immodicas possedit opes. sed plura retentis
 Intulit. inuasit ferru: sed ponere notat.
 Pertulit arma togae: sed pacem armatus amauit.
 Tuuit sumpta ducem: uiuit dimissa portis.
 Casta domus luxu que carens: corrupta que nunq̄
 Fortuna dñi. clarum & uenerabile nomen
 Sentibus. & multum nrae quod proderat urbi
 Olim uera fides silla mario que receptis
 Libertatis obit. pompeio rebus adempto.
 Nunc & ficta perit. non iam regnare pudebit.
 Nec color imperii nec frons erit ulla senatus.
 O foelix cui summa dies fuit obuia uicto
 Et cui querendos pharium scelus obtulit enses.
 Forsitan in loceri potuisset uiuere regno.
 Scire mori sors p̄ma uiris. & proxima cogi.
 Et m̄ si fatis aliena in iura uenimus
 Factalem fortuna iubam. non deprecor hosti

S eruari: dū me seruet ceruice recisa.
 V ocibus his maior q̄ si romana sonarent
 F ostra ducis laudes generosam uenit ad umbra
 M ortis bonos. fremit interea discordia uulgi.
 C astrorum belli que piget post funera magni.
 C um Tarcon motus linquendi signa catonis
 S ubstitulit. hunc raptā fugientem classe secutus
 L ittus in extremū tali cato uoce notauit.
 O: nunq̄ peccate clix iterum ne rapinas
 V adis in equoreas: magnum fortuna remouit.
 † am pelago pirata redis. tum respicit omēs
 † n cetu motu que uiros. quorum unus aperta
 M ente fugae tali compellat uoce regentem.
 N os cato da ueniam pompeii duxit in arma
 N on belli ciuilis amor. partes que fauore
 F ecimus. ille iacet quem paci pretulit orbis.
 C ausa que nostra perit. patrios p̄mitte penates
 D esertam que domū dulces que reuifere natos.
 N am quis erit finis: si nec pharsalia pugne
 N ec pompeius erit. perierunt tempora iuta.
 M ors eat in tutum. iustas sibi nra senectus
 P rospiciat flāmas. bellum ciuile sepulcra
 V ix ducibus prestare pot. non barbara uictos
 R egnā manent. non armenium in seua mimatur
 A ut sithiciū fortuna uigū. subiura togati
 C iuis eo. quisq̄s magno iuuenite secum diis
 H ic in p̄mus erit. sacris prestabitur umbris
 S ūmus honor: dnm quem clades coget hēbo.
 N ullum magne ducem te solum in bella secutus

Post te fata sequar. neque enim sperare secunda
 fas mihi nec liceat fortuna cuncta tenentur
 Celsis. emathium sparsit victoria ferrum.
 Cuius fides miseris & toto solus in orbe est
 Qui uelit ac possit inictis prestare salutem.
 Pompeio scelus est bellum ciuile perempto.
 Quo fuerat iuuenta fides. sed publica iura
 Si semper patriam sequeris cato: signa petamus
 Romanus que consul sit. Sic ille profatus
 Insiluit pupi iuuenium comitante tumultu.
 Actum romanis fuerat de rebus & omnis
 Indigna seruitii feruebat littore plebes.
 Erupere duces sacro de pectore uoces.
 Ergo pari uoto gessisti bella iuuentus.
 Tu quoque pro dominis & pompeia fuisti
 Non romana manus: quod non in regna laboris
 Quod tibi non ducibus iuris: moreris que: qd orbem
 Aequuris nulli: quod iam tibi uincere tutum e.
 Bella fugis: queris que iugum ceruice uaganti
 Et nescis sine rege pati: nunc e periculi
 Digna iuris: potuit uero pompeius abuti
 Sanguine: nunc patrie iugulos enses que negatis.
 Cum prope libertis inuim fortuna reliquit
 Tam tribus ednis: pudeat plus regi noli
 Contulit in leges & parti militis arcus.
 Te o degeneres tholomei munus & arma
 Spernite. quis uis ulla putet esse nocentes
 Cede manus: credet faciles sibi terga dechisse
 Credet ab emathis pmos fugisse philippis.

Uadite secum meruistis iudice uitam
 Cefate: non armis non obsidione subacti
 Osimuli turpes domini post fata prioris
 Titus ad heredem: cur non maiora mereri
 Quam uitam ueniam que libet: rapiatur in unclis
 Infelix conuinx magni proles que metelli.
 Ducite pompeios. tholomei uincite munus.
 Nostra quoque inuiso quisq; feret ora tyranno
 Non parua mercede dabit. sciet uita uiuentis
 Ceruicis precio bene se mea signa secutam.
 Quin agite & magna meritum cum cede parate.
 Fugauim seclius est tantum fuga. dixit. & omnes
 Haud aliter mecho reuocauit ab equore pupes
 Quam simul effectis linquunt examina ceras.
 Atque oblata faui non miscent necibus allas.
 Sed sibi que eque uolat. nec iam degustat amarum
 Desidiosa thymum. phrigii sonus increpat. eris.
 Attonite posuere fugam. studium que laboris
 Florigeri repetunt. & sparsi mellis amorem.
 Saudit in hybleo securus gramine pastor.
 Duntias seruasse case. sic uoce catonis
 Teneuita uiris iusti patientia martis.
 Tam que actu belli non doctas ferre quietem
 Constitunt mentes seriem que agitare laborum.
 Primum littoreis miles lassatur barens.
 Proximus & in muros & moenia cyrenar.
 Est labor exclusus nulla se uinciat ira.
 Poena que de uictis sola est uicisse catoni.
 Inde pen placent libris contermina manus

R egna iube. sed iter mediis natura uetabat
 S iribus. has audax sperat sibi cedere uirtus.
 S irtes uel p̄mam mundo natura figuram
 C um daret in dubio pelagi terre que reliqt.
 t am neque subleclit penitus quo stagna profundi
 A cciperet: nec se defendit ab equore tellus:
 A mbigua sed lege loci iacet inuia sedes.
 A equora fracta uadis abrupta que terra profundo
 E t post multa sonant proiecti littora fluctus.
 S ic male deseruit nullos que exegit in usus
 H anc partem natura sui. uel plenior alto
 O lim furtis erat pelago penitus que natabat.
 S ed rapidus tytan ponto sua lumina pascens
 A equora subduxit zona uicinia peruste.
 E t nunc pontus adhuc p̄boebo siccanti repugnat.
 M ox ubi clamnosum radios admouerit. euum
 T ellus furtis erit. nam iam breuis unda superne
 f innatat. & late periturū deficit equor.
 U t p̄mū remis actum mare propulit om̄e
 C lassis onus: densis fremunt niger umbrib; auster
 t n sua regna furens. temptatum classib; equor
 T urbine defendit. longe que a sirtibus undas
 E git. & illato confregit littore pontum.
 T um quarum recto deprehendit carbasa malo
 E ripuit nauis. frustra que rudentibus ansis
 U ella negare notos spatium uicere carinae.
 A tque ultra proā tumuit sinus. oīa si quis
 P roindus antennę suffixit lintea simie
 U mcitur. & nudis auertitur armamentis.

Sors melior classi que fluctibus incidit altis
 Et certo iactata mari. quecuq; leuante
 Arboribus caelis flatum effudere fremente;
 Abstulit has liber uentis contraria uoluens
 Estus. & obnoxium uictor decrusit in austrū.
 Has uada destituunt. atque interupta profundo
 Terra ferit pupes. dubio que obnoxia fato
 Pars seclit unaratis. pars altera pēdet in undis.
 Tum magis impactum breuius mare terra que sepe
 Obuia consurgens quous elisus ab austro
 Sepe tñ cumulos fluctus non uincit harenae.
 Eminent in tergo pelagi procul omibus aruis
 Innuolatus aqua sicci iam pulueris agger.
 Stant miseri naute. terre que herente carina
 Littora nulla uident. sic partem intercipit equor
 Pars ratiū maior regimen clauum que secuta ē,
 Tuta fuga. nautas que loci sortita peritos
 Torpentem trithonos addit illesa paludēs.
 Hanc ut fama deus quem toto littore pontus
 Audiat uentosa perflantem murmura concha
 Hanc & pallas amat. patrio que e uertice nata
 Terrarum p̄ma libiem (nam proxia celo ē
 Ut probat ipse calor) tetigit. stagni que queta
 Vultus uidit aqua. posuit que in margine plantas.
 Et se dilecta trithonida dixit ab undā.
 Quam iuxta lethēs tacitus prelabitur omnis
 Infernis (ut fama trahens obliuia uenis.
 Atque insopiti quondā tutela draconis
 Hesperidū pauper spoliatis frondibus ortus.

I niuidus annofo famam qui decorat auro:
 Q uiuates aduera uocat. fuit aurea filua
 D iuitus que grauis & fuluo germine rami.
 U rginis que chorus nitidi custodia luci.
 E t nunq̄ somno damnatus lumina serpens.
 R obora complexus rutilo curuata metallo.
 A bstulit arboribus precium nemori que laborem
 A lcides. passus que inopes sine pondere ramos.
 R etulit argolico fulgentia poma tyranno.
 H is igitur depulsa locis eiecta que classis
 S irtibus haud ultra garamanthidas attingit undas.
 S ed duce pompeio libies melioris in oris
 M anfit. at impatiens uirtus herere catonis
 A uidet in ignotas aciem comittere gentes:
 A rmorem fidens & terra cingere sirtim.
 H ec eadem siuadebat hrens que clauserat equor.
 E t spes imber erat nimios metuentibus ignes:
 U t neque sole uiam nec cluro frigore seuiam
 T nde polo libies hinc bruma temperet annus.
 A t que ingressurus steriles sic fatur barenis.
 O quibus una salus placuit mei signa secutis
 T ndomita ceruice mori. componite mentes
 A d magnū uirtutis opus. sumos que labores.
 U adimus in campos steriles exusta que mundi.
 Q ua nimius tytin & rare in fontibus unde.
 S icca que letiferis squalent serpentibus arua.
 D irum iter ad leges patrie que ruentis amorem.
 P er mediam libiem ueniant atque in uia temptent
 S i quibus in nullo positum ē euadere uoto:

Siquibus ire lat est. nec enim in fallere quenq̃
 Est animus. tecto que metu perducere uulgus.
 Hi mihi sunt comites quos ipsa pericula ducent.
 Qui me teste pati uel que tristissima pulerū
 Romanum que putant. atqui sponsore salutis
 Miles eget: capitur que anime dulcedine: uadat
 Ad dominum meliore uia. dum primus harenas
 Ingreduat. primus que gradus in puluere ponam:
 Me calor. et bereus feriat. in plena ueneno
 Occurat serpens. fato que pericula uia
 Perpetante meo. sicut quicūq; bibentem
 Uiderit. aut umbras nemorum quicūq; petentē
 Estuet. aut equitem peditem precedere turmas.
 Defficiat: si quo fuerit discrimine notum.
 Dire an miles cam. serpens sitis ardor harena
 Dulcia uirtuti. gaudet patientia duris.
 Letius est quotiens magno sibi constat honestū.
 Soli pot libie turbam prestare malorū.
 Ut deceat fugisse uiros. Sic ille calentes
 Inccndit uirtute. animos & amore laborū.
 Inreducem que unam deserto limite carpit.
 Est sacrum paruo nomen clausura sepulcro
 Inuasit libie securi fata catonis.
 Tertia pars rereris libie si credere fime
 Cuncta uelis: at si celum uentos que sequaris
 Pars erit europa. n̄ enim plus litora mili
 Quisiticus tanays primis agadibus absunt.
 Unde europa fugit libiem. & littori flexo
 Oceano fecere locum. sed maior in unam

O rbis abit asiam. nam cum cōmuniter iste
 E ffundant zephyrum. borez latus illa sinistra
 C ontingens: dextrum que nothi descendit in ortū
 E urum sola tenens. libies quod fertile terra est
 V ergit in occasus. sed hæc non fontibus ullis
 S oluitur. arcthoos raris aquilonibus imbres
 A ccipit. & nostris reficit sua rura serenis.
 † n nullas uiciatur opes. non ere nec auro
 E xcoquitur. nullo glebarum crimine pura
 S ic penitus terra est. tantum mauri agenti
 R obora diuitie quarum non nouerat usum
 S ed citri contenta comis uiuebat & umbris.
 † n nemus ignotum nre uenere secures.
 E xtremo que epulas mensas que petiimus orbe.
 A t que cūq; uagam sirtim complectitur ora
 S ub nimio proiecta che uicina perusti
 A etheris exurit messes. & puluere bacum
 E nectat. & nulla putrix radice tenetur.
 T emperies uitalis abest. & nulla sub illa
 C ura iouis terra est. natura deside torpet
 O rbis. & imotis annum non sentit harenis.
 H oc tam segne solum raras tamen exeret herbas.
 Q uas nasamon gens dira legit. qui proxia ponto
 N uclus rura tenet. que mundi barbara clamnis
 S irtis alit. nam littoreis populator harenis
 † mminet. & nulla portus tangente carina
 N ouit opes. sic cū toto cōmercia mundo
 N aufragus nasamones hnt. hac ire catonem
 D ura iubet uirtus. illic secura uiuentis

Uentorum nullas que timens tellure procellas
 Aequoreos est passa metus. nam litore sicco
 Quam pelago furtis uiolentus accipit austrum
 Et terre magis ille nocens. non montibus illum
 Aduersis frangit libe. scopulis que repulsum
 Discipat. & liquidas se turbine soluit in auras.
 Nec ruit in siluas. annosa que robora torquens
 Lassatur. patet omne solum. liber que meatu
 Et oliam rabiem totis exercet harenis.
 Et non imbriferam cum torto puluere nubem
 Inflexum uiolentus agit. pars plurima terre
 Tollitur. & nunquam resoluta uernice pendet.
 Regna uidet pauper nasamon errantia uento.
 Discussas que domos. uolitant que aculmine raptæ
 De tecto garamante case. non altius ignis
 Raptæ uehit: quantum que licet consurgere fumo
 Et uiolare diem tantum tenet æra puluis.
 Tunc quoque romanum solito uiolentior agmen
 Aggreditur. nullus que potest consistere miles,
 Instabilis. raptis etiam quas calcit harenis
 Concuteret terras orbem que a sede moueret:
 Si solida libis compage & pondere duro
 Clauderet exesis austrum scopulosa caernis.
 Sed quia mobilibus facilis turbatur harenis
 Nusquam luctando stabilis manet. ima que tellus
 Stat quia summa fugit. galeas & scuta uiroꝝ
 Pila que contorsit uiolento spiritus acti.
 Intentus que tulit magni per inania celi.
 Illud in extrema forsitan longe que remota

P rodigium tellure fuit. delapsa que celo
 A rma timent gentes. hominum que erepta lacertis
 A superis dimissa putant. sic illa profecto
 S acrifico cecidere numa. que secta iuuentus
 P atricia ceruice mouet. spoliauerat auster
 A ut boreas populos ancilia nra ferentes.
 S ic orbem torquente notho romana iuuentus
 P rocubiuit. metuens que rari constrinxit amictus.
 † nseruit que manus terre. nec pondere solo
 S ed nixu iacuit. uix sic immobilis austro
 Q ui super ingentes cumulos inuoluit harena
 A gger. & imoti terra surgente tenentur. ^{oie.}
 A tque operit tellure uiros. uix tollere miles
 M embra ualet. multo congestu pulueris herens.
 A lligat & stantes affusa magnus harena
 A gger. & imoti terra surgente tenentur.
 S axa tulit penitus discussis prorupta miris.
 E ffudit que procul miranda sorte malorū.
 Q ui nullas uidere domos uidere ruinas.
 † am que iter omne latet. nec sunt discrimina terre
 V lla: nisi. ethereę mecho uelut equore flāme.
 S ideribus nouere uiam. nec sidera tota
 O stendit libice finitor circulus bore.
 M ulta que de uexo terrarū margine celat.
 V t que calor soluit quem torserat aera uentus:
 E xarsit que dies: manant sudoribus artus.
 A rent ora siti. conspecta est unda maligna
 P arua procul uena. quam uix epuluerē miles
 C orripiens / patulū galę confudit in orbem.

Porrexit que duci. squalabant puluere fauces
 Cinctorum. nimium que tenens dixit ipse liquoris
 Fnuiciosus erat. me ne inquit degener unū
 Miles in hac turba uacuum uirtute putasti.
 Usque adeo mollis p̄mis que caloribus impar
 Sum uisus. quantum poena tu dignior ista
 Quin populo sitiente bibas. sic concitus ira
 Excussit galeam. suffecit que om̄ibus imdi.

Uentū erit. ad templum libicis quod gentibus unū
 Teneuli garamantes h̄nt. stat corniger illic
 Tupiter ut memorant. sed non ut fulm̄ia uibrat.
 Aut similis n̄ro. sed tortis cornibus amon.
 Pauper adhuc deus est. nullis uiolata per. enim
 Diuitis delubra tenens. morum que priorū
 Numen. romano templū defendit ab auro.
 Esse locis superos testatur silua per omnem
 Sola uirens libiem. nam quicquid puluere sicco
 Sepat ardentem tepida beremithida lepi
 Tignorit frondes. solus nemus abstulit amon.
 Siluarum fons cā loco. quia putria terre
 Alligat. & domitas unda cōnectit barenas.
 Hic quoque nil obstat phoebo cū cardine sumo
 Stat librita dies. truncū uix protegit arbor.
 Iam breuis in mediū radius compellitur umbra.
 Deprehensimē hunc esse locū quia circulus alti
 Solsticii medium signorum percutit orbem.
 Non obliqua meant. nec tanto scorpius orit
 Rectior. ut aries donat sua tempora libe.
 Aut astra iubet lentos descendere pisces

P argemini chiron. & idem quod cachinus ardens
 H umidus egoceros. nec plus leo tollitur urna.
 A t tibi que cunque es libico gens igne direpta
 † n nothon umbracedit que nobis exit in archon,
 T e segnis cynosura subit. tu sicca profundo
 M ergi plaustra putas. nullum que in uertice sumo
 S idius habes imune mari. procul axis uterque e.
 † t fuga signorum medio rapit oia celo.
 S tabant ante fores ppli quos miserat eous.
 C ornigeri que iouis monitu noua fata petebant.
 S ed latio cessere duca. comites que catonem
 O rant: exploret libicum memomrata per orbem
 N umina. de fama tam longi iudicet eui.
 M aximus hortator scrutandi uoce deor.
 † uentus labienus erat. sor obtulit inquit
 † t fortuna uie tam magni numis ora
 C onsilium que dei tanto duce possumus uti:
 P er sirtes bellis que datos cognoscere casus.
 N am cui crediderim superos archana daturos
 D icturos que magis q̄ sancto uera catoni.
 C erte uita tibi semper directa supernas
 A d leges. sequeris que deum. datur ecce loquendi
 C ū ioue libertas. inq̄re in fata nefandi
 C esaris. & patrie uenturos excute mores.
 † ure suo pplis uti legum que licebit.
 A n bellum ciuile perit. tua pectora sacra
 † uoce reple. dura saltem uirtutis amator
 Q uere quidē uirtus. & posce exemplar honesti.
 † lle deo plenus tacita quem mente gerebat

Effudit dignas aditis epectore uoces.
 Quid queri labiene iubes. an libiber in armis
 Occubuisse uelim potius q̄ regna uidere.
 An sit uita nihil. sed longa an differat etas.
 An noccat ius ulla bono. fortuna que perdat
 Opposita uirtute minas. laudanda que uelle
 Sit satis. & nunq̄ successu crescat honestū.
 Scimus. & hoc nobis non altius inseret amon.
 Heremus cuncti superis. templo que tacente
 Nil facimus non sponte dei. nec uocibus ullis
 Numen eget. dixit que semel nascentibus auctor
 Quicquid scire licet. steriles nec legit harenas
 Ut caneret paucis mersit que hoc puluere nomen.
 Est que dei sedes ubi terra pontus & aether
 Et celum & uirtus. superos quid querimus ultra.
 Iupiter est quodcūque uidet quodcūque mouens.
 Sortilegis egeant chibii. seper que futuris
 Casibus ancipites. me non oracula certū
 Sed mors certa facit. pauco forti que cadendū est.
 Hoc satis ē dixisse iouem. sic ille profatus
 Seruata que fide templi discedit ab aris.
 Non exploratum p̄p̄tis amona relinquens.
 Ipse manu sua pila gerens precedit anelli
 Militis ora pedes. monstrat tollerare labores.
 Non iacet. & nulla uebitur ceruice supinus.
 Carpentō que sedens somni parcissimus ipse ē.
 Ultimus haustor aque. cū tandem fonte repto
 Indiga cogatur latices potare iuuentus.
 Stat dum lixa bibat si ueris magna paratur

fama bonus: & si successu p̄nuda remoto
 conspicitur uirtus: quicquid laudamus in illo
 Maiorum fortuna fuit. quis Marte secundo
 Quis tantum metuit populorum sanguine nomen.
 Hunc ego per sirtes libie que extrema triumphū
 Ducere maluerim: q̄ter capitolia curru
 Scandere pompeii: q̄frangere colla iugurte.
 Ecce parens uereus patrie: dignissimus aris
 Romatus. per quem nunq̄ iurare pudebit.
 Et quem si steteris unq̄ ceruice soluta
 Nunc olim factura deum. iam spissior ignis
 Et plaga quam nullam superi mortalibus ultra
 A medio fecere die calcatur. & unda
 Rarior. inuentus mediis fons unius harenis
 Largus aque. sed quem serpentū turba tenebat
 Vix capiente loco. stabant in margine sicce
 Aspides. in medus sivebant chysides undis.
 Ductor ubi aspexit perituros fonte relicto
 Alloquitur. uana speie conterite leti
 N edubita tutos miles haurire liquores.
 Noxia serpentum ē admixto sanguine pestis.
 Morsus uirus h̄nt & fatum in dente minantur.
 P ocula morte carent. dixit. dubium que uenenū
 H ausit. & in tota libie fons unius harena
 t ille fuit de quo p̄mus sibi poscerat undas.
 C ur libicus tantis exundet pestibus aer
 F ertilis in mortes: aut quid secreta nocendi
 Al is fuerit natura solo: noue cura labor que
 N oster scire ualet. nisi quod uulgata per orbem

Fabula prouera decepit secula causa.
 Finibus extremis libes ubi feruida tellus
 Accipit oceanum dimisso sole calentem
 Squalebant late phorcuidos ora meduse.
 Non nemorum protecta coma. non molha sulco
 Sed domine uultu conspectas aspera sacris
 Hoc p̄mū natura nocens in corpore seuas
 Eduxit pestes. illis e faucibus angues
 Stridula fuderunt iibratis sibila linguis.
 Famine cui more come per terga solute
 Ipsa flagellabant gaudentis colla meduse.
 Surgunt aduersa sub recta fronte colubre.
 Vipereum que fluit de pexo crine uenenum.
 Hoc h̄t in foelix eunctis impune medusa
 Quod spectare licet. nam ritus ora que monstri
 Quis timuit. quem qui si recto lumine uidit
 Passa medusa mori ē. rapuit dubitantia fata
 Preuenit que metus. anima periere retenta
 Membra. nec emisse riguere sub ossibus umbre.
 Heu mendum crines solos mouere furores.
 Cerberus orp̄beo leniuit sibila cantu
 Amphitrioniades uidit cū uinceret idram.
 Hoc monstrum timuit genitor numen que secundū
 Phorcus aquis cete que patēs ipsa que sorores
 Sargones. hec potuit celo pelago que minari
 Torporem insolitum. mundo que abducere terrā.
 E celo uolucres subito cū pondere lapsę
 In scopulis hesere fere. uicinia colentes
 Ethiopum populos tota riguerunt marmore gentes.

N ullum animal uisus patiens. ipi que rectorum
 E ffusi faciem uitabant gorgonis angues.
 I lla sub hesperis stantem tytana columnis
 I ncautes athlanta dedit. celo que timente
 O lim flegreo stantes serpente gigantes
 E rexit montes. bellum imane deorum
 P alladis e medio confecit pectore gorgon.
 Q uo postq̄ partu clamnes & diuite nimbo
 O rtum paradisi uexerunt persea penne.
 A rcbados auctoris cithare liquida que palestree.
 E t subitus prepes cylemida substulit arpem.
 A rpem alterius monstri iam ex de rubentem.
 A ioue dilecte fuso custode iuuenex
 A uxilium uolucris pallas tulit innuba fratri,
 P acta caput monstri. terre que infine libille
 S orgonis aduerso sulcantem regna uolatu
 E t clipeum leuim fuluo dedit ere nitentem.
 I n quo saxificam iussit spectare medusam.
 Q uam sopor eternam tractus morte quietem
 O bruit haud totam. uigilat pars magna comary.
 D efendunt que caput protenti crinibus hydri.
 P ars iacet in medios uultus. oculi que tenebras
 I psa regit trepidū pallas. dextra que tredientem.
 P erseos aduersi cylemida dirigit arpem.
 L ata colubriferi rumpens confinia colli
 Q uos habuit uultus hamati uulnere ferri
 C esa caput gorgon. quanto spirasse ueneno
 O rareor. quantum que oculos effundere mortis.
 N ec pallas spectare potest. uultus que gelassent

P erseos aduersi. si non tritonia densos
 S parisset crines. texisset que ora colubris.
 A lliiger in celum sic raptā gorgone fugit.
 † Ille quidem pensabat iter propius que secabat
 A era si medias europę ascenderet urbes.
 P allas frugiferas iussit non ledere terras.
 E t parci populis. quis enī non perpete tanto
 A ethera respiceret. zephiro conuertitur ales.
 † t que super libiem que nullo consita cultu
 S ideribus phoebo que uacat. premit orbita solis.
 E xurit que solum. nec terra celsior ulla
 N ox cadit in celum. luna que meatibus obstat.
 S iflexus oblita uagi per recta cucurrit
 S igna. n̄ in boream aut in notton effugit umbra.
 † lla tamen sterilis tellus. fecunda que nulli
 A rua bono. uirus stillantis tabe meduse
 C oncipiunt diros que fero de sanguine rores.
 Q uos calor adiuuit putri que incoxit harena.
 H ic que p̄ma caput mouit de puluere tabes
 A spida somniferā tumida ceruice leuauit
 P lenior huic sanguis & crassi gutta uenem
 D ecidit. in nulla plus est serpente coactū.
 † p̄la caloris egens gelidum non transit in orbem.
 S ponte sua nilo que tenuis mentitur harenas.
 S ed quis erit nobis lucri pudor. inde petentur
 H uc libice mortes. & fecimus aspidam mercem.
 E t non stare suū miseris passura cruorem
 S quamiferos ingens hemorois explicat orbis.
 N atus & ambigua coleret qui sirthidos arua

S erpidros. tracti que uia fumante chelidri.
 E t semper recto lapsurus limite cheneris.
 P luribus ille notis uariatam cingitur aluum
 Q uam paruis tinctus maculis thebanis opbites
 C oncolor exustis atque indiscretus harenis
 H anodites. spina que uagi torquente ceraste.
 E t sic hales sparsis etiam nunc sola pruinis
 E xuias positura suas. & torrida dipsas.
 E t grauis ingeminum uergens caput amphisilci.
 E t natrix uiolator aque. iaculi que uolucres.
 E t contentus iter cauda secare pharoas.
 O ra que distendens auidiis spirantia prester.
 O nna que dissoluens cum corpore tabificus seps.
 S ibila que effundens cunitis terrentia pestes
 A nte uenena nocens late sibi sumouet omne
 V ulgus: & inuacia regnat basiliscus harena.
 V os quoque qui cunctis innoxia numia terris
 S erpitis aurato nitidi fulgore dracones.
 L. enferos ardens facit affrica. ducitis altum
 A era cum pennis. armenta que tota secuti
 f. umpitis ingentes amplexi uerberere turos.
 N ectutus spatio est elephas. datis omnia leto.
 N ec uobis opus e ad noxi fati ueneno.
 H as inter pestes duro cato milite siccum
 E mentur iter. tot trista fata suoz
 I nsolitas que uidens paruocum uulnere mortes
 S igniferum uiuenem tyreni sanguis aulum
 T orta caput retro dipsas calcitator mordit.
 V ix dolor aut sensus dentis fuit. ipsa que len

f^rons caret inuidia. nec quicq̄ plaga minatur.
 E^cce subit uirus tacitum. carpit que medullis
 t^gnis edax. calida que incendit uiscera tabe.
 E^bibit humorem citra uitalia fusum
 P^estis. & in sicco linguam torrere palato
 C^oepit. de fessos iret qui sudor in artus
 N^on fuit. atque oculos lacrimarum uena refugit.
 N^on decus imperii non moesti iura catonis
 A^rdentem tenuere uirum: ne spargere signa
 A^uderet. totis que furens exquireret agris
 Q^uas poscebat aquas. sitiens in corde uenenum.
 t^lle uel in tanaym missus roclanū que padum que
 A^rderet: nilum que bibens per rura uagantem.
 A^ccessit morti libie. fatis que minorem
 f^anam diuisis h^t terris aduuta perustis.
 S^crutatur uenas penitus: sequalentis harena.
 T^unc redit ad sirtes & fluctus accipit ore.
 A^equoreus que placet sed non sibi sufficit humor.
 N^ee sentit que fatis genus mortem que ueneni.
 S^ed putat esse sitim. ferro que aperire tumentes
 S^ubstinuit uenas. atque os implere cruore.
 t^ullit signa rari prope cato. discere nulli
 P^ermissum est hoc posse sitim. sed tristior illa
 M^ors erat ante oculos. miseri que in crure sabelli
 S^eps stetit exiguus. quem flexo dente tenacem
 A^uulsit que manu pilo que infixit harenis.
 P^arua modo serpens. sed qua non ulla erente
 T^antum mortis h^t. nam plaga proxima circum
 f^ugit rupta cutis. pallentia que ossa retexit.

† amque sinu laxo nudum est sine corpore uultus.
 M embra natant sanie. surge fluxere. sine ullo
 T egmine poples erat. femorum quoque musculus oīs
 L iquitur. & nigra distillant iniquina tabe.
 D issiliunt strigens iterum membrana. fluunt que
 Viscera. nec quantū toto de corpore debet
 E ffluit in terras: seuum sed membra uenenū
 D ecoquit. in minimum mors contrahit oīa iurus.
 V incula neruorum & laterum iunctura canū que
 p ectus & abstrusum fibris uitalibus omen
 Q uicquid homo ē aperit pestis. natura profana
 M orte patet. manant humeri fortes que lacerni.
 C olla caput que fluunt. calido non oculus austro
 N ix resoluta cadit. nec solem cera sequetur.
 P arua loquor. corpus sanie stillasse perustū
 H oc & flamma pōt. sed quis rogis abstulit ossa
 H ec quoque discedunt. putres que secuta medullas
 N ulla manere sinunt rapidi uestigia fati.
 C inipheas inter pestes tibi palma nocendi ē.
 E ripiunt omnes animā: tu sola cadauer.
 E cce subit facies leto diuersa fluenti
 N asidium marsi cultorem torridus agri
 P ercussit prester. illi rubor igneus ora
 S uccendit. tendit que cutem peunte figura,
 M iscens cuncta tumor. toto iam corpore maior
 H umanum que egressa modū sup oīa membra
 E fflatur sanies. late tollente ueneno
 † pse latet penitus congesto corpore morsus.
 N ec lorica tenet distenti corporis auctum.

S pūmeus accenso non sic exundat aeno
 V ndarum cumulus. nec tantos carbasa choro
 C irruuere sinus. tumidos iam n̄c capit arcus
 † nformis g lobus & confuso pondere truncus.
 † ntactum uolucrum rostris epulasque datur.
 H aud impune feris; non ausi tradere busto
 N ondum stante modo crescens fugere cadauer.
 S ed maiora parant libice spectacula pestes.
 † mpressit dentes hemorois aspera tullo
 M agnanimo iuueni imitatoris que catonis.
 V t que solet pariter totis se effundere signis
 C orithii pressura croci: sic om̄ia membra
 F misere simul rutilum pro sanguine iurus.
 S anguius erat lacrima. que cūq; foramina nouit
 H umior: ab his largus manat cruor. ora redimdat.
 E t patule nares. sudor rubet. om̄ia plenis
 M embra fluunt uenis. totum est pro uulnē corpus.
 = A t tibi lene miser fixus precordia precordia pressit
 N ihaca serpente cruor. nullo que dolore
 T estatus morsus: subita caligine mortem
 A ccipis. & socias somno descendis ad umbras.
 N ontam ueloci corrumpunt pocula leto
 S tipite que duro uirgas mentita sabeas
 T ofica fatilegi carpunt matura sabei.
 E cce procul seuius sterilis se robore trimeci
 T orsit & emisit iaculum uocat affrica serpens.
 P er que caput pauli transacta que tempore fugit.
 N ilibi iurus agit. rapuit cū uulnere fatū.
 D eprehensum est que funda rotat q̄leta uolarent

Q̄ segnis si thice strideret harundis aer.
 Quid prodest miseris basiliscus cuspide muris
 Transactus. uelox currit per tela uenenum.
 Innuadit que manum. quam protinus ille reiecto
 Ense ferit. toto que simul demittit ab armo
 Exemplar que sui spectat miserabile leti.
 Stat tutus pereunte manu. quis fata putaret
 Scorpion aut uires matinx necis hre.
 Ille minax nodis & recto uerberare senus
 Teste tulit celo uicti decus orionis.
 Quis calcare tuus metuat salpigalatebras.
 Et tibi dant stigiæ ius in sua fila sorores.
 Sic nec clara dies nec nox clabat atia quietem.
 Suspecta est miseris in qua tellure iacebant.
 Nam neque congeste struxere cubilia frondes
 Nec culmis creuere thori. sed corpora fati
 Expositi uoluntur humo. calido que uapore
 Alienunt gelidas nocturno frigore pestes.
 Innocuos que diu rictus torpente ueneno
 Inter membra fouent. nec que mensura uiræ
 Quis ue modis norunt celo duce. sepe querentes
 Reddite dii clamant miseris que fugimus arma.
 Reddite thesaliam. patimur cur segna fata
 In gladios iurata manus. pro cesare pugnant
 Diprades. & peragunt euilia bella ceraste.
 Tre libet quæ zona rubens atque axis mustus
 Solis equis. iuuat æthereis ascribere cauis
 Quod perem. celo que mori. nihil affrica dete
 Nec dete nã querar. tot monstra ferente

Sentibus ablatum dederis serpentibus orbem.
 Impatiens que solum cereris cultore negato
 Damnaasti atque homines noluiſti deesse uenenis.
 In loca serpentum nos uenimus. accipe poenas
 Tu quisq; superum comertia nra perosus
 Hinc torrente plaga dubiis hinc sirtibus oram
 Arrumpens. medio posuisti limite mortis.
 Per secreta tui bellum civile recessus
 Vadit. & archani miles tibi conscius orbis
 Claustra petit mundi. forsan maiora supersunt
 Ingressis. coheunt ignes stridentibus undis.
 Et premitur natura poli. sed longius istic
 Nulla iacet tellus. quam fama cognita terras nobis
 Tristia regna iube. queremus forsitan istas
 Serpentum terras. habet hoc solatia celum
 Vult adhuc aliquid. patria non arua requiro.
 Europan que alios soles asiam que uidentem.
 Quate parte poli quate tellure reliqui
 Africa. cirenis etiam nunc bruma rigebat.
 Exigua ne uia legem conuertimus anni.
 Timus in aduersos ares. euolumur orbe.
 Terga damus ferienda notbo. ne forsitan ipse
 Sub pedibus iam roma meis. solatia fati
 Hac petimus. ueniant hostes cesar que sequatur
 Quae fugimus. sic dura suos patientia questus
 Exonerit. cogit tantos tollerare labores
 Summa ducis uirtus. qui nucla fuis harena
 Excubat. atque omni fortuna prouocat hora.
 Omnibus unus adest fatis. quocumq; uocatus

A duolat. atque ingens meritum maius que salute
 C ontulit in letum iures. puduit que gementem
 † illo teste mori: quod ius hūisset in illum
 V illa lues. casus alieno in pectore uincit.
 S pectator que docet magnos nil posse dolores.
 V ix miseris serum tanto lassata periclo
 A uxilium fortuna dedit. gens unica terras
 † incolit has seruo serpentum noxia morfu.
 M armaride psilli par lingua potentibus herbis
 † psecrior tutus nullum que admittere iurus
 † iussit: ut imunes mixti serpentibus essent.
 V el cantu cessante pōt. natura locor
 P rofuit in mediis sedem posuisse uenenis.
 P axillis cum morte data ē. fiducia tanta ē
 S anguūs. in terras paruis cū decidit infans
 N e qua sit externe ueneris mixtura timentes
 L etifica dubios explorant aspide partus.
 V t que iouis uolucer calido cū protulit ouo
 † in plūmes natos: solis conuertit ad ortus.
 Q ui potuere pati radios: & lumine recto
 S ubsternere diem celi: seruantur in usus.
 Q ui phoebo cessere iacent. sic pignora gentis
 P sillus h̄t. si quis tactos non horruit angues
 S i quis donatis lusit serpentibus infans
 N ec solum gens illa sua contenta salute:
 E xcubat hospitibus. contra que nocentia mostet
 P sillus adest p̄ptis. q̄ tunc romana secutus
 S igna: simul statui iussit temptoria ductor.
 P̄ mū quas ualli spatium comprehendit harenas

Ex purgat cantu uerbis que fugantibus angues.
 Ultima castrorum medicatus circuit ignis.
 Hic ebullum stridet. peregrina que galbana sudant.
 Et tamatrix non leta comis. eoa que costas.
 Et panacea potens. & thesala centaurea.
 Pencedamon que sonat flāmis. ericina que tapfos.
 Et larices fumo que grauēs serpentibus urunt
 Ambrotanum. & longe nascentis cornua cerui.
 Sic nox tuta uiris at si quis peste diurna
 Fata trahit: tunc sunt magice miracula gentis
 Pfillorum que ingens & rapti cura ueneni.
 Nam p̄mū tacta designat membra salua.
 Que cohibet uirus retinet que in uulnere pestem.
 Plurima tunc uoluit spumanti caratima lingua.
 Murmure continuo. nec dant suspiria cursus
 Vulneris. Baud nimum patiuntur fata tacere.
 Sape quidem pestis nigris inserta medullis
 Excantata fugit. sed si quod tardius audit
 Uirus. & elicitum iussim que exire repugnat.
 Tunc super incumbens pallentia uulnera lambit
 Ore uenena trahens. exiecat dentibus artus.
 Extractam que potens gelido de corpore mortem
 Expuit. & cuius morsus sperauerit anguis
 Tam promptū est p̄ illis uel gustū nosce ueneni.
 Hoc igitur tandem leuior romana iuuentus
 Auxilio late squalentibus errat maris.
 Bis positus p̄ hęc flāmis bis luce recepti
 Vidit harenu agū surgens fugiens que catonem.
 Tam que illic magis atque magis clurescere puluis

C oepit. & in terram libye spissata redire.
 t am que procul rare nemorum se tollere frondes
 S urgere congesto non culta mapalia pindo
 Q uanta dedit miseris melioris gaudia terre.
 C um p̄mū seuos contra uidere leones.
 p roxima leptis erat. cuius statione quietā
 E regere hyemem. flāmis nimbis que carentem.
 C. C. elax ut. emathia saciatus clade recessit
 C. etera curarum proiecit pondera: soli
 t ntentus genero. cumis uestigia frustra
 T erra sparsa legens fuma duce tendit in undas.
 T reicias que legit fauces. & amore natatum
 A equor. & heros lacrimoso litore turres.
 Q ua pelagi nomen nepheleus abstulit beles.
 N on aliam breuioris aque disterminat usq̄
 f Luctus ab europa: q̄uis hislantior aque
 P ontus & ostriferam dirimit calbedona cursu
 E usinum que ferens paruo ruit ore propontis.
 S igeas que petit fame munitor harenas.
 E t symeontis aquas. & graio nobile busto
 F ethicen. & multū debentes uatibus umbras.
 C ircuit exulte nomen memorabile troie.
 M agna que phoebei querit uestigia muri:
 t am silue steriles. & putres robore trinei.
 A llarici pressere domos. & templa deoy
 t am laxa radice tenent. ac tota teguntur
 P ergama dumetis. & iam periere ruine.
 A spicit bysiones scopulos filias que latentes.
 A nchise talamos. quo iudex sederit antro.

Unde puer raptus celo. quo uertice nays
 Luserit eonone. nullum ē sine nomie sicutum.
 † nscius in sicco serpentem puluere riuum
 † ransierat: qui xantus erat. securus in alto
 Sramine ponebat gressus. pbrice incola manes
 Hecthoreos calcare uetat. discussa iacebant
 S ara: nec ullius faciem seruantia sacri.
 Hecthoreas monstrator ait non respicis aras
 O sacer & magnus uatum labor: omnia fato
 Eripis. & donas populis mortalibus. eunim.
 † nuda sacre celis ne tangere fime.
 Nam si quid latis fas est promittere iusis:
 Quantum mirna durabunt uitis honores:
 Venturi me teque legent. pharsalia nra
 Uuet. & a nullo tenebris clammabitur. eno.
 Ut ducis impleunt iusis ueneranda uetustas:
 Erexerit subitis congestu cespitis aras.
 Uota que turiferos non arrita fudit in ignes.
 Diu cinerum pbrigras colitis quicūq; ruinas:
 Aeneae que mer: quos nē lauma sedes
 Seruat & alba lares: & quoru lucet maris
 † gnus adhuc pbrigris: nulli que aspecta uiroz
 Pallas in abstruso pignus memorabile templo
 Sentis pulce: uis clarissimus aras
 Dat puatira nepos. & uos in sede prior
 Rite uocit. date foelices in cetera cursus.
 Restituam pptos. quata uice moenia reddent
 A usomde pbrigris. romana que pergama surgent.
 Siefatus repetit classes. & tota secundis

V ella dedit chorus. auudus que urgente procella
 Y hacas pensare moras: aſiam que potentem
 P rouebitur pelago que rodon ſpumante reliquit.
 S eptima nox zephuro nimq̄ laxante rudentes
 O ſtendit pharius egyptia littora flānis
 S ed prius orta dies nocturnam lampada texit
 Q̄ tutas intraret aquas ibi plena tumultu
 L ittora: & incerto turbatas murmare uoces
 A ccipit. & dubius uertus ſe credere muris
 A bſtinuit tellure rates. ſed dira ſatelles
 R egis dona ferens. medium prouectus in æquor
 C olla gerit magni phario uellamine tecta.
 A c pius infanda comendat crimina uoce.
 T errarum domitor romane maxime gentis.
 E t quod adhuc neſcis genero ſecure pempto.
 R ex tibi pelleus terre pellagi que labores
 D onat. & emathis quod ſolum deſuit aruis
 E xhibet. abſenti bellum ciuile peractum ē.
 T rionſolicas magnus querens reparare ruinas
 E mōtacet nro. tanto te pignore cæſar
 E nimus. hoc tecum percuſſum ſanguine foedus.
 A ccipe regna phari nullo queſita cruore.
 A ccipe niſiaci ius gurgitis. accipe quicquid
 P ro magni ceruice clares. dignū que cliente
 C aſtris crede tuis. cui tantū ſita ſalutare
 I n generū uoluere tuū. nec uile putaris
 H oc meritū nobis facili quod cede pactū eſt.
 H oſpes auitus erat. depulſo ſceptu parenti
 R eddiderat. quid plura feram. tu nota tanto

Inuenies operi. uel famam consule mundi
 Si scelus ē: nobis plus te debere fateris
 Quod scelus hoc non ipse facis. Sic fatus optim
 Detexit tenuit que caput. iam languida morte
 Effigies habitum noti mutauerat horis.
 Non p̄mo cesar damnauit munera uisu.
 A ueritat que oculos uultus dum crederet besit.
 Ut que fidem uidit sceleris: tutū que putauit
 Tam bonus esse socer: lacrimas non sponte cadentes
 Effudit. gemitus que expressit pectore leto.
 Non aliter manifesta putans abscondere mentis
 Saudia q̄ lacrimis. meritum que imane tyranni
 Destruit. & generi mauult ligere reuulsum
 Q̄ debere caput. qui duro membra senatus
 Calcarat uultu: qui sicco lumine campos
 Uiderat amathios: uni tibi magne negare
 Non audet gemitus. o sors durissima fati
 Huncine tu cesar scelerato Marte penisti
 Qui tibi flendus erat: non mixti foederat
 Te generis. nec tanta iubet moerere nepos que
 Credis apud populos pompeii nomen amantes
 Hoc castris prodesse tuis: fortasse tyranni
 Angeris inuidia. capti que in uiscera magni
 Hoc aliis licuisse dolere. quoreris que perisse
 Vindictam belli. raptum que e iure superbi
 Victoris ḡn̄m. quisq̄s te flere coegit
 Impetus a uera longe pietate recessit.
 Siliet hoc animo terras atque aequora lustras
 Nec ubi suppressus pereat gener: o b̄n rapta

Arbitrio mors ista tuo. q̄ magna remisit
 Crimina romano tristis fortuna pudori
 Quod te non passa est miserū perfide magni
 uentis. nec non his fallere uocibus audet.
 Acquirat que fidem simulat fronte doloris.
 Auferat ab aspectu n̄ro fimesta satelles
 Regis donatiui. peius de cesare uirum
 Q̄ de pompeio meruit scelus. unica belli
 Præmia ciuilibus uictis donare salutem
 Perdidimus. quod si phario germana tyranno
 Non inuisa foret potuisset reddere regi
 Quod debuit. meruit. fratri que tuū p̄mimē tali
 Missem cleopatra caput. secreta quid arma
 Mout. & miseruit n̄ro sua tela labori.
 Ergo in thesalicis pelleo fecimus aruis
 tuis gladio. uestris quesita licentia regnis.
 Non tuleram magnum mecum romana regentem
 Thebolomee feram. frustra ciuilibus armis
 Misecimus gentes / si qua ē hoc orbe pot̄tis
 Altera q̄ cesar. si tellus ulla duorum est.
 uertissem litias a ūro littore proras.
 Fame cura uetat. ne non damnasse eruentam
 Sed uideat timuisse pharon. n̄ fallere nos met
 Credite uictorem. nobis quoque tale patim̄ ē
 Littoris hospitium. ne sic mei colla gerantur
 Ihesalie fortuna facit. maiore profecto
 Q̄ metui poterat discrim̄e. gessimus arma.
 Exilium generi que minas romanam que timebam.
 Poena fugit thebolomeus erat. sed paremus annis.

D onamus que nefas. sciat hac pro cede tyrannus
 N il uenia plus posse clam. uos condite busto
 T anti colla ducis. sed non ut crimina tantū
 V estra tegat tellus. iusto date thura sepulchro.
 E t placate caput. cineres que in litore fusos
 C olligite. atque unam magni date manibus urnam.
 S entiat aduentum soceri. uoces que querentis
 A ucliat umbra pius: dum nobis omnia praefert.
 D um uitam pbario mauult debere clienti.
 L eta dies raptā est populis. concordiamundo
 N ostra perit. caruere deis mea uota secundis:
 V t te complexus positus euulibus armis
 A ffectus a te ueteres uitam que rogarem
 M agne tuam. digna que satis mercede laborz
 C ontentus par esse tibi. tunc pace fidei
 F ecissem ut uictus posses ignoscere diuis.
 F ecisses ut roma mihi. nec talia fatus
 F uenit fletus comitum. n̄ turba querenti
 C redidit. abscondunt gemitus. & pectora leta
 F ronte tegunt. hylares que nefas spectare cruentū
 O bona libertas cū cesar luceat au dent.
 E xilicet liber nonus: incipit decimus.

T primum terras pompeii col-
 la secutus
 Attigit: & dixit calcauit ce-
 lū barenas:
 dignauit fortuna ducis fa-
 rum que nocentis
 egypti: an regnum ligi roma-
 na sub arma

† ret: an acciperet in unelo menphiticus ensis
 V ictoris uicti que caput. tua profuit umbra
 M agne. tui socerum rapuere a sanguine manes.
 N ec populus post te nilum romanus h̄ret
 I nde pharetoniam fertur securus in urbem
 P ignore tam seui scelesis sua signa securus
 S ed fremitu uulgi fasces & iura querentis
 † nferri romana suis discordia sensit.
 P ectora & ancipites animos magnum que perisse
 N on sibi. tunc uultu semper celante pauore
 † ntrepidus superum sedes & templa uetusti
 N uminis antiquas macedum testantia uires
 C ircuit. & nulla captus dulcedine rerum
 N on auro cultu que deum. non moenibus urbis
 E ffosum tumuli cupide descendit in antrū.
 † llic pelles proles uesana philippi
 F oelix predo iacet terrarum uindice fato
 R aptus sacratis totum spargenda per orbem
 M embra uiri posuere aditis. fortuna pepercit
 M anibus. & regni durauit ad ultima fatū.
 N am sibi libertas unq̄ si redderet orbem
 L udibrio seruatus erat. non utile mundo
 E ditus exemplo terras tot posse sub uno
 E sse uiro. macedum fines latebras que suoz
 D eseruit. uictas que patri despexit athenas.
 P er que asia populos fatis urgentibus actus
 H umana cum strage ruit. gladium que per om̄s
 E regit gentes. ignotos miscuit amnes
 P erlarum eufratem in doris sanguine gangem

Terrarum fatale malum. flumen que qd omes
 Percuteret populos pariter & fidus iniquum
 Sentibus. oceano classes inferre parabat
 Exteriore mari. non illi flāme nec unde
 Nec sterilis libye nec sirthicus obstitit amon.
 + Illet in occasum mundi deuexa secutus.
 Ambisset que polos. nilum que a fonte bibisset.
 Occurrit suprema dies. natura que solum
 Hunc potuit finem uesano ponere regi.
 Qui secum inuidia qua totum coeperat orbem
 Abstulit imperium. nullo que hrede relicto
 Totius fati lacerandas prebuit urbes.
 Sed cecidit babilone suo partho que uerendus.
 Proh pudor eoi propius timuere sirissas
 Q nunc pila timent ppli. licet usque sub arctho
 Regnemus zephiri que domos terras que pmamus
 Flagrantis post terga nothi. cedamus in ortus
 Arfacidum domino. non foelix parthia crassis
 Exigue secura fuit prouincia pelle.

• **C** Tam pellusia eo ueniens a gurgite nili
 Rex puer imbellis populi sedauerat iras.
 Obside quo pacis pellica tutus in aula
 Cesar erat. cum se parua cleopatra biremi
 Corrupto custode phari laxare catenas
 Intulit. ematibus ignaro cesare tectis
 Dedeceus egypti. latu feratis berinis
 Romano non castra malo qtu impulit argos
 Yliacas que domos facie spartana nocenti
 Hesperios que aus hausit tm spar cleopatra furores.

T erruit illa suo sisas capitolia sistro.
 E t romana petit inbelli signa canopo.
 C aesare captiuo pharios ductura triumphos.
 L eucadio que fuit dubius sub gurgite casus.
 A n mundum ne nra quidem matrona teneret.
 H oc animi nox illa dedit: que pma cubili
 M iscuit incestam ducibus tholomeida nris.
 Q uis tibi uesani ueniam non donet amoris
 A ntboni: durum cum cesaris hauserit ignis
 F ectus. & in media rabie medio que furore
 E t pompeianis habitata manibus aula
 S anguine thesalice cladis perfusus adulter
 A dmisit uenerem curis. & miscuit armis
 I llicitos que thoros & non ex coniuge partus.
 P rob pudor oblitus magni tibi iulia fratres
 O bsena de matre dedit. partes que fugatas
 P assus in extremis libie coalescere regnis.
 T empora niliaco turpis dependit amori:
 D um donare pharon dū non sibi uincere mauult.
 Q uem forma confisa sua cleopatra sine ullis
 T ristis adit lacrimis: simulatum compta dolorem.
 Q uem decuit: ueluti laceros dispsa capillos.
 E t sic orsa loqui. Si qua e o maxime cesar
 N obilitas pharii proles clarissima ligi
 E xul in aeternum sceptris expulsa paternis
 S i tua restituat ueteri me dextera fato
 C omplector regina pedes. tu gentibus equum
 S idus ades nris. non urbes pma tenebo
 F emma niliacis. nullo discrimie sexus

Regnam scit ferre pharos. lege summa perempti
Verba patris qui iura mihi comunia regni
Et talamos cum fratre dedit. puer ipse sororem
Si modo liber amat. sed habet sub iure photini
Affectus enses que suos. nil ipsi paterni
Turis h're peto. culpa tanto que pudore
Solue domum. remoue funesta satellitis arma.
Et regem regnare iube. quantos ue furores
Mente gerit famulus magni ceruice reuulsa:
Tam tibi sed procul hoc auertant fata minantur.
Sed fuit indignum cesar mundo que tibi que
Pompeium facinus meritum que fuisse photini.
Neque quod duras temptasset cesaris aures
Vultus adest precibus. facies que inexta perorat.
Exigit infandam corrupto iudice noctem.
Pax ubi parca duci donis que ingentibus empti e:
Excepere epule tantarum gaudia rerum.
Explicuit que suos magno cleopatri tumultu
Nondum translatos romana in seculi luxus.
Ipse locus templi quod iure corruptior. etas
Extruit instar erat. laqueata que tecta ferebant
Diuitias. crassum que tribes absconderat aurum.
Nec sumus cristata domus sectis que nitebat
Marmoribus. stabat que sibi non sequis achates.
Purpure que lapis tota que effusus in aula
Calcabatur onix. hebenus in areothicis vastos
Non operit postes: sed stat pro robore uili
Auxilium non forma domus. ebriatru uestit.
Et subnixam manu foribus testudinis inde

T erpa sedent crebro maculis distincta smaragdo.
 F ulget gēma thoris & yaspide fulua supplex.
 S trati micant tyrio. quorum pars maxima
 C octa diu iurus uno non duxit aeno.
 P ars auro plūmata nitet. pars ignea croco
 V t mos est phariis miscendi litia rehis.
 T unc famule nurrus p turbe pplus que minuit.
 D iscolor hos sanguis alios distinxerat. etas.
 H ec libicos. pars tam flauos gerit altera crines
 V t nullis cesar reni se dicat marus
 T am nitidas uidisse comas. pars sanguis uisti
 T orta caput: refugos que gerens. a fronte capilos
 N ec non infelix ferro mollita iuuentus
 A t que execta uirum. stat contra fortior etas
 V ix ulla fuscante tñ lanugine malas.
 D iscubere thoris reges. maior que pottas
 C esar. & imodice formā fucata nocentem
 P lena maris rubri spoliis collo que comis que
 D iuitias cleopatra gerit. cultu que laborat.
 C andida sidonio perlucet pectora filo.
 Q uod nilotis acus comprehensum pectine serum
 S oluit. & accenso laxauit stamina uello.
 D entibus hic muis sectos. et blantide silua
 I mposuere orbis. quales ad cesaris ora
 N on capto uenere iuba. prob cecus & amens
 A mbitione furor: ciuilia bella gerenti
 D iuitias aperire suas incendere mentem
 H ospitis armati. non sit licet ille nefando
 M arte paratus opes mundi quesisse ruina.

Pone duces priscos & nomina pauperis cui
Fabricios curios que graues. hic ille recumbat
Sordidus etruscis adductus consil aratus.
Optabit patria talem duxisse triumphum.
Infudere epulas auro quod terra quod aer
quod pelagus nilus que dedit. quod luxus iam
Ambitione furens toto quasiuit in orbe.
Non mandante fame multas uolucres que feras que
Egipci posuere deos. manibus que ministrat
Niliacas cristalus aquas. gēme que capaces
Accepere merum. sed non mareothides uiae
Nobile sed paucis senium cui contulit annis
Indomitum meroe cogens spumare falernū.
Accipiunt serua nardo florente coronas
Et nunq̄ fugiente rosa. multum que madenti
Infudere come. quod nondū emanuit aura
Cinamon. externe nec perdidit aera terra.
Adductum que recens uicinis messis amomon.
Disce opes cesar spoliati perdere mundi.
Et gessisse pudet genero cū paupere bellum.
Et cauās martis phariis cum gentibus optat.
Postq̄ epulis bacho que modum laxata uoluptas
Imposuit: longis cesar producere noctem
Teneat eloquiis. sūma que in sede iacentē
Lanigerum placidis compellat achorea dictis.
Osacris deuote senex quod que arguit etas
Non neglecte deis: pharię pmordia gentis
Terrarum que situs uulgi que ediscere mores.
Et ritus formas que deum quodcūq̄ uetustis

Insculptum est aditus profer. nosci que uolentes
 Prode deos. si ceeropium sua sacra platonem
 Maiores docuere tui: quis dignior unquam
 Hoc fuit auditu mundi que capatior hospes:
 Fama quidem generi pbarias me duxit ad urbes.
 Sed tamen & uestri. media inter proelia semper
 Stellarum celi que pleagis superis que uacant.
 Nec meus Eudosi uincetur fastibus annus.
 Sed cum tanta meo uiuat sub pectore uirtus:
 Tantus amor ueri: nihil est quod noscere malim
 Quam fluminis causis per secula longa latentis:
 Innotum que caput. spes sit in certa uidentis
 Niliacos fontes: bellum civile relinquam.
 Fecerat. contra que sacer sic orsus achoreus.
 Fas mihi magnorum cesar secreta parentum
 Prodere ad hoc. euum ppis ignota profanis.
 Sit pietis aliis miracula tanta silere.
 At ego celicolis gratum reor ire per omnes
 Hoc opus. & sacris populis notessere leges.
 Sideribus que sola fugam moderantur olimpi
 Occurrit que polo diuersa potentia prima
 Mundi lege datæ. sol tempora diuidit. cin.
 Mutat nocte diem. radiis que potentibus. astu
 In re uetat. cursus que uagos statione moratur.
 Luna suis uicibus thetim terrena que miscet.
 Frigida saturno glacies & zona muralis
 Cessit. hnt uentos incerta que fulmina maiors.
 Subioue temperies & nunquam turbidus. aer.
 At fecunda uenus cunctarum semina rerum

Hunc ubi pars tenuit celi quam mixti leonis
Possidet. immense clemens arbiter unde ē.
Sidera sunt cancro. rapidos qui seruis ignes
Exerit. & uariū mutator circulus anni.
Egoceron camelrum que tenet. cui subditi nili
Ora latent. quecumq; dominus percussit aquarū
† gne supiecto. tunc nilus fonte soluto
Exerit. ut oceanus limaribus incrementis
† ussus adest. auctus que suos non ante ceurat
Q̄nox estiuus a sole retexerit horis.
Vana fides ueterum nilo quod crescit maria
Ethiopiū prodesse niues. non arcthos in illis
Montibus. aut boreas. testis sibi sole perusti
† p̄se color p̄pli. calidi que uaporibus austru.
Adde quod omne caput flumini quodcūq; soluta
P̄recipitat glacies ingresso uere tumescit.
P̄rima tabe niuis. nilus neque suscitāt undis
Ante canis radios. nec ripis alligat. annem
Ante parem nocti libra sub iudice phoebum.
† nde etiam leges aliarum nescit aquarū.
Nec tūmet hybernis cum longe sole remoto
Offitiis caret unda suis. dare nullus iniquo
Temperiem celo mediis. estati bus erit.
Sub torrente pliga neu teris discipet ignis
Nilus adest mundo. contra que incensi leonis
Ora tūmet. cancro que suam torrente syenem
† mploratus adest. nec campos liberat undis
Donec in autumnū declinet phoebus. & umbris
Externdat merces. quis q̄ causis reddere possit

Sic iussit natura parens decurrere nilum.
 Sic opus est mundo. zephyros quoque uana uetustas
 His ascribit aquis. quorum stata tempora flatus
 Continui que dies & in aere longa portus.
 Vel quod ab occiduo depellunt nubila celo
 Trans notton. & fluuio cogunt incumbere nimbos.
 Vel quod aquas totiens rumpentis littora nili
 Assidue feriunt cogunt que resistere fluctus.
 Ille mora cursus aduersi que obice ponti
 Estuat in campos. Sunt qui spiramina terris
 Esse putant. magnos que caue compagis byatus
 Comeat. hic penitus ticitis discursibus unda
 F rigore ab arthoo medium reuocata subaxem
 Cum phoebus pressit meroem. tellus que pusta
 Illuc duxit aquas. trahitur ganges que padus que
 Per tacitum mundi. tunc oia flumina nilus
 Vno fonte uomens non uno gurgite perfert.
 Rumor ab oceano qui terras alligat omnes
 Exundante procul uiolentū erumpe nilum.
 Aequoreos que sales longo mitescere tractu.
 Nec non oceano pasci phoebum que polos que
 Credimus. hunc calidi tetigit cum brachia cancri
 Sol rapit. atque unde plusq̄ quod digerit aer
 Tollitur. hoc noctes referunt nilo que refundit.
 At ego si tantā uis ē in soluere litem
 Quasdam cesar aquas post mundi sera pacti
 Seacula concussis terrarum erumpe uenis
 Non id agente deo quasdam compage sub ipsi
 Cū toto coepisse reor. quas ille creator

A tque opifex rerum certo sub iure cohercet.
 Q ue tibi noscendi nilum romane cupido
 E t pharus persis que fuit, macedum que tyrans.
 N ulla que non etas uoluit conferre futuris
 N oticiam, sed iuueit adhuc natura latendi.
 S umus Alexander regum quem memphis adorit
 t nuidit nilo, misit que ad ultima terre
 E thiopum lectos, illos rubicunda pusti
 S ona poli tenuit, nilum uidere calentem.
 U enit ad occasum mundi que extrema forestris
 E t pharios cursus regum ceruicibus egit.
 A nte tñ uros amnes rodanum que padum que
 Q nilum de fonte bibit uesanus in ortus
 C ambises longi pptos puenit ad eui.
 D efectus que epulis & pastus cede suoz
 t gnoto te nile redit, non fabula mendax
 A uia loqui de fonte tuo ē, ubicūq; uideris
 Q ueris. & nulli contingit gloria genti
 U t nilo sit leta suo, tua flumina proclm
 Q uadens undarum celator nile tuaruz
 T e mihi nosce dedit, medio cū surgis ab axe
 A uisus in ardente ripas attollere canerū
 t n boream is rectus aquis: mediū que boethē.
 C ursus in occasus flexus torquetur & ortus.
 N unc arabum populis libicis nē equus harenis
 T e que uident pmi: querunt tñ hūquoque seres.
 E thiopum que feris alieno gurgite campos.
 E t te terraruz nescit cui debeat orbis.
 A rebamū natura caput non prodidit ulli.

Ne elicit populis paruum te Nile uidere.
 Amouit que finis. & gentes maluit ortus
 Mirari q̄ nosce tuos. consurgere in ip̄is
 † us tibi solsticiis aliena crescere bruma.
 Atque hyemes afferre tuas. soli que uagan
 Concessum est per utrosque polos. hic querit ortus
 † Illic finis aque. late tibi gurgite rupto
 Ambitur nigris merces fecunda colonis.
 Læta comis hebeni. que q̄uis arbore multi
 † rondeat. ætatem nulla sibi mitigat umbra.
 Læta tam recti munchi ferit illa leonem.
 † nde plagas phœbi damnum non passus aquarū
 † roue heris. steriles que diu metris harenis.
 Nunc omnes unum uires collectus in amnē
 Nunc uagus & surgens facilem tibi cedere ripam
 † rursus multifidas reuocat piger alueus undas.
 Quia dirimunt arabum p̄ptos & egyptia rura
 † Regni claustra phile. mox te deserti secantem
 Quia dirimunt n̄m rubro cōmercia ponto
 Molles lapsus agit. quis te tam lene fluentē
 Moturum totis uiolenti gurgitis iras
 Nile putet. sed cum Lipsus abrupta uariis
 † xcepere tuos. & precipites catharacte:
 At nusq̄ uctitis ulla obistere cautes
 † ndignaris aquis: spumantia que astra lacesis.
 Cuncta fremunt undas. ac multo n̄mure montis
 Spumeus inuictis canescit fluctibus amnis.
 Hinc abathon quam n̄ra uocat ueneranda uerustis
 † Terri potens: p̄mos sensit percussit tumultus.

Et scopuli placuit flumini quos dicere uenas
 Quod manifesta noui primum dant signa timoris.
 Hinc montes natura uagus circumdedit undis.
 Qui libye te Nile negent. quos inter & alta
 In conualle iacens iam mollibus unda receptis
 Prima tibi campos permittit aperta que Memphis
 Rura: modum que uetat crescendi ponere ripas.
 Sic uelut intuta securi pace trahebant
 Noctis iter medie. sed non uelina photini
 Mens imbuta semel sacra iam cede uocabat
 A scelerum motu. magno nihil ille perempto
 Tam putat esse nefis. habitant sub pectore manes.
 Utrices que umbra dant in noua monstra furore.
 Dignatur uiles isto quoque sanguine dextris
 Quo fortuna parat uictos perfundere patres.
 Poena que ciuilibus belli uindicta senatus
 Pene data est famulo. procul hoc aduertite fata
 Crimen: ut hec bruto ceruix absente secetur.
 In scelus ut pharium romani poena tyranni.
 Exemplum que perit. struit audare irrita fata.
 Nec parit occulte cædem comittere fraudi.
 Inuictum que ducem detecto Marte Lacescit.
 Tantum animi delicta dabant: ut colla ferret
 Cæsaris. et socerum iungi tibi magne iuberet.
 Atque hec dicta monet famulos pferre fideles
 Ad pompeianæ socium sibi cædis achilam.
 Quem puer imbellis cunctis prefecerat armis.
 Et dederat ferrum nullo sibi iure retento
 In cunctos in se que simul. su mollibus inqt

Nunc incumbe thoris. & pingues exige somnos.
 Inuasit cleopatra domū. nec proclita tū est
 Sed donata pharon. cessas accurrere solus
 Ad domine thalamos. nubsit soror impia frī.
 Nam latio iam nupta duci ē. inter que maritos
 Discurrrens egyptum hī romam que meretur.
 Expugnare senem potuit cleopatra uenenis.
 Crede miser puero. quem nox si iunxerit una.
 Et semel amplexus incesto pectore passus
 Hauserit obsenum titulo pietatis amorem.
 Meque tuum que caput per singula forsitan illi
 Oscula donabit. crucibus flāmis que luemus.
 Si fuerit formosa soror. nil undique restat
 Auxilii. rex hinc coniunx hinc cesar adulter.
 Et sumus & fatear tam seua iudice fontes.
 Quem non e nobis credit cleopatra nocentem
 A quo casta fuit. per te quod fecimus una
 Perdidimus que nefas. per que ictū sanguine magⁱ
 Fœdus. ades subito bellum molire tumultu.
 Irrue. nocturnas rumpamus funere tedas.
 Crudellem que thoris dominā mactemus in ipis.
 Cum quocūq; uiro. ne nos detereat ausis
 Hesperii fortuna ducis. que substulit illū
 Imposuit que orbi comis gloria nobis.
 Nos quoque sublimes magnus fecit. aspice littus
 Sperm nri sceleris. pollutos consule fluctus
 Quid liceat nobis. tumultū que epulucere paruo
 Aspice pompei nō omnia membra regentem.
 Quem metuis par huius erat. non sanguine clari.

Quid refert. nō opes p̄ptorum & regna mouemus.
 Ad celus ingentes facti sumus. attrahit illos
 t̄ n̄r̄as fortuna manus. en altera uenit
 Victimam nobilior. placemus cede secunda
 Hesperias gentes. iugulus mihi cesaris auctus
 Hoc prestare p̄ot. pompeii cede nocentes
 Ut populus romanus amet. quid nom̄ia tanta
 Horremus iures que ducis. quibus ille relictus
 Miles erit. nox hęc peraget ciuilia bella.
 t̄ n̄feras que dabit populis. & mittet ad umbras
 Quod debetur adhuc mundo caput. ite feroces
 Cesaris in iugulum. p̄estet lagrea iuuentus
 Hoc regi romana sibi. tu parce morari.
 Plenum epulis madidū que mero ueneri que patū
 t̄ n̄uenies. aude. superi tot uoti catonum
 Burtorum que tibi tribuent. Non lentus achilas
 Suiadenti parere nefas: haud clara mouendis
 Ut mos signa dedit castris. n̄ proclidit arma
 Vllius clangore tube. temere om̄ia seu
 t̄ n̄strumenta rapit belli. pars maḡ max̄ia turbe
 Plebis erat late. sed tanta obliuio mentis
 Cœpit in externos corrupto milite mores:
 Ut duce sub famulo iussu que satellitis iret
 Quos erat indignū phario parere tyranno.
 Nullas fides pietas que uiris qui castra sequunt̄.
 Venales que manus ibi fas ubi maxima merces.
 Et moerent paruo. iugulū que in cesaris ito
 Non sibi dant. proh̄ fas ubi non ciuilia bella
 t̄ n̄uenit imperū fatū miserabile n̄m.

T hesaliae subducta acies in littore nili
 M ore furit phario. quid te plus magne recepto
 A uisa foret ligea domus. dat silicet om̄is
 D exteri quod debet superis. nulli que uare
 F as est romano. latum sic scindere corpus
 D iis placitum. non in soceri generi que fauore
 C uiscunt populi. ciuilia bella satellites
 M out. & in partem romam uenit achilas.
 E t nisi fata manus a sanguine cesaris arcent:
 H e uincunt partes. acleat maturus uterq;
 E t districta epulis ad cunctas aula patebat
 I nsidias. poterat que cruor per regia fundi
 P ocula cesareus. mensa que incumbere ceruice.
 S ed metuumt belli trepidos in nocte tumultus:
 N e cedes confusa manu pmissa que fatis
 T e tholomee trahat. tanta est fiducia ferri,
 N on rapuere nefas. summa contenta facultas
 E st operis. uisum famulis reparabile damnum
 I llam mactandi dimittere cesaris horam.
 S eruatur poenas in aperta luce daturus.
 D onata est nox una cluci. uixit que photini
 M unere pboebeos cesar dilatus in ortus.
 L ucifer acbasia prospexit rupe. diem que
 M isit in egiptum. primo quoque sole caente
 C um procul a muris acies non sparsa manipulis
 N ee uaga conspicitur. sed iustos qualis ad hostes
 R ecta fronte uenit. passum cominus arma
 L aturi que ruunt. At cesar moenibus urbis
 D iffusus: foribus clausa se protegit aule.

D egeneres passus Litebras. nec tota iacabat iniquitas
 R egra compresso. minima collegent arma superbia
 P arte domus. tangunt animos rex que metus que
 E t timet incursus. indignatur que timere. tam pro
 S ic frenat in parius fera nobilis. abdita claustris.
 E t frangit premorso carcere dentes. rapidos p. scis
 N on secus insiculis fureret tua flamma caueris uel
 O bstrueret firmam si quis tibi mulciber et hnam
 A uclax thesalici nuper qui rupe sub hemi
 H esperie cunctos proceres aciem que senatus
 P ompetium que ducem causa spectare uentante
 N on timuit. fatum que sibi promisit iniquum.
 E xpauit sed uile nefas. intri que penates
 O bruitur telis que non uiolasset alams.
 N on sitha non fixo qui ludit in hospite maurus.
 H ic cui romani spatium non sufficit orbis.
 P arua que regna putat tyris cum gadibus indos.
 C eu puer inbellis ceu captis femina muris
 Q uerit tuta domus. spem uite in limie clauso
 P onit. & incerto lustrat uagus atria cursu.
 N on sine rege tñ quem ducit in omia secum
 S umpturus poenas & grata piacula mortis
 M issurus que tuum si non sunt tela uel ignes
 T n famulos tholomee caput. sic barbari colchis
 C reditur ultorem metuens regem que fuge que
 E nse suo fratris que simul ceruice parata
 E xpectasse patrem. scogunt tñ ultima rex
 S pem facis temptare ducem. missus que satellites
 R egius ut seuos absentis uoce tyranni

Corriperet famulos: quo bellum auctore moueret.
 Sed neque ius mundi ualuit. nec foedera sancta.
 Sentibus orator pacis regis que sequester
 Extimat in numero scelerum ponenda tuorum
 Tot monstris egypte nocens. non thesala tellus:
 Vasta que regna iube: non pontus & impia signa
 Pharnacis: & gelido circumfluis orbis hyberro:
 Tantum ausus scelerum non sirtis barbari quum
 Delicie fecere tue. premit undiq; bellum.
 In que domum iam tella cadunt. quassant que penates:
 Non aries uno moturus limina pulsu:
 Fracturus que domum: non ulla machina belli:
 Nec flammis mandatur opus: sed ceca iuuentus
 Consilium astos ambit diffusa penates.
 Et nusquam totis incurSAT uiribus agmen.
 Fata uetant. muri que uice fortuna tuetur.
 Nec non & ratibus temptatur regia: quae se
 Protulit in mechos audaci margine fluctus:
 Luxuriosa domus. Sed adest defensor ubiq;
 Caesar. & hos aditus gladius hos ignib; ardet.
 Obsessus que gerit. tanta est constantia mentis
 Expugnantis opus. piceo iubet unguine tactis
 Lampadas immitti iunctis in bella cirims.
 Nec piger ignis erat per stupea uincula per que
 Manantes cera tabulas & tempore eodem
 Transtra que nauibus summi que arsero ceruichi.
 Nam prope semiuiste merguntur in equore classes.
 Nam que hostes & tela natant. nisi pupibus ignis
 Incubuit solis: sed que uicinia fure

Tecta mari longis rapuere uaporibus ignes.
 Et cladem fouere notui. percussa que flāma
 Urbine non alio motu per tecta cucurrit
 Quae solet aereo lampas decurrere sulco
 Materia que carens atque ardens aere solo.
 Illa lues paulum re clausa reuocauit ab aula
 Urbis in auxilium populos. nec tempora cladis
 Perdidit in somnis: sed ceca nocte carinis
 Insiluit caesar: semper foeliciter usus
 Percepiti cursu bellorum & tempore rapto
 Tunc claustrū pelagi coepit pharon. insula quondā
 In medio stetit illa mari sub tempore uatis
 Perortheos. at nunc est pelles proxima muris.
 Illa cluci geminos bellorum prestavit usus.
 Abstulit excursus & fauces equoris hosti.
 Caesar ut auxiliis uidit ac libera ponti
 Hostia. non fatum meriti poenas que phorini
 Substituit ulterius: sed qua non debuit ira
 Non cruce non flāmis rapiuit non dente ferax
 Huius facinus ceruix gladio male caesa percipit.
 Magni morte perit. ne non surrepta paratis
 A famulo ganimede dolis puenit ad hostes
 Caesaris arsenoe. que castra carentia rege
 Et proles laeae tenet. famulū que tyranni
 Terribilem iusto transegit achilea ferro.
 Altera magne tuis iam uictima mittit umbris.
 Nec satis hoc fortuna putat. procul absit ut ista
 Vindictae sit summa tuae. non ipse tyrannus
 Sufficit in poenas: non ois regia lagi:

+

Dum patrii ueniant in uiscera caesaris enses,
Magna ultus erit. sed non auctore furoris
Sublato cecidit rabies. nam rursus in arma
Auspitiis ganimedibus eunt. ac multa secundo
Proelia Marte gerunt. potuit discrimine fumo
Caesaris una dies in famam & seculi mitti.
Molis in exiguo spatio stipantibus armis
Dum parat in uacuis Martem transferre cirras
Dux latius tota subito formidine belli
Cingitur. hinc dense preterunt littora classes.
Hinc tergo exultant pedites. uia nulla salutis.
Non fugam non uirtus: uix spes quoque mortis honeste.
Non aciem fusi nec magne stragis aceruo
Vincendus tunc caesar erat. sed sanguine nullo
Captus sorte loci: pendet dubius ne timeret
Optaret ne mori. respexit in agmine denso
Secum perpetue meritum iam noua fime
Ad campos epidaure tuos: ubi solus apertis
Obsedit muris calcantem moenia magnum.

. FINIS .

Isti uersus competunt totis primis libris dicitur.

Propont primis liber. inuehit. inuocat atque.
Saulas exponit cursus properantis ad urbem
Cesaris. & nuntios hinc narrat in urbe timores.

Super secundo libro.

Quadruplices questus libri pars prima secundi
Continet. eiusdem pars proxima uerba catonis.
Et bruti dicit quo foedere marcia ruptis.

Hostis in occursum dicit pars tertia magni

Opposuisse manum. notat & quod cesaris ma

Cunctarunt. arces que capit. cedentibus instat.

Ast ut uitam tribuit: qui nuntius hosti

Exemplum que fuit. quo uiso magnus ad omnes

Urmas ipse suas ortandas magna minatur.

Hinc pars quarta narrat. pompeium tunc properasse

Bundusium. tandem que uidet maris hostia claudi.

Hesperiam pupes que duas in morte reliquit.

Super tertio libro.

Tertius exponit primo quod iulia dicit.

Quid magnus fuerit. aludre quo curio missus.

Altera pars libri dicit quod cesar in urbem

uit. opes que dedit nolente metello

Militibus. magni que notat qui signa sequuntur.

Ultima que intendens hispanas cesar ad oras.

Masilie que stetit. hunc uicit in equore brutus.

Super quarto libro.

Sed quarti libri narrat pars prima quod iunt

Cesar ad hispanos. ad iussa duces que uersos.

Mortem uulceii cum multis altera pars dicit.

Ultima que ut uarium pepulit campo que fugauit

Curio. fraude urbe cecidit qui strige suorum.

Super quinto.

Ultima que exposita mansit cornelia lesbo.

In pmo quinti pompeio roma regenda
Est data. multa timens pro se responsa recepit.
Apus exponit pars proxima seditionem.

Sed data poena mare transit urbe relicta
Cesar qui questus quod non Anthonius ultra
tuerit: expertus fuit ipsa pericula ponti.

Super sexto.

Postq̄ castra notat quod cesar uictus ab hoste
Fugit in emathiam q̄uis clausisset isipm.
Hinc & thesaliam questit gentem que togatam,
Describit. damnat sextum non digna p̄tentem.

Super septimo

Segnius oceano casu quo bella geruntur
Ostendit pmo: & que sibi dicit uterque.
Proxima pars bellum describit. & ultima magnū
Deiunctum coepisse fugam. sed cesar h̄ndas
Militibus monstravit opes. castris que resedit.

Super octavo.

Iam super herculeas defugit denotat. atque
Quid dicit multis. quid q̄n querere parthos
Consuluit. sed casta fuit sententia magni.
Pars que secunda notat pompeium morte p̄emptū,
t indigna. phariis. pars ultima dat que sepulchrum.

Super nono.

Anon in pharia dicit quod bella catoni
Libertate placent. qui sextū multa immanē
Corripuit: postq̄ sciuit de funere magni.

Altera pars multos correctos uoce catonis
Dicit per sirtes fore multa pericula passos.
Tertia quod cesar simulauit ferre dolorem.
Nec doluit seuius magni ceruice recisa.

Super decimo.

VT primum pmo notat ut pereret in urbem
 Egipti cesar. et ut est cleopatra locuta.
 Et dapibus sumptis noli disquiratur ortus.
 Parte secunda refert famulos qui fata parabant
 p rano duci: celos aduerla neptanda que passos.

[Faint, mostly illegible text in a Gothic script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is too faded to transcribe accurately.]

Cum in lucani expositione potius turbet quod erudiat uniuersitas exponentium: quidam enim more iudaico circa littere expositione in simplici constructione huius serpunt: philosophicas rationes uero de cursibus planetarum & maxime necessarium astrologie scientiam ex negligentia uel potius ex ignorantia transeunt: alii uero delira parum confidentes contra astrologiam uagantes nubes & mania captant: Nos utilitati omnium consulentes & tam sufficienter exponere & philosophicas rationes assignare necessarium ducimus. primum itaque querendum esse de quolibet. quis fuerit auctor. quod sit opus auctoris. Auctor igitur iste lucanus nomine cordube ciuitatis hispanie fuit. unde dicit corduba me genuit. de non infimo genere. elegantis sapientie. nepos enim fuit magistri Senecae. quem non solum imitatus est morum honestate. uerum etiam in modum dicendi & carmine. qui deuicta corduba a nerone inter ceteros captiuos ductus fuit romam. unde illud rapuit nero. tibi cogita ei inuenti scia maximam populi romae et senatus adeptus est. amicitiam. sed ut in illa amicitia plus proficeret. apud se quid scribere possit per cogitauit. Bellum igitur iulii caesaris et pompeii elegit. de quibus hunc librum composuit. unde illud proelia dixi que gessere pares hinc socer inde gener. Materia lucani est in hoc opere totus caesar & totus pompeius. id est caesar et sui complices. id est pompeius et sui coadiutores. Inuentio est tractare de hac historia. tum ut populo romae et senatui placitum ut ceteros a consimili bello deterreat. Utilitas magna est. quia uiso quid contigerit utriusque de civili bello. id est pompeius capite truncati. caesarem uiginti quaque uulneribus in capitolio perforari. caueamus ergo ad amicum uel bello consimili. Et hoc supponitur. non ideo quia det precepta morum. sed quia quodammodo inuitat nos ad quatuor uirtutes. fortitudinem. temperantiam. prudentiam. & iustitiam. per continentis personas ostendendo bonam moralitatem. sicut in catone & in ceteris bonis ciuibus. qui ad politicas uirtutes inueniuntur. quae et hoc supponuntur. Titulus talis est. Marci agnei lucani cordubensis liber incipit primus. et bene dicitur primus quia post eum sequitur secundus. et alii. et sunt decem libri. marcus enim praenomen est. et ad differentiam ponitur. agneos grece apis dicitur latine. quod ut dicit uacca quae super hunc librum commentatur. eo nato super caput examen apum apparuit. unde dicitur agneus ab euentu. lucanus proprium nomen ei fuit. uel dicitur lucanum quia lucide canens. eo

quod omne eius hyperbathon. i. longam omnis suspensione excludit
ab opere suo. Et nota quod sicut iuuenalis purus est satiricus: ter-
tius purus pius comediis: oratius modis purus lyricus: ita iste
poeta non est poeta purus: sed poeta hystoriographus. nam si aliud
fictici inducit non ex se: sed aliorum persona hoc inducit. appo-
nit enim uel ut prohibent: uel ut dicunt: uel ut memorant. Qua-
tuor permittit narrationi. Propositione ut ibi bella per amathios.
Inuentione ibi quis furor o ciues. Inuocatione ibi sed in ias
numen es. Causa belli ibi fert animus. Narratione ibi iam gelidas
cesar. illud ergo non probo quod dicitur de uentione uel reuentione
illos primos uersus ab eo ita positos esse: quod lucanus incepit / quod
furor o ciues et quod absurdum enim in uideretur dicere uirum tanta
auctoritatis aliquid inuentione reliquisse. Summa igitur hysto-
rie: cui tractus huiusmodi imitatur: talis esse potest ut predicatur.

C Vbi inter ceteras dignitates romanas diuturnior & excellen-
tior esset dictatura: communi prouidentie tres simul dictato-
res eligi placuit consideratione tali: ut discessio inter duos
orta: tertio mediatore sedaretur. Contigit igitur M. crassum /
M. Pompeium / et tu. cesarem: quorum tunc temporis formidolosa
erat potentia. in dictatores eligi. Sed statutum erat quod de
tribus: duo ualidiores in expeditione mitterentur. prudentior
autem in urbe remaneret. Sic ergo pom. in urbe remansit.
sed crassus in partibus missus a parthis interfertus est. Cesar in gal-
lia missus cum per quinquennium laborasset et paruum profecisset /
et aditum tamen inuenienti gallos quodammodo inuenisset: timens
alium in premium iam promoti laboris succedere: in reliquum
quinquennium imperium suum nolente senatu pertulit. et non in
gallos sed etiam britanos superauit. in fine uero secundi quinquen-
nii roma pro triumpho sperando legauit. sed adnitente
pom. non solum sibi triumphus denegatur: sed etiam maiestatis
reus indicatur. Quod cum cesar audisset collectis uiribus in pom.
et senatum ueliscendū animū intendit. cui aduentum pom.
timens cum parte senatus capuam et inde brundisium au fugit.
ubi cum obsideretur a cesare: uix noctis auxilio in greciam
tendens manus cesaris euasit. sed cesar roma rediens exercitum
militibus suis diuisit. sibi soli omnes honores omnes assumpsit. inde

illud omnia cesar erat. q̄ facto per massiliā in hispaniā transiens
 petreum et Afranium pompeii coadiutores ibidē bello confecit.
 inde per romā brundisiū reuersus ad p̄sequēdū pom. ī gr̄ciā ma-
 turauit. Deim̄ aliq̄n̄ superior aliq̄n̄ inferior fugando et fugiendō in
 thesalīā uterq̄ deuenit. Vbi cū uictus ēet pom. in egiptū fugiēs
 atholomeo rege capite diminutus ē. q̄d cū lequeret eum cesar con-
 sumpto cū cleopatra bienio in libiā thesalici belli reliquias conse-
 gitur. interfectis ibidem catone iuba et scipione / filios pom. usq̄
 in hispaniā fugauit. ubi cū apud mundā gentē pompeii cū exer-
 citu infinito interficisset: Sextus p. in siciliā fugiens pyraticam
 uitā exercuit. quē longo t̄pre post Agrippa sororius augi sub eth-
 na deuenit. Bello autē apud mundā confecto cesar romā redijt
 qui in secundo āno postea a bruto et cassio senatu consentiente
 xxv. ulneribus in capitolio ē confossus. Marcus ū Anthonius p̄-
 ceptis militie sub iulio / ad uindictā dñi sui p̄dictos interfec-
 tores om̄i n̄re persecutus ē. Sed quia hoc senatus consilio ut
 dixim̄ fecerat / consensu senatus in eorū auxilio ambo consules
 Hirchus et panla et Augustus iulii nepos allegati sunt. Consu-
 libi ū in bello interfectis Augustus interuentū dorobelle p̄ci-
 pis militie sub Anthonio foedus inuit. inde ad urbem reuersi s̄t.
 et cū magna clade ingressi romā p̄titi sunt impiū. Anthonius
 transmarinas Augustus cismarinas sortiti s̄t partes. Deim̄ Luitus
 Anthonius fr̄ M. Anthonii ut partem aliquā reḡ extorqueret
 p̄tem augusti uolenter expugnauit. sed cum uiribz augusti resistē-
 non ualeret / apud mutinā obsessus ē. et inde perusiū fugiēs fa-
 me ad deditiōnē compulsus ē. quod cū audisset M. Anthoni-
 in odiū Augi foedus cū bruto et cassio firmant. et tē congres-
 sis in thesaliam om̄ibus bruto et cassio m̄fectis / Anthonius in
 egiptū ad cleopatram confugit. et sororē augusti quā uxore dū-
 xerat fr̄i resignauit. et cleopatram in uxorem duxit. Deinde
 uiribus cleopatre confusus regnū romanorū cū egiptiis agredies
 sub aueno et leucade promontoriis nauali proelio dimicauit.
 et ibi m̄fectus ē. q̄ m̄feto cleopatra mamillis aspiciibz appōnis uita finiuit.

Bellap̄ emathios. sed p̄notandū ē q̄d quidā dicunt hūc librū ab
 eo loco incepisse / quis furor et q̄. sed q̄ satiricorū / nō poetarū exa-
 rupto ē incipe. iste ū poeta ē. id circo seneca hos. vii. p̄cedentes h̄sus

ad exordium libri contempnendum fertur composuisse. Canim? bella
zeuma est. dicit ergo canimus plurale pro singulari uel plurali po-
sunt: quia poete non tm ore propo loquuntur, sed de spiritu re-
uellante. et bn dicuntur poete cinere: quia metrice scribunt. et
continentia et concordia moris psuadere intendunt. bella dicit
pluralt. qz non unu sed multi fuerunt. per emathios campos. e-
mathia regio e. ab emathio regi dicta. et dicitur thesalia emonia
pharsalia. emathia ab emac? qd est sanguis. inde in passione dmi
dicitur ager et emac? achel demach. r ager sanguis. ab achel qd
est ager et emach quod e sanguis. similiter emorais. r fluxus sa-
guis ab emach quod e sanguis et morais fluxus. fuit eni. em-
thia ciuili bello sanguinolenta. preuiderat eni aliquis effusio-
ne sanguinis ibi futura. campos dicit quia in alio loco pompe-
cu celare et in alio loco augustus cu bruto cassio et anthonio
congressus e. plusq? ciuilia. qz no tantu eius contra ciue: sed
frater contra frēm: filius contra prem. Na illud friuolu esse
uidetur quod dicit quida plusq? ciuilia: qz no solum ciues
sed eti extranei interfuerunt. unde illud certatu totis con-
cussi uiribus orbis. bellu aliud ciuile aliud hostile. tte ciuile
aliud intestinu, aliud plusq? ciuile. intestinu dicitur qd fit
inter tecta urbis. plusq? ciuile e quod fit int prem et filiu r int
fres et alios attingentes inter se et similis psonar siue intra siue
extra. sus que datu sceleri. r potitatem datam sceleratis. enfi-
ca locutio. et ponitur ad exaggeratione potis uersus. us que di-
tu sceleri. quia scelus dicit infra. et e g. na quomo id quod e us
uocatur scelus. et e g. us datur sceleri. r scelus datur iusticie. ut
us datur sceleri. r iustiore partem. r uictoria data scelerato. r ce-
sam scelerato. iustior eni uidet q e uictor. uel us dat sceleri. r po-
tate datam scelerato. qz sceleratorib? maior potas datur. et no-
qd us aliud publicu aliud puatu. tte puatu e triptite collectu.
colligitur eni aut ex nali pceptis aut gentiu. aut ciuilib. Et ita
aliud e us nale. aliud gentiu. aliud ciuile. Et ita notabis in hoc
bello ce us fuisse uolatu. cu filius contra prem. et e g. pptus potes.
Descriptio romam ppti qui dr potens anthonomasice. in sua uiscera
r in patres fres et cognatos suos qui erant sua uiscera. uel in sua ui-
scera: r in senatu: q sicut uiscera faciunt hominem unie: sic sapietes
doctna et expto suo nos unie faciunt. Na in senatu consiliu r uita

toti p[ro]p[ri]i sedebat. uel uiscera uocat uitas q[ui]a unusq[ue]q[ue] alii aufere-
 bat uitam. et est meothonomia. ponit eni[m] ca[m] pro effectu. a su-
 p[er]iori elemento contrahimus calorem. cui[us] sedes est cor. ab aere spi-
 ritum. sedes cuius e[st] pulmo. a terra et aqua cibum, et potu[m]. quor[um]
 sedes est stomachus. Uictrici dextra. q[ui]ntum ad alia bella no[n] q[ui]ntu[m]
 ad istud. et est utupium romanor[um]. qui q[ui]s fuerunt uictores
 in se tamen manus se se occidendo conuerterunt. quod solent fa-
 cere desperantes. sicut Aias. sicut dido, impatiens amoris. et m[ul]ta
 alii. uel uictrici grauius ferient. uictores eni[m] grauius ferunt.
 et e[st] aggregatio sceleris. dextra. dicit quia fortius percutit q[ui] sinis-
 tra. Cognatas que acies. ecce quia dixit sup[er]ius plusq[ue] ciuilia. pos-
 set eis populus. ro. et bellis inter se et cu[m] senatu egisse. ita q[ui]d nec
 fr[atr]es nec cognatos interfecissent. quare futu[r]a eor[um] non approbo
 qui dicunt plusq[ue] ciuilia dictum esse pro extraneis. rupto fo-
 dere regni. inter quos p[ri]ncipes hoc bellum fuerit. his uerbis de-
 clarat fedus inter p[ri]ncipes romanos factu[m] esse. de regno. ro. non
 legitur n[on] illud quod pompeius crassus et tulus inter se con-
 stituisse dicuntur. uel rupto. foe. re. i. eu confederatione dicta-
 tura. uel rupto. foe. re. i. mortuo crasso. qui q[ui] quodammodo foede-
 eos ligabat ne discordarent. uel rupto. foe. i. mortua iulia. que
 q[ui] foedus in patrem suu[m] cesarem et inde. pom. maritu[m] demulle-
 bat. unde in sequenti tu sola furent[em] et q[ui] uel. ru. foe. i. pace et co-
 cordia totius mundi qui erit romanor[um]. totus eni[m] mundus ut
 istu[m] uel illu[m] est secutus. unde sequitur certatu[m] totis concussi
 uirib[us] orbis in comune nefas. Et dicit comune pro comunit esse
 certatum in nefas. to. m. gen. orbis. et non dicas in coe nefas
 quia non tm[en] extranei peccauerunt q[ui]ntu[m] ciues. no[n] tantu[m] ciues
 q[ui]ntu[m] cognati. non tantu[m] pompeius patriam defendens. q[ui]ntu[m]
 cesar patriam impugnans. uel dicit in comune nefas: et sic
 ne alter ducum iustior alter iniustior uideatur. neutru[m] ab-
 soluit. Et canimus signa obuia infestis signis. i. pares aquilas.
 soli eni[m] romani aquilas in uexilib[us] ferebim[us]. ut ostenderent se
 d[omi]nari o[mn]ib[us]. sicut aquila ceteris auib[us]. uel o[m]nderent se a ioue descen-
 disse. cui nuntia dicitur esse aquila. et pila minantia pilis.
 pilu[m] e[st] genus teli rotundi ex o[mn]i p[ar]te scandens. et e[st] romanor[um] p[ro]p[ri]us sic
 gessa gallo[rum]. sarissa sabino[rum] uel macedon[um].

Quis furor. facta propositione cum deberet sequi inuocatio: adma-
iorem sceleris abhominacione utitur exclamatione. et est qui quedam
deliberatio que tendit ad honestum et utile impugnatione con-
trarium sic continua quoniam quidem hinc inde cognati ergo motus
uidetur furibundus et dignus admiratione. et hoc est quis fu-
ror infinitus utique admirabilis. que tanta licentia ferri. et ab-
usio. sicut abusiones auctoris licentias uocamus: si enim cum
hostibus pugnarent ferro uterentur: sed in se abutuntur.
Sensibus iniussis latum prebere cruore. ad utilitatem hostium
potius quam patrie. uel prebere latum cruore. et exponere et tradere
ut ipse gentes illum sanguinem pugnando effunderent. Nam
ex utraque parte fuerunt extranei qui libentissime romanos
occidebant. et bene dixit cruore. quia dicitur inclusus sanguis
cruore est ubi effusus. Cum que superba foret. Adhuc interroga-
tione legitur. qui dicat melius esset dedecus et iniuria iram
uindicare. superba quia interfecit crassum. babilon ciuitas
metropolis partorum. tropheis. et spoliis et insignibus roma-
norum que habuerant partii de romans in fugam uersis. et
nota quod tropheum est uictoria de hostibus in fugam uersis hinc.
Vmbra que erraret. era. multa. tangit illud quod philosophi dicunt animas
insepulti et multi usque ad centum annos errare. Bella geri
placuit non. ha. tri. quibus herent si hostes uincerent. quia cum
pompa recipiebantur qui de uictoria redibant. heu quoniam
terre potuit. quia prohibuitis cruore et quia placuit bella geri
non hitura triumphos: dolendum est de uobis et dicendum est
heu. et merito cum per hanc sanguinis effusionem infinitum terre
et pelagi potuit parari. et dicit terre et pelagi potius quam aeris
et celi. quia in his duobus ditantur homines. in aliis uero diuibus
eli uel aues. et quod infinitum terre et pelagi potuit parari
probat per partes unde uenit tytan. et oriens. et nox ubi sice-
ra condit. et occidens. condit dicit pro abscondit. nox uidet
sidera ducere fugiendo solis aspectum et in occidente recon-
dere. subiunxit etiam de meridie. quia que dies medius. et mi-
dies determinat. de quoniam intendit de isto. et qui est in torrida zona.
unde subiungit estuat et semp. no enis semp apud nos
estuat. sed in torrida zona semp estuat. ut quod que dies medii

solem dicit quia e cā diei. Ultima fimesta con-pre-mu. Munda
 ciuitas e hispanie iuxta mare sita. unde dicit ultima. ibi gnens
 mag pom. filius post patris mortē accessit et deuictus e. ut ul-
 tima. r pessima filio pom. ibi interfecto. uel ultima quia ultim^o
 labor cesaris fuit. his cesar perusina fames. his malis accedat cesar
 .i. cesaris crudelitas. uel cesar .i. regnum cesaris augi. uel cesare in-
 tfecto in capitolio. perusina fames. apud perusiu Augustus Lu-
 tuū Antoniu frēm M. Antonii qz eum inquietabat fame confecat
 sed preposteravit qz pus eum apud mutināz defatigauit. Mutus
 roma tñ. licet hec oia mala roma sit passa. multū tamen debet
 ciuilibus armis. cū talem consecuta sit impatorē. quia dicit si hec
 tanta mala et duplicia roma pro intentione talis impii subinu-
 isset. labor tñ et passio cum hoc premio nō posset compari. quid
 tibi res acta e. .i. ad opus tuū. tecum statione. hactenus proū fuit
 et inuicās inuecto. nunc inuocationem proponit. deificatione ne-
 ronis derisione pmo ponendo sic gtmuo. non mirū si de tuo gau-
 det roma impio. quia de tua deificatione in celo gaudebūt ems.
 itaque dabitur esse qd cūqz numen uolueris esse. statione pac-
 ta tecū. nute tue spatio decurso per quū nobiscū uiuens tñ-
 bis in hoc sculo. Astra petes. secundū illos qui dicūt aīs redi-
 re ad compem stellam. Serus. qntū ad supos qui consortiū tuū
 ualde desiderant. et est hyronia. uel serus qntū ad deos q
 liberationē desiderant. uel serus quantū ad hominū desiderū
 qui liberari ate desiderant. uel reuera serus qz nunqz ibis.
 uel qntū ad me quia citius uellem te ire ne tua premerer ty-
 rānitate. prelati. r pre alius lati. uel prelati. r terre pre ferē-
 di. uel plati ate. Anima em̄ quelibet a corpore exuta terre-
 nis pferuntur celestia excipiet extra alios honorifice gau-
 dente polo. meothonema gtmens pro gmento. uel gaudente
 polo. r illa stella que est in capite axis. r celestibus gaudentibz
 de tuo aduentū. seu sceptra tenere. sic congruē cedetur tibi
 ab oī numie. qd deus esse uelis. reuiscūqz dei offitū hre.
 seu scēp. te. .i. officium iouis hre impando celo et terra. seu
 te flamigeros. r officium solis accipere non usurpate sicut
 phoeton fecit. unde dicit nil timentem sic sub phoetonte ti-
 muit. p quē incensā e mutato sole. r rectore solis. phoebus

significat sapientiā. phoeton uero superbū. phoeton dicitur
a phos quod est ignis quasi totus ardens. phoeton ergo currū
phoebi regit: cum superbus officium sapientis p̄sumit. sed
a ioue fulminatur. quia frangit deus omnē sup̄bium: ~

Fuit cæsar uir quo nullus unq̄ bellis magis enituit. eius siquē
ductu undecies cxxc et duo milia hostium cæsi sunt. nam
quantos bellis ciuilibus fuderit enumerare nolui adnotare.
signis collatis quinquagies dimicauit M. Marcellum solus
sup̄gressus qui xxxviii uicib; pari mō fuerat p̄uatus. Ad
hec nemo celerius scripsit nemo uelocius legit. quaternas etiā
epistolas simul dictauit. tante fuit bonitatis ut quos armis
subegerat clementia magis uinceret. Hec Eutropius in fine li-
bri sexti...

Obit autē cæsar anno quinquagesimo sexto ætatis suæ. corpus
eius pro rostris combustum est. Statuit autem p̄p̄tus in foro so-
lidā columnā marmoream xx. prope pedum. supra quā tumu-
latū est. que & iulia dicta ē. centesimo autē die ante mortē ei
fulmen cecidit iuxta eius statuā in foro. et de nomie supra sc̄p-
to. C. l̄iam capitalem arripit. nocte p̄cedente diē fenestre ta-
lami eius cū tanto strepitu aperte sunt: ut exiliens astrato cæ-
sar ruituram domum estimaret. eodem die cū a capitolio iret
dite sunt ei littere indices mortis imminentis. quas si statim le-
gisset de morte cauisset. sed cum mortuus effereret inuenite
fuerunt in manu eius adhuc clause. tunc bos etiam aranti et
stimulanti locutus est: cur me exagitas: in breui magis desi-
nent homines q̄ frumenta.

Proelium deriuatur a premo mis q̄ ab imp̄mendo hostes. et. no.
differentiā inter proelium et bellum q̄a proeliū prope dicitur
mutuus congressus uel p̄mus conflictus. bellū autem ipsa
guerra. unde dictū est romani sepe uicti sunt in proelio sed
nunq̄ in bello. quia sepe in congressibus uincebantur uel in
ipsis conflictibus: sed nunq̄ in fine uel in guerra. furor ē ex-
cessiua turbatio rationis: quia homo fertur p̄ceptis. q̄cūq̄ opit̄

damnum suum potens operari bonum suum furit & insanit. sed
romani fuerunt siue fecerunt huiusmodi.

Super illo uerbo plurali canimus. nota duplicem causam quare ma-
gnum uictores de se interdum pluraliter loquuntur. prima est ratio
scientie quam sime tenent. licet enim illis ex dignitate rei excel-
lentissime adeo scientie puta tali pluralitatis eloquutione glo-
riari. secunda causa potest esse: ut eorum maiores et quos imitantur
sibi consocient. et ut eorum benedictis uideantur imitari. quid enim
aliud dicere est: nos tulus dicimus ita: nisi ego et illi quos
sequor huius opinionis sumus.

Nota differentiam inter tropheum. uictoriam et triumphum. tropheum
est hostiles exiurie in signum uictorie a uictoribus conseruata.
uictoria est ipsa superatio hostium: uel quando uincuntur hostes.
triumphus uero est honor qui impenditur uictori. uel triu-
phus est quando quis coronatur pro uictoria quas habuerit.
Nota differentiam inter animam. manes. et umbras. anima in celo:
manes in inferno: umbra per terram errando appellatur. siue
umbra dicitur que circa sepulchrum errat.

Corduba fuit ciuitas in hispania. Et istud fuit epitaphium
compositum a Lucano secundum quosdam. et secundum quosdam
a Seneca. et secundum alios a quodam amico Lucani. Compositor
horum quatuor uersuum imitatus fuit uirgilium in suo epitaphio
sic dicentem: mantua me genuit. calabri rapuere. tenet nunc
parthenope. cecini pascua rura duces. per hoc quod dicit
corduba tangitur eius origo. me genuit. per hoc quod dicit
rapuit nero. tangitur eius obitus. nam nero ipsum fecit interfici
secundum quosdam ex eo quod eum elusit in hoc ope. per hoc quod
dicit proelia dixi. tangitur eius poeticum. per hoc quod dicit
continuo nunquam. tangitur modus procedendi. nam ipse luca-
nus multis usus est digressionibus.

